

701144

701144

УРОС
ИЗДАНИЕ АГОС ВУЛГАР

СРЕП АНО (SREP ANO) ИЛ

Srep ano Szentendrej

Anno. Dom. 1874. die. 26.

Successe infulji grolhmanan

Andree K. Sakari Srepedre

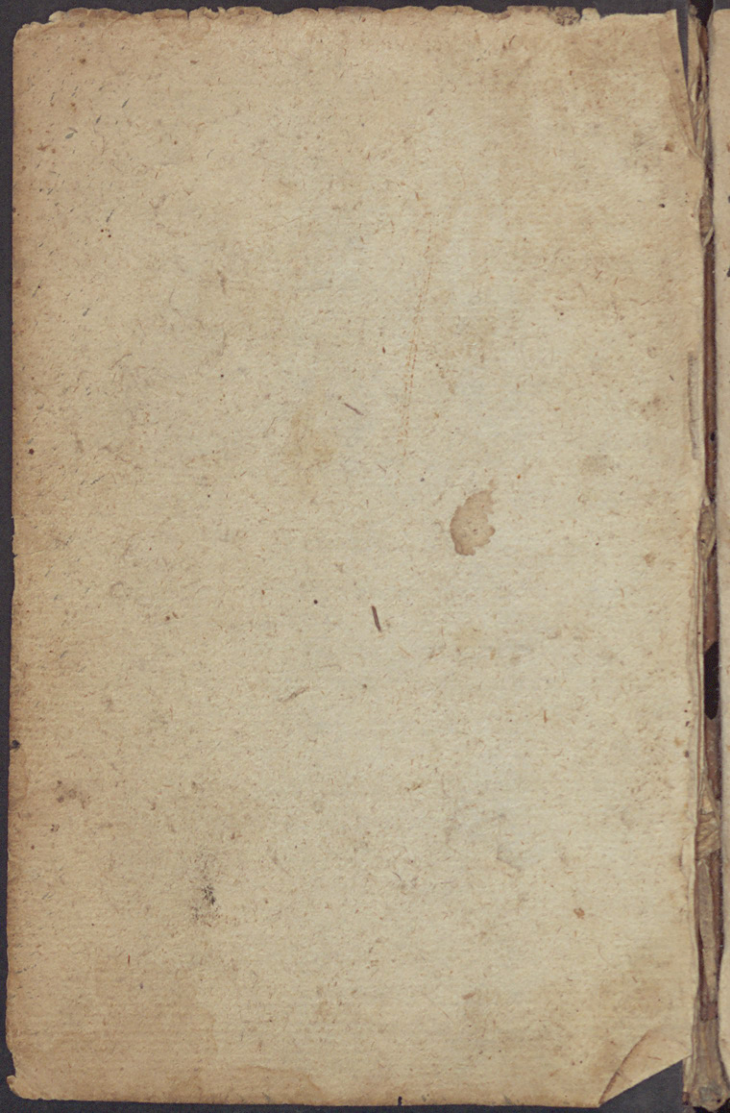
Successe 214. Professorem
A TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET
TULAJDONA.

RAW I 1144

1701144

Fraternitatis oblatio N. Audrea
Kovats Patrii Davilluni

A R A N Y
A L M A

Avagy
ALKALMATOS IDŐBEN MONDOTT IGE,

Az az,

OLLY XXX. PREDIKATIOK,

Mellyeket, nagyobb részre Szomoru (Crikán örvendés) alkalmatosságokkal, a' DEBRECENI, sok ter-
ren alatt Pálma fa modgyára, Egh feié nevedő
K. Gyülekezetnek s' az ott nyomorgo Szankive-
zetek Seregének, oktatására, vizáztatására s' hi-
tekben való erőfíttetésekre, predikallott;

Mostán pedig, azon Isten Nepe s' egyébek lel-
ki hasznáért, ki bocsátott.

KÖLESERI SAMUEL, C. J. Evangéliomá-
nak edgyűgyű Sáfára a' D K. G.

Peld. 25. 11, *Min az arany alma az ezüst roste-
lyokban, olyan az alkalmatosan mondott ige.*

*Est in
libris*

Johanna Spitzer

Ac 16 v 6

Die Martii 20. 1773

D E B R E C Z E N B E N

Nyomtattatott KARANCSI GYÖRGY által
MDC LXXIII. Estendőben.

JUDICIUM DE LIBELLO.

Fidem & fidelitatem ab omnibus hunc libellum
lecturis optamus! Pervenerunt ad manus meas
Conciones Clarissimi Viri SAMUELIS KÖLESE
RI, propositæ in Cœtu Ecclesiastico Debrecinen-
si, idiomate Hungarico scriptæ; quas ego, inter
ceteras officii mei sedulitates, quantum potui,
perlegi, eas cumprimis, quæ præ manibus erant
a prima pagina ad pag. 144. De Salutatio-
ne Apostolica, tempore sui ingressus ad populum
Debrecinensem vivâ voce, expositas. Ego in his
nihil inveni, præter Synceram Orthodoxiam;
Quare promulgatione & impressione dignas judi-
cavi, quarum piâ lectiõne suas Conscien-
tias in veritate illa, quæ est secun-
dum Deum, consolari stude-
bunt pii lectores.
Valetæ Deo.

Ex Nagy Bajon. An. 1673.

Die. 24. Julii.

Vester in Christo

MATTHIAS NOGRADI

Superintendens.

Ajane

AIANLO LEVEL:

AZ IDVESSEG KÖSZIKLAIANAK HASADÉKIBAN,
MAGAT A' HEGYESKÖRMÜSASOK CSAP-
DOSASI ELŐTT ELREHŐ, CHRISTUS IESUS
GYENGE GERLICZE GALAMBIAIANAK,

A' DEBRECZENI
SZ. GYŰLEKEZETNEK.

E S

ANNAK KEBELÉBEN, MINT VALÁ-
MI PATMOSBAN, ELREHITETT
SZAMKIVETETTEK SEREGENEK;
A' SOK SZORONGATO KESERŰSEGEK-
BEN,
HATHATO VIGASZTALAST;
AZ HÁBORUSÁGOKBAN, BEKES-
SEGES TŰRESEST;
AZ IGAZ VALLÁSBAN VEGIGVALÓ
MEGÁLLAST;
ES A' HOSZSZAS VÁRAKOZÁS UTÁN;
ÖRVENDETES SZABADULAST,
KIVANOK,
A' MINDENRE ELEGSEGES ISTENTŐL:

Enek. 2: 14.

Én galambom, ki lakozol amaz kösiklának hasadéki-
bana, mutasd meg nekem a' te ovezédat, hadd halljam a'
te beszédet, mert a' te beszéd gyönyörűséges, és a' te-
kiszéged ékes.

A Z

AJANLO LEVEL:

Z Ur Isten adott énnékem tudásoknak nyelvét, hogy tudgyam alkalmas idöben szólani az igét az el fáradottnak: Illyen képpen szól a' minden Prophetáknál tudósabb a' Mefsias, ő maga felöl, *Esa. 50. 4.*

Melly savaival tanítani akarja az Egyhazi sölgákat árra, hogy azon mesterkedgyenek, mentül alkalmasabb igét tudnak, ollyant sölgáltásanak, az Isten sok háboruság miatt el epedett s' lelkében el fáradott népének. Az Uj T. is, erre czeloz, midön azt mondgya, bölcs és hü sölgának lenni, a' ki alkalmas idöben ad eledelt, az ő Ura háza népének *Matth. 24. 45.* Salamon is ezert bizonyítja amaz ékes mondásból: Mint az arany alma az ezüst rostelyokban, ollyan az alkalmason mondott ige, *Peld. 21. 15.* Mi.

AJÁNLO LEVEL.

Miolta Isten engemet is méltatlansá-
gomra lelki Sáfárrá tőtt az ő Házában
s' legközelebb ez fok Sámbul álló lel-
ki Háznépben, a' Debreczeni S. Gyü-
lekezetben; azon igyekeztem, mentül
alkalmasabb időben mondott igiket
Sáfárolhassák, ez lelkeket Sáfárho idő-
ben, az Isten Népeinek. Mellyet mint
vittem végben, a' jó lelki ismérétnök ta-
nubizonyosságretelen kívül, elegendő
bizonságom vagy énnekem Christus-
nak itt való, sok keresetek alatt nyögő
Nyájja, az ide fejeket le hajtott Számki-
vetetteknek Seregveledgyűtt. Ugyan
is mikor Isten Sírásra s' magunk meg-
alázására hitt, ollyankor ahhoz illendő
ígét Sölgáltattam; mikor valamennyi-
re meg vidámitott, lelki örömet s' há-
lá adást ki jelentő leczkéket vöttem fel,
mely dolognak igazsága avagy csak ez

AJANLO LEVEL:

kis könyvben be foglalt harmincz Tanításimbólis meg tecczik. En a' sírokkal sírni, s' az örüldökkel örülni, megtanultam Sz. Pátról *Rom. 12. 15.* A' Joseph romlását is érezni s' sívelesen fájlalni tudom Amossal *Amos. 6. 6* Hogy pedig első egynehány Tanításim, Apostoli Köszöntést, Hű Pástor Tükörét, Egyházi Szolgálatnak sikertelen voltát és jó befogadó Gyülekezet Tükörét, foglalnak be magokban, úgy kívánta az alkalmatosság, mért énnekem úgy tecczik, ilyen igékkel kell be köddönni minden Isten igaz szolgájának, valamely Gyülekezetben, hogy mind a' nevet s' mind magát el késhesse a' következő sz: Munkának épületesen való gyakorlására.

Holott azért Christus Gerliczeje, a' te sok nyögéssid s' szenvedéssid közdtt,
füled

AJANLO LEVEL:

füled hallattára mondtam ez néhány válogatott Igiket, kinek tudgyam igazabb jussal ajánlani, mint tenéked, úgy mint ki ezeknek halloja voltál; illendő hogy olvasója-is legy, vajha meg tar: toja-islennel!

Vegyed azért tőlem ez csekély aján: dekomat, olyan buzgo indulattal, mi: neművel én nyujtom, ki magamat er: tet naponként fogyasztani nem bánom s' idvességedet előmozdítani minden vilá: gi nyereségnel, drágábbnak tartom.

Teis pedig Számkivetettek serege, míg e' pusztában bujdosol, ne nehezteld ez Arany Almát illatozni, s' lelki fő sédelgésid (csüggedezésid) között, ez: zel magadat erősíteni. Ha én a' Sion: ban kesergők között, csak egynehánya kat tudok is meg vigasztalni, és meg erősíteni, ez csekély Munkával,

AJANLO LEVEL:

elg nyereségem lesz ennekem a'
Christusnak amaz nagy napján.

A' minden kegyelennek Istene
pedig, ki hívott minket az ő örökké-
valo dicsőségére a' Jesus Christusban,
titeket, kik egy kevelsé meg nyomor-
rittattatok, az az Isten tegyen töké-
letessékké, erősiessen meg, tegyen al-
landokká és áhatarosokká. ő neki
dicsőség és birodalom,
mind örökké, Amen.

1. Pet. 5. 10. 11.

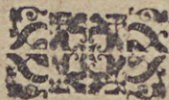
Irám Debreczenben a' Szentek üldöz-
tetésének 1673 ben. 1. Aug.

A' kegyelem béki előtt minden nap éretted meg
jelenő Orátorod

KÖLESERI SAMUEL.

Steph

Horváth

A'KE

A' KEGYES OLVASONAK, KEGYE-
LEM ES BEKESEG ADASSEK A' BEKE-
SEGNEK FEJEDELMETŐL AZ UR J.
CHRISTUSTOL!

K. O. Ne nehezteld kérlek ha egynehány dol-
gokrol tudositlak, minekelőtte ez kis Munkának
olvasásához fognal. 1. Mivel jól tudom nincsen
olly fént igyekezet, nincs olly tudós munka, melly
nek ocsárlói, nem találkozóznának; ugy el hiszem
ez jó szándékból, s' jó végre ki bocsátott mun-
kácskának is, lesznek irgalmatlan Censori; kik el-
len ezek a' paifok: 1. Nem világi hír név nagy
dicsőfség vadásás (tudgya az a' ki mindeneket
tud) hanem az Ur dicsőfsege s' a' gyengék épüle-
ti, végem ez Munkának ki bocsátásában. Ugyan
is én nem a' tudósoknak írtam ezeket (kik ennél
kül-is eleget tudnak) hanem a' tudományban cse-
csemőknek. 2. Fogadásomat akartam tellyefite-
ni, mellyet az Ur előtt törttem volt, hogy edgyű
gyű írásom alra-is tanitom az Isten Népet. 3. A'
jó alkalmatosságot sem akartam el vesztegleni, s'
a' drága időt el tekoztani. 4. Reménlettem,
hogy ha egyebeknek nem-is, a' bujdosásban köny-
vektől meg fosztatott gyengébb ajándéku Atya-
fiaknak segítségével lehetek; azonban néha talán
meg a' magokat tudósoknak tartok-is, ha csak ut
kon-nis belé tekintenek. Tudgya meg pedig a'
kemény itéletű Censor, hogy soha ő olly kemé-
nyen engem nem censeálhat, s' alacsonbul mun-
kám felől, nem íélhet, hogy én ő nállánál alacson-
nabban ne isülnek az én ajándekocskám felől.

A' KEGYES OLVASÓHOZ!

II. Ha valaki abban megütözközik, hogy mindenik Predikationak külön tituluszt adtam, arra azt mondom: En ugy tanultam s' ugy szeretem, hasznosnak is itelem, mert az illendő titulus egészen ki meriti a' dolgot s' az olvasó mindgyárt ekeben veheti, mit várjon onnét.

III. Némelly Predikatiok hosszabbak, s' némellyek rövidebbek. Ugy vagyom. A' sükségeket bővebben akartam ki adni; azonban az Monetánakis kellett kedvezni, mert sokra tölt volna.

IV. Mondhatná valaki: Homályos a' Typusis és sok a' prolek fogyatkozások estenek a' nyomtatásban. Igez, de lám a' szurkos ersényben lévő arányas szeretik az emberek. Ostán nem olly homályos, hogy az kinek jó két láto semei vannak, el ne olvashatná. A' derekább fogyatkozásokat fel jedzettük a' könyv végén, a' többis könyű el igazítani.

V. Hogy az egész könyvet, Arany Almának neveztem, Salamombol vöttem Peld. 25. 11. Bizony az Isten becéde drágább minden arany almánál. *Solt. 19. 11.*

VI. Egy titulus alatt néhol három tudományok is tractáltak. Végezetre K. O. ha mi jócskát talál ez Munkácskában, tulajdonics azért Istennek a' dicsőiséget; ha mi fogyatkozást, tulajdonics az emberierőtlenységnek; ha ezt nem akarnád cselekedni, irj jobbat s' épületeffebbet. Az Ur a' csecsemők által is vigye végben dicsőiséget. Amen. Szerető atyád fia az Urban. K. S. A' PRE.

A^o PREDIKÁCIÓK LAISTROMA.

- I. Pred. Apostoli Köszöntés. Rom. 1. 7 Lev. 23
- II. Pred. Hű Pásztor Tüköre. Ján. 21. 17. 17.
- III. Pred. Egyhazi szolgálatnak Sikereslen volta.
Jer. 6. 29. 26.
- IV. Pred. jó befogadó Gyülekezet Tüköre.
Jac. 1. 21. 34.
- V. Pred. Ezechiél Követsége Izrael házához.
Ezech. 33. 11. 41.
- VI. Pred. Erőssítő Kegyelemért való Apostoli Kö
nyörgés. Eph. 3. 14. 16. 54.
- VII. Pred. Szabadulás Várása. Hab. 2. 3. 61.
- VIII. Pred. Jákob ragadományra való adagiatása.
Esa. 42. 24. 67.
- IX. Pred. Szívnek megmosása. Jer. 4. 14. 15. 74
- X. Pred. Hirnek Edgysége. Eph. 4. 5. 80.
- XI. Pred. Lelki Aratás. Ján. 4. 35. 36. 93.
- XII. Pred. Isten Bocsuallása az üldözőkön:
Jel. 6. 10. 102.
- XIII. Pred. Phineas Buzgósága. Szám. 25. 11. 109.
- XIV. Pred. Judáh Szabadulásának Hop mestere.
2. Chron. 12. 9. 116.
- XV. Pred. Hiten való Uraikodás, tilalmas Vadá
sás. 2. Cor. 1. 24. 126.
- XVI. Pred. Christus kereszében való Dicsekedés.
Gal. 6. 14. 134.
- XVII. Pred. Kegyelesség Igájának, Gyönyörű
ségei volta. Matth. 11. 30. 141.
- XVIII. Pred. Zörgető Christus jöttelménye, Es
meg nyit ember t. J. Jel. 3. 20. 147.
- XIX. Pred.

A° PREDIKATIOK LAISTROMA.

- XIX. Pred. Seregeknek Jehovája, Izrael Szabéditoja. Efa. 47. 4. 155.
- XX. Pred. Sion Biztatása. Soph. 3. 16. 17. 161.
- XXI. Pred. Josaphát jó Tanácsa. 2. Chron 20. 20 171.
- XXII. Pred. Győzedelem Eneke Bir. 5. 1-2. 174
- XXIII. Pred. Josue Kőnyörgésének hathatósága. Jos. 10. 12. 13. 185.
- XXIV. Pred. Evangéliom fábados folyásáért való Kőnyörgés. Coloss. 4. 3. 191.
- XXV. Pred. Isten választételére való Figyelmeztetés. Solt. 85. 9. 197.
- XXVI. Pred. Ingyen való Irgalom. Ezech. 36. 22. 205.
- XXVII. Pred. Isten hatalmának ragyogo világa. 2. Chron. 16. 9. 210.
- XXVIII. Pred. Josue Kőnyörgésére, Isten feleletti. Jos. 7. 9. 11. 12. 221.
- XXIX. Pred. Gyogyulháttalan Nép Nyavalyátsága. Jer. 8. 21, 22. 236.
- XXX. Pred. Moses jobb részének választása Sid. 11. 25. 243.

APO.

zen akarják azokat, a' Völegényj. Christusnak bé mutatni. 2. Cor. 11. 2.

IV. Nem magok szeretetétől indittatnak; hanem a' J. C. szorongato szerelmétől viselteznek, 2. Cor. 5. 14. *Az Isten házának buzgósága, meg eszi őket, Solt. 69. 9.*

V. Aldás vagy on az ő szájokban. A' Gerizim hegyére, az Aldásnak hegyére mennek fel, Törv. Bam 27. 11. Olajfa ág az ő szájokban, mint a' Noë Galambjának, Jer. 8. 11. Egy szóval az Evangéliomnak tellyes Aldásával mennek s' köszönnek bé az Isten Népehez, Rom. 15. 29. Mind ez, őt Bélyegek, bőséggel fel találtatnak Pál Apostolbá; Leg közzelbb a' Romaiakhoz, illyen Apostoli Köszöntéssel köszön bé a' fel vött leczkében: *Mindeneknek kegyelem es békeység &c.* mellyel magát Istentől küldetett Tanitonak, több bélyegeivel edgyüt, meg mutatta.

Summája az igéknek: Apostoli köszöntés. Avagy, Kegyelemnek s' Békeiségnek kívánása.

Részei kettők: 1. A' Köszöntetet személyeknek le-irása. 2. Az Apostoli köszöntés.

Az első részben, ezek vadnak: 1. Alattomban a' Köszöntő vagy jött kíváno Személy Sz. Pál. 2. A' Köszöntetet személyek, a' Romabéliek; kik le-iratnak. 1. Lako helyekről, Kik vadnak Romában. 2. Minémúségekről, u. m. Isten szerelmest, Hivatalosok, Szentek.

3. Mennyiségekről, mindeneknek.

Az második Részben, a' Köszöntésben: 1. Az

kívánás

K Ö S Z Ö N T E S.

kívánt két nagy lelki jók: *Kegyelem s' Békeesség*
 2. Azoknak *Kutfeje és Forrása, az Atya Istentől. 38*
 Azoknak *Csatornája, a' Jesus Christusul.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Kicsoda az Köszöntő Személy?*

F. Sz. Pál, ki az előtt *Saulus* vala, *Csel. 13. 9. most*
J. C. szolgája, hivatala szerint Apostol &c. Rom. 11 az
 előtt farkas, most *szelid juh. az előtt, Isten karomlo,*
báborgató (az Isten népeinek gonolzt kíváno) és bossz
szonto, már, Könyörületességet nyert, 1 Tim. 13. Ga-
maliel lábainál tanult, Csel. 22 3. de az után, a' mit
Gamalieltől soha meg nem tanulhatott volna, az
harmadik Egben jobban meg tanult Sz. Pál. 2. Cor.
12. 2 3.

II. Kérd. *Kicsodak az Köszöntetett Személyek?*

F. Tagadáskeppen. 1. Nem az akkor *Romai Csás*
szárok, sem nem az Romai Tanács, nem az hatal
masok, nem az tekintetsek 1. Mert tudta (Sz. Pál)
hogy azok őtet mind köszöntésével edgyütt
sem mire becsüllettek volna. (Mint amaz Király,
kinnek midőn a' Boldogságról írt Könyvet nyujtos
volna, egy Tudos ember, azt feléle: Nem érkezem
annak olvasására.)

2. Mert tudta, hogy nemi világ *bölcsseit, nemef*
seit, és hatalmasit hitta Isten erre a' kegyelemre és
békeességre; hanem ez világnak erőtelensit, töc
bolondit. 1. Cor. 1. 26. 27. Mert tudta, hogy a'
Császároknak, Királyoknak térdek mérő, s' nem
könnyen hajol meg a' Christusnak; nem-is iulik
fok szükségeket a' Christus kegyelmére és béke
ségére,

sége, *Solt. 7. 1. 2.* Allatás képpen. Azok a' kőszönteret Személyek, kik Romában az Evange-
liomi Vallásnak Valloí (*Professo-ri*) voltak. Kik
le iratnak lako helyekről, hogy abban a' régi Ro-
mában laktanak, a' melly Világ Fejének (*Caput*
orbis) Világ Aszszonyának, (*Domina Mundi*)
hivattatott, melly a' Daniel Propheciájában jelen-
tetik, az Arany álló képnek vas és cserép lábain,
(ez az Romai birodalom) *Dan. 2. 41.* Nem a' mai
Roma, mellyet *Scaliger* nevű tudos ember méltán
nevez. *Acetum vini optimi, pessimū;* jó bornak igen
rosz eczettyének, Mivel annak exiszt, salakká válto-
zot, tisztá bora, meg elegyitetet &c. *Esa. 1. 21. 22.*

A' honnét által láthatni, hogy noha a' Catho-
lica (közönséges) Anya Sz. egyház, tellyesség-
gel el nem szakadhat, az ő Völégényétől a' Chri-
stustól; mindazáltal a' magános (*particularis*) Ec-
clesia, el szakadhat, mint a' Romai és azok az Ec-
clesiak, mellyeket Sz. Pál plántált volt, de ma ott
Mahumet vallása és egyéb tévelygések vadnak.
Hejában való hát, a' *localis successioval*, helybeli
következéssel való dicsekedés; ha az igaz Tудо-
mánynak következése nincsen. *Non sunt sanctorum*
fili, qui tenent loca sanctorum; sed qui exercent opera eo-
rum.

Mindeneket, kőszönt Sz. Pál Romában, nem a-
kar szeméylt válogatni, sem boldogot, sem szegint
jokivánságából nem akar ki rekeszteni.

Az Isten szerelmest, kőszönti, kiket Isten-is szeret,
de ők is szeretik az Istent, *1. Ján. 4. 10.*

Hivatalos, Szenteknek, mondagnak, nem hogy mind azok lettek volna; hanem a' Szeretet Regulája szerint azoknak itilettek Sz. Páltul.

III. Kérd. Mit kíván Sz. Pal az Romaiaknak?

F. Két szocakában, minden kívánható s' várható lelki jó: *Kegyelemet s' békeiséget*. Ugyan is a' kinek kegyelmes s' békeisége nincsen, semmie sincs; de a' kinek ezek megvadnak, annak mindene van. Itt meg kell jedzeni, hogy a' *Kegyelem* (*χάρις*) az Irásban jedzi: 1. Istennek az Meg-igazultakhoz ingyen való jó kedvét, *Eph. 2. 5. Kegyelemből tartattatok meg. Rom. 3. 24. Tit. 3. 7.* 2. Az Isten Lelkének Gyökér szerint és Gyakorlás szerint való kegyelmeit avagy ajándékait. (*Habitualia & Actualia charismata*) *Eph. 4. 7. 1. Cor. 1. 4.*

3. Az Isten segítő erejét (*assistentia* - ját) kiválképpen az Egyházi sz. szolgálatban, *1. Cor. 15. 10.*

4. A' Kegyelemnek ki szolgálatását, *Jan. 1. 17.*

A' leczkében edgyik jedzés sem rekesztetik ki; de kiválképpen az Istennek ingyen való jó kedvéért s' Sz. Léleknek Ajándékiért, vészi az Apostol.

A' *Békeiség*en, *Tágassabb*an, minden joknak tellyesége értetik. A' Sidok köszönetinek formája is ez volt: *Békeiség te néked, Ter. 43. 27.*

De *szorosabb*an értetik: 1. Belső békeiség, avagy a' Lelki ismeretnek békeisége, mely az Istennel való meg-békéllésből foly ki. Ez nevezterik, minden értelmet feljűl mulo, *Isten békeiségének, Phil. 4. 7. Christus békeiségének, Jan. 14. 27. 2. Atyafiúi Edgyeség*

melly, Leleknek edgyégenek és békefég kötelének. nevezetetik. *Eph. 4.3. 3.* Külső Békefég, avagy az Isten Anya sz. egyházának virágzó állapattya, *Solt. 122. 6.*

Edgyik, sem rekeszetik ki a' leczkében, de az első érterik derekasban, mert a' nélkül semmi a' két utolso. Amaz a' Kut fő, ezek folyamatok.

IV. Kérd. *Miért kiránnya, az Atya Istenöl, és a' Jépus Christustul.*

F. *Az Atyatul azért mert az Atya Isten minden áldomásoknak kutfeje, mint vilagosságnak Atya, Jac. 1. 17.*

A' Jépus Christustul, azért, mert ő - is Isten és a' Jépus Christus, a' Leiki joknak Csatornája, mellyen az Atya származattya mi réánk, a' kegyelmet és békeféget.

A' mint hogy Adám által származot réánk, mind a' Bűnek, mind a' Bűntetésnek gonofsz; így a' Christus által származnak mi réánk a' lelki jok, a' kegyelem s' békefég. Rom. 5. 19.

Három képpen származnak pedig a' lelki jok a' Christus által mi réánk:

1. *Efficaciâ Operationis, ut Caput Ecclesia.*

A' mennyiben Feje az ő Anya sz. egyházának, hathatóképpen munkálkodván a' Tagokban a' kegyemeket, Eph. 1. 22. 23.

Efficaciâ Intercessionis, ut Sacerdos.

A' mennyiben Pap, Esfedzésének erejével, Ró. 8. 34. Ki esfedzik ereziünk.

3. *Efficaciâ Passionis, Szenvedésének erejével érdemlő képpen megnyerte az Anay sz. egyháznak az*

nak az Isten jó kedvét és kegyelmét. Innen va-
gyon, hogy az Irásban minden lelki áldás és ke-
gyelem az Christus által mondauknékünk ajándé-
koztatni: *Eph. 1. 3. 4. Eph. 4. 16. Ián. 1. 16.* Eddig
a' Magyarázatról.

T U D O M Á N Y O K:

I. Tud. Senkit a' mi jó kívánságunkból, ki nem kell
rekeszteni, valaki Hisnek cselédgye, vallásnak profeszora.
(hané ha Istennek s' az ő Ecclesiajának meg eskütc
ellensége) Innét: Mindeneknek &c.

II. Tud. Alig vagyon olly tisztátalan meg fertezettett
nagy Varos, mellyben Istennek választott hívatalos szentoi
nem volnának. Innét: Kik Romában vadnak, Isten Berel-
mesinek &c.

III. Tud. Az Ecclesianak minden Tagjai felöl jól kell
ítelni, a' Beresetnek regulája Berint, hanem ha cselekedet-
ekkel ellenkezöt mutatnának. Igy itilt Sz. Pál. Isten Be-
relmesinek, ugy mond, az az, ollyaknak kiket ugy
ítilem, szeret Isten.

IV. Kegyelmet s' Békefséget csak Istentől kelkérni. In-
nét: Kegyelem s' Békefség az Atyától.

V. A' Békefségnek Fundamentuma, a' Kegye-
lem. Innét: elől tétéük a' Kegyelem s' utánna a'
Békefség. Ugyan is csak annak vagyon, lelki bé-
kefsége, az kit Isten kegyelmében vött.

VI. Minden lelki jóknak reánk bármaztato lelki Csator-
nája az Ur Iesus Christus. Innét: Az Ur Iesus Christustól.

Ezeket a' Tudományokat, a' ki akarja keves
munkával ki munkálodhattya. Az én fel töt czé-
lomra tartozó derekas Tudomány az igékből ez.

Tdd. Az Istenről küldetett Tanítónak, Apostoli kö-
röntésel, Kegyelemnek s' Békességnek, ké: leg nagyobb lelki
joknak buzgó kívánásával, kell be köszönni az Isten Nyájja
közé. Így cselekedet Sz. Pál a' felvött leczkében.

Igy többire minden leveleinek kezdetiben: Cor
1. 3. Kegyelem néktek és Békesség Istentől a' mi Atyántól
és az Ur Iesus Christustól.

Igy. Sz. Peter, Ja' környülmetélkedésnek Apo-
stola, Az Istennek kegyelme és az lelki békefégy adásék
néktek bőségesen, 1. Pet. 1. 2.

Igy, a' titkokat látó János: Kegyelem és békefégy
néktek, attól a' ki vagyon, a' ki vala, és a' ki élővendő és a'
bét Lelektől etc. Jel. 1. 4.

Maga az Ur Iesus, így köszönti Tanítványir: Bé-
kefégy ti néktek, Ján. 20. 19. Így az Tanítványok is:
Békesség ez háznak, Math 10. 12.

A' Fő Pap az O Testámentumban így áldotta
maga' Népet: Fordítsa a' Jehova az őorezáját te rád és
adgyon bekefégyet te néked. Szám. 6. 26.

O K A I.

I A' Tanítók réstéről, Mert ők magok is Kegye-
lemnek, békefégynek s' az Christus végére mehe-
setlen gazdagáginak Hirdetői; azért a' mit hirdét
nek az Isten Nyájának, azért könyörgeni is kell,
Eph. 3. 8. Esa. 52. 7. Eph. 3. 14. 16. 17.

II A' Nép réstéről. Mert a' Nép, Kegyelem s'
békefégy nélkül Istennek ellensége; sőt Istennél-
kül, Christus nélkül való. Gal. 1. 21. Eph. 2. 12. 13.

Azért, azon kel könyörgeni hogy Isten ke-
gyelmében legyenek és Isten barátivá tethessék a'
Népet.

III. A'

III. *A' Lelki jokról.* Mert ezek olyan nagy jok (a' kegyelem és békeiség) a' melynél nagyobbakat, sem a' Tanito nem kívánhat, sem a' Nép nem várhat, mivel ezek, amaz *Unum Necessariumnak*, Egy szükséges dolognak, méltán mondathatnak, *Luc. 10 42.* A' kinek Kegyelme s' Békeisége vagyon, mindene van annak; de a' kinek azok nincsenek, bár egyebet mindene legyen-is, semmie nincsen. Azért illy fő jokat, méltó kívánni.

X IV. *A' Christus Jesus ról.* Mert ő nála találhatik fel, mind a' Kegyelemnek, mind a' békeiségnek Tellyesége. A' Kegyelemé, *Ján. 1. 16.* *Az ő tellyeségéből vőtünk Kegyelmet Kegyelemért.* A' békeiségé, mivel ő ugyan Fejedelme a' békeiségnek *Ela. 9 6.*

X Ha azért az Istentől küldetettet Tanitok, Kegyelem s' békeiség hirdetői; ha a' Nép, azok nélkül Isten ellensége; ha nagyobb jokat ezeknél nem kívánhatni, és ha ezeknek a' nagy lelki joknak tellyesége az Ur Jesus Christusnál találhatik fel; ilyen Apostoli köszöntéssel kell hát bé köszönni az Isten Nyájához.

H A S Z N A I.

I Oktatás. I. Ebből tecczik meg edgyikből, a' mái Uj T. Christus Jesus igaz szolgainak Istentől való küldetetések és az Apostolok után való igaz és törvényes következtetések; hogy ha a' Sz. Pál s' több Apostolok nyomdokiban járván, azok tudományát s' *praxisát* követvén, ilyen Apostoli köszöntéssel köszönnék bé, az Isten Nyájja

köziben: *Kegyelem néktek és békeység Istentől a' mi Atyától és az Ur Iesus Christustul.* Ezzel, hogy egyedül a' kegyelem s' békeység Kút fejeánél, az Atyánál és azoknak, lelki Csatornájánál, a' Iesus Christusnál, nem Angyaloknál, sem nem a' meg holt Szenteknél keresik a' kegyelmet, meg mutatják tudományoknak igazságát. Ugyan-is a' ki ezt, a' tudomást nem hozza magával, az házakban sem kell fogadni, a' háziaknak; sőt ingyen csak köszönni is nekik nem kell, úgy tanít Sz. János 2. Ian. 10.

En is azért, az Apostol nyomdokát s' tudományát akarván követni ebben-is, Istentől való küldetésemet s' rendes hivatalomat meg akarván ezzel mutatni, ebben a' Keresztyén Gyülekezetben, ezzel az Apostoli köszöntéssel köszönök bé:

Mindeneknek, kik Debreczenben vadtok, Istenberelmeinek, hivatalos Szenteknek, Kegyelem és Békeység az Atya Istentől és az Ur Iesus Christustul!

Kegyelem és Békeység, ebben az Isten Városában lévő, minden Rendeknek: *Kegyelem és Békeység,* ennek a' Városnak. Magisztrátusának, mellyek által, tudgyon ki menni s' bé jöni az Isten népe előtt! 2. *Kegyelem és Békeység,* a' Tanácsos Férfiaknak, mellyek által, az Isten népe meg maradásáról való jozan tanácsokat, adhassanak!

3. *Kegyelem és Békeység,* az Isten Nyájjának hűséges Leiki Pásztorinak, hogy kegyelmet s' békeféget nyrhessenek az Isté Népének! 4. *Kegyelem és Békeység,* a' istia Religionak kútféjének az itt való Scholának s' abban Tanitoknak s' Tanuloknak!

5. *Kegyelem és Bekéség*, az iga alatt nyögő Kőtségnek; hogy kegyelmei találjon s' Istennel való békeisége legyen!

Ezeken fellyül a' *Mózesnek* áldását kívánom reád terjedni Istennek Népe. A' *Csipke* bokorban lakoznak jó kedve szálljon fejedre, *Deut. 33. 16.* Oltalmaz legyen az örökké való Isten, alattad legyenek az ő örökké való karjai. Lakozzál bátorsággal, a' bornak és gabonának földében, az Egek adgyanak tenéked harmatot. Legyen a' *Jehova* a' segítségzednek páisa és a' te dicsőségednek fegyvere &c. *Deut. 33. 27. 28. 29.* Amen

II Ha külsőképpen boldogtalan s' Iga alatt vagyon-is hát az Isten Népe; de valóban boldog belsőképpen, mert kegyelme s' békeisége vagyó önéki, melly őtet egyedül teszi boldoggá. Ha külső boldog állapattal nem virágozik-is (mivel azt csalahatalan jelének sem tartja) mind azáltal, ugyan dicsőséges a' *Király leánya* beöl *Solt. 45. 14.* Noha feleste kívül, de lép beöl, *Enek. 1. 5.* Mert ezt a' belső szépséget Istentől kérik s' meg-is nyerik önéki az ő öröklői. *Esa. 62. 1. 6. 7.*

III. Ebből tevezik meg edgyikből, hogy az *Christus* igaz szolgálai nem Béresek; mert nem a' nagy jókedelmek felől szorgalmatoskodnak, hanem hogy a' leg drágábjokban, u. m *Kegyelemben* s' *bekésességben* vegyenek részt az ő halgatójok. Ezért hajnyák meg térdeket. *Eph. 3. 14. 16. Csel. 20. 32.*

IV. Szabados ugyan testi jokat is kívánni de a' lelkieket eől kell tenni, *Amazok* senkit jobbá nem

nem tehernek; Ezek u. m. a' kegyelems' békesség
jóvá tészik az embert. Emezek, ganajok. *Phil. 3. 8.*
ezek, cserép edényben való drága kincsek. *2. Cor 4. 7.*

II. *Hasz. Vísálgás.* Mivel boldog nép, a' mel-
lynek kegyelme s' békessége vagyon (bár külső-
képpen boldogtalan legyen is) próbáld meg, Isten
Népe, ha vagyone valami részed ezekben a' fő-
jokban. jaj bizony annak a' Népnak, a' kinek nin-
csen kegyelme s' békessége, mert még az, Isten-
ellensége.

Két féle Bélyegeket számlállok elő, Csalható-
kat és Csalhatatlanokat: Amazokat, azért hogy-
a' kegyelem s' békesség áll orczájával meg ne esal-
lyad magadat. Ezeket, azért, hogy nyugtat-
hasd meg lelkedet azon, hogy Istentől kegyelme s'
békességet nyertél. Az Csalható jelek ezek:

I. *Az Ecclesia külső Privilegiomiban való Meg-nyu-
vás;* mert noha azok meg kívántatnak a' Ke-
gyelem Edényiben; de ha meg vadnak is valakikben,
nem csalhato jelei a' kegyelemnek s' békességnek:
Nem az, a' Sido, a' ki kívül ollyan, hanem a' ki belül, *Rom:*
2. 29. Nem mind *Abrahám magva,* a' ki annak mond-
gya magát, *Ian. 8. 33.* Nem mind tartatik meg a'
ki azzal dicsekedik: *az Urnak Temploma, az Urnak*
Temploma, Ier. 7. 4.

II. *A' Vallásról avagy Hitnek Tudományáról Bájjal va-
ló Vallás tétel.* *Matth. 7. 22.* Uram Uram: &c. nem is-
mérlek tetteket 23.

III. *A' köz dolgokrol való vetélkedés,* (*disputatio de*
rebus Adiphoris) *Rom. 14. 17.* *Az Isten országa nem*
ételben itáiban. &c.

IV. *A' Christuserő s' az ő Evangéliomajért való legnagyobb Szemvedések (a' Szeretet nélkül) csalhato jelei a' kegyelemnek, mert ha Ember, a' testét a' tűzre adná is semmi. 1. Cor. 13. 3.*

V. *A' hamis Vallásban s' Tiszteletben való Buzgóság s' Szorgalmatosság is ilyen csalhato jel. Matth. 15. 8. 9. Ez az nép szájjal közelit én hozzám.*

VI. *Az Isten Törvényéhez való külső Engedelmség. Matth. 5. 20.*

VII. *A' külső Boldog előmenetel is csalhato, Dent. 9. 4. 5.*

VIII. *A' Világ fertelmességének elbagyasa. 2. Pet. 2. 20.*

A' Kegyelemnek s' Békességnek Csalthatatlan jelei ezek:

I. *Az Istennek minden Parancsolatához való Sives Engedelmség, 1. Jan. 2. 3. Ez által tudhatjuk meg, hogy őtet ismérjük, ha az ő parancsolatit meg tartjuk, Luc. 1. 6.*

II. *A' jolelki isméretnek tanubizonyság tételéből származot Tisztaság avagy Szivelesség (sinceritas) csalthatatlan jele a' Kegyelemnek s' békességnek. 2. Cor. 1. 12. A' mi dicsekedésünk ez, a' mi lelkünk isméretinek tanubizonyság tetele, hogy tisztasággal forgolodtunk, &c.*

III. *A' Bűntől való megtartozkodás avagy annak nem gyakorlása, praxissa. 1. Jan. 3. 9. 10.*

A' ki Istenül űletett nem veikezik, az az. nem bűvött szokása, praxissa, gyönyörűsége, a' bűn tétel. 2. Tim. 2. 19.

IV. *Az embernek meg vizsgálásra, examente való kézz*

lo kész maga bocsátása. Solt. 26. 2. *Probálly meg engem* Jehova *vísgáld meg az én véséimet.*

V. A Kegyelemben való Nevekedés, Jan. 15. 2. *Meg usztit, hogy több gyümölcsöt teremcsen.*

VI. Az Isten Lelkében való Részeseülés. *Ezen ísmérjük meg hogy mi ő benné lakunk és ő mi bennünk, hogy az ő lelkéből adott mi nekünk.* Jan. 4. 13.

VII. Az Atyafiakhoz való Szeretet. *Tudgyuk hogy a' halálból, által vitéttünk az életre, mert szerettünk az atyafiakat.* 1. Jan. 3. 18.

VIII. A' megjelenendő diósótságnek fel emele fővel való várása. Rom. 8. 23. *Miis, kik a' Sz. Leleknek Jengéit vórtuk. fohazkodunk mi magunkban &c.*

Ez fellyeb elő számlált Csalható Bélyegekből, meg tudharni, kinek nincsen része, ez nagy két leki kívánt jokban, a' kegyelemben és békeességben; a' Csalhatatlanokból pedig, kinek légyen csalhatatlan jusza az okhoz.

III. H/sz; *Intés.* I. A' Tanitokhoz. I. Kövessek a' Páfztorok Páfztorának, a' Christus Jesusnak, és az Apostoloknak nyomdokát, kik kegyelmet s' békeességet kívántanak, az Isten Népeinek, valakik azok közben mentenek vagy irtanak. 2; *Nelégyenek Bálámok, ne atkozzák az Isten Népet.* 3 *Szorgalmasodgyanak azon, hogy a' Népet Isten kegyelmében s' békeességében juttathassák.*

II. A' Néphez. *Isten Népe légy azon, hogy kegyelem s' békeesség, légyen a' te nemeseb részed*

Kerd. Mikeppen kell Kegyelmet és békeességet nyerni?

F. I. *Könyörgés által, ha valaki bukalkodik böicsésség nélkül, kérje Istentől, Jac. 1. 5.* II:

II. A' kegyelem s' békeiség Eszközeire figyelmezzél. A' Törvényre és annak tanubizonyosság tételére halgaszatok. Efa. 3. 20.

III. Kérjed a' kegyelem s' békeiség Hirdetőit, hogy könyörögjenek érted. Könyörögj a' te szolgálóidért a' te Uradnak Istenednek, 1. Sam. 12. 19.

Kérd: Miért kell szorgalmazatoskodni a' kegyelem s' békeiség nyereséért? F. I. Mert ezek nélkül haragnak Edényi, haragnak fia az emberek. Rom. 9. 22. Eph. 2. 3. 4. 5. Valánk természet szerint haragnak fia, de kegyelemből tartattunk meg.

II. Mert a' kegyelem nélkül, semmi idvétség jót az ember végben nem vihet, de az által mindent. 1. Cor. 15. 10. Nem én hanem az Isten kegyelme. Phil. 4. 13. &c.

III. Mert, az Idvétség-is egyedül a' kegyelem által adatik Csel. 15. 11. Hiszük hogy az Ur Jesus Christus kegyelme által tartattunk meg. Tit. 2. 11. Idvétség hozó kegyelemnek, mondatik.

IV. Haß. Vigasztalás. Boldog Nép, boldog Ember hát, a' kinek az Isten kegyelmében s' az lelkä békeiségben része vagyon, bár külső képpen szegény s' iga alatt nyögő-is, csak legyen belső képpen hitben s' kegyelemben gazdag. Ugyan-is Isten az alázatosoknak adgya az ö kegyelmét. Jac. 4. 6.

A' kinek kegyelme s' békeisége vagyon, mindenkori lakodalma lehet szívében, mivel, semmő karhoztatása nincsen. Rom. 8. 1. Isten vele meg békelet. 2. Cor. 5. 19. Csalhatatlan bizonyfága vagyon, a' Dicsőségnek országa felől-is.

Tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy az
 ő nalla le tölt kincsemet, meg tarthatya amaz napra. 2.
 Tim. 1, 12,

Bé rekeztem tanításomat, Pál Apostolnak amaz
 edesleges szavaival: Sid. 13. 20. 21.

A' minden kegyelemnek s' békeségnek Istene, ki a' ha-
 lálból ki hozta a' juboknak az örökké való testamentumnak
 vére által való nagy Pasztorat a' mi Urunk Iesus Christus.
 Tégyen titeket tökéletessékké, minden jó cselekedetben, az ő
 akarattjának cselekedetire, cselekedven ti bennetek azt a'
 mi ő előtte kedves, a' Iesus Christus által, kinek dicsőség,
 mind örökkön örökké Amen.

Hű PASZI

HŰ PASZTOR TŰKÖRE

Avagy

Olly edgyűgyű Tanítás, melyben
minemű méltóságos Tisztei legyenek a'
lelkeket igazán legeltető Egyházi
szolgáknak, világosan le rajszoltatik.

Mellyet,

Midőn Sz. Tiszteinek gyakorlásához fogott
volna a' Debreczeni K. Gyülekezeiben,
másod ízben, predikállott s' az köverke-
zendő tizenket árkufokon levő Tanítások-
kal edgyűtt, edgy buzgo halgatojának kíván-
ságára s' ugyan annak örömmel adott kölcsé-
gével ki bocsátott.

K Ö L E S E R I S A M U E L
A' Debreczeni K. G. ed-
gyik Tanítója.

Ajaná

AJANLO LEVELECSKE.
AZ UR BESZEDENEK BUZGO ÖRÖM,
MEL VALO HALGATASABAN, LELKET GYÖ-
NYÖRKÖDTETŐ FERFIUNAK
Becsületes GUTI SZÓCS MARTON
Uramnak.

Debreczen Városának edgyik, igaz
Tagjának.

*A' minden kegyelemnek szemely valogatás
és szemre valo hanyas nélkül östogato Safara-
tol, a' Sz. Lélek Istentül, Hitben: minden
lelki kegyelmekben valo gazdagulást, kívánok.*

C Hristusban jo akaro Atyámfia! Midőn ren-
des hivatalom szerint, ez el mult jajjal emli-
gendő 1672 dik estendőben egy alkalmatolság-
gál az Uj Templomban Tanitást töstem volna, az
Isten Nép szabadulásának Elöl járo Hopmestere-
ről, a' mélységes maga meg alázásáról. 2. Chron.
12. 7: Mihelyt a' Templomból ki jöttünk (meg
illetődven a' kegyelmed lelke, Isten jo lelkerül)
noha az előtt semminémű ismeretségem nekein
kegyelmeddel nem volt, egy Czedulájában, így
ira: T. B. K. U. Ez mostani kegyelmed predikálta-
san s' s'eres Tanításán, Sivem ugyan repesett; mellyhez
képest, igen hasznosnak itilném Nemzetünk hasznára, ki
nyomatatását, sok lelkeknek fel buzdítására; ha kegyel-
med ki adgya, és kölcséget tőle nem sanom, kegyel-
med engemet tudostison felotte. Akkoron igiretet tö-
tem

AJANLO LEVELECSKE?

nem vala kegyelmednek, hogy Bépen le irván, en-
 gedek kívánságának; azonban a' buzgoság úze
 nevezkedvén kegyelmedben, az után semben lé-
 vén velem, szabad akarattya berint arra igiré ma-
 gát, hogy nem csak azt, hanem több Predikációi-
 mat is egy kis könyv formában ki nyomtatattya,
 mellyeket én forgos dolgaim között el készítvén,
 kegyelmedhez kövérkezendő tizenkét árkufokon
 lévő Tanításimat magaköleségével ki nyomtatatta.
 Megvallom, hogy az kegyelmed buzgosága hoz-
 ta napfényre ez csekely munkát (mert talán
 mais több irásim között, csak halgatná) Ha-
 azért valami háfnocsát sidogalhat innét az Isten
 népe, melto hogy kegyelmedre áldást mondgyon
 érte s' őök em ekezetben maradgyon neve. En
 úgy látom, nem a' Világ nagygyai, hanem a' föld
 nek alázatosi, nem a' külsőkeppen gazdagok, ne-
 meffek, hátalmasok; hanem a' világnak szegényi,
 de a' hitben gazdagok vélik a' Christus befédet,
 kik közzül valonak magát lenni, el hísem nem
 ségyenli kegyelmed meg vallani. Ne felejtse el
 Isten Ioha a' kegyelmed munkás bereteit, mel-
 lyet az ő nevéhez mutatott; Lobogjon to-
 vábbis a' kegyelmed jó cselekedeti-
 nek szövétneke, hogy mások is
 annak világánál lássák mi
 volna tiétek.

Kegyelmed Hüinek Segítője.

KÖLESERI SAMUEL,
Gond-

1. Tim. 4. 16.

Gondot visely magadrol és a' tudományrol, maradgy meg ezekben mert ha azt mivelénded, mind te magadat meg tartod, mind azokat, a' kik tégedet halgatáندانak,

2. Tim. 2. 15.

IGykezzel Istennek előtte kedves lenni, és olly munkás, ki meg ne figyenyüllyön, és ki igazán halogassa az igazságnak befödését.

2. Tim. 4. 2.

PRedikállyad az igert, rajra legymind alkalmas, mind alkalmatlan időben: feddődgyel, dorgálodgyál: incesd a' halgatokat minden szelidséggel és aláztatósággal.

1. Pet. 5. 4.

Mikor meg jelenendik, amaz Pástro roknak Fejedelme, el vésíttek a' dicsőséggnek amaz fonnyadhatatlan koronáját.

H Ū P A

HŰ PÁSZTOR TÜKÖRÉ. 17

II. PREDIKATIO.

Ján. 21. 17.

1667 ben. 29. júni

Monda néki Iesus: Legeltesd az én juhaimat.

A Szent Irás nevezetlik, néha Regulának (ca-
nonnak avagy sínor mértéknek) mely szerint kell
járni minden rendbéli embernek, Gal. 6. 16. Valakik
ez regula szerint járnak &c Néha, tükörnek, mellybē ki
ki életének krisztiaságát, mind maculájit meg láthat-
tya, Jac. 1. 25. Ha ki bé tekint (mint valami tükör-
ben) a szabadsagnak törvényében.

Mivel pedig, széles ez világon lévő Emberek
Négy Rendszerben vadnak, u. m. Polgári, Egyházi,
Oskolai és Ház-népi Rendszerben, a Szent Irás Re-
gulajok és Tükrök, melly szerint kell járni s mago-
kat ki nézni mint egy aczél tükörből; En mostan
az Egy-házi Emberek (s leg-közelebb ma-
gám) eleiben téztek egy aczél tükört.

Alkalmatossága ez leczkének ez: Háromszor
tagadta vala meg-Edes Idvezitönket szegény
Péter Apostol, Matth. 26. 69. &c. Ennek a hár-
mas, meg-Tagadásnak, hármaskérdést vét el-
lenében Idvezitönk, mellyekre hármaskifeleletet
tészen a meg eset Peter, Ján. 21. 15. 16. 17. Simon
Ionának Fia, Beretst engemet &c. Te tudod Uram, hogy
Beretlek tegedet, &c. Melly hármaskérdés Vállás tetel
után, következik az Aczél-Tükör, mellyből Sz.
Péter Egyházi Tiszti mi légyen, meg láthattya:
Legeltesd az én juhaimat.

Summa: Egyházi Szolga avagy Hű Pásztor A-

B

czel

ezél-tüköre, mellyben a' Pásztorok Pásztorra mind Méltoságot, mind Terhet tézen Sz. Péter s' minden igaz Tanítokvállaira.

Részei. 1. Parancsоло személy, ki a' Fő Pásztor, az Ur Jesus Christus. 2. Maga a' Parancsolat avagy Tükör. *Legeltesd az én juhaimat.*

Az első részben: 1. A' Parancsоло személy, Jesus, 2. A' személy, kinek a' parancsolat adatik: Peter. 3. A' Parancsolatnak Modgya, monda.

A' másodikban: 1. A' Parancsolat' *Legeltesd.* 2. Czéllya, *juhaimat;* & 3. Azokhoz való jusza s' közi a' Christusnak: *En, &c.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. Kicsoda ez a' Parancsоло Személy?

F. Az, a' ki nevezetik, Pásztorok Fejedelmének. 1. Pé. 5. 4. *Juhoknak nagy Pásztorának, Sid. 13 20. Lelkek Pásztorának 1. Pé. 2. 25* Egy (zoval az, a' ki minden Pásztoroknak parancsol, az Ur Jesus Christus. Ezen kívül senki a' Lelki Pásztoroknak nem parancsol, a' mennyiben Pásztorok, mivel egyenlő méltóságúak Tisztekre nézve, noha különböznek ajándékokra nézve. *Matth. 20. 25. 26 27.*

II Kérdés: *Az Sz. Péter Elsősége, ki jöjé ebből a' parancsolatból: Legeltesd?*

F. Semmikeppen nem. 1. Mert nem annyira Méltoságnak, mint Terehnek (non tam impositio Honoris, quam Oneris) vállajra való, tétele volt ez. 2. Nem csak Peterre, hanem a' több Tanítványokra-is bízott az, *Matth. 28.*

19. 3. Ha az Legeltetésnek parancsolása Elsővé avagy Pápává, tőtte volna Sz. Pétert az Ephesumbeli Vének is mind Papák lőttek volna mert Sz. Pál azon Görög szoval *πρωτοειπευ* inti őket, hogy legeltessék az Istennek Nyájját. Csel. 20. 28?

4. Hog pedig Magájának, *En juhaimnak* mondgya a' Christus a' juhokat, ebből tecczik meg, hogy Sz. Péter nem volt Ura azoknak a' juhoknak, hanem csak Tüköre. 1. Pét. 5. 2. 3.

III. Kérd. *Mit teßen az Christus juhait legeltetni.*

F. A' Christus juhainak Legeltetése ilyen négy dolgokat foglal bé magában: I. A' még még nem térteket, Meg téríteni: *el küidelek tégedet, hogy meg nyissad azoknak szemeket, hogy meg térítsed a' sötétségből a' világosságra,* Csel. 26. 17. 18.

II. A' meg térteket meg erősíteni. *Erősíts meg a' te atyádszait,* Luc. 22. 32. Csel 14. 22.

III. A' Vigasztalás nélkül valokat, Meg vigasztalni. *hogy azokik Sionban sírnak, azokat meg vigasztaljam.* Esa. 61. 3.

IV. A' Leiki isméret akadékit meg oldozni s' az elfaradotnak alkalmas időben *szolgaltatni az Igét,* Esa. 50. 4.

Ez négy Sarkokon forog az egész Egyházi szolgálát (Ministerium) s' az legelteti igazán az Christus juhait, a' ki Lelkeket térít, meg térteket, erősít, kegyeredetteket, vigasztal, kegyesség torkában levőket, utban igazít.

IV. Kérd. *Kik eynének a' juhokot s' miért mondának Christuseinak (én juhaimat)?*

A Z

F. A'

F. A' Christus Jesus beszédét halgato s' tudományát követő Választottak, ján. 10. 4. 16. Christus-einak mondatnak, 1. Mert az Atya néki adta azokat, ján. 17. 9. 2. Mert nagy árron váltotta meg azokat. 1. Cor. 6. 19. 20. Nem ti magatoké vattok, hanem árron vétettetek meg. Ez a' rövid magyarázat.

T U D O M A N Y.

A' Christus Iesus jnhait (választottit s' meg váltottit) igazán Berető Hű Pástoroknak kötele's fő Tisztái, a' Lelkeknek legeltetése. Innét: Legeltesd.

Szent írásbéli helyyek: Legeltesétek az Isten Anya Sz. egyházát, mellyet maga vérén Berzet, Csel. 20 28 Legeltesétek az Isten seregét; 1. Pet. 5. 2.

Adok szívem Berins való Pástorokat, kik legeltesnek tudománnyal és értelemmel, Jer. 3. 15. Enek. 2. 16. a' lilionok között legeltetik.

O K A I.

I. Mert, Szükséges Tisztek ez a' Christus Szolgainak, mind az Isten Parancsolattýára nevezve, Ha prédikállom az Evangeliomot, a' Sükseg kénBerit. Iájpeáig énnékem, ha az Evangeliomot nem prédikállom, 1. Cor. 9. 16. Mind az mennyiben az, Elzköze az Idvelségnek; teozzet Istennek hogy a' bolond prédikállás által tarcsa meg a' hívöket 1. Cor. 1. 21.

II Mert, az Egyházi Szolgák Titulufi (nevezeti) az kívánnýák: Ugyanis hivatnak Pástoroknak, a' legeltesre nézve, Ezech. 34. 7 8. Ör álloknak, a' vigyázásra nézve, Jer. 6. 27. Dajkaknak, a' lelki nevelésre nézve, 1. Theff. 2. 7.

III. Mert, ebben áll az ő igaz bölcseségek, ha lelkeket tudnak nyerni, a' ki lelkeket nyer bölcs az. *Peld. 11. 12.*

IV. Mert ha külömben cselekedznek, ez életben Bálvány Pásztoroknak nevezetnek *Zach. 11. 17:* az élet után a' Lelkeknek vért markokból kivánnya elő Isten. *Ezech. 3. 18.*

H A S Z N A I.

I. Oktatás. I. Az Egyházi Szolgálat méltóságos de terhes munkás hivatal, mert juhoknak legeltetése. Jákob a' Lában juhait mikor legeltette nappal a' nagy hévség sűtötte, evezzaka a' hideg eméltette s' az álom távul volt az ő szemétől, *Ter. 31. 40* Így van dolgok a' Legeltető Pásztoroknak, sok álmat kell megszakasztani, sokat kell nyughatatlankodni.

Nem lán logatás s' henyélés hát a' Prédikátorság, a' mint ez a' vak világ áitnya, hanem meg izzasztó Munka; ugyan-is lelkeket téríteni mesterségeknek mestersége. (*Ars Artium*) *Conversio unius animae, majus miraculum Creatione mundi. Aug.*

II. Az hát az igaz Pásztor. a' ki nem csak magát legelteti, (élődik) hanem a' Nyájat, *Ezech. 34. 2. 3. 4.*

III. A' Lelki Pásztorok legeltetése, nem rekeszti ki a' halgatoknak magok lelkére való gondviseleést. Nem jó így okoskodni: *Legeltesse a' Lelki Pásztor az én lelkemet, gondom less nekem is az én testemre;* mert ezen az uton bizony el kárhazol, hanem tudom, mint fárad is lelked körül az Egyházi Szolga,

IV. A: leg hűségeseb Tanítónak vagyón mélységes maga meg áházására valo Matériaja ez iránt. Oh mely gyakorlatianokebben a' Lelkek legelterésének mesterségében!

II. *Hasz. Visszálás.* Ebből az Tükörből meg láhatni, kicsoda légyen a' lelkeket igazán legelterető Lelki Pásztor; de hogy világosbar mutatson ez a' Tükör, im ilyen tizenkét Bélyegeit teszem le az Irásból a' Hű Pásztornak:

I Kéz szível, nem kéntelenségből legelteri a' Christus nyáját, én nagy örömeft költök és magamat is adom a' ti lelkeitekért. 2. Cor. 12. 15. Nem kéntserítésből hanem örömeft 1. Pet. 5. 2. *Non desperatio facit Monachum.*

II Mindenek felet a' mások Lelke idvességét ohajtya, *Atyánfiái az én szívemnek jó kívánsága és Istenhez valo könyörgésem az Izraelért, nekik idvességekre vagyon.* Rom. 10. 1.

III. Mérész s' buzgó az Isten ügyében, mint Moses Kijö. 32. 19. Sz. Pál Athenásban, Esel. 17. 16. 22. Nem hunyorit a' Bűnhöz s' bűnösökhöz; bár Athenásban, bár gazdag Városban légyenek is azok. Nem hízkelkedik, Elihunak amaz mondása szerint: *nem tudok hízkelkedő besséddel elni, mert ha csak kérvésé élnék is velle meg ölne az engem, a' ki teremtet.* Job. 32. 22. *Lubter Márton,* midőn Vormatiában citáltatának, ilyen Resolutioval volt: *Ha tudnam hogy mindenik findelyén a' házaknak egy egy ördög ülne is, még is bé mennék Vormatiában.* Ugy vagyon.

gyon a' Világ a' Buzgóságot, Bolondságnak
 izin-mutatásnak hja, de az nem egyéb hanem
 csak Festus negédes szemre való hányása. *Bo-*
londozol te Pál. Nem bolondozom Nemes Feste, hanem
jozanságnak beseéit szollom. &c. Csel. 26, 24. Egy bo-
vala a' hű Pátzor, lelkében forro Apollós. Csel. 18. 25.

IV. Ellenben, a' maga ügyében szelid alázatos,
Száml. 12. 3. 2. Tim. 2. 24. 25.

V. Alkalmatos a' Tanításra, *2. Tim. 2. 24. Mal.*
2. 7. Mert külömben az ellenkezőket meg nem
czáfolhatná.

VI. Jozan Tudományu és értelmű. *2. Tim. 1. 13.*

VII. Fedhetetlen Eletnek Példája; *Tisztaságot*
meg magatokat, kik bordonoztatok a' Iehova edényit. Efs. 52
11. Legyetek Tüköret a' Nyajnak. 1. Péz. 5. 3. Szük-
séges dolog hogy tiszta kéz legyen az,
melly a' mások moeskát le akarja törölni. Con-
cionatoris vita, Concionis anima. Gregorius.

VIII. Meh modgyára munkálodo, nem henyé-
 lő olvásásban gyönyörködő, *1. Tim. 4. 13. 15. 2.*
Tim. 2. 15.

IX. Tanítását az Erőssekhez és erőtelenekhez
 a kamaztatni tudo, az öregeknek vastag eledelt, a'
 gyengéknek tejet ado. *1. Cor. 3. 1. 2. 2' lelkében el-*
faradotnak alkalmas időben mondot ígét szol-
gálató. Eja. 50. 4.

X. A' jó lelki ilnéretnek tanubizonyysága az ö
 dicseködesenek *materiája, 2. Cor. 1. 12. Nem az*
embereknek kedvekben való létele. Gal. 1. 10.

XI. Alázatos lelkű, s' alázatossággal tanító;

Balgaltam az Urnak nagy alázatossággal, Csel. 20. 19.

XII. Ha lehetséges volna, a' maga lelkét is kiadná az Isten népének épületiért. 1. Theff. 2. 8.

III. Haß. Intés. 1. Az Egyházi Szolgákhoz. Legeltessétek, a' Christus Jesus gyenge juhocskáit. Tölcsétek bé a' szolgálatott, mellyet az Urtol vöttetek. Coloff 4. 17.

Kérd. Mivel kell legeltetni az Christus juhait.

F. 1. Az Istennek Minden ki jelentetett Akarattyal, Csel. 20. 21.

2. Csak a' Meg-feszitetett Christust kell hirdetni, 1. Cor. 2. 2. 1. Cor. 3. 11. 12.

3. A' szoros Evangeliomi kegyes életet kell a' halgatoknak mindenek felett commendálni, Tit. 2. 11.

Kérd. Minodon kell legeltetni a' Christus juhait.

F. Tisztán, nem elegyítve. 2. Cor. 2 17. Nem emberi bölcseségnek hitető savaiban, hanem a' léleknek meg-mutogatásában 1. Cor. 2. 5.

2. Buzgovan. Szükség, hogy az Oltarrol vött sém meg illesse ajakokat az Esaiásoknak. Esa. 6. 6. 7. Egyéb aránt ha ninesen buzóság Tüze benne (De est ignis, deest ignis, a' mint Latimerus panaszkodik vala egykor) sem magokat, sem másokat fel nem indithatják. NB. Azért, kell a' Tanitonak könyörgeni azon. hogy Isten melegitse meg az ő szivét, hogy ő-is halgatoinak sziveket. buzgoságnak tüzével gyujthassa fel.

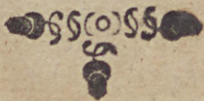
3. Maga lelki experientia-jából, tapasztalásából kell tanítani, mert az a' legh jobb Tanito, a' ki érzi-
első

elsőben a' maga lelkében azoknak az igazságok-
nak lelki izit, a' mellyeket egyebek eleiben ad.

IV. A' ki lelket akar legelteni; ne prédikállyá
magát; Egy rudos Ember, midőn világi dicsős-
ségét keresne egy tanításában, másban pedig,
Isten dicsőségét, így szol: *Heri Bernardum, hodie*
Iesum Christum proposui. Tegnap magamat, ma a'
Jesús Christust prédikállottam.

II. *Intés.* A' Néphez. I. Isten Népe, ha vis-
gálni akarod Tanítódat és proba köre vonni (no-
ha nem volna szabad a' lelki Atyáknak erőte-
lenségeket s' lelki mezitelenségeket-is fel fedez-
ni *Chammal, Ter 9, 22.* ha ugyan vizgalodni a-
karsz, vond erre a' Proba köre, ha igazán legel-
tetiké a' Christus juhait, nevezet szerint, a' fel-
lyebb elő számlált tizenkét Bélyegeket, ha fel-
találad benne; tars az olyanokat Hű Pász-
toroknak. II. Ha lelked ismeretiben még győ-
zöttél, hogy ilyen a' te Lelkednek Pásztorá,
szerezd s' becsüld őtet. *Kérünk titeket atyamfiai,*
hogy becsüllyétek a' kik munkálkodnak ti közöttetek, és nek-
tek előttetek járok az Urban és intenek titeket. Azokat
felette igen Berelméseknek tarsatok az ő munkájokért.

1. *Thess. 5. 12 13.* Amen.

26 EGYHÁZISZOLGÁ-
LATNAK SIKERETLEN VOLTÁ

III. PREDIKATIO.

— Jer. 6. 29. 1672ben. 1. Jul.

Megégettetett a' Fuvó a' tűztől, meg emészte-
tetett az On, hejában olvaszt olvasztvan
(t. i. az olvasztó mester) mert a' gonosok ki
nem sággattatnak.

Noha Isten a' maga végét, mindenkor el éri,
akár kik köziben küldgye az Egyházi szol-
gálatot, mert magát abban s' az által meg dicső-
ti, mindazáltal az Egyházi Szolgák az ő Vége-
ket az Népre nézve, nem mindenkor érik el.

Keitőt mondok s' állatok: 1. Hogy Isten a'
maga Végét, u. m. Dicsőségének meg mutatá-
sát mindenkor el éri az Egyházi Szolgálatnak a-
kár kikhez való küldésében. Bizonyára miképpen
le száll az eső és hó az Egből és oda vissza nem tér, ha-
nem meg vésegetti a' földet és azt mivel hogy az föld terem-
jen és az mag vetőnek magot adgyon és kenyeret az éhező-
nek. Ugy legyen az én beszedem, melly az én számból ki-
mégyen, nem tér vissza üressen, hanem meg cselekefű a'
mit akarok és szerencsés legyen a' kikhez küldöttem, Esa. 55.
10. 11. 2. Cor. 2. 15. 16.

Ugyan is Isten az Egyházi Szolgálatnak fogá-
matóságában, Kegyelmének Dicsőségét; fike-
retlenségében, igazságának Dicsőségét mutat-
gya ki.

II. Hogy az Egyházi Szolgálat, a' Tanitorá,
s' az

s' az Halgatókra nézve, nem mindenkor érje el kívánt Véget, a' fel vőtt Leczkéből s' az következő tractábul ki fog levezetni.

A' HŰ PÁSZTOR TÜKÖREBEN, a' Christus juhait igazán legeltető Pásztor bizonyos Bélyegeiről s' Minéműlégiről le írtuk. Ha kérdené már valaki; Vallyon az ilyen ajándékokkal fel ékeztetett Isten embere, el éri mindenkor az ő Véget, u. m. A' lelkeknek meg térítését; azoknak meg erősítését; meg vizsgáztatását, és akadekinak el igazítását; ez a' fel vőtt Leczke arra tanít, hogy nem mindenkor mert, a' *Fuvó* meg égettetett a' szűzök, *Ec. de a' gonoszok* ugyan ki nem *Sagattattak.*

Summája a' Leczkének: Egyházi Szolgálat gyümölcstelen és fikeretlen volna, a' leg hűségesebb munkásabb Tanítókra nézve-is, okával edgyűt.

Részeli Kettők: I. Egyházi Szolgálat Sikertelensége. *Meg égettetett a' Fuvó &c.*

II. Annak Oka. *Mert a' gonoszok: Ec.*

I. Kérd. *Kicsoda s' miért neveztetik Fuvónak?*

F. A' ki fellyebb v. 27. Őr állonak mondatott, ugyan az, *Fuvónak* mondatik itt, t. i. Jeremias Prophéta, Noha az Egyházi Szolgák, sok szép nevezetekkel neveztetnek a' tellyes sz. Írásban. u. m. Angyaloknak, Isten embereinek, &c. mindazáltal sohol több helyen ézzel a' csudalatos nevezettel nem neveztetnek; nem-is ok nélkül, mert sok szép dolgokban hasonlok a' Fuvókhoz az Egyházi Szolgák;

I. A' Tanítok, Fuvok, Mert valamiképpen a' Fuvoval szokták a' tüzet fujdogálni s' gerjezgetni; Igy a' Tanítok azok, kik az Isten Lelkenek, a' halgatok szivében esett szikráeskáját addig fujdogallyák, hogy azt felgyujtyák az Egyházi szolgálattal. *Nemde nem gerjedez valae mi bennünk a' mi szívünk, mikor az írásokat magyarázza minénk, Luc. 24. 34.*

II. Fuvok Ők, Mert ha néki gyulad is a' tűz van ha szna a' Fuvonak; ha meg latsodnék a' Tűz, ismét azzal kell funi, égve és lobogva tartani, Igy a' Tanítok tartják égve s' lobogva a' kégyelem tüzet, mind magokban s' mind a' halgatokban
2. Tim. 1. 6

III. Fuvok Ők, Mert, mikor az Ur nevében kiáltanak (fel emelik szavakat mint a' hangos trombita Esa. 58. 1.) az Ő Vekonyok, mint a' Fuvo ugy jár, nagy erővel viszik vegben az Ő szolgálattokat. Valamiképpen a' Fuvo, ha meg likad, ki menven a' szel belőle alkalmatlan a' Tűz gerjesztésére; Igy a' Munkás Tanítok, addig epekednek, egyfzer csak meg likadnak, meg halnak. Mint a' gyertyák, másoknak világolván, magokat meg emésztik.

IV. Fuvok Ők; mert a' Fuvon hideg szellő is jő ki, azonban a' Fuvo által hevitetik a' vas; Igy a' Tanítok hivesítik is a' bűn miatt izzado lelki ísméreteket; a' buzgoság nélkül való fagyos lelkeket pedig, melegítik s' gerjesztik.

II. Kérd. Micsoda érteik a' Fuvonak meg égésén
az On-

az Onnak meg emestésén s' az Olvasciónak hiáiban való olvasásán?

F. Ezek a' szollásnak nemei az Ercz nemekkel báno Mester emberektől vétettek; mintha mondaná: A' Prophetának jeremiasnak minden munkája a' Sidok Meg-jobbitása körül, fikeretlen volt, noha ereje s' élete fogyásával dajkálkodott környűlöttök. Az Olvaszó nevezet szerint értetik a' Propheciát, mert noha kifejezve nincsen itt az Olvaszó, de bé foglaltatik ez szokban: *Olvasván hiában olvas t. i. az olvaszó.* Hasonló szollás vagyon, *ter 50. 20.* Kit drága kenetekkel meg kenének t. i. a' kenettel kenők.

III. Kérd. Mit téssen a' gonosoknak ki nem szaggattatása?

F. Az Egyházi szolgálatnak a' megátalkodot hitetlenekre nézve való fikeretlen volta; mert noha ezeket a' konkolyokat igyekeznek ki szaggatni a' hű Tanítók, de ugyan nem szaggatathatják ki azokat. *Mat. 13. 20.*

T U D O M A N Y.

Meg esik az gyakorta, hogy Isten, a' leg munkásabb s' hűségesebb Tanítók-is, ámbar magok meg emestésével s' életek fogyatásával forgódogyanak-is az Egyházi szolgálatban, de ugyan nem tébbi sikeresé forgódogásokat a' megátalkodott hitetlenekre nézve. Jeremias valóban munkás s' hűséges Propheciát volt, de ugyan csak hiában olvaszott az az hiában forgódogott az megátalkodott nép körül.

Ezen Jeremias látván az ő forgódogásának gyű-

gyümölcsstelen voltát, ilyen keferves panaszol-
kodásokra fokadott ki: *Kinek szőlők és kút kerjek
hogy hallyak? Imé környül mételeten az ő fulok és nem
halhatnak, imé az Úrnak sava nallokgyalázatban va-
gyon, nem gyönyörködnek abban. Jer. 6. 10. Ilimét má-
sutt: Az Úrnak sava énnékem mindenkor gyalázatom-
ra és csufolásomra vagyon. Jer. 20. 8.*

NB. Nincsen nagyobb keferúsége a' hű Tani-
tonak, mint midőn sok munkái után is láttya,
hogy gyümölcsstelen az Istennek szőleje.

Nem tudgya magátul vagyoné vagy másunnán.

Ide tartoznak ez nevezetes helyek: *Esa. 53. 11.
Ezéch. 2. 4. 5. Ezéch. 3. 7. Esa. 49. 4. Matth. 23. 37.*

O K Á I.

I. Isten Résséről. Mert az Egyházi Szolgálatnak
hathatóságá egyedül Istentől s' az ő Lelkétől függ,
nem a' Tanítóktul. *A' sél ott fu, a' hol akar. Ian. 3. 8.
Pal plantal. Apollo öntöz. Isten ad nevededest Cor. 3. 6.*

II. Az Egyházi Szolgálat résséről. 1. Mert; (*Mini-
sterium non est causa naturalis sed Moralis Conversionis ho-
minum*) az Egyházi Szolgálat né Természet szerint
munkálkodik a' Lélek körül mint a' Tűz a' Fa
körül, hanem Erkölcsei keppen, (morálitér) in-
cven a' jora s' el incven a' gonosztul. 2. Mert az
Egyházi szolgálat, néha olly helyre küldetik, a'
hol nincsenek választottak. *Csel. 13. 48. v. ő. 46.*
nem csuda ha ollyan helyen sikertelen.

III. Az Egyházi Szolgálat résséről. 1. Ne dicse-
kedgyenek az általok még területeknek sokaságá-
ban. Sz. Pal el hitte vala magát az Isteni látások-
nak sokaságával 2. *Cor. 12. 7.*

Ugy

Ugy a Tanítók el hinnék magokat, ha sok lelkeket téríthetnének meg.

2. A' Szaporodás, Aldás volt az O T. de sok Sz. Afzszonyok magtalanok voltak, mint Sára, Anna; így sok munkás Lelki Pásztorok lelki magtalanok, nem szülhetnek lelki fiakat Isten számára.

3. Akarja Isten őket próbálni, ha örülnek-e a' mások munkájának előmenetelin. Jan. 3. 30.

IV. A' Néprebéröl. 1. A' lelki vakság. 2 Cor 4. 3. 2. Az lelki el hagyattatás, minémű vala a' Saulé. 1. Sam. 28. 6.

V. Az Isten Bölcsesége rebéröl; mellyel gyakorta azt cselekeszi, hogy kisebb ajándékuakat nagyobb előmenetellel coronázzon meg. Mint p. o. Amos csak baró pásztor volt. Am 1. 1. de minémű menydörgő Prophetá volt. Péter, halász, de csak egy predikálására is három ezer lelkeket terített meg. Három ezer szer is predikallanak nemellyek s' meg is egy lelket sem téríthetnek meg.

H A S Z N A I.

I. Haszon Oktatás. 1. Nem kell hát csudálni, ha a' leg tudosabb s' munkássabb Tanítóknak forgolodása fikeretlen, ha lelki fiak szülésével Isten őket meg nem örvendezteti, mert ez gyakorta meg eset s' más nem csuda ha meg esik. Ki volt jobb Predikátor Jeremiásnál, Sz. Pálnál, sőt az Christusnál de még is kevesen tértenek meg tanításokra, ha a' meg téretlenekkel egyben vettyűk. Nem csuda ha ma a' nagy roppant Városokban nagyobb része a' Népnek meg téretlen. Mert a'

Pro-

32 S I K E R E T L E N V O L T A

Propheták s' az Apostolok mi nálunknál tudós-
bak s' buzgobbak voltak, úgy mint kik az Isten
csalharatlan lelkétől igazgattak; még is így pa-
naszolkodnak: *Kicsoda hiszen a' mi predikáltunknak
és a' Iehova karja kinek jelent meg? Efs. 53. 1.*

II. Nem csuda hát ha nagyobb része ez Világ-
nak el kárhozik; mert a' Világnak edgyik része
sült Pogányság, a' ki Napot, Holdat, sőt Őrdő-
gőt tisztel, másik része Mahumet dögletes Val-
lásán vagyon; harmad része Sido valláson, kik
a' Christus kereszti nek ellenségi; negyed része
keresztyén, de ennek is nagyobb része Bűn em-
bere után halgato. Mind ezekben semmi fike-
re ninesen a' Ministeriumnak. Csak igen kicsiny
a' Christus Nyájja; a' mely Őtett halgattya, *Luc.
12. 32.*

✓ Kérd. *Miert hogy az Evangelium predikálásának kez-
detiben többen tértenek meg mint ma?*

F. I. Mert akkor Új tudománynak lázczoz
az Evangelium s' az Újság kedves az emberek-
nél, *Marc. 1. 27. Micsoda új Tudomány ez? Az em-
berek Athenasbéliek, újságnak kívánoi, Csel. 17.
21. Ián. 5. 35. Ma immár meguntak az emberek,
ezt a' jozan tudománt s' fül viszketőkké lőttek
2. Tim. 4. 3.*

✓ II. Mert ma nem-is olly erőben, hatalomban
és a' Léleknek meg mutatásában predikáltatik az
Ige. *1. Cor. 2. 4.*

Kérd. *Az hamis Tudomány s' feslett élők Tanítónak
forgolodása lehet-e fogantatos?*

F. I.

F. I. Mert akkor Új Tudománnak lázczót az
Evangelium s' az Újság kedves az embereknel,
Marc. 1. 27, *Micsoda Új Tudomány ez?* Az emberek
Athenasbéliek, Újságnak kívánoi. Csel. 17. 21
Jan. 5. 37. Ma immár meg unák az emberek ezé
a' józá tudomát s' fül viszkedőkkélttek. 2. Tim. 4. 30

II. Mert ma nem is olly erőben, hatalomban
és a' Léleknek meg mutatásában predikáltatik az
Ige. 1. Cor. 2. 4.

Kérd. *Az hamis Tudományu s' feslett életű Tanítónak
forgolodása lehet é foganatos?*

F. I. AZ Ő Tudománya, ha hamis, senkié
meg nem teríthet, mert a' hamis tudomány
Igaz hitet nem szerezhethet az Emberben.

2. Ha feslet erkölcsű, lehet sikere az ő forgo-
lodásának. *A' kik a' Moses Békében ülnek, valamely-
lyeket néktek parancsolnak meg tarcsátok, de az ő cse-
lekedetek szerint ne cselekedjétek, Matth. 23. 2. 3. Ju-
dás nem fogatik ki a' többi közzül: El menvén
gyümölcsöt teremcsetek és a' sz' gyümölcsötök meg marada-
gyon. Jan. 15. 16. A' rúhes kezű Ember által ve-
tett mag, jó gyümölcsöt, hozhat. Mindazáltal
a' ültet tudományu és fedhetetlen életű Tanító
alatt, nagyobb előmenetelt s' áldást várhatná
mint az Világi és Szentségtelen alatt.*

II. Haß. Intés. *A' Tanítókhoz. I. Ne bocsásdák
le kezeiket, ne esüggedgyenek el azon, hogy
sikeresetlen az ő forgolodások. Ha semmit nem
fognak is Péterrel, vessék meg az Evangelium-
nak háloját, Luc. 5. 5. Ha kösziklán szántanak-*

is, ha a' Törvény izánto vasával izántyák-is a' kőszikla szívűekét, vésék be amaz rothatlan maggal. idővel arának. *E/s. 49. s. 2. Cor. 2. 15.* Ha meg hal is a' Gyermekek, de meg fizetnek a' Dajkának. Ha a' Beteg meg nem gyógyul is, meg lefz az Orvos jutalma; Igy a' Tanítók boldogsága. 2. Cselekedgyék tisztieket, bizzák Istenre a' ki menerelt, mert Pál plántálhat, Apollós öntözhet, de csak Isten adhattya az nevekédést. *1. Cor. 3. 6. Amen.*

JO SZO-FOGADO GYŰLE- KEZET TŰKÖRE.

IV. PREDIKATIO.

Jac. 1. 21. 1672ben. 3. Jul.

Vegyetek be belidséggel, a' be oltott beszédet, melly meg tarthattya a' ti lelkeiteket.

Mi légyen Tiszti az igaz Egyházi Izolgnának a' Népre nézve, az Hű Pásztor Tűkörében meg mutogattam; Mi légyen Tiszti a' jo szo-fogado Népnek, Tanítójára nézve, már azt mutogatom meg a' fel vött leczkéből.

Summája. Jo szo-fogado Gyülekezet Tűköre az Egyházi Izolgalatra nézve. Avagy Apostoli Intés a' be oltott belzednek be-vételére.

Részei. 1. Apostoli Intés a' be oltott beszédnek be vételére, *Vegyetek be* 2. A' be vételnek Modgya. Okával edgyüt: *belidséggel, meg tarthattya a' ti lelkeiteket.*

JO SZÓFOGADO GYŰLEKEZET 38
MAGYARAZAT,

I. Kérd. Mit tészen bé venni a' béoltott beszédet?

F. A' Jesus Christus Tanubizonyosság-tételét bévenni avagy az Evangeiomi Igazságot el hinni és affelől bizonyos lenni, a' ki bé veszi az ő tanubizonyosság tételét a' valóban el hitte, hogy az Isten igaz legyen. Ián 3. 33. 2. Szívesen engedni annak a' Tudománynak. Szívetek szerint engedtelek e' tudománynak formájának, Rom. 6. 17. Egy szóval Bé-venni a' béoltott beszédet annyit tészen, mint annak hitelt adni és annak engedelmeskedni. Bé-venni, mint a' jo föld bé veszi a' Magot. Maub. 13. 23. az első. Sid. 6. 2. úgy az Isten beszédének lelki magvát és elsőjét bé kell venni.

II. Kérd. Mit kell érteni a' béoltott beszédet?

F. A' Törvénynek és az Evangeliomnak Tudományát, mellyben az Istennek egész ki jelentett akarattya bé foglaltatik, a' Törvénye és annak Tanubizonyosság-tételére halgassatok. Efa 3. 20. Egy szóval a' Beszédet eresz az Istennek Minden Tanácsát, Csel. 20. 27. Könyilatkozottis akarattya, Deut. 29. 29. Béoltotnak mondatik: I. Mert az hú Egyházi szolgák olyanok mint valami Oló kérések kiknek forgolodása által az Ige az emberek szívében bé oltatik, és plántáltatik. 1. Cor. 3. 6. 2. Mert vánd szerint, az által oltatunk a' Christusbans' szőlőgetünk ujjakká, 1. Pet. 1. 27.

III. Kérd. Mikképpen kell bé venni?

F. Szelidséggel az az: 1. Tanulni akaro szível mert a' mint a' Tanítónak szelidséggel kell tanítani;

ni a' Népet 2. Tim. 2. 25. Igy a' Népnék-is szelid-
séggel kell bé venni az Igét. 1. Cor. 4. 21.

2. Felelemmel, arra tekintek, a' ki az en beszédemet
vettegi. Ejsa. 66. 2.

IV. Kérd. Miképpen mondatik az be oltott Beszéd meg-
tartani a' lelket?

F. Nem ugy mint Fő Berzö Ok, hanem mint
Ejskőz, a' mennyiben Istennek hatalma az idves-
ségre. Rom. 1. 16. Ezért mondatik: Idyesség, Evan-
geliumának. Eph. 1. 13.

T U D O M A N Y.

A' jo szofogado, jo szo hálló Népnék s' Gyű-
lekezethek lelki köteletségében áll, hogy az ő hű
Pásztorai által eleiben adatott, Istennek Törvé-
nyében s' Evangeliomában bé foglaltatott Igéjé-
nek tellyes hitelt adgyon és annak szive szerint
engedgyen. Jacab Apostol erre nogattya az ő
el szeliedett Sido atyafiait a' leczkében.

Szent irásbéli próbák. 1. Theff. 1. 6. 7. 1. Theff. 2. 13.
Phil. 4. 9. Phil. 2. 12. Rom. 6. 17. Deut. 5. 27.

O K K I.

I. Az Isten részéről. Mert ő a' Fő Törvény ki
ado, kinek hatalmavan a' meg tartásra es azoknak
el vesztésére a' kik bé nem vészik az ő beszédét,
Jac. 4. 12. Egy Monárcha meg bofultya az ő tör-
vényének meg vetését; fokkal inkább ez a' Tör-
vény ki ado, ki a' királyok eleiben-is törvént
szab.

II. Az Egyházi Solgák részéről. Mert ők Isten Szá-
jai a' Néphez Jer. 15. 19. Az Isten Szajára pedig
rekel

JO SZOFOGADO GYÜLEKEZET 73
réa kell figyelmezní és a' mi az ő szájából származik bé kell venni. A' ki a' Tanitokat halgatya, Istent halgatya, a' ki azokat meg veti, Istent veti meg, *Luc. 10. 16.*

III. *Az Isten beszéde résséről.* 1 Mert lelket meg tarthato beszéd az. a' mint a' lecke mondgya: meg tarthattya a' ti lelkeiteket. 2 Mert. Örök élet beszéde. *Ján. 6. 68.* 3. Mert, meg békéltetésnek beszéde, *2. Cor. 5. 19* 4. Mert, Igátságának beszéde. *Jac. 1. 18.* Azért bé kel venni.

IV. Mert az Engedelmesség leg kedvesb ajándék Isten előtt. *1. Sam. 15. 22.*

H A S Z N A I.

1. *Haß. Feddés.* 1. Fekete szénnel jedzi meg ez a' Tudomány az Engedetlen Gyülekezete-
ket, kik a' hú Páfztorok által a' mindenható Isten nevében eleikben adott Isten beszédének, sem hitelt né adák, sem anák nem engedelmeskednek. Ilyen vála régen a' Sidok Synagogája: *A' szó a' mellyet állottál minékünk a' Iehova nevében, nem akarjuk töled hallani, hanem azt cselekeßsük a' mi ki bármazott a' mi Bánkból etc. Ier. 44. 16. 17.*

Meg kell vallanunk orczánk pirulásával nagyobb részént ilyenek valának a' Magyar Országi Ecclesiák, minekelötte Isten az ő Igéjének arany Gyertya tartóját azokból ki mozdította volna. Az Egyháziszolgálat olly becstelenségben jutott vála, hogy annak hitelé s' böcsületi szinte számkivetésben ment vála. Sokan ezt mondgyák vála a' hú Tanitoknak: *jertek el, verjük*

meg ötlet nyelvel, ne halgassunk az ő beszédére. Jer. 18. 18.
Ezekre illik Sz. István Protomartyr menydörgő
pirongatása: *Ti környül metéleiten beszú s'fülü emberek.*
Cic. Csel. 7. 51.

II. Meg jedzi azokat-is kik hallják az Igét,
gyönyörködnek abban, csiklandoz fülök annak
halgatásában, de azt nem eselekezik, *Ezech. 31.*
92. Illyenek vának a' mi Predikátorokban va-
logato, sokszor érdemetleneknek appludáló Ma-
gyarink: Illyenek a' kik az egő s' világos szö-
vétnenek világánál csak ideig örülének, mint a'
gyermek a' szalmá tűznek, *Ján. 5. 35.*

III. Meg jedzi azokat-is, kiknek ha lelki feké-
lyeket az Törvényvel érdeklettek a' hú Tanítók,
Papokkal beszéltök, Hof. 4. 4. A' jannesek s'
jambrefek ellenek állottak, *2. Tim. 3. 8.* Végre
minden igaz oknélküi rajok kiadtak.

II. *Haß Viszgalás.* Probáld meg ha te szelidség-
gel veszedé, hiszedé, a' bé oltott beszédet s' an-
nak engedzé szived szerint, ilyen Bélyegek-
ből: I. Ha lelki szükségednek derekas érzése
s' a' lelki ajándékoknak rehetelen kívánsága va-
gyon lélkedben, *1. Pé. 2. 2.* ha olly mohon ki-
vánd az Isten beszédét, mint a' meg éhezett kis
gyermek a' tejét, II. Ha amaz Egy Szükséges
Dolognak tartod Máriával az Isten beszédének
halgatását s' izivedben való szedegetését, *Luc.*
10. 42.

III. Ha világi szorgalmatosságról való gondo-
latidat otthon hagyod, mikor Ige halgatni megy
mere

30 SZOFOGADO GYŰLEKEZET 39
mert azok a' töviskek, meg fojtyák az igét,
Matth. 13. 22.

IV. Ha ugy halgatod mint elő Isten s' nem hal-
lando ember beszédét. *1. Tess. 2. 13.*

V. Ha az Isten Beszédét a' Világ aranyánál,
feliebb szereted. *Solt. 119. 72.*

VI. Ha az Igének nem csak halloja, hanem
ugyan cselekedője vagy. *Jac. 1. 25.*

III. *Haß. Intés.* 1. Vegyétek bé minden sze-
lidseggel a' bé oltott betzédet, ha jo szo hallo
s' fogado Gyülekezének nevével szerettek dicse-
kedni. Tölcsetek bé ebben Tanítóitoknak örö-
mét. *Pbil. 2. 2.*

2. Vegyétek bé az Isten Betzé-
dének mindenik részét, mind a' Törvényt, mind
az Evangeliumot, a' Feddést, ugy mint a' Vigaf-
tatást, Mint David bé vővé a' Nathan feddesét.
2. Sam. 12. 10. 13.

Theodosius Császár is békelsé-
gesen szenvedé, mikor Ambrosius Püspök *excom-
municála* Ne legyetek olyanok, mint a' kik
papjokkal szemben izóknak. *Hee 4. 4.*

3. Vegyetek az Isten követségét hordozó köve-
teket, mint az Isten Angyalit. *Gal. 4. 14.*

I. *Ellenvetés.* Bevennem mind az Igét, mind az
Ize hirdetőt de hoßsan predikáll?

F. 1. Vadnak olly kiválképpen valo alkalmat-
sóságok, mellyekben hoßszan kell tanítani, mint
Sz Pál mikor Jerusálemben menne, ejsélig pre-
dikilla, *Csel 20. 7.* 2. Féltő hogy valamiképpen
csupa Test s' Vér ne légy, a' ki ennyire irto-
zol a hoßszu tanítástul, mert szinje olly mo-
hon

hon kellene vened az Isten beszédét, mint a' hofszu lakadalmat. Lám fel nap s' továbbis unalom nélküi ülhez az pohár mellett.

II. *Ellenvetés. Mindennap hallom.*

F. 1. Mindennap eszel kenyeret s' még sem unod azt meg; hát a' lelked kenyeret? *A' meg elégedett inye tölt ember még a' mézet is tapodgya. Péld. 27. 7.*

III. *Ellenvetés. Bé Venném de semmikeppen nem vebetem.*

F. 1. Könyörögi Lydjával, nyíssa meg Isten szivedet. *Csel. 16. 14* 2. üllý a' Tanítok lábainál szüntelen Mariával. *Luc 10 39.*

Kérd. Micsoda dolgok indíthatnak engem az bé oltott Beszédnek szelidséggel való bé vételére?

I. Mert akkor kell s' addig világosságban járni míg világosság vagyon, lelki fetétség-is következhetik. *Ján 12. 35.*

II. Mert az Isten Beszéde Lélek eledele, hanem veszed, éhel ölöd meg magad, mint a' kí kenyeret nem eszik, *Jer 15. 16.* Sőt ugyan edd meg az Isten beszédét, mint Ezechiél, *Ezech. 3. 2.* *János Jel 10. 10.*

III. Mert sok Atkokat hoz Emberre annak bé nem vétele. *Deut. 28. 47. 48.*

IV. Mert a' ki az Isten bizonyágtételét bé vészi, Istent a' hiszi valoban igaznak lenni. *Ján. 3. 18.*

V. Mert, amaz csapások az kerülheti el. *Jel. 2. 18 19.*

VI. Mert az fogattarik bé amaz örökké /alo hazlelkban. *Luc. 16. 9.* Ezed-

JO SZOFOGADO GYŰLEKEZET 41
Eszedbe vedyed a' mellyeket mondok. Ad-
gyon azért az Ur értelmet tenéked mindenek-
ben. 2. Tím. 2. 7. Amen.

EZECHIEL KÖVETSEGE
IZRAEL HAZAHOZ.
V. PREDIKATIO.

Ezech. 33, 11. 1672ben. 10. jul.

Mondgyad néktek: Elek én, az Ur Isten mon-
dása: ha gyönyörködöm a' hitetlen halála-
ban, hanem hogy a' hitetlen meg térjen az ő
utarol és ellyen. Térjetekek meg, térjetekek meg
a' ti gonosz utaitokrol, és miért halnotok meg
O Izrael haza!

Mivel azt tanítám a' Hű Pástor Tükörében,
hogy az Egyházi szolgálata áll elsőben. nis a'
még meg nem térteknek még terítésében; szük-
ségesnek itilém az Meg téresről való Tanitást,
Keresztelő János s' Urunk-is ezen kezdették.

A' Prophéták-is örökké ezzel harangoztak a'
meg térni nem sudo Nép fűleiben. A' Magyarok-
nak is egy ennél szüksegebb nincsen.

Oh bár csak egy juhocska jöne be a' Christus
Aklában ez edgyűgyű Tanítás által, elég nyere-
ségem lenne! En az Isten köverségét el mon-
dom, a' többit az Urra bizom.

Kiváltképpen való Commissiot (parancsolatot) adote

vala Isten Ezechielnak v. 7. 8. 9. hogy legyen hűséges őrálló Izrael házában és az Istennel pan-
tolodo (v. 9.) Sidok parvarkodása alól menjse
és igazítsa Istent, jelentvén nekik hogy Istenre
nem vehetnek, mert elküvéssel izent, hogy
nem gyönyörködik az hitelenek halálában,
csak terjenek meg.

Summa. Ezechiél követsége Izrael házához.

Részet. I. Istennek esküvéssel meg erősített
Indulattya a' meg-térő bűnösökhöz. *Ök:* c.

II. Meg-térésre Serkentő ösztönözés.

Az első részben vagyon; I. Egy Tudomány:
Nem gyönyörködöm az hitetlen halálában. 2. Annak
Meg-erősítése: *Élek én.*

A' második részében. I. Intő hason: *Térjetelek
meg.* 2. Indító Ok: *Miért balmátok meg Izrael háza?*

Ez az lecke azért egy egész, noha rövid, de
fontos Predikatio. Látsuk Magyarázattját.

MAGYARAZAT.

I. Kérd. Nem ellenkez-ké Isten magával, holott itt
azt mondja: Nem akarja a' hitelenek halálát.

Másutt. Péld. 1. 26. *Enis a' ti nyomorúságokban meg
bevettek és meg csafollak, mikor el jö a' ti féltelmeitek?*

F. I. A' Sido Bötűben így vagyon: Nem gyö-
nyörködöm. Nem úgy: Nem akarom. Nagy külömb
ség vagyon a' gyönyörűség s' akarat között;
mert az igaz Biro akarja hogy a' Gonoszitévők
meg büntettségének érdemek szerint, de nem
gyönyörködik benne mikor a' Hóhér őket ki-
hozza, hanem szánja, sőt meg is sírattya.

2. A' Hiteetlen halálát, vagy úgy kell gondolni, mint a' Bűnösnek Nyavalyáságát, vagy mint az Isten Igaságának Munkáját. Az elsőben Isten nem gyönyörködik semmiképpen; az utolsón akarja mint igaz Biro. 3. Melán neveti meg Isten azokat, kiket keze ki terjesztve hívott a' boldog állapotban s' nem mentek ő hozzá, mert nem az Isten szerelme, hanem a' nyomoruságnak fullya, zekeri ki belőlők az Isten keresésér.

II. Kérd. Ha Isten nem gyönyörködik a' hiteetlen halálában, nincsen hát egy átkyában való még vetés (*Absoluta Reprobatio*)?

F. 1. Erre, némellyek azt mondgyák, hogy Isten nem szoll itt az örökké való halálról, hanem a' fegyver által való testi halálról, 2. Né gyönyörködik Isten a' hiteetlen halálában, t. i. ha még tér. 3. Engedgyük meg, hogy nem csak az idő szeri fegyver által való, hanem az örökké való halál is be foglalatsék; innét nem következik hogy nincsen megvetés, mert vagyon Istennek javallo Akaratya (*Voluntas Approbans*) mellyel, nem akarja hogy valakik el vessenek, hanem az igazságnak ismételtevé jussanak. 1. Tim 2. 4. De vagyon El végező s' Végben vivő Akaratya is (*Voluntas Decernens & Efficax*) P. o. javallotta Isten, hogy Adam meg álljon az épségben, ezokáért parancsolatot adott neki s, fenyegette is halállal, ha el esik; de nem végezte volt s' nem is vitte végben, hogy meg álljon, mert ugyan is kicsoda áthatott volna ellene az ő akaratyanak? Ismées

Ismer: Jerusalemben romlásán való firása az Christusnak, nem Crocodil firása volt, (2° mint a' szegény Calvinistákra fogják némellyek) mert noha a' Christus, mint Isten nem végezte el az Jerusalembeli Sidok meg térését, de azt hogy meg térjenek javallotta s' parancsolta is és mint az Új Testamentomnak Szolgája szívesen kívánta is. Ezenképpen ebben a' Leczkében jelenti Isten, melly kellemetes s' kívánatos dolog lőne volna ő előtt, ha az Sidok meg tértek volna; de ebből az Isten javallásából nem következik, hogy elég meg vertetett Sidok nem lőttek volna.

III. Kérd. Miért esküszik Isten s' miért Magára?

F. 1. Azért esküszik, hogy mi hozzánk eresz-
kedvén, hitünkét erősítse, (mert mi annak szoktunk hinni, a' ki előttünk valamely dolog felől igazán meg esküszik) *O beatos, quorum causâ Deus jurat. O miserimos, si nec juranti Deo credimus!* Tercullianus. 2. Magára azért esküszik, mert nincsen nagyobb magánál sem mennyen, sem földön. *Az Isten mikoron igiretet tenne Abrahamnak, mivel hogy senkire magánál nagyobbra nem esküdhetnek, ő magára esküvék. Sid. 6. 13.*

Eddig a' Leczke első Részének Magyarázat-
gyáról, mellyből ez a' Tudomány:

T U D O M Á N Y.

A' hitetlen Ember Veszedelemében s' kárhozattában Istennek egy csöpp gyönyörűsége sincsen. Innét: Nem gyönyörködöm, a' hitetlen halálában.

Ezen tudomány bizonyítatik: Ezech. 18. 23. Vallyan

gyönyör-

gyönyörködve gyönyörködöm én, a' hitetlen halálában,
az Ur Isten mondása. v. 32. Mert nem gyönyörködöm a'
meg halonak halálában, azt mondgya az Ur Isten.

A' Tudománynak Meg mutogatási (*Demonstra-
tiones Doctrinae*)

I. A' hitetlen Ember kárhozattyaiban valo nem
gyönyörködése Istennek, ki tecczik: Az ember-
nek az első teremésben. Igazzá s' tisztává valo terem-
téséből. Ezt találtam, hogy az Isten csinálta az embert
Igazzá, de ők keresztnek sok találmányokat. Pred. 7. 29.
Ugyan-is miért teremtette volna igazzá, ha ves-
zedelmében gyönyörködöt volna.

II. Az Esét után az Emberekhez való Szereleméből.
Mert nem bánt ugy az emberrel, mint az el eszt
Angyalokkal, kik között edgyet sem vött fel,
a' veszedelem mélységéből; de az Emberek köz-
zül sok ezereknek Meg-tartásnak Bárkáját készi-
tett. Soha Isten az el eszt Angyaloknak egy
Prophetája által-is, ezt nem izente: Térjete meg,
térjete meg. &c. de izente számtalanszor az em-
bereknek.

III. Az Veszedem elkerülésének Eszközeinek rende-
léséből. Mert azért rendelte az Egyházi Szolgá-
latott, a' sűrű Tanításokat és számtalan paran-
csolatokat: parancsolat után parancsolat; tanítás után
tanítás, egyben is kevés, másszor-is kevés. Esa. 28 10.

IV. Amaz hatháto Fel kiáltásokból. Oh vajha
ésszesek volnának, meg értenék ezt, meg gondolnak az ő
utolsóallapattyaikat. Dou. 32. 29. Oh vajha ésszesben ves-
zedtet volna, vagy ezen a' te napodon, a' mellyek
a' te békefégyeare tartoznak! Luc. 19 42. V

V. Hogy Isten nem gyönyörűségében kárhoziattya az embereket innét tecczik meg: Mert semmit a' Bűnön kívül nem gyűlöli és ha valakit gyűlöli csak a' bűnéért gyűlöli. Nem oly Isten vagy ki gyönyörködnyel a' hitelenségben, nem lakik té nálad a' gonosz, gyűlölsz minden gonosz cselekedetet. Solt. 5. 5. 6. Habak. 1. 13.

VI. Még a' meg vettetteknek-is Isten az ő Lelkének nagy ajándéki adgya, mellyet nem cselekednek, ha kárhoziattokban gyönyörködnek: u. m. őket meg vilagositya, a' mennyei ajándékokat véllek meg kóstoltattya, a' bensz lélekben részesekké teszi, az Isten is besejét s' az jóvendő vilagnak erejét véllek meg kóstoltattya, Sid. 6. 4 5. Illy drága jókat reájok nem tekozlana, ha gyönyörködnek kárhoziattokban.

Ellevezetés. Ha nem gyönyörködik az emberek veszedelmében, hat miért nem változiattya el azoknak szívüket, mi az oka hogy mind nem idévezisi az embereket. hissem meg cselekedbetné?

F. 1. Erre némelleyek hamisan felelnek (az Arminianusok) azt áliatván, hogy némelleyek azért nem kárhoznakel, mert veszik az Istennek néki-ek adatott kegyelmét; némelleyek meg vetik: De ez nem egyéb volna, hanem az Meg térefaek és az Idveiségnek Dicsőséjét csupán csak embernek tulajdonítani. 2. Az igaz felelet Sz. Pálnál vagyon: A' kin akar könyörölni, könyörül; a' kit pedig meg akar keményíteni, meg keményít. Rom. 9. 18. Urunk is ezt támogatja: Is vagyon

Alyam

Atyan, mert e° volt a° te jó kedved, Matth. 11. 26.
 Egyfzoval, a° minthogy a° mi Hitünknek funda-
 mentoma ez: Ő mondotta. Ugy a° mi Engede-
 lelmességünknek s° jóvá hagyásunknak funda-
 mentoma ez, Ő akarta:

H A S Z N A I.

I. *Haß. Czafolas.* Czáfollya'ez Tudomány a-
 zokat, kik azt kenik az igaz *Reformatus* Kere-
 sztyénekre, mintha azt állalnák; hogy az Isten
 kegyetlen és gyönyörködik az Emberek vesze-
 delmében; sőt a° Bűnek is Oka volna:

F. 1. Ezéchiél követségéhez tartják mago-
 kat, el híven hogy Isten olly könyörülő, ki egy
 meg tértő bűnös halálában is nem gyönyörkö-
 dik. 2. Az Bűnért erősen bosszút álló Isten,
 nem oka a° Bűnek. *Deus non est Author pejus, cu-
 jus est Ultor.* Efféle Calumniák csak Vallásunk
 gyűlöltetésére valók; mert Vádoloink, magók
 sem hiszik, hogy illy Isten nélkül való Emberek
 volnánk, hogy illy keptelen dolgokat vallanánk.

II. *Haß. Oktatas.* 1. Ha Istennek semmi gyö-
 nyörúsége nincsen a° hitetlen halálában; ma-
 gok menthetetlenek hát a° hitetlenek, kik az Ő
 bűnökben el vesznek. Hijában mutarnak Istenre.
Oh Izrael a° te veszedelmed te belöled nagyon. Hof. 13.
 9, 2. Hejában vádollyák a° Satánt is, mert noha
 ő kifirtó, de ő csak sugal, nem kénserit senkié
 a° bűnre vagy akarja vagy nem az ember.

III. *Haß. Rettentés.* Nehézíti ez a° Tudomány
 azoknak a° vakmerő embereknek dolgát, kik az
 Isten

ultra factu' esto

Isten jövoltának s' idvefégekben gyönyörködő Szerelmének ellene állának. Isten magát szinte úgy meg dicsőíthetné kárhozattokban, mint idvezítésekben. Oh, hogy nem szégyenlik meg magokat! Oh az Isten jövoltának gazdagsága, miért nem indította őket meg térésre!

IV. *Haf.* *intés.* 1. Ha nyomorúságokban esel, ne vedd Istent okul, ne vádold Istent, hanem a' magad bűneit. Ugyan is, *nem síve s'erint vér az Ur. Jem banattal nem illeti az emberek s'ait, Sir. 3. 32.* 2. Annnyival inkább, ne mond azt: ha Isten akarná idvezülnék, de én mit tehetek rola ha el kárhozom is; Az itileg napján is bé dugja Isten szájadat ezzel, hogy nem gyönyörködött a' te halálodban.

V. *Haf.* *Vigasztalás.* Nagy vigasztalására vagy on ez a' Tudomány, a' szegény porban hamuban ülő, magokat bűnökért utálo Bűnösöknek, kik azt álitják, hogy Isten rajok sem tekintene, mivel ők lég nagyobbak a' bűnösök között; Im Isten esküvéssel izeni, hogy nem gyönyörködik azoknak veszedelmekben.

Eddig az Első Résznek Magyarázattáról s' abbol ki hozott Tudománynak Erősítéséről s' Hafznairól; következik a' második Résznek Magyarázattya.

I. *Kérd.* *Micsoda s'okkal fejeztetik ki az Irásban a' Meg-térés?*

E. AZ O. T. neveztetik. *Vissza térésnek* TESCHUBAH Sidoul, mellyel jelentetik, hogy a' *Meg-térés az igaz*

az igaz utrol el tévelyedest bűnösnek, ujjobban arra való visszafordítása; melly szó vagyont a' leczkében Nevezetnek *Megbánásnak* NICHAM mellyel az elmének bánattya és fel háborodása jelentetik.

Az Uj T. nevezetnek két szokkal: *Megbánásnak* μεταμέλεια, mellyel jelentetik a' büntetéstől való félelemből származot gyöttelemet és szorongalmatosságot. *Eszre való jövésnek*, μετανοια mellyel jelentetik, az elmének meg változása, és a' meg jobbulásra való sz. Izándék és igyekezést.

NB. Minden *Eszre jövés* fel teszi a' *Megbánást*, de nem minden *Megbánásban* vagyont igaz *Eszre való jövés*. Mint Judásban volt, *Bánás*, meré meg bánta dolgát. *Matth. 27. 3. 4.* de nem volt igaz *Eszre való jövés*.

Kérs. Micsoda értetik a' Megtérése?

F. Tagadásképpen. Nema' büntetéstől való félelemből származot Szívnek Törődése (*Contritio cordis*) nema' szájjal való megvallása a' bűnnek (*Confessio Oris*) nem-is azért való lakolás, külsőképpen való elégtétel (*Satisfactio operis.*) Mert mind ezek a' megvetteter emberben fel találtathainak; de ugyan nem megtert ember; mint amaz áruló Judásban, *Ki: 1. Törődött s' gyöttrődött szívében. Matth. 27. 3. Megbánta dolgát. 2. Bűnét-is megvallotta: Vétkeztem hogy elárultam az ártatlan vért v. 4. 3. Eleget-is tótt külsőképpen, mert, elvetvén az harminczezüst pénzét magát fel akasztá v. 5 De ugyan az ő helyére ment Csel. 1. 25. Állásképpen. 1. Er-*

50 EZECHIEL KÖVETSEGE
 tetik az Isten szerint való Bűnön való Bánat, melly a²
 bűn rusnyaságának meg gondolasából és fiui fé-
 lelemből származik. 2. Cor 7. 10. Solt. 51. 19. Solt.
 38. 45. Joel 2. 13. 2. A' Bűnnek olyan Meg-val-
 lása a' melly az Isten Bűnbocsáto irgalmának re-
 ménk edő keresésével vagyon ötzve kötve. Solt. 32
 5. 6. Luc. 15. 21. Luc. 18. 13. 3. A' valóságos meg
 jobbulásra való szándék, Luc. 24. 25. Rövidebben,
 a' Meg-Térés, a' Szivnek a' Bűntől és Sátántól
 való el Fordulása; Ellenben Istenhez való Haj-
 lása. Csel. 26. 18.

III. Kérd. Micsoda értetik a' gonosz utakon?

F. Hasonlatosság ize int az embernek törvény-
 telen cselekedeti, mellyeken úgy jár, mint az utó
 járok a' törött Ország uttyán; így a' kegyes élet-
 is Utnak mondatik Solt. 1. 5. mert a' kegyes embe-
 rek az Isten törvényének utát nyomják. Solt. 119. 32

IV. Kérd. Micsoda értetik a' Halálon?

F. Megkell vallani, hogy kiválképpen a' Fegy-
 ver által való halálra czéloz itt az Isten lelke,
 mint 2. 3. § ből ki teczezik: *Mikor hozándok fegy-
 vert a' földre ecc.* Mindazáltal az örökké való Ha-
 lál is nem rekesztetik itt ki; mert valaminthogy
 a' fegyver által való hálálnak el kerülésére az
 igaz meg-térés az út; így az örökké való halál-
 nak el kerülésére is. Veld öszve Ezech 18. 31. 32.
 Ezekből a' meg-magyarázott kérdésekből ez a'
 Tudomány.

TUDOMANY.

* Valamelly Nép s' Személy az idő szerint való
 Tom-

I Z R A E L H A Z A H O Z . Ő
romlást s' az örökké való halált el akarja kerü-
lni; annak Istenéhez szükségesképpen meg kell
térni. Innét: *Térjetez meg, térjetez meg, miért bálná-
tok meg O Izrael háza! Ezech. 18. 30. 31. Jer. 3. 14. 15.
Hose. 14. 2. 3. 4. 5. 6. 7. &c.* Idej valok ezek a' Bi-
zonyságok-is. *Csel. 3. 19. Enek. 6. 10. Péld. 8. 36.
Rom. 8. 13.*

O K A I.

I. Mert a' Meg-Térés előtt minden embet *Tera-
méstet* szerint, el tévelyedék juh; de a' valóságos
meg térés által találja fel az életet. *Esa. 53. 6.
1. Pet. 2. 25.*

II. Mert mind a' jelen való s' mind a' követ-
kezendő Isten haragjának el távoztatására ez az
edgyetlen edgy Orvosság. *Térj meg vissza vono Iz-
rael és el vessem az en haragomat. Jer. 3. 12. Kicsoda in-
tet meg titeket, hogy az Istennek következő haragját el
távoztatnátok? Téremcsetek penisentiához illendő gyümölc-
söt. Matth. 3. 7. 8.*

III. Mert, az igaz Meg-térés noha nem érdem-
lő Oka, mindazáltal hája (conditioja) az Elete-
nek, *jertek el, térjünk meg az Urhoz &c. még
elevenit minket és élünk az ő erezája előtt Hol. 6. 5. 2.*

IV. Mert, az igaz Meg-terés által rontatik el
az Isten s' a' Bűnös Nép közt levő temérdek
kőfal, a' Bűnőknek fala *Esa. 59. 2.*

V. Mert, a' valóságos Meg-térés s' Meg-job-
bulás után lelki s' testi békeféség következik. *Jer.
7. 5. 6. 7. Valoba jobbicsátok meg a' ti uraitokat, és az
mivelem, hogy békeféséggel lakozzatok ez helyen.*

I. *Haß, Rettentés.* 1. *Közönségesen,* rettentí ez a' Tudomány a' meg-térni nem tudó Nemzetet; mert annak mind a' fegyver által el kell veszni, mind pedig, ha szíves meg-téréssel meg nem elő-zi, örök halállal. 2. *Tégedet kiválkeppen,* Meg-térésnélkül való nyakas Magyar Nemzet, meny-dörgőképpen fenyegetez Tudomány, kinek nyakadon a' fegyver s' még-is az igaz Meg-térésnek, csak árnyékát lát mutatod, félsz hogy a' fegyver ne kifirjen bé utolsó veszedelmednek koporsójában. 3. *Személy Berint,* ijelzi ez az Tudomány azokat kik úgy élnek, mintha Meg-térés nélkül is idvezülhetnének, kiknek laistro-mát lásd meg: 1. Cor. 6. 9. 10. Oh Istenem be kevés ember idvezül! (mivel kevés a' meg-tért ember) De talám még haragudná a' Tanitora ha szemedben azt mondaná, hogy meg-téretlen vagy, azért meg ha sz; Nosza vizsgáljuk meg ha meg-tért Nemzet és Ember vagyé.

II *Haß. Vizsgálás.* 1. *Meg-téretlen Nemzet s' Ember Bélyegei:*

I. *Meg-téretlen Nemzet s' Ember az, a' ki a' bűnnek keferű úrdombhoz hasonló keferűséget nem érzette soha, a' ki nem vőtte észre, melly nagy gonosz legyen a' bűnben. Zach. 12. 10.*

II. *A' ki belkében úgy meg nem keferedett, hogy mint valami hegyes darda, szívet által járta volna a' Bűn. Csel. 2. 37.*

III. *A' ki a' maga elégségét el nem hadta, s' a' Chri-*

a' Christus elégségét nem keressi. *Phil. 3. 8. 9.*

II. Meg-tért Nemzet s' Ember Bélyegei:

I. Annak Erteleme el változott. az előtt *Setétség* volt, most *világosság* az Urban. *Eph. 5. 8.*

II Akaratja is el változott mert a' *belső ember* szerint gyönyörködik az Isten törvényében: *Rom 7. 22*

III. Tarsalkodása is el változott: nem szabja magát ez világhoz. *Rom. 12. 1.*

III. *Haß.* Intés Magyar Nemzet! az én követtségem te hozzád ma az, a' melly volt régen *Ezechiélé,* Izrael házához: *Térjetez meg, térjetez meg, a' ti gonosz utaitokrol, miért halnátok Oh Magyar Izrael háza, mind fegyver s' mind örök halál által!*

Noh Magyarok. mit feleltek az én követtségemre? Adgyatok válaszot annak, a' kinek követtségét én hordozom. Mert avagy meg tértek, avagy magatok menthetelennékké lésztek ez követtség által.

Ezek indicsanak az igaz Meg-téréstre:

I. A' Meg-térésnek *Lehetősége* (*Posibilitas*) mert még nem vagy pokolban, s' az egyáltalában való lehetetlenség, csak azokban vagyon a' kik Sz. Lélek ellen vétkeznek. *Matth. 12. 32.*

II. A' meg-térésnek *Hihetősége* (*Probabilitas*) hihető dolog, hogy még meg térhez, mert vagyon *Moseted és vadnak Prophetaid.* *Luc. 16. 29.*

III. A' te meg-téréshednek Isten előtt való kedvessege (*Acceptabilitas*) a' ki én hozzáam jö, *semmiképpen el nem vetem tőlem.* *Ián. 6. 37.*

IV. A' jutalomnak *Draga volta* (*Pretiositas Praemii*) *Luc. 15. 22, 23;*

Ellenvetés. *Meg térnék, de nem terithetem meg magamat?*

F. 1. Oh vajha csak azt cselekednéd egy előszőr a' mi hatalmadban volna! 2. Könyörögj hogy Isten teriesen meg: *Sir. 5. 21.* Könyörögj hogy Isten vonnyon maga után, *Enek. 1. 4.*

Ellenvetés. *Nagyobb vése e' világnak el kárhorzik?*

F jobb néked a' Szoros uton járván a' kevessekkel bé menni a' szoros kapun az örök életre *Matth 7. 14.* Az Ur adgya néked Megtéltő kegyelmét Amen!

ERŐSÍTŐ KEGYELEMERT

V A L O A P O S T O L I K Ö N Y Ö R G E S .

VI. P R E D I K A T I O .

Eph. 3 14. 16. 1672ben 24 Jul.

Ennekokaert meghajtom terdeimet a' mi Urunk Iesus Christusnak Attya előtt: Hogy adgya meg néktek az ő dicsőségének gazdagsága szerint, hogy erővel erősödgyetek meg a' lelek által a' belső emberben.

A' Lelkek körül dajkálkodo Egyházi Szolgáknak edgyik Nagy Tiszti a' Christus gyenge juhainak Meg erősítése. Innét vagyon hogy jajt sujt Isten fejekhez az olyan Pásztoroknak, kik, az erőtlent nem erősítették, a' béteget meg nem győzítették, a' meg töröttét, nem kötözgettek, az el estét, vissza nem hozták, az el vesztet, meg nem keresték.

Ezreb. 34. 4.

Kétkép-

Kétképpen kell pedig a' Christus juhait erősíteni: I. Elő nyelvel való Tanítás által, a' miképpen parancsolá Urunk Péternek, *te annakokáért kövél meg fordultán, erősítsed a' te atyádfiai Luc. 22. 32.* II. Érettek való könyörgés által, mint Sz. Pal cselekedett a' fel vőtt leczkeben,

Summája, a' leczkének: Apostoli könyörgés a' belső emberben való Meg erősödéséjert a' Christus juháinak.

Rezéi. I. A' könyörgésben való külső maga viselese (gestusa) az Apostolnak: *meg bajtam terdeimet.*

II. A' könyörgés maga: *Adgya meg etc.*

Az elsőben ezek vadnak: 1. A' könyörgő Személy Sz. Pal, *én.* 2. A' Személyek, kikert könyörög, *az Ephesumbélekert.* 3. Kinek könyörög: *a' mi Urunk Iesus Christus Atyának.* 4. Könyörgésének külső Modgya s' formája: *térd hajtva.*

A' másodikban ezek vadnak: 1. Kérés. *adgya meg.* 2. A' kért jo: *a' belső emberben való meg erősödes.* 3. Annak a' nagy jonak Fő szerző Oka, *a' Sz. Lélek.* 4. Indító Oka: *az ő dicsőségének gazdagsága.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Mivel az Apostol térd hajtva könyörgött, szükséges-e egy atalhyaban ez a' külső maga viselese Embernek a' könyörgésben?*

F. A' Térd hajtás két féle, 1. Lelki avagy a' Szív térdének meg hajtása, melly nem egyéb a' lelki engedelmeiségnél, erről izoll az Apostol Phil 2. 10. *hogy a' Iesut nevében minden térd meg ka-*

56 VALÓ APOSTOLI KÖNYÖRGÉS
Jollyon etc. Itt nem valami Gyököntés vagy testi
térd hajtás értetik, mert az Angyaloknak és a'
boldogult Lelkeknek testi térdök nincsen, ha-
nem csak sziveknek térdeit hajtják meg I-
stennek.

II. Vagyon Testi Térdnek meg hajtása, mel-
ly-is két féle, avagy külső becsület tételnek je-
gyé, mellyel élnek az emberek a' *civilis conver-*
sationban; avagy belső alázatosságnak s' Isten előtt
való meg hunyaszkodásnak jele, mellyel éltek
az Isten szentei, mint Sz. István. Csel. 7. 59. 60.
Urunk. Matth. 26. 39. Ugyan Sz. Pál, mikor a'
hajóra kifirnék Csel. 20. 36. NB. A' Sziv Térdé-
nek meg hajtása egyáltalában szükséges a' hit-
ből származott könyörgésben s' annélkül nem-
is kedves Istennek előtte. A' Testi térdnek meg
hajtása is szabados, csak babonáságból s' érdem
várásból ne legyen (mint a' Szerzetesek térde
koptatása) mindazáltal nem egyáltalában (ab-
soluté) szükséges; mert szabad fenn álva is, sőt
az betegeknek, fekve avagy ülve is könyörögni.
Ezechiás' falhoz fordulva könyörgött beteg-
ségében, még is meg halgattatott Efa. 38. 2. 3. 4. 5.

II. Kérd. Mi kell érteni, a' belső emberben való meg
erősödésén?

F. A' belső emberen, a' Lélek avagy az ujjá
született rész értetik, melly a' testnek avagy uj-
já születetlen résznek elleneben vettetik. Rom.
7. 22. Gyönyörködöm Isten törvényében, belső ember fe-
rint. Ismét: noha a' belső ember romol, de a' belső min-
dennap

dennap ujjul, 2. Cor. 4. 16. A' meg erősödésen er-
tetik. Istennek az a' meg erőfitő kegyelme,
mellyel a' hisben, Szeretethen, Remenségben
erősökké és áhataratosokká tételünk. Vessé őz-
ve v. 17. 18. holot a' meg erősödés a' belső
emberben, *Christusnak biveinkben hit által valo lakoz-*
zasanak, szeretethen valo meg gyokerezésnek mondatik.

II! Kérd. *Miert mondgya, a' Lélek által s' az ő dő-*
csőségének gazdagsaga berint lenni ezt a' belső ember-
ben valo meg erősödést.

F. Azért, mert sem cselekedőképpen (Effi-
cienter) sem érdemlőképpen (Meritoriè) nem
vagyunk okai a' belső emberben valo meg
erőfittetésünknek, hanem annak fő szerző oka
a' Sz. Lélek, indító oka, az Isten kegyelmenek
dicsőséges gazdagsága.

T U D O M A N Y.

Mivel a' Christus gyenge júnainak egyre, na-
gyobb lelki szükségek nincsen, mint a' belső
emberben avagy kegyelemben valo meg erős-
södésre; ezokért nem csak élő nyelvel valo tanításokkal,
hanem lelki térdeknek meg hajiasával, azon kell könyör-
geni a' hu Tanítóknak, hogy az ő halgatojok a' belső ember-
ben erősödjenek meg. Ezért hajtotta meg térde-
it Szent Pál itt a' leczkében.

Masutt-19: 2. Theff. 2. 16. 17. Col. 1. 9. 11. Sz. Péter
is 1. Pet. 5. 10.

O K A I.

I. A' Tanítok Résséről. 1 Mert ez, Adótságok ő
nékiek, mind hogy könyörögjenek, mind hogy

D S;

hála.

58 VALO APOSTOLI KÖNYÖRGES
 hátakat adgyanak, az Istennek nekik adott
 ajándékért: *Tartozunk hálával Istennek mindenko-
 ron ti éretteket Atyámfiai, a' miképpen méltó, hogy felet-
 se igen nevezedik a' ti hitetek, &c. 2. Theff. 1. 3. 2.*
 Mert ez az ő Vigasztalásoknak ez eleiben ma-
 teriaja *Vigasztalást vöttünk atyámfiai ti tölle ek &c. Ugy
 élünk, ha ti erőssen állotok az Urban. 1. Theff. 3. 7. 8. 3.*
 Mert ez az ő dicsekedéseknek materiaja a' Chri-
 stusnak amaz napján *Phil. 2. 16., 1. Theff. 2. 19. 20.*
 II. *A' Halgatók Réseiről.* 1. Mert, a' kiknek
 meg erősítő kegyelmek vagyon, mindent csele-
 kedhetnek s' szenvedhetnek *Phil. 4. 13.* 2. Mert
 a' Sátánnak Erős kifirteri, a' Vilagnak Erős O-
 stromlasi, a' Testnek Erős vezetségi, csupán
 csak Erős kegyelem által győztetnek meg.
Esa. 6. 10. 11. 12. 1. Cor. 15. 32. 1. Cor. 16. 13. Solt. 138.
 3. 3. Mert, azok mehetnek erőről, több lelki
 erőre, nyereségről több lelki nyereségre, a' kik
 a' kegyelemben naponként erősödnek, *Solt. 44. 7.*
2. Pet. 1. 5. 6. 7. &c.
 III. *A' Meg erősítő kegyelem Réseiről.* 1. Mert,
 csak ez a' kegyelem tart meg a' Hitűl s' kegyel-
 ségtől való el szakadástul. *A' ti saját erősségetek
 mellől elne távozzatok, azoknak a' gonoszoknak tévelygés-
 séktől el vonattatván 2. Pét. 3. 17.* 2. Mert az ül-
 dözterésekben, ha mindenektől el hagyattunk
 is, ha az Isten meg erősítő kegyelme velünk
 van, elég az. *Minnyájan el hadtanak engemet, de az
 Ur én mellettöm állott és engemet meg erősített. 2. Tim. 4.*

16. 17. 3. Mert bizonyos jutalommal megjutalmaztatya Isten azt az lelki erőlségét. Erössen és mozdíthatatlanul álljatok *etc.* tudvan hogy a' *ii munkások* nem léssen hejában valo az Urban. 1. Cor. 15. 58.

H A S Z N A I.

I. *Hess* - *Oktatas.* I. Minden jónál kívánatosb jó hát a' kegyelemben vagy a' belső emberben valo meg-erössödés; mert az Apostol ezt kívánja térd hajrással az Ephesumbéli halgatoknak.

II. Mind az Egyházi szolgának. s' mind a' Gyülekezetnek minden Munkája a' meg erőssítő kegyelem nélkül haszontalan- Hijában predikáltak s' halgattak annéikül az Evangelium.

III. Boldog Gyülekezet, a' melly meg nyerte az meg-erössítő kegyelmet; mert része vagy az Választott Angyalok boldogságában el kezdésképpen, mivel azok boldogsága abban áll, hogy úgy meg erőssítettek az Isten kegyelmében, hogy abból semmiképpen, ki nem eshetnek.

IV. Ellenben boldogtalan Gyülekezet, a' melly annéikül szűkös, mert könnyen meg győzetik a' Sátán ostromlásától, Világ ellen vetésitől és a' Testnek romlóságától, s' könnyen hajol az Hittől szakadásra. Innét láthatjuk igaz okát annak, hogy ma sokan *Apostatakká*, hittől szakadattá lésznek. mert nincsen meg erőssítő kegyelmek; ellenben nem kell azokat féltetni, a' kiknek nagyon olyan ajándékok.

II. *Hess.* *Visgálás.* Visgáld meg, ha vagyone
Eröss-

60 VALO APOSTOLI KÖNYÖRGES
Erőfítő kegyelmed és ha a' bellő Emberben
meg erősödte?

I. Bélyege a' kegyelemben meg erősödött
embernek. az, hogy ő hiszen reménség felett
reménség alatt, mint Abrahám, Iőt az Isten igi-
retinek bé tellyesedését-is hiszi, ha az Isten
Gondvifelését azokkal ellenkezni láttya-is Rom.
4. 18. 19. 20.

II. Nem csak Hinni, hanem Szenvedni-is tud
Christusajért. *Phil. 1. 29.* A' Zebedeus fiai erő-
lenek valának a' kegyelemben, mert nem iha-
ták meg a' Christus szenvedésinek Poharát.
Matth. 20. 22. 23. Egy Martyr azt mondgya volt
mikor halálra vinnék: Ha annyi feje volna-is,
mennyi haja szála még-is azokat le tenné a'
Christusért. *Ardleus Anglus Martyr.* Másnak zac-
sko pénzt adnak vala, csak tántoríthattyák vala
meg, de csak azt felelé: *Da pecuniam nunquam pe-
rituram.* Adgy olyan penzt, melly soha el ne
veszzen, Az Erős keresztyén olyan, mint
az öreg vitéz, mindent el szenved. *Péld. 24. 10.*
Csel. 21. 13.

III. A' Kegyelemben meg erősödött ember
érti a' Vallásnak mélysegés Titkait, és gyakor-
lott érzékenysége vagyon az Irásban. *Sia.*
5. 13. 14.

IV. Nem csak magát, hanem egyéb kefe-
rűségekben lévőket is tud vigasztalni azzal a'
vigasztalással, mellyel Isten őtet vigasztallya.
2. Cor. 1. 4.

V. El

EERŐSÍTŐ KEGYELEMERT 62

V. El tudgya túrni a' hitben Gyengéket.

Rom. 14. 1.

III. Haß, Inés. Szerezzétek meg, ezt az Erőssítő kegyelmet. Ezekindicsanak: 1 Mert ez az Istennek amaz minden Fegyvere (*Panopliája*) mellyel a' kifirteteknek ellene állhac, 1. Cor. 16. 13. Eph. 6. 10,

II Mert, Christus jó vitézének kell lenned s' azért a' kegyelemben meg kell erősödhöd. 2. Tim. 2. 3.

III. Mert Bajnok vagy s' erő még pedig lelki erő kell oda. 2. Tim. 2. 5.

Kérdés, Miképpen kellene erősödni a' kegyelemben?
1. Hivén Esa. 40. 29. 30. 31. 2. Könyörögven magadért. Neh. 6. 9, 3. AZ Urban álván. Phil. 4. 1, Sid. 10. 23.

Adgya az Ur neked az ő meg erőssítő kegyelmét, Amen.

SZABADULASVARASA

VII. PREDIKATIO.

Háb. 2. 3. 1672ben. 24. jul.

Mert a' latas bizonyos időre halasztatott, és végezetre soll, és meg nem csal, ha keséndik, varjad azt, mert ketsegnelkül meg leszen, és nem kesik.

Az

AZ elhalasztott remétség beteggé teszi a' szívét, és mint az életnek fája a' megadatott kívánság; így szoll a' halando emberek között leg bölcsebb Király a' Salamon, Péld. 13. 12. Melly fávaiban tanit, a' várakozásnak terhes voltáról, mivel a' Szívnek nagyobb nyavalyája annál a' lig lehet; ellenben a' várt dolognak meg nyeresének gyönyörűséges voltáról.

Illyen szívbeli nyavalyája lévén Habakuk Prophetának, mivel el unta vala várni, az Isten Népe szabadulását s' annak ellenséginek meg büntetését, ez fel vőtt leczkében azt a' nyavalyáját gyógyitgattya. Isten a' Prophetának.

Mivel Habakuk, mint őrálló, az ő vigyázo helyében álván, réa figyelmezet arra, mit felelne Isten az ő hozszas várakozása után az Isten Népe szabadulása s' az Cháldeusok veszedelme felől; meg felel Isten neki a' megmondgya mit cselekedgyék: I. Irja meg a' látást nyilván valo betűkkel v. 2. II. Várakozzék annak bé telése után v. 3.

Summája a' leczkének: Isten Parancsolattya a' látásnak bé telésének várásáról, okaival edgyütt.

Repei. I. Parancsolat, *Várjad.*

II. Három okai a' Parancsolatnak, 1. Mert, bizonyos időre halasztatott a' látás. 2. Mert, meg nem csal. 3. Mert ha kéfik-is kétségnélkül meg léfzen.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérdés. *Mit kell a' látáson érteni?*

F. *Tagadás képpen.* Nem amaz fok izben és fok rendben valokat, mellyekben Isten régen szollott az Atyákkal *Sid. 1. 1.* néha Angyali által, néha éjjeli látásokban, néha homályosban, néha világosban, *Szám. 12. 6.*

Allatás képpen. 1. A' Chaldéusok romlása felől való jövendölés, mint ki tecczik az 5 v től fogva a' résznek végéig. 2. Az Isten Népe szabadulása felől való örvendetés hír tétel. *Habak. 3. 13.* Ki támadál a' te népednek szabadítására &c.

II. *Kérdés.* Miért mondatik bizonyos időre halasztottnak a' Látás?

F. 1. Mert csak Isten hatalmában vagyon az Szabadulásnak bizonyos időt rendelni, hogy azért a' Propheta Istent meg ne határozza a' szabadulásnak bizonyos napot vetvén, azért előzi meg Isten. 2. Hogy ne nyughatatlankodgyék elmejében, és ne siessen. *Esa. 28. 16.*

III. *Kérdés.* Micsoda érteik a' Váráson?

F. A' háborúságos időkben, akaratunknak Isten akarattya alá való boesátása, melly által a' Lelek nyugszik Remenségben, gyakorollja a' Hitet, váraozik bekecsésés türeccsel és munkálkodik szorgalmatossan a' jo eszközökkel való élés által, hogy a' kívánt véget elérje, Egy szoval, ha kérdenéd a' hívő embertől mit csinálsz ez bizonytalan s' veszedelmes időkben, ezt felelné: Hiszek, emberi remenség felecc Isteni remenség alatt. Az érzékenscgem, meg fogyatkozic; de nem a' Hitem. Várom az én szab-

szabadításomnak Istenét *Mich. 7. 7.* jöbball meg tartom az én tökéletességemet és ha meg öne- is ő benne biznám. *Job. 13. 15.*

IV. Kérd. *Miért mondatik kélni a' Látás?*

F. 1. Istennél nincs kéfedelem. Nincsen el mult vagy jövendő idő. Ezer esztendő ő előtte olyan mint egy nap; hanem mi reánk nézve mondatik kélni, mikor a' szabadítást hallásya. 2. Meg kell az Isten Decretomát különböztetni, annak Végben vitelűt: Amaz sohá nem kéfik, de ez neha hallogattatik.

TUDOMÁNY.

*A' háborúságos s' bizonytalan időben, az Istentől függő kegyes lelkeknek, tisztu az hogy az Isten Nepe Szabadulási felől való igireteknek bé tellyesedését bizonyos reménség alatt várják. Arra inti Isten a' leczkében Habakuk Prophétát, Sz. Irásbéli helyek *Esa. 3. 17. Eja. 26. 3. Habak. 3. 17. 18. Mich. 7. 7. Sival. 3. 24. 25.**

Ö K A I.

I. Mert, ez a' Várakozás, Szükséges az Isten parancsolattyára neze mivel Isten parancsolija sok helyeken. Vesztegséggel légy és várjad a' Jehovát. *Solt. 37. 7. Solt. 77. 14. Solt. 130. 7. 9.*

II. Mert, Terémtönktül függő teremtettt al- latok vagyunk. A' szolganak szemei az ő Urának segicségére s' az szolgálónak szemei az ő aszfzonyának segicségére néznek, ugy a' mi szemeink a' Jehovára, mig nem könyörül rajtunk. *Solt. 123. 2, 3.*

III. Mert

III. Mert, a' szoros állapotokban, nem az érzékenségek által, hanem hitből kell élni az igaz embernek. *Habak. 2. 4.*

IV. Mert az Isten is vár minket, hogy könyörüllyön rajtunk, sőt többet várt minkeztől, hogy sem mint mi ötet. *Esa. 30. 18.*

H A S Z N A I.

I. *Haß. Feddés.* I. Meg jedzi ez a' tudomány, a' Hihetetleneket, kik a' kéfedelemből azt hozzák ki, hogy soha Isten a' szabadulás felől való igiréit be nem tellyesíti és igyel unnyak az Isten után várákozni. *1. m. Jer. 14. 19. Esa. 59. 9, 10, 11.*

II. A' kik Istent s' az szabadításnak idejéig meg határozzák s' lelkeket békeséges tűréssel nem bírják. *Luc. 21. 19.*

III. A' kik nem hitből, hanem csak az érzékenségekből élnek, p. o. ha nagy Táborokat, hadi készüléteket látnának; így hinneka' szabadulást.

II. *Haß. Intés.* Várjad csendes lélekkel az Isten szabadítását, ne csüggedgyel el, kezeidet ne erzed le.

Kérd. Mikképpen kell várni?

F. 1. Meg hunnyázkodván, Isten akarattya alá bocsátván magunkat *2. Sam. 15. 25 26. 2. Kir. 20. 19.* Mint a' jószofogado gyermekek meg szokollyák a' veszőt; úgy kell nekünk-is cselekednünk.

2. Bűneinket meg valván. Az Ur haragját hordó

66 SZABADULÁS VÁRASA
hordozom mert vétkeztem, Mich. 7. 9. Sival.
9. 16.

III. Eletünket meg jobbitván, jobbicsátok
meg a' ti utaitokat &c. Jer. 7. 3. *szabadulást várom*

IV. Jó Véget tévén fel. u. m. az Isten dicsősé-
ségét. 1. Cor. 10. 31. *ahán olyat akar tenni a' Istennek
dicsőségére az ő nevében az ő dicsőségére*

V. Könyörögven az Szabadulásért, hogy I-
sten könyörüllyön a' Sionon. Solt. 102. 14. Té-
gyen jól véle s' építse meg annak romlado-
zott falait. Solt. 51. 20.

Kérd. Miért kell ilyenképpen várni?

F. I. Mert, nem mind örökké marad a' hitetlenek
birodalma az igazakon. Solt. 125. 3. hanem fel-
kél végre az Ur az ő szentséges helyéből. Zach.
2. 13.

II. Mert, alkalmas időben hozzá el Isten
a' szabaditást, u. m. réggel előtt. Solt. 46. 6.

III. Mert, egyedül Istennek kell keresni a'
szabadulást. Solt. 3. 9. Solt. 121. 1. 2.

Ellenvetés. Régen várom a' Szabadulást, de ugyan
nincsen?

F. Lesz olly idő mikor azt mondod: Imé ez
a' mi Istenünk. vártuk ötet, és meg tart minket; ez az
Iehova a' ki várunk, örüllünk és örvendezzünk az ő
Szabadításában. Efa. 25. 9. Istenem add meg ezt
erni, a' Joseph maradékának!

Ellenvetés. Nem látom az Szabadulásnak Eszközét?

F. Nem nehéz Istennek kevés avagy semmi
eszközök által végben vinni a' szabaditást, z.
Chro. 14. 11; 1. Sam. 14. 6.

III. Haß.

SZABADULÁS VÁRASA

97

III. H. P. SZABADULÁS VÁRASA

97

III. H. P. Vigasztalás. Vedd bé a' vigasztalást szabadulásod után várakozó C. I. jegyese, merthofzizás várakozásod után el jő Sionból a' te szabaditod. *Solt. 14. 7.* Ezekkel az Igiretekkel támogasd bágyadozó lelkedet: *Esa. 51. 3. 21. 22. 23. Esa. 54. 11. 12. 13.* Végezetre a' mi a' lelkében vagyon: A' látás bizonyos időre halasztatott ha kéfik - is várjad, mert kétség nélkül meg léssen és nem kéfik. Ugy légyen!

VALÓ ADATTATASA.

VIII. PREDIKATIO.

Esa. 42. 24. 1672ben: 13. Jul

Kicsoda adta ragadományra Iakobot, és Izraelt a' koborloknak? avagy nem a' Iehovajé, a' kinek vetkezünk; mert nem akarunk jarni az ő utáiban és nem engedtek az ő törvényenek.

EDgy dologert jobban Isten nem haragszik az ő Népere. mint midőn olly értelem s bölcsesség nélkül való, hogy az Isten vesztéjét látván az Országban, Városban, nem tudja meg gondolni, sem azt Kínól, sem azt Kínó sem pedig Miért vagyon.

Erről panaszkodik Isten Michásnal: *A' Iehova sava kiált a' Városnak, és a' bölcs ember látja a'*

tya a' te nevedet; halljátok meg a' veszfzöt és kicsoda rendelte azt. *Mich. 6. 9.* Mint ha mondaná: Aza' esudálatos dolog, hogy az Isten itéletinek rettentő s' mendörgő szava harangoz a' fületekben a' Várasoroknak közepin, de igen kevéssén fontoltyák meg közzületek, hanem csak azok, a' kiket Isten lelki bölcseséggel meg áldott, azok veszik ezekben, *kitől* származik, ez a' veszfzöt és *Kicsoda*, *kikre* s' *miert* rendelte.

Ezen dologért fiketnek s' vaknak mondgya Isten az ő Népet a' fel vött leczke előtt. *v. 18.* *Oh fiketek halljátok, vakok láfjátok v. 19.* *Kicsoda vak, hanem csak az én Bolgám etc. v. 23.* *Kicsoda veszi ezt ti közzületek füleiben? Kicsoda figyelmezik erre, hogy ez után veá halgasson?*

A' leczkében tanítja Isten a' goromba népet, annak jól meg gondolására *Kitől* származzik az ő Népeinek ragadományra valo adattatása s' *Miert* légyen az?

Summája a' leczkenek: *Jacob ragadományra valo adattatása Istentől a' Bűnert.*

Részter. 1. *Jacob ragadományra valo adattatása Istentől. Kicsoda adta?*

II. *Annak érdemiő Oka. mert vétekezünk önéki.* Ilyen czikkelyek vadnak az első részben; *Kicsoda adta? A' Iehova. Kit adott? Jacobot és Izraelt. Mire adta? Ragadományra és a' kborloknak.*

A' másik részben vagyon közönségeisen. I. az *Érdemiő Ok; mert vétekezünk.* 2. *Nevezet szerint;*

rint: 1. Mert, nem akartak járni az ő-utaiban.
2. Mert, nem engedtek az ő törvényének.

MAGYARAZAT.

I. Kérdés. Micsoda Nemzeteknek adta volt a' Isten
hova ragadományra Iakobot es Izraelt?

F. Azoknak Laistroma levagyon írva, *Solt.*
83. 7. 8. 9. úgy mint: Edomiták, Ismaeliták, Mo-
abiták. Hagárenusok, Gebaliták, Ammoniták,
Amalekiták, Palestínabéliek, Tyrusbéliek, a' leg
dühösebbek az Afsyriabéliek, kikő: nevezetel-
sen szoll maga Isten. *Esa.* 10. 5. 6.

II. Holott a' Iehova mondatik ragadományra adni
Iakobot, nem lenne ezzel Oka a' Bűnnek?

F. Semmiképpen nem, mert az ragadománra
valo adattatas avagy úgy gondoltathatik mint
(*Actio Pyhsica*) természet szerint valo cseleke-
det, vagy mint (*Actio moralis seu in genere moris*)
erkölcsi cselekedet. Az első tekintetre nézve,
Isten oka a' ragadománra valo adattatásnak;
mert ő benne vagyunk, élünk és mozgunk
Csel. 17. 25. A' másik tekintetre nézve, nem o-
ka Isten, hanem a' kborlok s' ragadozok.

Ismét az Isten Népének el predaltatása
vagy úgy gondoltatik, mint Bűn, avagy mint
Büntetés, A' predalokra nézve Bűn, Istenre néz-
ve Büntetés,, mert Isten a' kborlok által mint
veszélyzők által sújtotta az ő népét. *Esa.* 10. 5.

NB. Ist jegyezd meg, hogy igen nagy különb-
ség vagyon, az Isten munkája s' az Emberek
Munkája között az ilyen cselekedetekben; mert

70 JACOB RAGADOMANYRA
küldöznek, mind az cselekedetnek Okaira
s' mind Végeire nézve.

Okaira, mint a' Joseph Atryafiai, Irigységből,
adak s' küldék őtet Egyiptomban, de Isten Ir-
galmaságából. Ter. 50. 20. Semei szidalmazta
Davidot, Szívének gonofságából; Isten mondta She-
meinek hogy szidgya Davidot, az ő gyilkos-
sága s' paráznasága ellen valo Igaságából. ju-
dás, fővérségből árulta el a' Christust; az Atya
Isten a' válaiztonakhoz valo Szerelméből küldötte
e' világra.

Végeire, mint az Affiriabéli Királynak vége volt,
az Isten Népének rontása; Az Istené, az ő Ne-
pének jobbulása *L/4, 10 6. 7.*

A' Joseph Battyainak végek, a' volt, hogy
Joseph a' meg jövendőt méltoságra ne juthat-
na; az Isten vége a' volt, hogy az ő Anyaszent-
egyházára gondot viselne.

A' Judás vége, a' 30. pénzel valo gazdagú-
lás; a' Sidoké, hogy a' Christus ő rajtok ne u-
ralkodgyék; az Istené, hogy népét meg tarcsa.
Ezenkeppen kell gondolkodni a' Jacobnak ra-
gadamányra valo adattatása felől is.

III. Kérdés. Kicsoda értetik Iakobon és Izraelen?

F. Az Istenről vallást tevő, Istennek könyör-
gő, Isten előtt bűjtőlő, szerelmes Népe, a' Iá-
cobnak avagy Izraelnek Maradéká. *Esa. 41. 8.*

IV. Kérdés. Mit tesszen: Vétkezünk ö neki?

F. Egyenessen ő ellene. *Tenked csak tenéked
vétkeztem. Solt. 51. 6.* Vétkeztenek pedig kétkep-
pen:

pen: nem akarván jáni az Ur útáiban és nem engedvén az ő törvényének.

TUDOMÁNY.

A Véték olly igen ellene vagyon Istennek, hogy azért még az ő volta vallást tévő, s' neki könyörgő Beremes Népét is, minden kedvezés nélkül hegyetlen korbolok ragadományára adgya. Innét jő ki? a' Iehova adta Ián kobot ragadományra, m. re veskeziünk ő neki.

L. m. Bir. 2. 13. 14. 15. 2. Kir. 17. 20. V. ö. 16. 17. 18. 19. Solt, 89. 42. Solt, 44. 11. Ezech, 7. 21. 22. Jer. 6. 26.

OKAI.

I. Ok, vétetik a' Bűn Természetitől. 1. Mert az Isten Természetivel ellenkezik; ugyan is valamellyek e' világon vadnak, Istentől, Isten által. Istenét vadnak; de a' Bűn nem Istentől, hanem az ördögűl s' embertől vagyon 2. Mert az Isten Munkálkodásával ellenkezik. Innét mondatik: *Isten ellenségének. Rom, 8. 7. Peccator quilibet est Deicida & peccatum quodlibet est Deicidium.* Minden Bűnös (a' mennyire ő rajja áll) Isten ölé, s' minden Bűn Isten öléje.

II. Ok, vétetik az Isten részéről. Mert, ki mondotta Isten. hogy a' leg szerelmesebb Népének is nem kedvez. Jer. 12. 7. 1. Pé. 4. 17. 2. Sam. 7. 14. 15.

III. Ok, vétetik az Isten Népe részéről. Hogy a' Világgal el ne veszszen. 1. Cor. 11. 32.

IV. Ok, vétetik a' korbolok részéről. Hogy végezetre a' korboláért nekik is jajjal fizessen Isten. Esa. 33. 1.

I. *Haf. Oktatás.* I. Az a' Nép azért, a' ki meg nem gondollya, Kitől, Kin s' miért vagyon a' kborlok ragadozása, alább valo az értellem nélkül valo állatoknál *Jér. 8. 7.* Az ilyen nép. csak meg barmult, nem épült, az Isten veszfzeje alatt. Alomnak lelkével véreterett meg. *Esa. 29. 10.* II. Az Isten itéleti valamelly Országon vagy Tartományon, nem vak szerencséből forognak, hanem a' jehováru, ki minden Csapásoknak Fő Authora. *Amos. 3. 6.* származnak. III. Nincsen igaz Oka a' Népek hogy Istent kegyetlenséggel vádollya, vagy igazságtalansággal, mikor a' kborlok által kboroltatik; mert Isten a' Bűnért cselekszi azt. IV. Olly rusnya dolog a' Bűn, hogy Isten ahoz nem hunyorithat, ha szinten jacobban s' Izraelben vagyon is. Nem okoskodhatol hát okossan illyen formán: En Izrael, Isten népe vagyok, azért nem ad Isten a' kborlok ragadományára. Sőt hamarébb elő ránt tégedet ő rola vallást tévő Népet, ha ellene vétkezel. Az Atya hamarébb meg sujtollya a' maga Edes Fiát, mint Izolgáját.

Itt nem oharom, hogy keserveksen fel ne kiálcsak: Oh ragadományra jutott Edes Nemzetem! Oh uton járok Sákmanya szegény Magyar Háza! Mire hozának tégedet a' te Bűneid. Ah nyomorult Nemzet, ki lelkedben, testtedben s' javaidban ragadoztatol! Ki adott tége.

szegedtől

tégedet ragadományra? A' Jehova. Miért?
Mert sokképpen vétkezél az Ur ellen. Im az
Ur is az uton jároknak lákmányul adott tége-
det. *Solt. 89. 42. anyomorgatók nek*

II. *Haß. Vissgálás.* Vallyon micsoda Bűnő-
kért adia a' Jehova a' Magyar Izraelt ragadományra

F. Olyanokért, a' minémükert a' régi Izraelt

Mellyek azok? I. Az Isten Törvényéhez
valo közönséges Engedetlenség. Nem engedtek az ő
Törvényének; annakokáért ki ontotta ő réájok az ő büsu-
lásának haragját és a' hadnak erejét, még gyujtotta őket
mind környül. *Esa. 42. 24. 25.* II. Az Isten nevé-
ben szollo s' fenyegetőző Prophetáknak meg-
csufolása. *2. Chron. 36. 16.* az Isten Prophetáit csu-
folyak vala. *v. 18.* az Isten házának minden edényit és
az Ur házának kincsét, a' Király kincsét, és a' Fejedelmek
kincsét *Babyloniában viteté,*

III. Az Erőszak tetelnek valo sék emelés.
Amos. 6. 3. v. ő 7. 8. L. m. Habak. 1. 3. v. ő. 6. 9.
Soph. 3. 3.

IV. A' Hamiságnak, hitetlenség pálczájává
valo fel nevedése. *Ezech. 7. 11.*

Ez négy rendbéli tetemes gonofságok, töb-
bekkel edgyút, adták ragadományra a' Ma-
gyar Izraelt is. Mert az Eg alatt Isten törvé-
nyéhez Engedetlenebb s' nyakassabb, Isten sol-
gait csufolobb, Erőszaktevőbb. s' el Aradot-
tabb Nép nem lehet a' Magyar Nemzetnél.

III. *Haß. Intés.* Oh hát ved eszedben ma-
gasat predára jutott szegény Magyar haza, hogy

74 JAKOB RAGADOMANYRA
 tellyesféggel preda ne légy, efméld meg magadat s'
 cselekedgyed ezeket: I. Ismérd meg gonofsá-
 gidat. Jer. 2. 13. II. Engedj eld Istenednek meg
 haragut orozáit s' könyörögj azon, ne juttassa
 az ő örökségét vegeő, gyalázatra. Joel 2. 17.
 III. Kezdgy Elednek dérekas Meg jobbitáfa-
 hoz Jer. 7. 5. 6. 7. Így reménlhedd, hogy Isten a'
 kborlok kezéből tégedet meg szabadit és a'
 kik tégedet kborolnak, azok is jövendőben
 kboroltnak. Esa. 33. 1.

SZIVNEK MEGMOSASA

IX. PREDIKATIO.

Jer. 4. 14. 15. 1672 ben 15. Jul.

*Jerusalem! mosd meg sívedet a' gonofsagtól, hogy
 megtartassál, meddig marasztod te közepet-
 ted a' te hejában volssagodnak gondolait?
 Mert hir mondo s' av. Dan felől és nyo-
 morusag hirdetője jö Ephraim hegyéről.*

AZ Ember Szive minden Erkölcsei cseleke-
 deteknek kutseje, így tanit amaz bölcs Ki-
 rály: Minden örízetnek felette meg örizzed a' te sí-
 vedet, mert abbol s'ármaznak ki (mint valami kut-
 főből) az életnek cselekedeti. Péld. 4. 23. Ha
 azért az Sziv kutfő, ha tiszta, tisztán kell tar-
 tani; ha pedig tisztátalan, meg kell tisztítani,
 mert a' folyamatok is, az életnek cselekedeti,
 ugy lehetnek tisztak. Egy szóval a' ki Eledet
 meg

még akarja tisztítani, annak Szívét kell elsőben meg tisztítani s' reformálni.

Ezt kívánta Isten Jerusalemtól a' fel vőtt léczkében; mellyben: Summa szerint, vaáyon a' Szivnek megmosására (reformatiojára) való dérekas Intés, a' meg tartástul s' elvesztéstül vőtt Okokkal edgyűtt.

Részei. 1. Szivnek megmosására való Intés.
2. Okai az Intésnek.

Az elsőben ezek vadnak: 1. Az Intó személy, Isten a' Propheta által. 2. Az interett személyek, a' Jerusalembeliek. 3. Maga az Intés: *Mosd meg.* 4. Annak czéllya: Szivedet. 5. Mitől: a' gonofságtul. 6. Szemre való hányás: *meadig &c.*

A' másikkban ezek vadnak: I. Ok: *Hogy meg tartassál.* II. Ok: *mert hir mondo s'ava. &c.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Micsoda értetik a' Szivnek megmosásán?*

F. Közönségesen meg kell jedzeni, hogy ebben a' szollásnak formájában ne az Isten Lelke a' Ceremoniás mosodásokra, mellyek a' meg jobbitásnak idejéig vertettek vala az Izraelitákra. *Sid. 9. 10. Ez helyes volt a' dühölő itél. s' a' megmosás.*

Kiválképpen, megmosni a' Szivét, nem annyit térsen, mint Phariseusi képpen kezeit embernek megmosni. *Marc. 7. 3. 4.* nem is Pilátus modgyára kezeit tizta vizben megmosni: *Matth. 27. 29.* hanem a' jó lelki ismeretnek Istennél való kerdeződéle. *1. Pé. 3. 21.* avagy a' szivnek

76 SZIVNEK MEG-MOSASA

szivnek környül metélése. Jer. 4. 4. egy szóval, a' bűnökűl valo meg tisztogatása, ez az szivnek meg mosása.

Ellenvetés. Kicsoda moshatya s' tisztíthatya ugy meg az szivét hogy azt mondhatná, tisztia az én szivem Péld. 20. 9?

F. A' meg mosodás avagy tisztulás két féle: Törvénybéli és Evangéliombéli. Amaz, minden bűnnek mocskátul valo úreséget foglal bé magában, s' ilyen tisztasággal volt tisztia a' mi FŐ Papunk a' Christus Sid. 7. 26. Ez olyan, mellyel ember nem úres ugyan minden bűntől, de úres a' bűnnek rutságátul. Solt. 51. 9. 12. 1. Tim. 1. 5. Az első tisztasággal senki tisztia nem lehet, de a' másikkal lehet. Innen mondatik: Boldogok a' tisztia szivűek Matth. 5. 8.

II. Kérd. Micsoda értetik a' sziven?

F. Nem (physicè) természet szerint a' husbol álló sziv; hanem (moraliter) erkölcsiképpen a' belső ember avagy a' lélek, mellynek tehecségi az Ertelem s' Akarat. Amaz tekervényes csalárd sziv az, melyet jeremias le ír, Jer. 17. 9. *szivében a' szív mind az dolgy felül, az gonofstis*

III. Micsoda értetik a' szivnek gonofságan? *dolgy az*

A' lecke maga még magyarázza: a' hijábanv aloságnak gondolati. Meddig marastod se közvetted a' te hejábanvalóságodnak gondolati?

IV. Kérd. Mít kell a' meg tartáson és a' Hir mondan érteni?

F. Ugy vágyon, hogy a' lelki meg mosodást kö-

dáft követi ugyan az örökké való meg tartatás,
 2. Theff 2. 13. Tit. 3. 5. Itt mind azáltal az idő-
 szerint való veszedelemtől való meg tartatás ér-
 tetik. A' hirmondon pedig Dán felől és Ephra-
 im hegye felől jövő hadaknak hire érteik.
 V. ö. Jer. 8. 16. *Dántul jövő hadaknak, ill. jelle*

TUDOMANY.

Valamelly Nép a' véa jövő veszedelemtől meg akar
 tartatni; annak mindeneknek előtte a' Szívet kell re-
 formálni, azt kell meg mosni és tisztítani. Innét: Je-
 rusalem mosd meg sívedet, Jer. 4. 4. Joel. 2. 12. 13.
 Esa. 1. 16. Sid. 10. 22. 2. Cor. 7. 1. Jac. 4. 8.
 1. Pé. 1. 22.

OKAI.

I. Az Isten vésséről Mert, Isten mindenek fe-
 lett a' szivben gyönyörködik, melly innét teze-
 czik meg: 1. Mert a' szivet nézi 1. Chro. 29. 17.
 1. Sam. 16. 7. 2. A' szivet kéri: Eiam ad nekem
 a' te sívedet Péld. 23. 26.

II. A' Szívnek vésséről Mert, a' Szív minden fé-
 le lelki cselekedeteknek kutsze Péld. 4. 23. A'
 minémű a' Forrás, olyanok a' folyamatok.

III. Mert, a' külső jobbulás avagy meg mo-
 sodás a' Szívbeli meg mosodás nélkül, csak szí-
 nes. Jer. 3. 10. Isten előtt utálatos. Matth 15. 8.

IV. Mert, a' Szívnek meg tisztítása és mo-
 sása, az Isten kegyelmének s' a' fel magasztal-
 tatásnak meg nyeresére az egyedül való által ut.
 Jac. 4. 8. 9. 10. Tisztítsátok meg síveiteket, alázzátok
 meg magatokat és fel magabíratóitokat.

SZIVNEK MEG-MOSÁSA
H A S Z N A I.

I. *Haß. Oktatás.* I. Az Egyházi szolgák részéről. Mindeneknek előtte azon kell szorgalmatoskodniok, hogy a' Népek a' szivét reformálják, ha azt akarják, hogy külső nemzeteseges reformáció s' jobbulás legyen az egész Nemzetben. Ha a' Szivét reformálhatták könnyű osztán a' külső tagokat, u. m. a' főt, kezet s' lábakat reformálni.

II. A' Nép részéről. 1. Csak egyedül a' Szivnek meg jobbitása előzheti meg mind a' sok vetkeket, mind az külső előtt levő veszedelmeket, mert a' Szivnek kútfejéből származnak azok. 2. A' belső jobbulás a' belsővel edgyütt jo s' kedves Isten előtt, de a' külső, belső nélkül kedvertlen, mert Isten nem a' külső, hanem a' belső munkáiról mérsékli az embert.

II. *Haß. Feddés.* Meg jedzi ez a' Tudomány a' jobbulás nélkül való Magyar Nemzetet, a' melly sem szivét, sem életét mind ennyi romlási utann-is, meg nem jobbitotta. Nem csuda hat, hogy a' meg veszett kútfejből, ilyen zavaros folyamatok folynakki. Ez a' Nemzet csak ajakán pengeti a' Réligiot, de ahoz illendő, szives maga meg jobbulás nélkül való. A' kegyességek formáját viseli, de annak erejét meg tagadta. 2. *Tim.* 3. 5.

III. *Haß. Intés.* Szabad legyen nékem Edes Nemzetem a' Propheta szavaival tégedet intem: Oh (Magyar) Jerusálem, mosd meg, tisztíts

tiszíts, meg, reformáld mindeneknek előtte a' Szivedet s' az után külső Eletedet, ha meg akarsz tartatni a' sok veszedelmek között s' a' reád jöhetőket pedig meg akarod előzni. Mert valameddig Szivedet s' az után Eletedet meg nem jobbitod nehezen várhadd szabadulásodat.

Indicsanak ezek: I. Mert, az Isten sziveknek s' véseknek vizsgálója Jel. 2. 23. az ő Szemei előtt mindenek mezitelenek és nyilván valók. Sid. 4. 13. Azért, ha Szivednek gonofságig el nem hagyod, ennél is jobban meg büntet, mint olyan Biro, ki nem a' külsőről tud csak sententiat mondani, hanem a' belsőről-is. II. Mert, így léfesz, igaz s' belsőképpen való Sido. Rom. 2. 29. igaz Izraelita Jan. 1. 48. III. Mert, egyedül azokhoz mutatya Isten hatalmát, a' kik ő hozzá tökéletes szível vadnak. 2. Chron. 16. 9.

Ellenvevés. Miképpen moshattjuk meg s' reformálhattjuk Sziveinket, holott természetünk szerint Szerecsének és Párduczok vagyunk. Jer. 13. 23? *Ha el valóban reformáljuk*

F. I. Ugy vagyon, senki maga erejéből Szívét meg nem jobbithattya, de ha a' meg jobbitásnak Eszközeivel él, u. m. az Ige halgatással, Sacramentumok vételével s' könyörgéssel él, Isten ezeket úgy meg szentelheti, hogy szive mint Saulnak el változik s' ugyan más emberre leszen. 1. Sam. 10. 9.

II. Meny

II. Meny el, és mosd meg poklofsággal fel-
lyes szivedett a' Jesus Christus Verének Jor-
dánnyában, 2. Kir. 5. 10, mosogasd meg amaz
Kutföben. Zach. 13. 1. Amen.

HITNEK EDGYSEGE

X. PREDIKATIO.

Eph, 4. 5. Egy Hit. 1672ben. 16. jul.

Több Arkai közöit Istennek, mellyekkel az
Emberi Nemzetséget meg átkozta s' verte.
ket nevezte es átkok vadnak: Edgyik a' nyelv-
eknek össze-zúrtása-zavarása, mellyel Isten azt
cselekedte, hogy a' Babel Tornyanak építése-
kor eszek veszván az embereknek egymást nem
érthettek, s' ma-is a' nyelveknek különbözö
volta miatt, nem érthetik egymás nyelvet, ha;
nemha nagy munkával meg tanulják. Tér. u,
5. 6. Ellenben Istennek nem kicsiny áldása va-
la az első világbélieken, a' Nyelvnek Egysége
mert minnyájan, egy ajakuak az az egy nyelv-
vén szollok valának u. m. Sido nyelven. Má-
fik, a' Vallásoknak (Religioknak) foksága. Hogy
el halgassam a' Sült Pogányoknak, Mahomet
követőinek, Sidoknak Vallásokat; láttjuk, hogy
a' keresztényi Vallás sok Erőtségekre, fa-
kadatokra, szakadozott úgy hogy, ha Sz. Pál
ma elne, méltán mondhatná azt az mai időben
elő em;

Élő embereknek, a' mit a' Corinthusiaknak mondott: *Meg mondták nekem ti felölletek ayan fiai, hogy versengetek, (Bakadások) vadnak ti köz eitek, mindentek azt mondgya: En Páls vagyok, En Apollójé, En Cephásé. En a' Christusé, 1. Cor. 1. u. 12. Így a' keresztyén nevet viselőök között is, némellyik azt mondgya: En a' Pápájé vagyok. Pápista vagyok. En Lutherusé. En Calvinusé. En Scaciusé. En Arminiusé: &c. Múltán mondhatná ezeknek Sz. Pál: Avagy részekre osztotté a' Christus? Avagy sok Christustok vagyoné keresztyének? Vallyon a' Pápa, Lutherus, Calvinus feszítetté meg ti érettek? Vallyon azoknak nevében keresztekettetek meg? Oh vérrel csepegő könyhulatásokkal meg firtandó Istennek nagy Atka a' keresztyénségen! Mit kell cselekedni ez illyen kerengőben (labirynthusban)? A' Sz. Irásnak Sinor mértékét kell fel keresnünk, melly meg mutatya, mellyik legyen amaz egy igaz Hit, igaz Religio, mellyben egyedül idvezülhetünk. Utban igazit, micsoda törött Uton kell be mennünk, amaz leiki Chanahánban.*

Láttjuk hogy sokak a' Vallást világi tekintetért követik, u. m. a' nevelésből, szokásból, vagy az időnek való szolgálásból alkalmaztatják Vallásokat. Némellyek csak víz mentében szeretnek úzni, es nem víz felre. Siralmas dolog ugyan ez. de régen meg mondatott: *Szükség hogy legyenek az eresnek egek, hogy a'*

jok, még próbáltassanak 1. Cor. II. 19.

Hogy azért, a' fok szakadálók közt, a' tudománynak akar mi szélével ide s' tova ne hanyattassunk, az Isten Beszédéből, végére kell mennünk mellyik légyen az, az egy igaz Religio, Hit és Vallás, mellyben idvezülhetünk.

Arrol tanít Sz. Pál ez rövid, de fontos leczkében: *Egy Hit.*

A' lélek egységének, a' békeféség kötele által valo, még tartására intette vala Pál Apostol az Ephesumbélieket *Ÿ. 3.* Hét erősségekkel él pedig annak szivekben mélyen valo bé nyomására: *Elsőt*, vérszi a' Titkos Testnek Egységétül, *Egy Test.* *Másikat*, a' léleknek Egységétül, *Egy Lélek.* *Harmadikat*, a' Reménségnek Egységétül. *Egy reménségre hívattatok.* *Negyediket*, az Urnak Egységétül, *Egy az Ur.* *Ötödiket*, a' Hitnek Egységétül. *Egy Hit.* *Hatodikat*, a' keresztségnek Egységétül. *Egy a' keresztség.* *Hetediket*, az Istennek Egységétül. *Egy az Isten.*

A' mi leczkénk ötödik Erősség, a' hét számbul álló Erősségeknek rendiben.

Summaja a' Leczkének: *Hitnek Egysége.*

Részei. 1. Vagyon a' fel vőtt Dolog: *Hit.*

2. Vagyon, az a' mi arrol mondatik: *Egy.*

Avagy két szokban két kérdélekre valo felelet vagyon az Igikben: *Mi által idvezülhetni?* *Hit által.* *Hány az a' Hit?* *Egy.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Mit kell a' Hiten érteni?*

F. Elsőben, a' szóbeli Magyarazatnyát látsuk a' Hitnek az Eredet szerint való nyelvekből; az után Dologbéli értelmet: Sidoula' Hit, Amunah, olyan szótul vészen eredetet, melly táplálást és erőfítést tézen: Amán. Nem is igen szép ok nélkül, mert a' Hit, az Isten Beszédén fundál-
tatik, és az Igiretekkel, mint valami eledelekkel tápláltatik és erőfítetik:

Görögül πισις olyan szótul jó, melly a' szólásban s' cselekedetben való álhátosságot jegyező πιστα το πισισται mert az a' kinek igaz Hiti vagyona az sem beszédébé, sem cselekedetibe nem tétováz.

Dologbéli Magyarazatnyát a' mi illeti ez szónak πισις Hit, ilyen hat nevezetes jédzésekben él ezzel a' Sz. Lélek az Írásban.

I. A' Beszédben való Hűségért avagy Igazmondoságért. *avagy azoknak hitélenségek az Istennek Hitit. hijában valóvá töttejé?* (igy vagyon az Görögben) az az, a' mint a' Magyar Fordító fordíttya, az Istennek igiretiben való tökéletes igazságát avagy igaz mondoságát hijában valóvá töttejé? Rom. 3. 3.

II. A' Keresztyéni Szabadságról való Tudománynak mértékéjért. *minden józanon bölcselkedgyek, a' mint Isten mindennek adta a' Hitnek mértékét.* Rom. 12. 3. Rom. 14. 1. Hitben erőtlennek mondatik, a' ki tudatlan a' keresztyéni szabadságnak tudományában.

III. Valamely jóvendő dolog felől való erőfítanubizonyságtételért. *Rendelt egy napot, mellyen*

igazán meg itili a' földnek kerekiségét a' felfu által, kit arra rendelt; mellyről Hitet adott. Csel. 17. 31.

IV. Az Evageliomnak Tudományájért, melly hívát atik olyan Hitnek, mellyet hiszünk, (Fides quam credimus) Mostan hirdeti a' Hitet, mellyet régen pusztit vala. Gal. 1. 23

V. A' Hitért, mellyel hiszünk, melly hivattatik meg igazito Hitnek, olyannak mellyel hiszünk (Fides quâ credimus) Jan. 5. 46. 47. Luc. 24. 25. Csel. 26. 27.

VI. A' Hiről valo Vallas tételért (pro Fidei Professione) A' is Hiteteknek hire vagyon ez egész világon. Rom. 1. 8.

A' Leczkében noha mind ez értelmek ki nem rekesztek, de a' Sz. Lelek czélya szerint a' Hitnek Tudományájért (Religiojért) és arról valo vallástételért veterik: Mintha mondaná az Apostol: Azert tarsátok meg a' léleknek Egyességét a' békeségnek körele által; mert egy Hitet, egy Vallástok vagyon, mellyről mindnyájan egyenlő szajjal tesztek vallást.

Egyfzoval az Hiten az egy igaz Religio, az Idveségnek egy Utya s' Modgya erretik, melly a' Törvényben és az Evageliomban vagyon bé foglalva. Csel. 24. 14.

II. Kérd. Mellyik az az egy Hit?

F. Nem a' Poganyok, Mahomet, Sidok Hiti, (mellyeknek Vallasa, nem Hit, hanem hitetlenség) nem is a' Világra bé csuszot mászot fámisan sok tévelygő Ereinek Tudományok; hanem az

nem az Prophetáknak, Evangeliistáknak, Apostoloknak tudományán fundálhatott Evangeliomi Reformáta vallás. Mellyet ide alább Isten segedelméből bővegebben meg fogunk mutogatni.

III. Kérd. *Miért mondatik Egynek?*

F. 1. Mert, a' mint hogy nincsen több Egy igaz Istennél, így nincsen több Egy igaz Vallásnál avagy az Isteni tisztelések egy igaz Modgyánál. 1. Cor. 8. 5. 6. 2. Ez az egyes szám, hogy a' Hit egynek mondatik, meg mutatya hogy a' Vallásnak soksága szinte olly lehetetlen s' meg nem álhato, mint az Isteneknek soksága. Valamint hogy nincs több Egy Istennel, nincsen több Nap az égen egynél, nincsen sok véghetetlen; így nincsen s' nem is lehet több egy igaz Vallásnál.

TUDOMÁNY.

A világon lévő sok Hitok, Vallások között, egyetlen egy Hit vagy Vallás vagyon, a' mellyben ember várhattya idveiséget; a' pedig nem egyéb hanem az Evangeliomi, Apostoli, Reformata Vallás.

Innet: Egy Hit. Mivel a' Tudománynak két Aga vagyon, külön külön próbályuk meg mindenikét:

I. Hogy, az igaz Hit vagy Vallás, mellyben ember idveiséget várhattya, csak egy legyen, ilyen (Demonstratiokkal) meg mutogatásokkal próbáltatik meg: 1. Mert Szenteknek Egytzer adatott Hitnek neveztetik. *Iud. 3. Tufakodgyatok a' Hitét, melly egytzer adatott a' Szenteknek.* Ha egy-

szert adatott, többzőr más nem adatik.

II. Mert, más Evangéliom nincsen azon kívűl, a' melly hirdettetett. Gal. 1. 7. 8. Ha nincs több egy Evangéliomnál, nincsen hát több egy Vallásnál. Nincsen több az örökké való Evangéliomnál. Jel 14. 6.

III. Mert, Egy a' régi jó Ut. Tudakozzatok a' régi ösvényekről, mellyik legyen az igaz Ut. Jer. 6. 16.

VI. Mert, az Idvességnek Fundamentuma csak egy, a' Christus. Más fundamentomot senki a' kívül nem vehet, a' melly egyből vetteett, i. i. a' Iesus Christon kívül 1. Cor. 3. 10. 11.

V. Mert, az Idvesség Uttya-is csak egy t, i. a' Christus Jan 14. 6.

VI. Mert, a' közönséges Anyaszentegyház-is csak egy. Egy az Akols' egy a' Pálistor-is. Jan. 10. 16.

A' Tudománynak második Agának probája következik; hogy az az Egy igaz Hit avagy Religio, mellyben ember Idvességét várhattya, nem más hanem az Evangéliomi, Apostoli, Reformáta Vallás,

Elsőször, Mert, az Evangéliomi Reformáta Vallás Sz. Péter Vallása. A' Sz. Péter Vallása pedig az az egy igaz Vallás, a' mellynél több igaz Vallás nincsen és a' mellyben bizvást várhattya ember idvességét. Hogy pedig a' Sz. Péter vallása legyen az Evangéliomi Reformáta Vallás, meg tetzczik az őszve verésből.

I. A' Sz. Péter Vallásának fő Fundamentuma ez

ma ez volt: *Te vagy a' Christus az' elo' Istennek ama'z örökké' való' Fia. Matth. 16. 17.* Ezt hiszi erős hittel a' Reformáta Hit s' Vallás, hogy a' Christus Jesus örökre való' igaz Isten. Egygyez-hát a' Sz. Péter Vallásával,

II. A' Sz. Péter Religioja ez volt, hogy embert Isteni tisztelttel nem kell illetni. Midőn Kornelius lábához esvén, tisztelni akarta volna őt az' azt mondá: *Kely fel' én is ember vagyok. Csel. 10. 25. 26.* Nem hadta csak lábát is megcsokolni. Így irtozik az' Evangeliomi Reformáta Vallás az' emberek tiszteltitől, hanem csak azt tartja: *Csak egyedül a' te Uradat Istenedet szolgáljad Matth. 4. 10.*

III. A' Sz. Péter Vallása az' volt, hogy nem penzen vásárolható az' Isten ajándéka, a' minémű a' bűn bocsánatnak meg nyerése. A' te pénzed veszizen el' veled egybe ki azt álitotta hogy az' Isten ajándéka penzen vehetetik. *Csel. 8. 20.* Így az' Evangeliomi Vallás az' hoz tartja magát, hogy e' Világ aranyáért sem, bocsáttathának egy bűn meg, hanem a' macula nélkül való' bánálynak vérejért *1. Pet. 1. 18.*

IV. A' Sz. Péter, Kegyelem által akart idvezülni. *Hissük hogy az' Ur Iesus Christus Kegyelem által tartatunk meg Csel. 15. 11.* Nem várják különben Idvességeket az' iga Evangelicusok-is.

V. A' Sz. Péter Religioja nem tilalmazta az' Egyházi emberektől a' Házasságot; holott magának-is volt Felesége. *1. Cor. 9. 5.* Így a' Reformáta

mátá Vallás sem tilalmazza azt, a' mellynek
tialma ördögi tudománynak mondatik. 1. *Tím.*

4 1 3.

VI. A' Sz. Péter Vallása ez volt, hogy a' Ma-
gistratusnak engedni kell az Urért. 1. *Pét.* 2 13 14.
Ezenképpen, a' Reformátá Vallás egy Rendet-
is nem veszen ki amaz kifogás nélkül való Re-
gobalot: *Minden lelek a' felső hatalmásoknak alá-
ja vetésék. Rom 13. 1.*

Másodszor. Mert az Evangeliomi Reformátá Val-
lás a' Christus Jesus Vallása, melly mindenek
meg edgyezéséből igaznak tartatik. Vessük öf-
ve azért a' Christus Vallását, az Reformátá
Vallással.

I Urunk Allatása ez: *Senki nem jöhet az Atyá-
hoz hanem én általam. Ián. 14. 6.* Magán kívül nem
engedi másnak a' közbenjáróságot. Így a' Chri-
stuson kívül több szofzollot nem ismer az Re-
formátá Vallás.

II. Idvezítőnk tanítása szerint: A' Hit igazit
s' tart meg: *biznál leanyom, a' te hited meg tártott
tégedet. Matth. 9. 22.* Nem a' jó cselekedetek ér-
demlik hát a' meg igazulást vagy idvesseget. E-
zen nyomon tanit a' Reformátá Vallás.

III. Az Ur Jesus Christus Professioja az: Nem
hogy verét, de még csak könyörgesbéli lehel-
letet is, nem tekozollja a' Világnak hiteleni-
re, a' veszedelem fiaira: *Nem e' Világért könyö-
gök. Jer. 17. 9.* Nem mindenek bűne bocsánattya-
ért, hanem a' sok választattakért ontotta ki vé-
rét,

rét. *Matth. 26. 28.* Ezeket erőss hittel hiszi az Evangéliomi Vallás-is.

IV. A' Gonosz Kivánságot nagy Bűnnek, sőt parázñaságnak tartotta Urunk. *Valaki asszonyi állatra tekint gonosz kivánságnak okáért, paráználkodott az ő bűvében Matth. 5. 28.* A' Reformáta Vallásis meg edgyez ezzel.

Harmadszor Mert, az Evangéliomi Reformáta Vallás, nem erővel, hatalommal, tűzzel vassal, terjesztetett, elenől fogva; hanem csak az Evangéliomnak hathato predikállása által. *Religio cogit non vult, doceri expetit.* Senki Hitin Uralkodni nem akara' Reformáta Vallás 2. *Cor. 1. 24.* hanem csak a' léleknek meg megőrzésében predikattya a' meg feszitetett Christust. *1. Cor. 2. 2. 4.*

Negyedszor Mert, az Evangéliomi Reformáta Vallás avagy Isten avagy az őrdög lelkétől vagy (rával legyen a' káromlás) az őrdögtől nincsen, mert azért ilyen nagy ellensége annak mindenűt; Azért bizony az Isten lelkétől vagy és ebben a' Vallásban bátorságon várhattya ember lelkének idvességet.

H A S Z N A I.

I. *Másna, Czáfolás.* 1 Czáfollya e' Tudomány, azokat, kik olyan hiszemben vadnak, hogy akár melly Vallásban-is idvezülhetnek; holott nincsen több egy igaz Vallásnál, a' mint felyebb meg próbálok. Illyen Hűben vadnak a' Machiavellisták, FS HAZO.

II. Azokat is fekete szénnel jedzi meg, a' kik tűzzel vassal üldözik ezt az egy igaz Religiot. Ezek hijában tulakodnak Isten ellen, mert ha Istentől vagyon (a' mint hogy minden kétség nélkül attul-is vagyon) el nem bonthatták s' el nem törölhetik, hanem csak Isten ellen tulakodnak. Csel. 5. 38. 39. jaj pedig azoknak, kik Isten ellen hadakoznak.

III. Meggyözi azokat-is, kik azt itilik, hogy az Antichristus Vallásában nis idvezűhetnek; csak emberségesen (*civiliter*) éllyenek a' polgári társaságban. Bizony ezek igen meg esalotnak, fővenyen építenek, mert abban az Vallásban lehetetlen idvezűlni, melly az Idvességnek Fundamentumit ki fordittya; hogy pedig ki fordicsa rövideden meg mutogatom:

Idvesség Fundamentuma ez: Hogy, Egy a' Közben járo Isten és ember között az ember Jesus Christus 1. *Tím.* 2. 5. ísmét: Nincsen másban idvesség és nem adatott az emberek között Eg alatt más név, melly által kellene meg tartatnunk, Csel. 4. 12. Ki fordittya pedig e' Fundamentumot akkor, mikor a' Szenteket-is közben járokká esinállya (hanem elég tévő, elég hogy esfedező közben jároknak, melly esfedezes a' Christus közben jároi Tiszteinek edgyik derék része. *Rom.* 8. 34.) A' meg korbácsolatást-is a' Christus elégtételehez toldgya.

II. Idvesség Fundamentuma ez: Hogy csak egyedül a' Christust kel tartani az Anyaszentegyház

egyháznak Fő Prophetájának *Deut. 18. 18.* Fő Papjának *Solt. 110. 4.* Királyának *Solt. 2. 6.* Kifordítja ezeket az Antichristus Valása, midőn a' Romai cathedra a' Vallásban való villogásoknak eligazításában csalhatatlának mondgya; a' Christus egyszeri áldozatyaival még nem elégedvén, mais a' Misében áldozik és a' lelki isméreten uralkodni akar, mellyek a' Prophetá, Pap és Király Christusnak tulajdoni.

III. Idvesség Fundamētumaez: Hogy Hit által igazulunk meg Isten előtt s' nem a' Törvénynek eslekedetiből. *Gal. 2. 16.* De a' mai Romai Vallás a' jó eslekedeteknek tulajdonittya, mind a' meg igazulást, mind az idvességet.

IV. Idvesség Fundamētuma, az Idvesség felől s' az Isten Szerelme felől való Bizonyosság: Tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy az ő nálla le tött kintsemet meg tarthattya amaz napra *1. Tim. 1. 12.* Bizonytal el hittem, hogy semmi teremtet állat el nem szakaszthat az Isten szerelmétől, melly vagyon a' Jesus Christusban *Rom. 8. 38. 39.* Kifordítja ezt, midőn amaz kételkedő sőt kétségben ejtő tudományt tanittya, hogy ember nem tudgya ha szeretetre vag gyűlölségre méltó.

Egy szóval valaki a' Pápista Vallást a' Tridentumi Gyűlés Canoni szerint tartya s' holtig abban marad, idvességét nem várhattya, mivel az a' Gyűlés az Idvességnek Sarkát kiveti es nád pálczához emberi érdemhez s' elégteteihez támaszkodhattya az ő követőit.

II. Haß *Feddés.* 1. Azokat feddi ez Tudomány, kik ebben az egy igaz Vallásban alhatatlanok, minéműek az időnek szolgáló, világhoz hunyorító Emberek. 2. A' felcímefeket kik félnek az emberek előtt merészízen vallást tenni a' Christusról. A' kik velük, hogy akár mi vallásban-nis idvezűhetnek.

III. Haß *Vizgálás.* Vizgald meg, ha a' te valáfod az az Egy igaz Hit mellynél több az Eg alatt nincsen igaz. Illyen jelekből tudhatod meg.

1. Ha keresztekafá vetterett, üdöztetik. 2. *Tim.* 3. 12. *Matt.* 16. 24. 25.

2. Ha a' te Religiod a' Testnek Vérnek nem kedvező, hanem annak ellensege. Ha azt kívánnyá, hogy jobb szemedet, ki vájjad, jobb kezedet el vágjad, az az leg szerezelmesebb bűnedet el hadgyad *Matt.* 5. 29. 30

3. Ha csak a' szegényekiül vétetik, 1. *Cor.* 1. 26. *Matth.* 11. 5.

IV. Haß *Intés.* Maradgyunk meg mind halálig ebben az egy igaz Vallásban. Erre indicsón.

1. Mert, ez az Idveségnek edgyetlen egy Urtya, valaki más Utra mégyen el marad az idveségtül, *Jer.* 6. 16,

2. Mert, a' Hittől szakadtak rettenetes bűnétefessel még büntetternek *Sid.* 10. 26. 27. 2. *Pet.* 2. 20. 2.

3. Mert, az álhatatosok jutalma kimondhatatlan. *Az érs Berelmes Atyámsiai, erőssen és mozdít-*
hatatlan

93

LELKI ARATÁS

hatatlanul álljatok bővölködvén mindenkor az Urnak a
 gában, mivel hogy tudgyátok, hogy a' ti munkátok ne
 hibába vado az Urban. 1. Cor. 15. 58. Amen.

LELKI ARATÁS

XI. PREDIKATIO.

Ján: 4. 35. 36. 1672 ben. 31. Jul:

Emellyétek fel az ti bemeiteket és lássatok
 meg az tartományokat (mezőket) mere
 meg értenek az aratasra. Es a' ki arat
 jutalmát vessi és takar gyümölcsöt az örök
 életre, hogy mind a' Magvető, mind az
 Arato, edgyüt örülljenek.

Szokásos cselekedeti volt a' mi nagy Prophe-
 tának az Ur Jesus Christusnak az ő Tanítási-
 ban, Tanítványinak földiekhez s' testiekhez ra-
 gadot elmejeket, a' mennyeiekre és lelkiekre fel-
 emelni. Ugyan-is olyan tulajdonsága vagyon
 a' Kegyes Léleknek, hogy miképpen a' Méh a'
 keserű füvekről is mézet sziz; így a' földiekből
 is mennyeieket szidogal. A' földet, mennyor-
 szággá csinálja magának.

P. O. A' testi halálszatrul, a' lelki halálszatra
 emele egykor Tanítványinak sziveket, u. m.
 Simon Péternek es Andrásnak: Kövessetek enge-
 met, es aze mivel em, hogy embereket halálszatrak Math.
 4. 19. Péternek külön így szolla: Ne fellyi en-
 nekutánna embereket fogss Luc. 5. 11. Igy

Igy a' fel vött leczkében a' testi Aratásrol. a' lelki áratásra emeli fel Tanítványinak sziveket.

Nem ok nélkül cselekefzem hát enis, ha az én Mesteremnek nyomdokát követvén, ez mostani Aratásnak alkalmatosságával, sziveteiket a' lelki aratásra felemélem.

Alkamatossága ennek a' Leczkének ez: mi-nekutánna Idvezitőnk a' Samaritána Afzszonyal a' jákob forrásánál bészélgereit volna s' Istennek azt meg nyerté volna; a' Tanítványok testi eledel hoznak Idvezitőnknek v. 31. de ő nem akarván abban enni, azt mondgya nekik: *vagyon nekem eledetem, mellyet ti nem tudtok v. 32.* Ez az eledel nem egyéb volt, hanem a' lelkeknek meg térítése s' nyerése körül való szorgalmatosság. Azért, tanítványit indítja a' lelkeknek meg nyerésére edgynehány erősegekkel mellyeket vészen?

1. A' maga Példájátul v. 34.
 2. Az aratásra való gabonának meg érésérül v. 35.
 3. Az Aratoknak jutalmátul. v. 36.
 4. Az Aratásnak hasznátul. *Takar gyümölcsöt &c.* v. 36.
 5. A' magvetőknek és Aratoknak öröömök-tül. v. 36.
 6. Az Aratásnak könnyűségérül. v. 38.
- A' mi Leczkénk ezekben az erősegekben vagyou bé foglalva.

*Summaja a' leczkének. Lelki áratásra való Ser-
kenge*

kengetés, arra indító Erősségekkel.

Részei. 1. Lelki Aratásra való Serkengetés. *Emelvények fel &c.*

2. Indító Erősségek: 1. Mert, meg értek a' tartományok az aratásra. 2. Mert, az Aratok jutalmat vesznek. 3. Mert, takarnak gyümölcsöt az örök életre. 4. Mert, mind a' Magvető, mind az Arató edgyütt örülnek.

MAGYARAZAT.

I. Kérd. Miért mondgya Idvezítőnk: *Emelvények fel a' ti bemeiteket?*

F. I. Hogy, meg mutassa a' mi természetünknek nagy romlottságot, hogy mi szorgalmatosabbak vagyunk a' földieknek, hogy sem a' menyeknek meg gondolásában, nagyobb gondunk vagyon a' testiekre, hogy nem a' lelkiekre. A' földieket, bár tőlünk távol legyenek is jól láttyuk; de a' menyekiek, bár előttünk (sőt orrunk előtt legyenek is) nem láttyuk, hanem ha fel szoval kiáltatik: *Emelvények fel bemeiteket.*

Mintha mondaná a' Christus: A' földi Aratás, úgy el foglallya elméteket, hogy kétfőnek itilvétek ha négy holnap múlva jó el; ha ezt olly nehezen várjátok, a' jelen való lelki aratást nem kellene el mulatnotok.

2. Hogy, a' maga Peldájával inditana a' Tanítványokat tiszteknék végben vitelire. Mintha mondaná: Láttyátok, én forgodom a' lelki aratásban, mostis edgy lelket araték s' takarek az Isten Csüriben (a' Samaritána Alfzönynek lelkét

AZÉRT

Azért, tiis az én példámmal, aratatok.

II. Kérd. Kicsodák az aratásra meg ért Tartományok avagy mezők?

F. 1. Szorosabbban, a' Samaritána Afzszonytul a' Christus halgatására ki hívott Samaritánusok v. 29. 30. 2. Tágasabbban, az Evangeliom bé ve-teleire kész Sidok és Pogányok. Hasonlatosság vagyon pedig ebben a' szövegszövegnek formájában, mintha mondaná: Valamiképpen, az meg ért gabonának le aratása nem hallasztathatik, a' Gazdá kára nélkül, hanem szükséges képpen le kell aratni; így az Samaritánusokat, Sidokat, Pogányokat az Evangeliom predikállása által le kell aratni és az Isten Csűriben, előbbör a' vitézkedő az után az győzedelmeskedő Anyaszentegyházában kell be takarni. v. 5. Ján 10, 16.

III. Kérd. Kicsodák értetnek az Aratokon?

F. 1. Néha az Angyalok mondatnak Aratoknak, mint Matth. 13. 39. mert a' világ végén az konkolt, az az, a' hitetleneket ki izaggattyák és meg égetik; az igazakat, mint tiszta buzákat az Isten Csűriben be takarják.

2. Néha, az Egyházi szolgák neveztetnek Aratoknak, mint Matth. 9. 38. Kérjétek az aratásnak Urát; bocsásson aratokat az ő gabonájában. A' leczkében is az Aratokon az Egyházi szolgák értetnek, mivel az Evangeliomnak predikállása által ők aratják le s' ők takarják az Isten Csűriben a' hiveket.

IV. Kérd.

IV. Kérd. *Az aratás, érdemlő Okai a' jutalomnak, holot azt mondgya Urunk: A' ki arat, jutalmát véssé? F. 1. Az Aratás csak még előzője, nem érdemlője a' jutalomnak, mert a' miképpen akkor fizetnek az Aratoknak, mikor az Aratást el végeznek; így a' Tanítók jutalma akkor adatik, mikor a' lelkek környül való daj'álkodásokat el végeznek. Mint a' tiz pénz, estve adátott a' szőlőbéli Munkásoknak; ugy ez a' jutalom is a' Világnak Estvéjén adatik. *Matth. 20. 8.**

2. Semmi egyenlőség (proportio) ninesen az idő szerint való Aratás és örökké való jutalom között.

3. A' lelki Aratok, nem magok ajándéka; vagy ereje által viszik ezt végben, hanem Isten kegyelme által. *1. Cor. 15. 10. Isten kegyelme által vagyok, a' mi vagyok.*

4. Ez az Aratás, adótság: *Luc. 17. 7. 8. Nekünk használ, nem annyira Istennek. Job. 22. 2. 3.*

V. Kérd. *Micsoda értetik a' Gyümölcsnek az örök életre való takarásán?*

F. A' Lelkeknek meg térítése és az Isten Csűriben való bé takarása. Véretik ez szollás annak az okos Gazdának cselekedetétől, a' ki az meg ért buzát idejekorán csűriben bé takarja.

VI. Kérd. *Kicsodak értetnek a' Magvetőkön és az Aratokon?*

F. A' Magvetőkön, a' Propheták, kik a' Törvénynek és az evangeliomnak magvát vérettek *Y. 38. En el bocsattalak titeket annak aratására, mely-*

ben is nem munkálkodtatok, egyebek munkálkottak, és is azoknak munkájában állottatok.

Az Aratokon az Evangéliom hirdetői, s' ezek mondatnak immár édgyűt őrülni, a' Prophetákkal. Jer miis, mint az Aratok aratsunk ezekből ilyen Tudományokat.

TUDOMÁNYOK.

I. A' jó alkalmatosságot kapva kell kapni, a' hü Tanítóknak a' lelkek meg térítésére. Mikor meg ért a' gabona, akkor kell aratni, mikor vészik az Igit, a' halgatok, akkor kell hirdetni. Ha az Buza éretlen s' zöld még, el kedvetlenedik az arató, el hagitya az sarlot; így az Tanító, ha láttya hogy szunnyadozva halgattyák tanítását, kedvetlén.

II. Az Egy házi Bölgálat minuen hivatalok felett melloságosabb, u. m, a' melly a' lelkeknek aratása s' isten csuriben való bé takarása környül forgolodik.

III. A' büség s Aratoknak, az Egyházi Bölgáknak Itatalmok, nem e' Világon adatik, hanem az Egekben. Mivel ez a' világ jutalmokat, illendőképpen meg sem adhattya, s' nem is akarja meg adni.

IV. Menyorságban az Egyházi Szógak nem irgykednek egymásra, hanem mind az Magverők, mind az Aratok, más ember munkájában munkálkodok, edgyűt fognak őrülni.

Ezeket a' Tudományokat szükséges volna erőfgetnem s' terjesztésem, de a' köleség s' a' papiros nem engedi; a' ki az ajándékot valamennyire fel serkenti, könnyen ki munkálkodhattya ezeket. Lássunk ilyen közönséges Tudományt:

TUDO-

LELKI ARATÁS . 99
TUDOMÁNY.

Mivel az Egyházi Szolgák Aratok, az Kegyes Nép Aratására meg ért gabonaz ezokaért, valamint várja a' meg ért gabona az Aratást, oly örömmel kell az Isten Népeinek venni, mikor a' lelki aratok által le arattatik s' Isten Csüriben bé takarítatik. Itt vagyona' lecz kében a' Tudomány s' az Magyarázatból-is fé-
pen ki jó.

Kerőt kell meg látni:

I. Miért hasonlítanak az Egyházi Szolgák Aratokhoz?

F. Az Aratok munkája igen terhes és fáradsá-
gos; így az Egyházi Szolgák munkája a' léle-
kek körül, valoban sullyos. Innét: Isten mel-
lett munkálodo Solgáknak, hivattatnak 1. Cor. 3. 9. Sok
fáradságokban, forgoknak mondatnak 2. Cor. 11. 23.

II. Az Egyházi Szolgák lelki Aratok; mert
a' Törvénynek és az Evangéliomnak Sarlojával
aratnak. Törvényt s' Evangéliomot hiri-
dernek. Csel. 2. 23. 36-37. 38. Efa. 40. 1. 2.

III. Mert az Isten Itietinek eles Sarlojával-is
aratnak, midőn azokat meg jövendőlik s' a' né-
pet azokrul eleve meg intik. Iel. 14. 15. Joel. 3. 13.

Kérd. Miért kell öly késsen várni s' venni a' halga-
toknak az Igét, mint a' meg ért gabona várja az aratást?

I. Mert ez a' kézség eleve meg jövena-
dőtterett az Isten Nepe felől: jertek el, men-
nyünk el az Urnak hegyére, a' Iakob Istenének házá-
ban, hogy meg tanítsom minket az ő utaira etc. Efa.
2. 3. Kacsodak ezek, a' kik úgy jönnek mint a' felleg,
és mint a' galambok (soktak repulni az ő ablakokba
Efa. 60. 8.

II. Mert, ez volt eleintől fogva a' Szenteké nek szent magok gyakorlása. Corneliusé, ki azt mondá Péternek: *mi annak okáért ime az Istennek előtte állunk, hogy meg halgassuk mind azokat a' mellyeket Isten néked mondott. Csel. 10. 33. Máriá a' Iesus lábainál ülven halgattya vala, az ő beszédét Luc. 10. 39. David Solt. 27. 4. Solt. 84. 1. Solt. 119. 147.*

III. Mert a' ki ellenben cselekedszik, annak Isteni tiszteleti utálatos. *Pél. 28. 9. El kell annak veszni Csel. 3. 23.*

IV. Mert, az a' ki készen nem várja, s' nem vészti, nem Istentől való *Ján. 8. 47.*

H A S Z N A I.

I. *Haß. Feddés.* Fekete szennel jedzi meg ez a' Tudomány az oliyan lelki aratásra meg nem ért Gabonákat (Gyülekezeteket) kik örömmel nem várják s' nem vészik a' lelki aratókat, hogy őket az Isten Csűriben bé takarják. Amazok is látván az éredlen gabonát, nem csuda ha el verik Sarlojokat s' kedvetlenek az aratáshoz.

Ellenvetés: *Ha maga a' Christus le szállana az ég-ből. őtet örömmel venném s' halgatnám.*

F. r. A' ki az ő képeben jaro szolgákat vészti s' fogadgya bé, magát a' Christust vészti bé. *Math. 10. 40. A' ki a' Prophetákat meg ői. a' B. Léleknek ellene áll az Csel. 7. 51 52. 2. Itt a' földön jártaban nagyobb réize nem vőtte őtet ez világnak Ján. 1. 10, 11.*

Ellen-

Ellenvetés. Egyeb dolgaink-is vadnak?

F Egy a' szükséges dolog, azt kellene választani *Luc. 10. 42.*

Ellenv. Láncok az Szegegy kötség, nem a' Fő Emberek veszik az Evangeliumot.

F. Itt telik bé amaz mondás: A' Világnak szegényit választotta Isten, hogy lennének hitben gazdagok. *Jac. 2. 3.*

II. Haß. *Vizsgálás* Lásd még, ha Isten Sámára meg ért gabona vagyé és ha örömmel veszedé a' lelki Aratokat?

F. I. Ha refzkeez az Isten beszédére *Esa. 66. 2*

II. Ha jeremiálsal ugyan meg eszed az Isten beszédét *Jer. 15. 16.*

III. Ha szivedben el rejted az Igét. *Solt. 119. 11*

IV. Ha gyönyörködööl az Isten törvényében a' belső ember szerint. *Rom. 7. 22.*

III. Haß. *Intés.* Vegyed olly készen az lelki Aratokat, mint a' melly készen a' meg ért gabona varja az Aratokat. Erre indittalsal ezektől.

I Mert, így takarattol az Isten Csűriben *Matth. 3. 12.* Külömben az olthatatlan tűzre kell vettedned. Ugyan ott.

II Mert, az Világ végén Arato Angyaloktól, ugy arattatol külön a' konkolyhoz hasonló hitelenektől, ha mostan le hagyod magad aratni az Egyházi szolgáknak. *Matth. 13. 39. 40.*

III Mert, ebbül fog ki teceezni, hogy Isten tiszta buzája voltál és nem hatzontalan polyva,

102 ISTE N BOSZSZONTO
melly ide s' cova hányattatik a' széltül Sals. 1.4.

ISTEN BOSZSZUAL-
LASA AZ ÁLDÖZÖKÖN
XII. PREDIKATIO.

Jel. 6. 10. 1672ben: 31. Jul.

Kialtnak vala pedig nagy s'oval, mondvan: Oh
Uram, ki s'ent és igaz vagy, meddig nem
tesz itilletet és nem állasz bosszút a' mi vé-
rünkére a' földön lakozokon!

NEgy vétkeket emleget a' Sz. Irásban szol-
lo Sz. Lélek, a' mellyek leg hangosab-
ban kialtnak az Isten fülében a' boszszu ál-
lásért:

Első, a' Szegényeknek Nyomorgatása. A' Si-
dok Bolgálat miatt való kiáltások fel méne Isten eleiben,
és meg hallá Isten az ő kiáltásokat. Kijöv. 2. 23.

Második, a' Munkás bérinek meg tartása. A'
munkásoknak bérek, kiált és azoknak kiáltások a' kik
arattak a' ti tartományitokat. a' seregek Urának fülében
bémentek. Iac. 5. 4.

Harmadik, A' Sodomaiak éktelen vétké. Ala-
mégyek most és meg latom, há az en hozzám jutott ki-
áltás szerint cselekettenek. Ter. 18. 21.

Negyedik, az ártatlan vérnek s' kiváltképpen
a' Mátyromok vérenek kiontása. Így mon-
datik, kialtni az Abel vére a' földvöl. Ter. 4. 10.

Így.

Igy a' Mátyrok mondatnak kiáltani a' felvőse-
leczkében, az ő vérekért való bosszúállásért.

Summa szerint a' leczkében vagyon: *Isten*
Bosszúállásának kiáltással való kívánása az Üldözőkön.

1. A' kiálto személyek.

Részeikettők. 2. Maga a' Bosszúállásnak kiáltása.

Az elsőben ezek vadnak: 1. A' kiáltoknak
kiáltása: *Kiáltnak.* 2. *Modgya, nagyssoval.*

A' másodikban: 1. A' személy kihez kiált-
nak. *Uram.* 2. Annak az Urnak Szentségéről
s' igazságáról való le írása, *ki s'ent és igaz vagy.*

3. Maga a' kiáltás. *meddig &c.* 4. A' személyek
kikre a' bosszúállás kívánatik a' földön lakó-
zokra. **MAGYARAZAT.**

I Kérdés, *kicsodak voltak ezek a' kiáltók?*

F. 1. A' Mátyromoknak meg dicsőült lelkek:
látám azoltár alatt azoknak lelkeket, kik meg ölettettek vala
az Isten bebeszéréért. 8. 9. 2. A' Mátyrok vére,
melly nem tulajdonképpen mondatik kiál-
tani: *v. 10.*

II. Kérd. *Vallyon a' meg dicsőült lelkekhez illiké a'*
bosszúállásnak kívánása, holott itt az Oltár alatt levő
lelkek azt kérik Istentől?

F. 1. Nem vétkes indulatból származott boss-
szúállásnak kívánása ez; (mivel meg tanulták
volt a' Mátyromok az ő Mestereknek példája-
ból, hogy ellenségekértis könyö. őgjenak inkább.
Luc. 23. 34. Csél. 7. 60.) hanem szent indulatból
származott kívánság, mellyel kérik, hogy az ő
Igazságának dicsőségeit nyilatkoztassa ki, az ő

104 ISTEN BOSZSZU ALLASA

Anyaszentegyházának meg békélhetetlen ellen-
seginek meg büntetésében és az igaz ügynek
nap fényre való hozásában, mint David is kö-
nyörög Saultul való üldöztetésében 1. Sam. 24:
16. *Légyen a' Jehova itilő biro és tegyen iületet én kö-
zöttem és te közötted es lássa meg. ő forgassa az én dol-
gomat és szabadítson meg engemet a' te kezedből.*

2. Ertelme ez könyörgésnek csak ez röviden:
Az üldözők kegyetlensége és az ártat-
lanoknak ki ontatott vére az igaz Birtot ugyan
kényszerítik a' boszszuállásra.

III. Kérd. *Miért indítják Istent ezek a' lelkek, az
Isten Szentségétül s' igazságátul vöit erősségeket: Uram
ki szent és igaz vagy?*

F. Mert a' mennyiben Isten Szent, az üldö-
zők kegyetlenséget jó szemmel nem nézheti;
a' mennyiben igaz, büntetés nélkül el nem
szenvedheti; ez okáért mint egy ugyan kén-
szerítik Istent az ő Szentségére és Igaságára,
mintha mondanák: Minthogy Uram Szent és
Igaz Isten vagy. nem lehet, hogy ezeken bosz-
szut ne állj.

IV. Kérd. *Miért hadgyák Istenre a' Boszszu állást?*

F. Mert, a' magános boszszu állás, nem szaba-
dos. Szerelmesim ti magatokért boszszut ne álljatok, mert
meg vagyok írva: *enyim a' boszszu állás, Rom. 12 19.*

V. Kérd. *Kicsodák értetnek az földön lakozókön?*

F. Az Isten Anyaszentegyházának üldözői.

VI. Kérd. *Mit akarnak je'enteni ezzel az igicskével:
meddig?* F. A' Boszszuállásnak halasztását.

TUD O-

Noha Isten bizonyos ideig él halasztja az ő szentek-
nek véreket kiöntéséért az üldözökön való, bosszú allasat; lé-
ben mint az által bosszú allajnak ideje. Ez, meg te-
szik a' Martyrok lelkeinek ohajtozó könyör-
gésekből.

Ezen tudomány erősfittetik ez sz. Irásbéli
helyekből: Igaz vagy Uram, ki vagy, ki valal, és
sant, hogy ezeket meg buntetted; mert a' santeeknek és
prophetáknak véreket kiöntöttak, és vert ádal innyok,
mert méltok avra. Iel 16 5 6.

Fizessetek ugy neki, a' mint ő fizetett ti néktek *Örc.*
Iel. 18. 6.

Bosszút allott ő rajta, az őso'lgainak véreket ki keres-
vén az ő kezéből, Iel. 19. 2. Ide tartozik; *Luc. 18.*
7. 8. *Deut. 32. 35- 36, 43 Solt. 79. 10.*

Példákboi-is még világossittatik Világ kezde-
től fogva, mind ez ideig, a' Bibliái és Egyhá-
zi Historiákból:

Bibliából való Példák:

I. üldözö s' vér onto Cain, az Abel meg
öléséért, bujdosová s' vándorra teteték, *Ter.*
4. 12. lelki ismérértinek nyughatatlanságával s'
szüntelen való dobogásával meg vereték v. 13. 14.

II. Véren futo Achábnak s' jezabelnek a'
Propheták meg öléséért, az ebekkel nyaiatá I-
sten fel véreket 2' *Kir. 9. 33.*

III. Joakim meg öleté fegyverrel a' jámbor U-
riást s' az ő meg holt testét a' kőstégnek temető
helyeben veteteté, *Jer. 26. 23.* Őis Izamár teme-
télssel te.

#

G S +

télssel te.

106 ISTEN BOSZSZU ALLASA
téssel temették el, a' mint Isten felőle meg jö-
vendőltette. Jer. 22. 19.

IV. A' Sidok meg ölék a' Prophetákat s' fé-
jekre szálla minden igaz vér, az Abel véretől
fogva a' Zakariás veréig, *Matth. 23. 34. 35.*

V. Az életnek Urát azon vér onto Sidok meg
ölék, s' az ő vére fejken marada, mind e' mai
napig. *Matth 27. 25.*

VI. Herodes meg öleté Jácabot a' János at-
tyafiát *Csel. 12. 2.* Őt is meg csapdosá az Isten
Angyala és a' férgeskiül meg emésztetvén, meg
hala. *Csel. 12. 23. X:*

Egyházi Historiákból valo Példák:

I. Egy *Farnesius* nevű üldöző, azzal fenye-
getőzik vala, hogy a' kereszténynek véreben
nyereg szárnyáig utziatná meg lovát. A' ki a
málók veret szomjuhozta, orrán s' száján olly
bőséggel iött, hogy a' maga vére által meg
fuladott.

II. A' melly Biro, *Johanna Graya* nevű Kirá-
lyi nemből valo Afzszonyt Angliában halárra
itilt; magais halála előtt kevés idővel meg bo-
londulván, a' *Johanna Graya* nevet sürűven ki-
áltván, bocsátotta ki testéből vér szomjuhozo
lelket. L. m. *Martyrologium Foxi*

III. A' Parísi vérrel fel fordult lakadalmát
ezen boszszu állás követte; mint *Sleidánus* hi-
storiájában meg olvashatni.

IV. Amaz vérszopo *Mária Királyné* Angliá-
ban, minekutánna egynehány száz Martyrokot
meg

meg égette azt volna; maga is őt esztendőnkig tartó rövid országlása után Istenből kivágatták L. m. *Martyrologium Foxi.*

O K A I.

I. Vétetik, az Isten Igasságátul. Mert a' Vérszopo embereken, szintén olly lehetetlen, hogy Isten az ő Allat szerint való Tulajdonságát, u. m. Bűn büntető Igasságát ne gyakorolliya; mint a' tűznek lehetetlen, hogy ne égessen, mikor égni való matéria vagon rajta. A' leczkében vagon ez az Ok: Uram ki bént és igaz vagy, Ismer: *Ter. 18. 25.*

II. Vétetik, az Isten Igasságának ké adatait Törvényeiül: A' ki embernek véreit ké ontja, ember által ontassék ki annak vére, *Ter. 9. 6.* Mint hogy azért az űldözők nem szánnyák a' más véreit ki ontani, nem esuda ha az űvéket is Isten ki ontattya.

III. Vétetik, az Isten Tiululsátul. Mert Boszállásoknak Istenének hivattatik *Solt. 94. 1.* Azért lehetetlen hogy boszlizut ne állyon:

IV. Vétetik, az űdorztetteknek Isten előtt való kedveségeiül. Mert, Isten béme fényei *Zach. 2. 8.* Isten gyöngyei *Mal. 3. 17.* Isten tükösi tanácsosi *Solt. 25. 14.*

V. Vétetik az Isten Gondviseelésétul. Mert, mostan az Isten gondviseleése homályban vagon, ki kell azért annak nyilatkozni. Kell ollyan időnek lenni, mellyben tessek ki mióta külsőség vagon az igaz és istentelen között, a' ki szolgál Istennek és a' ki nem szolgál nékie *Mal. 3. 18.* HASZ-

I. Haß. *Retentés.* Jajos állapotya lében hát minden üldözőknek, valakik az Isten Népe vé-
rét kiméllésnekül ontyák, mert valamikor lé-
szen, az övék-is ki omlik. jaj a' Palsuroknak,
mert Magormifsábibokká léznek Jer. 20. 3.
mert az Ur félelmet ad azoknak szivekben. v. 4.

jaj nevezet szerint Babylonnak a' ki a' jesus
Martyrominak vérevel ugyan meg reszegedet,
Jel 17. 6. meg telik még az ő pohára-is, iszik
és okádik.

II. Haß. *Oktato Intés.* 1. Nem kell hát az üld-
dőzőknek ideig tartó boldog állapotokban
meg ütközni; mert ha vagyon az ő kegyet-
lensegeknek ideje, bizony a' boszszuállásnak
idejének-is kell lenni. 2. Ha látjuk, az Isten
igileit avagy csak rész szerint el kezdődni az
üldözőkön, csudálljuk az isten Igaságát s' tu-
hadjoni sunk neki dicsőséget. 3. Midőn kö-
nyörgünk az üldözők ellen, ne magános bosz-
szut űző indulatból könyörögjünk, hanem ol-
lyan szent indulatból mint a' lezkében a' Már-
tyrok lelkei. Könyörögjünk azon, Isten légyen
Igaz ítélő Biro mi közöttünk es a' minket mel-
tatlanul üldözők között, mint David. 1. Sam. 24. 16.

III. Haß. *Vigasztalás.* Végy vigasztalást Oh I-
stennek vérben fetengő, vigasztalástul meg fosz-
tatott Anyaszentegyháza, mert a' kika' te vé-
redet ki ontyák, vért ad az Ur azoknak-is in-
nya, mikor el jó az ő boszszuállásának ideje.
Vigast-

Vigasztald magadat ezekkel: 1. Mert, a' te fűidnek ki ontott vére kiált Istenhez a' bosszú állásért, mint a' Mátyrok leikei. 2. Mert, azoknak vére által öntöztetik s' nevededik e' Világon az Isten serege. *Sanguis Martyrum, Jemen Ecclesia.* 3. Mert, az üldözők csak vérünket onthatják ki, de lelkünket nem bántathatják. *Matth. 10. 32.* 4. Mert, ezek azok, a' kik jöttek a' nagy nyomoruságból, és meg mosták s' meg fejerítették az ő ruhájokat a' báránynak véreben, *Jel. 7. 14.* Es kiknek orcájáról minden könyhullatást el töröl Isten v. 17.

PHINEAS BUZGOSAGA

XII. P R E D I K A T I O.

Száml. 25. 11, 1672ben. 7. Aug.

Phineas az Eleazar. fia, a' ki Aaron Pap fia volt, el fordította az haragomat az Izrael fiaitól, midőn ő buzgott én érettem való bosszúallással ő közöltök, és nem emestetem meg az Izrael fiait az en bosszumban.

I Gaz Reguia ez, mind a' Világi, mind a' Mennyei Tudományban: *A' ke akarja, a' jo véget; annak akarni kell a' jo Eszközöket-is.*

AZ Isten haragjának el fordítása, egy igen jo és szent Vég, melyet ha ki akar, akarni kell annak el fordítására való jo Eszközöket-is, melyek közzül nem utolsó az Phineási Buzgosag, az Isten

Midianbeli Agari által

HO PHINEAS BUZGOSAGA
az Isten boszszujának a' gonosz tévőkön valo
meg állása, és az Igaságnak szoros ki szolgál-
tatása.

Erre mutat ez a' fel vőtt Sz. leczke, a'
melynek Alkalmatossága kettő, edgyik távu-
labb, másik közelebb valo.

A' távulabb valo; az Izrael Népének Lelki s'
testi paráznságban valo léledzése s' a' miatt
rajtok esett itéleti Istennek, huszon négy ezer
ember veszedelme. 1. 2. 3. 9.

A' közelebb valo; két parázna személyek-
nek, ziminek és Chozbinak, Phineas által valo
meg öletterések. v. 6 7. 8.

Summája a' leczkének: Phineas Buzgosága, an-
nak szép hasznával, u. m. az Isten haragjának
el fordításával edgyűtt.

Avagy: Isten maga tanubizonyságtétele a' Phi-
neas buzgosága felől.

1. Phineas Buzgosága.

Részei. 2. Isten haragjának el fordítása. Nem
czikkelyezem, a' magyarázatra fűtek:

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Micsoda volt ez a' Phineas?*

F. *Tagadásképpen,* nem az Eli Pap fia volt, ki
Béthel fiának, mondatik 1. Sam. 2. 12. Kinek neve
Phineas volt, kinek felesége keferúségben fiat
szült 1. Sam 4. 19.

Allatásképpen. Egyházi Ember volt. Eleazár fia
s' annak halála után követerkezett a' fő Papságban.

II. Kérd. *Micsoda volt a' Phineas cselekedeti, a'
mellyről dicsérték?*

F. AZ

PHINEAS BUZGOSAGA III

F. Az a' nagy Buzgoság, mellyel annyira buzgott Istene dicsőségének meg sértődése mellett, hogy maga fegyverével által verte a' parázna személyeket.

III. Kérd. *Ho'ott Phineas nem volt Magistrátus, vallyon szabados dolgot cselekedett?*

F. Nem maga indulatlyából, hanem Isten lelkének, kiválképpen való indításából cselekedte, mert az Urért buzgott, melly neki tulajdonított igazságul, *Solt. 106. 31.*

Azett szabados dolgot cselekedet. Hasonló példánk vadtak az irásban: Samuel, darabonként vagdala Agágot, az ur előtt Gilgáiban. *1. Sam. 15. 33.* Illyes a' Bál Papjait le vágá *1. Kir. 18. 40.*

IV. Kérd. *Mit kell érteni az Isten haragjának elfordításán és az Izrael fiainak meg nem emésztésén?*

F. Istennek az egész néphez való megengedésselődése és a' csapálnak meg szűnése, mellyben huszonegy ezer ember veszett el.

Ellenvetes. *Lámi Sz. Pál, huszon három ezer embereket emeget, a' kik el estenek 1. Cor. 10. 8.*

F. Sz. Pál szollesak az Isten csapása miatt el hullottakról, Moses pedig mind az el hullottakról mind azokról kiket Moses fel akasztatott az nap előtt *Száml. 25. 4.*

V. Kérd. *Vallyon a' Phineas cselekedetét szabadé mindennek követni?*

F. Kinek kinek, az ő hivatalya szerint kell buzogni az Isten dicsőségét sértető gonosz tévők ellen. A' Magistrátusoknak kiválképpen
közön

közönséges autoritással kell követni Phineast. A' magános személyeknek mivel rendkívül való hivatalyok e' máj napon nincsen, illy nevezetes cselekedetre) buzogni kell ugyan, de csak addig mig hivatalyok őket bocsáttya.

TUDOMANY.

Az Isten haragjának valamelly neprűls' nemzetségről való el fordítására nincsen hathatobb eszköz, mint az Isten dicsőségét meg hánto gonosztévőknek érdemes büntetéseken való buzgoság. Phineas ezzel a' buzgosággal fordította el az Izrael fiairól az Isten haragját.

Ez a mű az Sz. Irásbéli tanubizonyosságok:

Ják. Szolgálatokat igaz üilletet a' kapukban, salám meg kegyelmez a' Seregeknek Ura Istene a' Ioseph maradéknak. Amos 5 15. Ha lettek egy embert a' ki igaz üilletet tegyen es igazságot szeressen, meg kegyelmezék neki t. i. Jerusaleem Városának Ier. 5. 1.

Igaz üilletet tégyetek az emberek között es azt mivellem hogy békeséggel lakozzatok ez helyen, Ier. 7. 5. 7.

a' Példák: Moses az arany borjunak tisztelői közül, le vágatá a' Levitakkal, három ezer férfiakat. Kijöv. 32. 27. 28.

Josue, meg kövezteré Achant a' Babylloniai köntösnek s' arany veszőneek ellopásáért. Josue. 7. 25. 26.

Minekutánna David a' Saul fiait fel akasztattá volna, meg engesztelteték az után Istena' földhöz. 2. Sam. 21. 14.

O K A I.

1. Vétetik a' Buzgoságnak természetitől Mert lehetet.

lehetetlen dolog, hogy az igaz buzgoság az Isten ellenségét el szenvedhesse, s' minden Isten dicsőségét sértegető gonosz tévők pedig Isten ellenségei. *A' te hozzád való buzgó Berelmem meg emészt engemet, mert elfelejtkeztek a' te bészédidről az én ellenségim, Solt. 119. 139. A' kik gyűlölték tégedet Istenhova, avagy nem gyűlöltémé azokat és a' te ellenségedet avagy nem utáltamé. Solt. 139. 21.*

Az igaz Buzgoság gyűlöli a' személyeknek vétkeit, ha a' személyeket magokat szereti-is.

II. Vétetik az Igaság ki szolgáltatásának, bűkösséges voltától. Mert Isten paráncsollya; *Folyó mint a' víz az itélet, és az igazság mint a' sebes patak; Amos. 3. 24. Zach. 7. 9. Zach. 8. 16.*

III. Vétetik az igazaknak valamely gárfaság meg maradására való használatosságoktól és a' hitetleneknek ártalmas voltoktól. *Pred. 9. 16. 17.* Egy szegény bölcs ember az ő bölcsesével (kegyelségével) egy egész várost meg tart; így sok istentelenek miatt meg büntedődik, ha azok bünteretlen hagyatnak.

IV. Vétetik a' jutalomtól. Mert, az Igaságnak ki szolgáltaoít Isten nagy jutalommal jutalmaztattya meg *Szaml. 25. 12.*

H A S Z N A I

I. Haß. Oktatás. I. Nem csudá hát, hogy az Isten haragjának Tüze emésztí az olyan Nemzetet, a' mely között el élett az Igaság az ucza czán *Esa. 59. 14.* és a' melyben az Achánok, Zimónik és Chozbik bünteretlen maradnak, Ne csudáld

dáld szegény Magyar Nemzet hát, ha az Isten mind e' mai napig haragszik rád, mert ritka a' Phineas benned, ki az Isten boszszuját meg állaná. Hol a' Moses, ki az Isten káromlokát követel agyon veretné? Szaml. 24. 14. 15.

II. A' ki Phineási buzgósággal akarna buzogni, ilyen aczél tükört kellene eleiben tenni: I. Annak mind az Isten Törvényében s' mind a' külső Törvényekben tudosnak kell lenni, meg különbözteresnek lelkével kell bírni. Illyen vala Salamon, mert, az egész Izrael halván az ő itélet tételét félek a' Király orczáját, látván hogy bölcsesség legyen az ő síveben az itélet tételre. 1. Kir. 3. 28. II. Annak, Isteni félelemmel fel ékeffitetnek kell lenni a' jethro Pap tanácsa szerint, Kijöv. 18. 21. 2. Sam. 23. 3. III. El kell kerülni a' hamis Biráknak nyomdokit, minémű vala Pilátus, ki lelke ismérret ellen itilé a' Christust halálra, hogy a' Népek teczzenek és a' Császárnak barátjának mutatná magát, Ján. 19. 12. 13. &c. Illyen vala amaz hamis Biro, ki csak a' büftást unván el, tön itiletet Luc. 13. 1. 2. 3. &c. Egyfzoval nem kell olyanoknak lenni, mint a' Samuel fiai, kik az ő Attyoknak utaihan nem járának, hanem a' telhetetlenség után indulának és ajándekot vének és elfordíták az igaz itiletet, 1. Sam. 8. 3.

Kérd. Mikképpen kell a' buzgo Phineásoknak az Isten baragjas el fordítani?

F. I. Kedvezés nélkül kell az Iga'ságot ki szolgáltatni. Levit. 19. 15. Ne cselekedgyél hamiságot sem-

PHINEAS BUZGOSAGA 115

got semmi tekintetben, ne nézzed a' szegénynek személyét
a' hatalmass. is (személy válogatással) ne böcsülljed.

II. Jól megfontolva kell itéletet tenni. Nemde
a' mi törvényünk karhoztate valakit, hanemha annak sa-
vát előbbör meg hallya és meg érti mit cselekedett,
Ién. 7. 51.

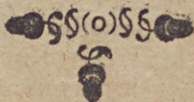
III. Hallogatás nélkül kell végben vinni.
Esd. 7. 26.

IV. Szánakozással. A' jó Bironak, Symbolu-
ma ez: (Peccata interficio, hominem ample-
ctor) Szánom az embert, de a' vétékért, meg
keli halni.

II. Haß. Intés. Két rendbéli embereket ser-
kenget ez a' Tudomány az Isten dicsősége mel-
lett való buzgolkodásra: 1. Az Isten két kö-
Táblájának őrizőit a' K. Magistrátusokat. Ha
az Isten haragját a' Népről el akarják fordíta-
ni, kövessék Davidot, ki a' földnek latrait el veszt-
ette és a' hamisság cselekedőket ki gyomlálta az Isten
Várofsabol, Solt. 101. 8.

II Az Aaronokat, Egyházi Szolgákat. Allyának
a' töréste az Isten Népejért éskönyörögjenek,
azon, ne haragudgyek mind örökké az ő örök-
ségére, hanem könyörüllyön a' Siononi

Esa. 64. 9. Solt. 102. 14. Amen.

Ha

JUDAH

116 JUDAH SZABADULASA.

NAK HOP-MESTERE.

XIV. PREDIKATIO.

1672ben. 10. Aug.

Mellyben a' Magyar Nemzet, lelki s' testi iga alol avagy csak rész szerint valo fel me-
nekedésének edgyik szükséges Condizioja
A' MAGA MELYSÉGES MEG-ALAZASA
tanácsoltatik.

Fel vött Leczke. 2. Chron. 32. 7.

*Meg alaztak magokat: nem vesstem el őket;
hanem adok nekik valami kicsiny szabadu-
last, és nem omol ki az én busulásom Jeru-
salemre Sesek keze által.*

Mikeppen a' fel fuvalkodtság, előljáro Hop-
mestere, a' Romlásnak; Igy (az ellenke-
zésnek Törvénye szerint) a' mélységes Meg-
alazodás előljáro Hopmestere a' Fel magasz-
taltatásnak avagy Szabadulásnak.

Két Agá vagyon ez Allatásnak: I. Hogy,
a' fel fuvalkodtság Hopmestere a' romlásnak,
mellyet Salamon tanit: *Kevelység vagyon a' romlás
előtt, és fel fuvalkodott lélek az esetnek előtte. Pél. 16:
18. Utálok én Iáakobnak kevelységét, annakokáért kéz-
ben adom a' Várost, Amos, 6. 8.*

II. Hogy a' Meg-alazodás Hopmestere a' Fel-
magasztaltatásnak és szabadulásnak, ezis Sala-
mon tanitja: *a' dicsőségnek előtte vagyon az alázás
törség Pél. 18. 12.*

Nem

Nem szégyen, Isten, az Angyalok, s' ez Világ előtt meg vallani (igy cselekedtek régen Esdrás Pap, *Esd.* 9. 6. 7. Nehemias 9. 33. *Dan.* 9. 1. 16.) hogy a' Magyar Nemzet Romlásának, lelki testi iga alatt való nyögésének hoptestere vala a' fel-fuvalkodtság minden rendekben.

Abban kellene hát mésterkednünk miképpen tehernek szert arra a' hoptesterre, melly Edes Nemzetünket, előbbeni lelki s' testi szabadságában bé állatná.

Azt pedig a' fel vőtt leczkében könnyén fel találhatni, melly az Isten Nepének *Melységes maga meg aláázása.*

Alkalmatlósága rövideden a' Leczkének ez: Sefak az Egyiptombéli Kiraly nagy hadi expeditionnal fel indult Roboam ellen, kitől meg ijedvén a' juda Fejedelmivel edgyütt féltében jerusalemben szorul. El küldi Isten hozzájok a' Semajás Prophetát, ki azt predikállyá nékik: *miel elhadtak a' lehorát azért csesztette őket Sefak kezében. A' Semajás Prophetá predikatiojának ilyen szép gyümölcse lön, hogy meg aláázák magokat és a' lehorát igazíták v. 6. melyre nézve, meg jelent Isten Semájának, hogy miel meg alázták magokat rész szerint való szabadulást ad nékik v. 7.*

Adgya az Ur légyen olly foganattya ez edgyütt Tanításnak a' Magyarok szivében, minémű volt a' Semajás Prophetájának az Izraeliákéban.

Summa szerint a' Leczkében vagyon: judah rész

Szerint való szabadulása felől tölt igireti Istennek, azt meg előző mélységes maga meg alázasát látván.

Részei ezek: I. Szabadulás hopmestere: meg alázták magokat &c. II. A' rész szerint való Szabadulás: adok nékik valami kicsiny szabadulást &c.

Az első részben vágyon kettő: 1. A' magokat meg alázott Személyek t. i. Roboam: a' Fejedelmek 1. 6. a' Kőtség is kétség nélkül, látván az elsőknek jó példáját. 2. Vágyon maga a' Meg-alázás. A' második részben a' szabadulás igértetik kétképpen: Tagadáskeppen, nem veszem öket, nem omol ki &c. Allatáskeppen, adok nékik valami kicsiny szabadulást.

M A G Y A R A Z A T

I. Kérdés. Hányféle a' meg alázkodás és minémű volt ez az Iudah Kirallyának, a' Fejedelmeknek és a' Kőségnek magok Meg-alázása?

F. A' Meg-alázódás kétféle: Törvényi és Evangeliomi. Amaz, olyan, melly szokott lenni valamely Népben, emberben, a' bűnietéstől való féltében, minémű vala Achábban, ki meg saggata ruháit, alázatossággal jár vala. Latadé, hogy Achab meg aláza magát. 1. Kir. 21 27. 28. 29.

Ez, t. i. az Evangeliomi: olyan, melly származik a' Bűnnek érzéséből, az Istennek azert való haragjának meg fogásából és az Isten irgalmának reménléséből, minémű volt az Manasse 2. Cron. 33. 12. Ki az ő Urához Istenéhez fel szabáskodik és magát igen meg aláza az ő Istené előtt.
Ilyen

Illyen volt a' Tékozlo Fiué. *Luc, 15. 18. 19.*

Az első meg alázodás, szükséges, de nem elég-
séges; noha nem elégséges, de mégis hasznos,
a' rész szerint való szabadulásnak meg nyeré-
sere, mint amaz szokbul ki rözzik: *leszen valami*
kicsiny szabadulások. A' mi illeti a' Roboam s'
alatta lévőknek, meg alázodását: A' Roboamé
csak a' büntetéstül való félelemből lehetett, mert
ő felőle az mondatik, hogy *nagy bünt cselekedett,*
mert a' lehovai síve szerint keresni nem akara. *2. Chro.*
12. 14. A' Fejedelmeké s' a' Népnek nagy ré-
széje illyen lehetett; de hihető, hogy sokan vol-
tanak nem csak külső, hanem belső Sidok is
Rom. 2. 28. 29. Voltanak igaz Izraeliták, Natha-
naelek, *Jan. 1. 45.* Elég az, olyan meg alázo-
dás volt ez, hogy, *el mult velle a' lehova haragja v. 12.*

II. Kérd. Micsoda különbség nagyon a' Törvényé és
Evangeliumi meg alázodás között?

F. 1. Amaz Embernek maga szeretetből fár-
mazik és csak a' Természetnek munkája. Ez,
Istenhez való szeretetből való és kegyelem mun-
kája; Amaz természet, de Ez kegyelem kertében
termő virág.

2. Amaz, Szolgálatnak, de Ez Fiuságnak lel-
kétül vagyon.

3. Az első rövid ideig tartó; de ez állandó.

III. Kérd. Mit téssen el nem veszteni, hanem vala-
mi kicsiny szabadulást adni?

F. Annnyit téssen ez a' Szollásnak neme, mint

közönségesen, s' végképpen el nem vesztetni; mindazáltal Sesák Igája alá adni és ado fizetők-ké tenni, a' mint magyarázatuk v. 8. hogy tudgyak meg, micsoda szolgálai Istennek és az Országok Fejedelminek.

IV. Kérd. Vallyon a' Iudabélieknek magok meg alázása érdemlő oka volté az ő szabadulásoknak?

F. I. Meg előzte, de nem okozta.

2. Azt akarta Isten meg mutatni, nem mit érdemlenének; hanem melly kedves ő előtté csak a' fengéje-is a' meg alázodásnak.

3. Maga szerzette benne azt a' meg alázodást, s' az maga munkáját meg jutalmaztatá idő szerint való szabaditással, mint az Achabét 1. Kir. 21. 29.

T U D O M A N Y.

A melly Nemzetiség, av' gycsak vésszerint való szabadulást akar is nyerü Istenül, annak magat mélysegesen meg kell alázni.

Avagy így. Valamelly Hazának Iga alól való fel szabadulásának elől járo Hopmestere s' Bukséges Conditioja, a' maga mélyseges meg alázása. Innét jó ki: hogy Sémajásnak mondgya Isten: mivel meg aláztak magokat, ad valami kis szabadulást nekik.

Kettőt kell meg álatni: 1. Hogy így légyen 2. Miért kellyen így lenni.

I. Hogy így légyen, maga tébi Isten fel ezt a' hát: Ha meg alázandgyak magokat a' kik az én nevemről neveztetnek, földöket meg gyógyitom 2. Chron. 3. 14.

Ísmét: Mivel, Ezechias meg alázta magát, az ő kevélységét el hagyván, a' Jerusalembeliekkel egyetemben míg éle a' Iehova haragja rajok nem szálla. 2. Chron. 32. 26.

Manasses is minekutánna magát igen meg alázta volna a' Vas láncczok között, ugy könyökölt Istenrajta. 2. Chron. 33. 12. 13.

Josiasnak is ez a' megalázodás használt 2. Chron. 34. 27. 28.

II. Miért kellyen így lenni? I. Mert, Szükséges mind az Istennek egy atallyában való Parancsolatjára nézve (Necessitate Precepti) Alázatok meg magatokat az Istennek hatalmas kezei alatt, hogy utéket alkalmas idöben fel magasztaljon 1. Pet. 5. 6. Alázatok meg magatokat és üllyetek a' porban, mert ké eset fejeteikhöl a' ti dicsöföségteknek koronaja. Ier. 13. 18.

Mint Efzköz a' Szabadulásra, így is igen Szükséges (necessitate medi) mert e' nélkül senki szabadulást nem várhat. Nabugodonozor a' megalázodás által magasztaltatik fel előbbi Királyi méltóságára Dan. 4. 31. 32.

II. Mert az alázatos Lélek a' Menyorság után, második kedves lako helye a' Sz. Háromság Istennek Lakozom a' töredelmes alázatos szívü emberrel is Eja. 57. 15.

III. Mert, csak a' tetteres meg alázodás is, az idö szerint való Csapásokat el fordítja; hát a' szin mutatás nélkül való. 1. Kir. 21. 29.

Meg szünék a' menyörgés és a' kö első a' Pharaoh maga szines meg alázása után: kijöv. 9. 27. 29.

IV. Mert ellenben a' kevelységnek Véike
 olly gyűlölséges Isten előtt, hogy amaz min-
 denek felett gyűlöltebb hét vétkek laistromá-
 ban leg elől tőtte legyen Isten: *Hét dolog utá-
 latos az Ur lelkének. A' kevely szemek, a' hazug nyelv,
 az ariatlan vért onio kezek, az álnok gondolatokat, forra-
 lo szív, a' gonosbra sietéggel futolábak, a' hazugság szer-
 ző hamis bizonyosságok és a' ki az atyafiak között bábo-
 vuságot szerz.* Péld. 6. 16. 17. Egyszoval a' ke-
 velység olly vétkek, melly az Angyalokat, ör-
 dögökké, a' mi első szüleinket, Isten színe elől
 ki űzött budosokká tőtte. A' kevely Hámant
 Akasztófára, Nábugodonozort; baromi oktalansá-
 ságra jutará.

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatás. I. Tanulmányok meg ebbőla'
 Tudománybel Edes Magyar Véreim, hogy az
 Isten rendi (methodusa) ez, hogy ha ő elősz-
 zór a' pokolig meg aláz az után magatnal fel
 Sam. 2. 6. 7. Jo hát az Isten rendit kövteni
 a' külsőkeppen meg alázodott Nemzetnek, hogy
 belsőkeppen alázza meg magát, ha külsőkép-
 pen fel akar magasztalhatni.

II. Tanulmányok meg azt-is, haszontalan a' sa-
 badulás felől való magatok biztatása, míg a' juda
 Fejedelmi (az Urak, Nemefsek, Egyházi Ren-
 dek s' az egész kölség magokat meg nem aláz-
 zák) Hejában azoknak az ósztón ellen rugo-
 dozni, kiket Isten a' földre le paskolt, ha ezt
 nem kiáltják: *Uram mit akarsz hogy cselekedjünk?*
 Csel. 9. 9.

III, Va-

III. Valameddig Nemzetséges és Izemélyszertint való meg alázodást nem látunk; nem kell csudálni, ha Isten halasztja is a' szabaditást, ám-
bár legyenek is a' Nep között Lelkeket gyöt-
rő Lathok, siránczo Jeremiások és törésre álló
Mofesek; mert a' Nemzetséges szabadulást, a'
nemzetséges meg alázodásuk kellene megelőzni.

II. *Haß. Meg győzés.* Nincsen olly Rend, a' Ma-
gyar Nemzetben, mellyet ez a' Tudomány Lel-
ke ismérétiben meg nem szorongatna s' meg nem
győzne, mert, noha Isten meg alázot minket az
Idegenek előtt, de mi magunkat mind eddig-is
meg nem aláztuk. Mennyünk el leg elsőben-
nis a' Fő Rendekhez: I. Sohajtyák ezek s' ép-
lako földemből való ki üzetteréseket, jószágok-
tul s' kincsektől való meg fosztatásokat; de nem
sokakat látunk, közzülők, kik az Isten haragjá-
nak tüzet gerjesztő nemzetséges s' személyes
vétkéken sopánkodnának. Fajlallyák sokan Vi-
lági dicsőségeknél porban való takartatását; de
nem annyira az Isten dicsőségének meg ho-
mályosodását. Sokan más, midőn mások sir-
nak s' bőjtölnek, ők vigadnak. Gyáztira hitta
Isten őket s' még is fel emelt nyakkal járnak a'
Magyar Sionnak leányi *Esa. 3. 17.* Sirásra hitt I-
sten, meg is sokaknak vendégségekben, Dob, sip,
hegedű, trombita szo vagyon. jaj ezeknek, hogy
az urnak d'olját meg nem gondolják *Esa. 5. u. 12.*

II. Vallyon az Egyházi Rendben találunké
meg alázodást? Dicsőitessék az Ur érette, vad-
nak so-

nak sokan rejtekben firos jeremiások, vadnak fekete fakokban profétáló Tanubizonyságtévők, Jel. 11. 3. De azt is keservelesen meg kell siratnunk, az Eji háza Népeben is elég rendezetlen életű Hophnik és Phineások találtak. 1. Sam. 12. 13. &c. Sokan nem Tükörei a' Nyájnak 1. Pet. 5. 3. hanem botránkozásnak kövei.

III: Hát a' kőtségben vagyóné igaz megalázodás: Igen kevés, sőt talám meg ilyen szokra fakad ki: *hij-ban szolgálunk Istennek, mi hiszna vagyón, hogy az ő törvényét őrizzük és hogy alázatosan viseljük magunkat a' Seregeknek Ura előtt Mal. 3. 14.* Egy szóval minden Rend jövevényekben a' mélységes maga meg alázásában; mellyért féltő, hogy jobban is meg ne alázzon Isten bennünket, úgy hogy a' Fa járom helyében, Vas jármot ne vessen nyakunkra; a' drága köntösök helyében féltő hogy jobban is szürben daroczban, ködmenben ne öltözzünk. A' Nuztos süveg helyében, alig ha fekete kopott süveg, a' félyem őv helyében, kötél darab, a' karmafin csizma helyében, bocskor ne legyen közönségesen öltözetünk.

III. *Hűs. Intés.* Oh hát vedd eszedben magadat, nyomorult Nemzetseg! Alázd meg a' poriglan magadat, ha fel akarsz magasztaltatni.

Kérd. Micsoda dolgoktól inditassál a' magad mélységes meg alázására?

F. 1. Mert, valameddig meg nem alázodik a' Bűnös, soha addig szívesen nem kereshegi az I-

az Isten szabadító kegyelmét. Valamíg a' Té-
kozlo fiat Isten meg nem alázá. mind addig
nem mondá azt: *fel kelvén, el megyek az én A-
tyámhoz. Luc. 15. 18.*

II. Mert; a' ki meg alázodik s' maga elégté-
lenségét meg isméri, az igazítatik meg; de
a' dőlyfős maga hányo ember Istentől csak meg
csufoltatik. Ez tecczik ki a' Phariseus és Publi-
canus példájokbul *Luc. 18. 11, 12. 13.*

III. Mert, a' szives meg alázodás nélkül, le-
hetetlen meg kostolni az Isten szabadításának
gyönyörűséges jo izit: jo énnékem hogy meg
aláztattam, hogy meg tanulnám a' te parancsola-
tadat *Solt. 119 71.*

Kérd. Mikeppen kell meg alázodni?

F. I: Nem szives Achábi meg alázodással,
1. Kir. 21, 27; hanem szives belsőképpen való
meg hunnyázkodással. Ne keilyen Istennek a-
maz panaszá ki fokadni: *nem tere meg én borzám,
az hitetlen Judah, tista sive serint, hanem kepmuta-
tással 1er. 3. 10.*

II. Ha azt kérded még-is, amaz Micheás ide-
jében élő emberekkel; *mimodon alázzam meg magam
mat a' Felséges Istennek elötte? Mich. 6. 6.* Ugyan
ott vagyon a' felelet: *Ember, meg mondotta tené-
ked az Isten mi legyen a' jo, és mit kíván az Ur te tö-
led, hanem hogy igazságot cselekedgyél. Beressed az
irgalmasságot, meg alázad magadat és hogy a' te Iste-
neddel járj. v. 8.*

III. Ha Isten a' meg alázodás után fel ma-
gafzral

gaztals' meg szabadits Fel ne furvaikodgyál, hanem
felly, Rom. II. 20. hogy jobban Isten a' fölähöz ne
újsón.

Oh Uram! tarcs meg a' te népedet, áld meg a' te
örökségedet, és magasztald fel mind örökre! Solt. 28. 9.

HITEN VALO URAL- KODAS TILALMAS VÁDÁSZAS

XV. P R E D I K A T I O.

2. Cor. I. 24. 1672ben: 12. Aug.

Nem hogy uralkodnánk a' ti hiteteken, ha-
nem hogy segítői vagyunk a' ti örömtököknek.

A' hamis Tanítok eleitől fogva két utakon
szoktak a' Lelkeket vádászni s' az Evan-
geliumi edgyűgyű Vallástul el szakasztani:

I. Szorgalmaztató bizeikedésekkel; mint a'
Phariseusok cselekettenek, kik tengert, földet be ke-
rültek, hogy pogányból Sidot tehettek volna és Sidová te-
vén, azt kétszerte nagyobb Gehenna fiává csinálták ma-
goknál is Matth. 23. 15. Ilyenek voltak amazok,
kikről Sz. Pál írja, hogy az emberek, cselédi közzé
bésinlik magokat és a' bünnel meg terheltetett és sok fe-
le kívánságokkal fel indítottott aszsonyi állatocskákat, meg
környékeztvén meg csallják. 2. Tim. 3. 6.

II. Kénserítéssel avagy Hiten s' lelki ismé-
reten való Uralkodással) mint Pál Sántuskorában,
dühösködik vala, fenyegetésekkel és öldöklésekkel az Ur-
nak tanítványi ellen Csel. 9. 1. De minekutanna Sa-
ulusbal

ulusból, Pállá lett volna, másképpen akar lelkeket nyerni Isten számára, u. m. *nem hiten való uralkodással*; hanem az Evangéliomi f. szolgálattal, akarja elő segíteni az Isten szentinek örömet, a' fel vött leczkében.

Mivel pedig ily siralmas forsa vagyon ma, az Isten Anyaszentegyházának, hogy nem annyira hizelkedéssel, mint kényszerítéssel akarják vadászni a' Lelkeket az Uj Phariseusok és hamis Tanítók, erről a' tilalmas vadászásról avagy hiten s' lelki ismereten való uralkodásról, akartok rövideden tanítani.

Alkolmatossága rövideden ez: Igiretet tött volt Sz. Pál a' Corinthusiaknak, hogy el mégyen hozzájuk rövid nap, ha az Ur akarándgya 1. Cor. 4 19. mellyet hogy bé nem tellyesíthetett, okát mondgya meg a' fel vött leczke előtt v. 23. *En pedig az Istent hívom bizonyságul az én lelkem ellen, hogy én azért nem mentem ez ideig Corinthusban, hogy ténétek kedvezzek.*

Ebből a' feleletből némeltyek alattomban mondhatták volna Pálnak: *Talám uralkodni akarss a' mi hiünkön?* Megfelel s' azt mondgya: *Nem akarunk uralkodni a' ti hitelen, hanem inkább segítői vagyunk a' ti örömötöknek.*

Summaja a' Leczkének: Sz. Pál Allatása a' felől, hogy ő nem Ura a' Corinthusiak Hitinek, hanem csak Segítője.

Ressei Kettők. I. A' Hiten való uralkodásnak tilalmas volta. *Nem uralkodunk a' ti hitelen.*

II. Egyházi Szolgák szabados tiszt. Segítői
vagyunk a' ti örömötöknek.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Miért soll az Apostol a' többedes Sám-
ban, ilyenképpen: nem uralkodunk?*

F. I. Mert, nem csak maga, hanem a' Ti-
motheus Atyafi nevével-is írta a' Chorinthusi-
aknak ezt a' levelet, mint az 1. v. ből ki te-
szik. II. Mert, közönségesen-nis akarta jelen-
teni, hogy az Egyházi szolgákat nem illeti az
Isten népének hitin való, uralkodás; hanem az
ő dolgok, csak dajkálkodás inkább a' lelkek
környül.

II. Kérd. *Mit téssen valaki Hitin uralkodni?*

F. I. Mivel a' Hitnek edgyik munkája, a' hi-
endő dolognak Valáasztása; (actus electio-
nis) ezokáert valakit arra kényszeríteni, hogy ezt
vagy amazt higye, mind képtelen. mind lehe-
tetlen. II. Valaki hitin uralkodni annyit téssen
mint, valami hamis tudományt, mint hitnek ága-
zattját vak engedelmeség alatt valakire kötni.

III. Valakit, tüzszel valsal kényszeríteni, a' té-
velygő tudománynak bé vételére, IV. Valaki-
nek Léleke ismeretin (melly Istennek egyedül
tulajdona) uralkodni, holott imez hármat Isten
magának tartotta: 1. Semmiből, Világot re-
menteni. 2. Jövendőket tudni. 3. A' Lelki is-
mereten uralkodni.

III. Kérd. *Mit téssen valaki örömének Segítőjének
lenni?*

F. I.

F. 1. Csak Eszköznek lenni, a' mások vigasztalásában s' idvességének elő mozdításában. II. Az örömtől kiválképpen a' lelki ismeretnek hélye és az Sz. Lélekben való öröm értetike mint Rom. 14. 17. *Az Isten országa nem ételben való áll, hanem igazságban kekekségekben, és Sz. Lélek által való örömben.*

TUDOMÁNY.

Nem szabados dolog valaki hitin vagy lelki ismeretinn uralkodni, valakit erőssakkal kényszeríteni a' Religiora. Innét jó ki, mert Sz. Pál, noha rendkívül való Apostol volt, de még sem akart uralkodni a' Chorinthusiak hitin.

1. Pet. 5. 2. 3. *Legellessétek az Isten seregét, de nem úgy mint uralkodván az Urnak örökségén, hanem legyetek tükörei az Isten seregének.*

Csel. 15. 10. *Miért kényszerítitek az Istent, a' tanítványok nyakára oly igát vetvém, mellyet sem az mi Apostolaink, sem mi el nem hordozhattunk.*

Gál. 5. 1. *A' Szabadtságban azért, mellyel minket a' Christus meg szabadított alkhatok meg és ne kötelezzétek meg ismét magatokat Szolgálatnak igazával.*

Két rendbéli meg mutogatásokkal (demonstratiókkal) meg mutogatják a' Tudomány-nak Igátságát.

Első, hogy a' tisztább időkben (seculumokban) nem volt szabados, nem-is gyakoroltatott a' Hiten való Uralkodás.

I. Mert, az igaz Hiten s' Vallásnak Authora az Ur Jesus Christus nem kényszerítéssel, hanem az Evangéliomnak hathato predikállása és

a' Csuda tételek által hozta az Embérekét a' hitre; Sőt szabadságokra hadta az ō követőinek, hogy ōtet követésüké vagy ne. *Ján. 6. 67.* A' Tanítványokban meg feddette amaz boszszuállásra való igyekezetet *Luc. 9. 54.* A' ki az Ecclesiát nem halgattya arra egyéb büntetést nem vetetett, hanem csak hogy mint fukar és publicanus ugy tartásék *Matth. 18. 17.*

II. Mert, a' Tanítványok-is csak Békefséget hirdettek azoknak az Varosoknak. s' háznépeknek, a' kik köziben bé méntenek *Matth. 10. 12 13* Nem azért bocsáttattak ki széles e' Világra, hogy tűzzel vassal kényszericsék az embereket, hanem hogy predikállyák az Evangeliomot és keresztelvények, Atyának, Fiunak és Sz. Léleknek nevében *Matth. 28. 19.*

III. Sz. Pal-is az Eretnek ember felől nem azt tanácsollya, hogy e' világból ki végeztessék, hanem hogy egy s' két intés után el távoztassék. *Tit. 3. 10.*

IV. A' Cselédes gazda az el veszett juhót, nem fegyverrel hajtotta viszfá az akolban; hanem vállára vévén, ugy vitte a' tőbi közzé. *Luc. 15. 5.*

Kérd. Micsoda okokra nevez nem kell a' Hité gyakorolni, vagy valakit erősbakkal kényszeríteni Vallásáák változtatására?

F. I. Mert, a' Vallásnak fundamentumi (Principiumi) nem a' természetűl vadnak mibennünk, hanem Isteni jelentésből; ezeknek bé vételére pedig kényszeríteni valakit nagy oktalanság, holott azoknak bé vétele az Istennek meg világo-
sító ke

HITEN VALÓ URALKODÁS Isten kegyelméről függ. Isten az kit akar megkeményíteni, megkeményít, a' kin pedig akar könyörölni, könyörül. *Rom. 9. 18.*

II. Mert, az ilyen kényszergetés nem illik a' Christus Evangéliomához, mivel az, *békességnek Evangélioma Rom. 10. 15.* Maga is a' Christus, *békesség Fejedelme Esa. 9. 6.* Az ő Népe is, *Sabad akarat szerint való Nép Solt. 110. 3.* Azért nem illik ide a' kényszergető erőltetés

III. Mert, a' hiten való Uralkodás, képmutatókká teszi az Embereket, feltekben különbét válván szájokkal, attul a' mit vallanak szívokban. Sokan Peterrel ijedtekben azt mondgyák: *Nem ismerem a' Christust,* holott szivekben jól ismerik *Matth. 26. 72.* NB Egy iffiu, szorongattatván egykor az üldözőktől, kérdik tőle: *micsoda vallásra áll?* Amaz ijedtében azt feleli: *Vajamellyikre akárod jó Uram, hogy álljak, örömet arra állok.* *In Martyrologio Foxi.*

IV. Mert, eleitől fogva a' Hiten való Uralkodás, ki beszélhetetlen Vért ontásokat hozott bé a' keresztyén világra. Innét vagyoni; hogy az üldözők valakik egy hiten nincsenek ő vélek, Isteni tisztelet s' áldozat gyanánt tartják, ha azoknak szemekben vért olthatnak. *Ján. 16. 2.*

H A S Z N A I.

I. *Haß. Oktatás.* I. Innét világossan ki tevezik micsoda külömbség legyen a' Christus és az Antichristus Országának, terjesztése között; mert, amaz csak az Evangéliomnak hatható predikallá.

dikállása, s' edgyűgyű emberek, u. m. halá-
szok Vámosok, sátor esióalok által terjesztetett;
de Ez, tűzzel vással, mégyen előbb. Ebből tecz-
szik meg, hogy vesztett Pór az, a' melly il-
lyen (*patrociniüm*) oltalom nélkül szükölködik.

II. A' melly Vallás effőle hígen valo Uralko-
dással terjesztetik, csalhatatlan jele, hogy nem
Istentől vagyon, mert az igaz Vallás illyen ve-
res fundamentumon nem építetett soha.

*Ellenvetés. Lám a' Példa beszédben azt mondya a-
maz nagy Gazda: Kényszerítés bé jóni mindene-
ket, hadd tellyék be az én háza? Luc. 14. 23.*

F. Nem fegyverrel avagy külső hatalommal
valo kényszerítés értetik ott, hanem az Evange-
liom predikállása által valo hivogatás, ugyan is
az Evangeliom, Istennek hatalma az Idvességre min-
den hívőnek Rom. 1. 16. Iekova karja Esa 53. 1.

*Ellenvetés. Az Eretnekeket szabad kényszerítene az í-
gaz Vallásnak bé vételére.*

F. I. Az Eretnekeket meg kell különböz-
tetni, mert azok avagy békeféség háborgatók s'
igáság káromlok, avagy a' Polgári társaságban
csendefsen élők. Amazokat erőssen meg kell
büntetni. Ezeket, szeretettel, emberseggel s'
meg győző erősségekkel kell az igáságnak bé
vételére hozni.

II. *Haf. Czafolás.* Fekese szénnel jedzi meg
ez az Tudomány, amaz Bűnnek emberét, kö-
vetőivel edgyűit, ki az szegény Evangelicuso-
kat tűzzel vással üldözi azért, hogy a' Durab
meze-

mezejen fel állatott képet nem imádják s' a' *Dágonnak* térdet fejet nem hajtanak. Nincsen több edgy Hitnek Uránál *Sid.* 12. 2. ha lehet, ők is szegények többet nem akarnak ismérni.

Csudára méltó dolog hogy a' Mahomet valásán levőket, sem pedig a' közöttök lakozo *Sidok*at nem kényszerítik, sőt a' Sz. Háromság tagadokat-is el szenvedik, de a' nyavalyás Evangelicások olly gyűlölségesek, hogy ezeknek csak a' levegő egy-is károllyák bé szini. Oh nagy kegyetlenség! Oh irgalmatlan szívű emberek! miért, nem gondollyátok meg, hogy míg Uratok vagyunk, lehetetlen hogy mindnyájan egy értelemben légyünk, mert csak réss *Berint* profetálunk, s' réss *Berint* vagyunk bennünk az isméret *1. Cor.* 13. 9.

III. *Haß. Intés.* I. Soha ne adgyad Hiedet s' lelki isméretedet Ember urasága alá Ne légy embereknek *solgája* *1. Cor.* 7. 21. II. Ne kívánnny mások hitn s' lelki isméretin uralkodni, hadd Istennek ezt az méltoságot, mivel egyedül őtet illeti. III. Ne útkózzel meg abban, hogy az igaz Vallásnak követői tűzzel, vassal, tömlőcczel, javoknak sákmányoltatásával kényszerítenek valásoknak változtatására; mert eleitől fogva így fojtogatott a' Christus Lilioma a' szuro tövisfelettül. *Ezek.* 2. 2.

IV. *Haß. Vigasztalás.* Gazdag vigasztalása vagy onnan, az igaz vallásnak Valloinak; mert a' lelkeken (akár mint akarjanak) nem uralkodhatnak

134 CHRISTUS KERESZTIBEN
hatnak az üldözök *Matth. 10. 28* Nem adta Isten a' lelket emberek birtoka alá, hanem azon való uraságot magának tartotta. Ne engedgye hát a' jó Isten sokáig lelki rabságban tartatni Anyaszent egy házának igaz tagjait, hanem adgya meg azoknak lelki szabadságát, Amen.

CHRISTUS KERESZTIBEN VALÓ DICSEKEDES.

XVI. PREDIKATIO.

Gal. 6. 14. 1672 ben. 13. Aug.

Tavul legyen pedig én tölem, hogy dicsekedgyem, hanem csak a' mi Urunk Iesus Christusnak keresztiben, ki által nekem a' világ meg fessitetett; énis e' Világnak.

Va aholott Isten az igaz tudománynak tiszta buzáját veteti az hűséges tanítók által; ott amaz ellenséges ember az ördög, a' hamis tudománynak konkollyát szokta hintegetni a' hamis tanítók által, mint amaz Urunk Példabeszédgyébül ki tecczik, *Matth. 13. 24. &c.* Így volt a' dolog a' Galatiabeliek Ecclesiájában, mert noha sz. Pál. csak tiszta buzát vetett vala a' Galatiabeli Ecclesiában, úgy annyira, hogy *Ato*knak mondgya lenni, valaki más *Evangeliumot* hirdet, *Gal. 1. 8;* mindazáltal két féle konkolyokat vetetnek a' hamis Apótolok-is: 1. Hogy a'
Meg-

Meg-igazulás nem Hit által, hanem a' Törvényből, volna, melly konkolyokat szaggat az Apostol, az első négy részekben.

II. Hogy, a' Ceremoniakat, nevezetesen a' környülmetéikedést meg kell ujitani és helyre kell állatni; mellyeknek hamiságát czáfollja az Apostol az 5. 6. részekben.

Mivel a' hamis Apostolok ez konkolyoknak hintegetésében dicsekedtének mint meg leczzik Gal. 6. 12. 13. Valakik akarnak sépeknek láttatni a' testben, ugyan azokonok kénseritenek titeket a' környülmetéikedésről, csak hogy a' Christus keresztiért háboruságot ne szenvedjenek. Mert azok is a' kik környülmetéikednek, a' törvényt meg nem tartják, de akarják, hogy a' ti testetek fölül dicsekedjessenek. Ellenben az Apostol azt mutatja meg az fel vött leczkében miben ne kellyen és miben kellyen dicsekedni: *Távol legyen pedig &c.*

Summa szerint vagyon itt: A' sz. Pál Dicsekedésének igaz Materiaja, a' Christus Kereszti.

Ressei Kettők: I. A' haszontalan dicsekedésnek vallo Ellenmondás. *Távol legyen &c.*

II. A' Dicsekedésnek igaz materiaja, a' Christus kereszti, annak hasznával edgyütt, melly a' Világnak valo meg felzitterés.

M A G Y A R A Z A T

I. Kérd. Mit akar ez ellen mondo állásal az Apostol: *Távol legyen?*

F. Szokott szavok járása volt ez régen a' sz. embereknek, mellyel valamelly dolognak tagadását

136 CHRISTUS KERESZTIBEN
dását, vagy attul való iszonyodásokat jelentet-
ték, mintha mondották volna: Távol légyen,
hogy azt gondollyam vagy ki mondgyam. Tá-
vol légyen tőled, hogy el vessesed az igazat az istentel-
lennel Ter. 18. 25. Meg maradgyunké a' bűnben, hogy
a' kegyelem annál bővebb légyen? Távol légyen. Rom. 6.
1, 2. Így a' leczkében-nis az Apostol azt akar-
ja mondani: Látsák, ám dicsekedgyenek a' ha-
mis Apostolok a' Törvényből való meg igazu-
lással és a' környűlmetélkedéssel; de en iszo-
nyodom attul, hogy azokban dicsekedgyem.

II. Kérdés. Micsoda értetik a' Christum keresztin?
Tagadáskeppen, nem az fábol való kereszt, melly-
re a' Christus fel feszített volt és a' Cyré-
nebeli Simontul hordoztatott volt Matih. 27. 72.
mert az időnek hoszizasága azt meg avitotta,
noha babonáson mais mutogatták a' goromba
kőtségnek, annak maradványa, sőt ha meg vol-
na-is, annak meg illetésében vagy meg csokolá-
sában igen kevés dicsekedésnek materiaja lehet-
ne, mert az a' fa senkit nem idévezithet. Nem-
is az a' kereszt, mellynek alá s' fel való hordo-
zásában dicsekednek ma, az új Romaiak.

Állatáskeppen, a' keresztin értetik: 1. A' Ke-
resztből való Tudomány avagy a' keresztinek
Evangélioma. 1. Cor. 1, 18. Phil. 3. 18. 2. A' Chri-
stus Halála. Nezvén a' hiinek el kezdőjére és el vé-
gezőjére, a' lesúva, ki az ő előtte való öröm helyében
Bemeredt keresztet, az az, halált. Sid. 12. 2. 3. A'
Christusért való szenvedés. A' ki én usámmam a'

Karjő-

Kar jöni, tagadgya meg magát, vegye fel az ő keresztes és kövessen engemet *Matth. 16. 24.* A' leczkében mind ezek befoglaltaknak, mert az Apostoi mind a' keresztnék tudományában dicsekedtek, predikálván a' keresztfára feszített Christust *1. Cor. 1. 23. 1. Cor. 2. 2.* mind a' Christus halálában *Phil 3. 10.* mind pedig a' Christasért való szenvedésekben *Coloss. 1. 24.*

III. Kérd. Micsoda érteik a' dicsekedésen?

F. Vagyon Testi, vagyon Lelki Dicsekedés, *Ama*z, kerkedés inkább *bol* vagyon a' dicsekedés? *ki* rekesztett *Rom. 3. 27.* Ez, olyan lelki örvendezés, mellyel örvendeznek a' hives, hogy a' Christus keresztnék közösi. Meg mondgya Isten micsoda legyen a' jo dicsekedés: *Jer. 9. 23.* Ne dicsekedgyek a' bölcs az ő bölcsességében, és az erős az ő erősségében; hanemébben dicsekedgyek, a' ki dicsekedik, hogy ismerjen és tudgyon engemet *etc.* A' leczkében erről a' lelki és jo dicsekedésről vagyon a' szo.

IV. Kérd. Micsoda érteik a' Világnak meg feszítettésen és a' Világnak való meg feszítettésen?

F. Egy tudos ember így magyarázza: Sz. Pál sem jár a' Világ után, a' világ sem ő utánna. *Gregorius in Moralibus.* Más így: A' világ meg feszítettett az én itéletemre s' tartalomra nézve; énis a' világnak meg feszítetttem, a' szánakozásnak indiatyára nézve. *Bernardus, in sermone sexto de Quadragesima.* Némelleyek így: A' Világnak minden gyönyörűsége, merő keresztem énné-

138 CHRISTUS KERESZTIBEN
kem és a' mellyeket a' Világ kereszteknek tart,
azok az én gyönyörűségim.

De leg helyesebb értelem ez: Tavul légyen
hogy egyebben dicsekedgyem, hanem az én
Idvezítőmnek halálában s' szenvedésében; mel-
lynek ereje által én nem csak meg holtam, ha-
nem ugyan meg is feszítetttem e' világnak: Ugy
hogy a' Világot s' annak gonosz kívánságait
nem külömben tartom, mint az akasztófán vagy
keresztfán függő embert, melly nem csak nya-
vallyás, hanem gyalázatra ki tértett dolog. El-
lenben, a' Világnak-is nincsen nagyobb hatal-
ma hogy engem indicsón valami gonoszra, mint
a' testi dolgoknak nincs arra való ereje, hogy
a' meg holt embert valamire indicsák,

TUDOMANY.

Valaki a' Iesus Christusnak igaz követője annak el-
lene kell mandani, a' testi dicsekedésnek; hanem egye-
dül a' Iesus Christus Keresztiben s' az ő érette való
Szenvedésekben kell dicsekedni.

Innért jó ki; mert Szent Pál csupan csak a'
Christus keresztiben dicsekedett. Ezen dolgot
igy fejezi ki az Apostol ide alább 1. 17. Senki
énnekem bántására ne légyen, mert én az Úr Iesus-
nak bűnyegét hardozom az én testemben. Ísmét: 2.
Cor. 12. 19. Gyönyörködöm az erőtlenségekben, a' Chri-
stusért való sorangatásokban. Coloss. 1. 24. Ki mostan
örülök, az én ti érettek való szenvedésimben és a'
Christuss szenvedésinek maradékat bé töltöm az én ti-
testemben az ő isféjért, az az. az. anyaszentegyházért.
Csel 9.

Csel. 5. 41. *Az Apostolok örömmel menének el a' Tanács elöl, hogy méltokká tette Isten őket arra, hogy a' Iesus nevéjért belfszussággal illettetek.*

O K A I.

I. Mert, a' Christus kereszttiben avagy szenvedésiben való részesülés, olyan Privilegium, melly nem mindeneknek ajándékoztatik hanem csak némelyeknek; azért méltó abban dicsekedni. Phil. 1. 29. *Mert néktek ingyen ajándékoztattott hogy ne csak hidgyetek ő bënne, hanem hogy szenvedjétek is a' Christusért.*

II. Mert, a' Christusért való szenvedések olyak, a' mellyek miat senki meg nem szégyenül, 1. Péter 4. 16. *Ha pedig úgy szenved mint keresztényen ne szégyenlye, sőt az Istenet dicsőítse azért.*

III. Mert, ez a' nagy vigasztalás vagy on azokkal ószve kötve, hogy nem egyéb tekintérett, hanem az Urért szenvedünk. *Indgyad Uram, hogy te éretted szenvedem a' gyalázatot. Jer. 15. 15 Te éretted terheltettem gyalázattal, és az gyalázat befedexte az én orczámat Solt. 69. 8.*

IV. Mert, a' Christus gyalázattjának hordozásáért, nagy fizetése vagy on hátra a' jutalomnak; melly jutalomnak meg fizetésére való nézetében hordozta Moses a' Christus gyalázattját. Sid. 11. 26.

V. Mert, a' Martyromok az illyen dicsekedésekkel multanak ki e' világbul s' az üldözöket ugyan belfszontották.

A' Sz, Pál maga el tökéllése ide tartozik: *Nem csak meg*

csak meg kötözött, hanem meg halniis kész vagyok Jeruzsálemben az Ur Iesus nevéjért. Csel. 21. 13. Egy Romanus névű iffiu Nemes Embert midőn az üldözők kinoznának, azt mondgya volt: Nem az én szüleimnek nemes vére, hanem a' keresztényi hitről való vallás ítéel nemessit meg engem. Egy meg azt mondgya volt: Inkább akarnek Martyr lenni, hogy sem mint Monárcha. Más így szolott: Inkább akarnek a' Christussal Benyevéni, hogy nem mint a' Császárral uralkodni.

H A S Z N A I.

I. H. B. Oktatás. I. A' Christus keresztiben dicsekedők serege, igen kicsiny sereg; ellenben a' hamis tudományokban dicsekedők serege valoban nagy sereg. Kevelesen akarják a' Cýrenébéli Simonnal hordozni a' Christus keresztit; ki ki vonogatya magáa a' szenvedések pohárának meg italátul.

II. Sokan vadnak e' mai napon a' Laodiceabeli Angyalhoz hasonlok, sem hevek, sem hidegek a' Vallásban, hanem csak ki okádni valok. Jel. 3. 15. 16.

III. Némellyek két felé sántikálók (neutrálisak) örömet Sionhoz-is, Babylonhoz-is hunyorítanak; de lehetetlen hogy mind kettőhöz hűséget meg tarthassák.

IV. Némellyek, mihellyen el jő az üldözéseknek sűtő hévsége, ki száradnak; mivel az igaz Hitnek gyökere nem volt beünek. Mattha.

II. Haß. *Intés.* I. Tarcis nagy Privilegium gyanánt a' Christus keresztiben valo Dicsekedést. II. Ne szégyenlyed a' Christus keresztis a' az ő szenvedésiben valo részesüledet. III. Mindazáltal, ne-is kevélykedgyél a' Christus keresztivel, mert ha a' testedet a' izzó adnád-is, szeret nélkül, haszontalan volna 1. Cor. 13. 3. IV. Légy áthatatos a' Christusert valo szenvedések között, ha koronát akarsz nyerni. Jel. 2. 10.

III. Haß. *Vigasztalás.* Még a' keferüből-is edest bídogalhatnak hát, a' Christus keresztiben örvendező hitek. A' Sámson meseje szerint az erősből is édes jó ki. Ezek örvendezhetnek, mert nagy mennyegben az ő jutalmok. *Matth. 5. 12.*

KEGYESSEG IGAIANAK
GYÖNYÖRŰSEGES VOLTA.

XVII. PREDIKATIO.

Matth. 11. 30.

1672 ben. 15. Augó

Mert az én igam gyönyörűséges és az én terhem könnyű.

Ket ki alképpen valo Patvarkodással olesárolylyák az ujjaszületetlen Emberek, a' szoros Evangeliomi hegyes életet: Edgyiket veszik annak Haszontalanságául. *hejában fogadjunk Istennek, mi haszna vagyon, hogy az ő törvényet örizzük* *Mal. 3. 14. Mit használnak velle, ha neki esedezünk. Iob*

valljon liroda unimert hurok 21. 154
Gyökörö Hany

21. 15. Másikat, vészik annak Gyönyörűség nélkül valóságátul, melly pátvarkodásnak elrontására való Allatása foglaltatik bé Idvezítőnknek a' fél vőrt Leczkében.

Summa Szerint vágyon itt: Kegyesség Igájának Gyönyörűséges volta.

Részei kétsők. I. Christus (avagy kegyességnek) Igája. II. Annak gyönyörűséges és könnyű volta.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Micsoda értetik az Igán?*

F. Az Irás ilyen értelemben vészti: I. A' Ceremonias törvénynek sullyos Igájáért. *Miért* kifizettek Istent, a' tanítványok nyakában olyan igaz vetvén, mellyet sem mi, sem a' mi Atyáink el nem hordozhattak. Csel 15 10. II. A' Nyomorgatásnak Igájáért. *Konnyebbics meg a' mi* Igánkat és szolgálunk tenéked. 1. Kir. 12. 4. Jer. 28. 11. III. A' hitetlenekkel való társalkodásért. *Ne serkeztesetek a' hitelienekkel felemas igában.* 2. Cor. 6. 14. IV. Kegyesség avagy Engedelmesség Igájáért. *A' fő emberek is el vetették az Igát* Jer. 5 4. Solt. 2. 3. Ist a' leezkében, ez utolsó értelemben véteik, a' kegyességnek avagy uj engedelmességnek Igájáért.

II. Kérd. *Miképpen mondauk a' Christus Igája gyönyörűségésnek, bolott foros a' kapu, keskeny az ut, melly vifzen az életre.* Math. 7. 15?

F. I. Meg engedtek, hogy a' restnek s' vérnek nem gyönyörűséges, hanem igen unalmas és kedvetlen; II. De, a' belső embernek valoban gyö-

GYÖNYÖRŰSÉGES VOLTA 243

gyönyörűséges. Gyönyörködöm a' belső ember be-
rint az Isten törvényében Rom. 7. 22. III. Gyönyör-
űséges Iga ez, ha az Christus ereje által hor-
doztatik. Mindeneket, meg cselekedhetem az engemet
meg erősítő Christus által. Phil. 4. 13. Innét vágyon
hogy a' Christus parancsolató nem neheznek mondat-
tatnak, 1. Ián. 5. 3.

Kérd. Micsoda értetik a' Terhének könnyűségén?

F. Nem egyéb, hanem csak a' felfő szoknak
magyarázattya. Hasonlatosságg szerint való föl-
lás, mintha mondaná: Noha az Emberek me-
rő malom könek tartják az én Igámnak hordo-
zást, de az nem oly nehéz, hanem könnyű
azoknak, kik annak hordozásához szoktanak.

IV. Kérd. Vallyon a' Christus Igájának gyönyörűsé-
ges voltából s' az ő terhének könnyűségéből, ki jőe a' Tor-
vény bé töltésének lehetséges volna?

F. Semmiképen nem; mert itt nem értetik az
erkölcsi törvénynek Igája, a' mennyiben kárhoz-
tat; hanem az Evangéliomi engedelmség, melly
noha erőtelenségekkel vágyon őszve köttetve,
mindazáltal kedvelli Isten azt, a' Christusért. Kö-
nyűnek mondatik a' Christus terhe, a' mennyi-
ben ellenében vettetik, a' Phariseusok sok trá-
dióinak terhének Matth. 23. 4. és a' Ceremo-
nias törvényeknek. Csel. 15. 10.

T U D O M A N Y.

A' Boross kegyes Evangéliomi életnek Igája, neha
Gyönyörűség nélkül valónak látezzik az ahoz nem sokottak-
nak; de a' kik ahoz szoktatták magokat azoknak gyönyörű-
séges

séges söt méro azon gyönyörűség. Innét: az én igam
gyönyörűsége.

L. m. Péld. 3. 17. A bölcseségnek utai, (a kegyesség az igaz bölcsesség) gyönyörűségnek utai.
Péld. 22. 18. Mert gyönyörűsége leszen ha meg tartod a-
zokat a te beszédben. Solt. 37. 4. Gyönyörködgyél a
Izoborában. Solt. 119. 24. A te parancsolatid én gyö-
nyörűségim. Esa. 58. 13. 14. Ha az Szombatot gyönyörű-
ségeinek tartándod. Akkor tégedet ki az Urban gyö-
nyörködöl, magas földre viszik.

NB. Az öt érzékenységekben szokott lenni.
a testi gyönyörűség, s' az sz. Irás a kegyesség
gyönyörűségét azok gyönyörűségéhez hason-
lítja.

M. p. o. i. A Látásnak gyönyörűsége a szép
dolog; mi lehet szebb a kegyességnél, mert ez
szép drága kőhöz hasonlítottatik Matth. 13. 45. ha-
sonlatos a mennyeknek országa, a kereskedő emberhez,
ki szép drága kőveket keres.

2. AZ Hallásnak gyönyörűsége a szép hang.
Mi lehet szebben hangicsató a kegyességnél.
Enek. 2. 14. hadd ballyam a te beszédat, mert a te beszé-
d gyönyörűsége. *ez az való mond ellis*

3. A Kóstolásnak gyönyörűsége, a jó ízűség.
Mi lehet jobb ízű a kegyességnél? Kóstoljátok
melly igen jó legyen az Ur Solt. 34. 9.

4. AZ Szaglásnak gyönyörűsége, a jó illat.
Mi lehet jobb illatu a kegyességnél? Meanyen-
sel az én imádságom, mint a jó illatu füst. Solt. 141. 2.

5. A Tapasztalásnak gyönyörűsége, a jó dolog-
nak kedv.

nak kedvesége. Mi lehet kedvesebb a' kegyes-
ségnél? Ha csak ruháját illetem is (olgy kedves
lészén nékem az) meg gyógyulok. *Matth. 9. 21.*

O K A I.

I. Mert a' kegyességnek Utai a' jozan okos-
sággal nem ellenkezők. Innét: Okos tiszteltnek
nevezeték. *Rom. 12. 1.* Ellenben a' kegyessége-
lenségnek utai merő azon baromi utak. *Együnk,
együnk. mert holnap meg halunk 1. Cor. 15. 32.*

II. Mert, valami a' kívánatos jobban bé foglal-
tatik, mind az, bőven fel találtatik a' kegyesség-
ben. A' mellyek igazak, a' mellyek tisztességesek, a'
mellyek igaz cselekedetek, a' mellyek tiszták, a' mellyek Be-
velmetesek, a' mellyek jó hírűek, és ha mi jóság, és ha va-
lami dicsőret, azokról gondolkodgyatok. *Phil. 4. 8.*

III. Mert, a' kegyességnek Utai, tisztességre
emelő utak. Tiszteltem azokat, kik engem tisztelnek is.
Sam. 2. 30. Péld. 3. 16.

IV. Mert, a' kegyes életnek sok lelki testi hasz-
nai vadnak; miben gyönyörködhetik pedig em-
ber ugy, mint a' haszonban? A' kegyesség min-
denre hasznos, mellynek igiveti ugyan mind e' világon;
mind a' másikon való meg ajándékozatásáról is. *Tim. 4. 8.*

V. Mert, nyugodalmat ad a' kegyesség a' Lel-
keknek. Vegyétek fel az en igamat és találtok nyugodál-
mat a' is Lelkeiteknek *Matth. 11. 29.*

H A S Z N A I.

I. Hasz Oktatás. I. Ha a' kegyességnek Igája
gyönyörűséges; nem kellene hát attel annyira ir-
tozni, a' mint az emberek irtoznak, mert na-

146. **KEGYESSÉG IGAIANAK.**

gyobb része a' Világnak azt mondgya ez aránt, a' mit az Olaj fa, Fige fa, és a' szőlő tő felelének a' több faknak: *El hadgyamé az én kövérségemet? El hadgyamé az én édeségemet? El hadgyamé az én musomát, melly még vidámittya az Isteneket és az embereket, hogy uralkodgyam a' fákon? Bir. 9. 9. 10. 11. 12. 13.* Azt kérdik a' világi emberek: el hadgyuké világi gyönyörűséginket esa' Christus nehéz igájába tegyüké nyakunkat? Kemény iga ez. kicsoda hordozhatya el? Oh meg veszet Izája izú világ! Lám találz a' Bűnnek utaiban gyönyörűségét, miért nem a' kegyességnék utaiban? holot egyedül it találtatik fel az igaz lelkeket meg elégítő gyönyörűség.

II Ha a' kegyes élet merő azon gyönyörűség, a' kik örökké szomorú életet élnek magoknak köbönhetik, mert ha kegyes életet élnek, mindenkori lakadalmomban élhetnek. *Peld. 15. 15.*

III. A' Kegyes élet, merő fél mennyorság. Ugyan is ha az Mennyorság az Isten jobja felől való gyönyörűségben áll *Solt. 16.* bizony itt ez Világon el kezdődik az, mert a' leleknek seregét véssik a' bűvek *Rom. 8. 23.* és már itt is, ki mondhatatlan örömmel örülnek *1. Pet. 1. 8.*

De itt az Testnek s' vérnek egynehány Okoskodásra felellyünk meg:

I Ellenvetés. A' kegyesség Igája, nem hogy gyönyörűsége volna, de inkább minden Gyönyörűségtul meg foszt, sőt a' világtul is elszakaszi?

F. 1. Meg engedem, hogy a' testnek törvénytelen gyö-

gyönyörűségétől meg foszt, de kicsoda hasznát vették azoknak, mellyeknek vége halat? Rom 6. 21.

II. A' minémű gyönyörűségekűl meg foszt, azok helyében jobbakat ad, s' bőségesen ki pottolya a' Christusban.

II. *Ellenvetés.* A' holott sok könyhullatás, bűnön való sírás és mélységes meg alázkodás vagon, ott nincsen gyönyörűség; de a' kegyességnek maiban mind azok fel találhatnak.

F. 1. Több gyönyörűség vagon az Isten szertint való bánatban, hogy nem mint keferűség. 2. Valamint hogy az Istentelen embernek a' nevetés közben is fáj a' síve; Peld. 14. 13. így a' bűnein síró ember, a' sírás között is örvendez síveben. 3. Az ilyen szomorúságot Isten öröme re fordítja. Ps. 30

III. *Ellenvetés.* A' kegyesség komorokká és parasztokká teszi az embereket.

F. 1. A' kegyes emberek, leg vidámabb orczát viselhetnek, mert békecségek vagon lelkekben. 2. Az ő komorságok talám csak a' tül vagon, hogy a' hitetleneknek rof tarsaságát nem öröme st benvedik. 3. Titkos az ő öröme k, az idegen nem tudja azt. 4. Akar ki sem embersegesebb a' kegyes embernél, mert ő adakozó s' gazdálkodo.

IV. *Ellenvetés.* Sokat kell benvedni a' kegyes élet mellett.

F. Bizony dolog, valakik kegyesen akarnak élni a' Jesus Christusban, háborúságot kell benvedni

vedni. 2. *Tim.* 3. 12 mindazáltal a' szenvedések nem szakasztyák el őket a' Christus szerelmétől. *Rom.* 8. 34, sőt mind azokbul Isten őket kimentti. *Solt.* 34. 19. végre meg dicsóiti, meg jutalmaztatya. *Sid.* 11. 25.

II. *Haf.* *Intés.* 1. Ha a' kegyesség Igája gyönyörűséges, ne irtozzál nyakadat abban az igában tenni. 2. Válaszszad a' kegyes életben való gyönyörűséget a' testnek gyönyörűségi helyet. 1. Mert, azok a' gyönyörűségek a' leg főbb jobban, Istenben határozodnak meg. 2. Mert, a' testnek gyönyörűségi ellenben, csak e' földi veszendő dolgokban végeződnek. 3. Mert méreggel elegyefek, *es halál vagyon azoknak farkában.* 2. *Kiv.* 4. 40. 4. Végek is igen keserű. *Phil.* 3. 17

III. *Haf.* *Vigasztalás.* 1. Gazdag vigasztalása vagyon azoknak, a' kik találnak gyönyörűséget a' kegyességnek maiban, mert noha itt e' földön élnek; de már a' jövődöbéli gyönyörűségnek fengéjet meg kóstolták. 2. Az ő gyönyörűségeknek s' örömöknök vagyon kezdeti, de vege nem leszen, ellenben a' hitetlenek gyönyörűsége rövid ideig tartó s' hamar nyaka szakad, *Job.* 20. 5. 3. A' kegyes életnek gyönyörűsége bizonyosan követik az Isten jobja felel való gyönyörűségek *Solt.* 16. 11. a' melyeket szem nem látott, fül nem hallott, emberek sziveben sem ötlött. 1. *Cor.* 2. 9. Vagyon hát Balsamom olaja a' kegyesség melyt szenvedőknek, mert az ő Gyönyörű égek mind életekben, mind halalokban az Urban vagyon, *Rom.* 14. ZÓR-

4. 7. 2. mert gyönyörűségem.

MEGNYITO EMBER TISZTI.

XVIII. PREDIKATIO.

Jel. 3. 20. 1672ben. 28. Aug.

Ime, az ajtó előtt állottam, és Zörgetek, ha valaki hallja, az én szomat és meg nyitva az ajtot, békémegek ő hozzá és ő uelle vacsoralom, és ő is én velem.

KEt rendbéli Vacsorája vagy on a' Jesus Christusnak, a' mellyeket közöl az ő hivatalos Vendégivel: Edgyikkel itt a' kegyelem Országában kínálkodik, *Luc. 14. 17. Terteget el, (a' vacsorára) mert mar mindenek el kebsitettek.* Másikkal a' Dicsőségnék országában elégiti meg az ő Valasztottit, *Jel. 19. 9.* A' fel vőit Leczkében, az első Vacsorát igiri a' Zörgető Christus, az ő neki meg nyito-Embernek.

Summája a' Leczkének: Zörgető Christus jo. réteménye és meg nyito Ember tiszti.

Részei ketők: 1. Zörgető Christus jo. réteménye. Ime az ajtó előtt állottam és Zörgetek.

2. Meg nyito Ember tiszti, hallani, meg nyitni, vacsorálni &c.

MAGYARAZAT.

I. Kérdés *Miért mondja az el mult időben: Ime az ajtó előtt állottam?*

150 ES MEG-NYITO EMBER TISZTI

F. Ezzel a' Christusnak hozzászása jelentetik, mellyel azt cselekedzi, hogy nem csak egyben kétben zörget a' mi szívünk ajtaján, hanem sokáig halgatozik, várakozik utánunk, annyira hogy a' réggeli harmatokkal is meg rakodik feje. *Enek. 5. 2.* Mind addig zörget, míg az ő zörgetésére ki futunk, mint amaz Rhode nevű leányzó, midőn Péter sokáig zörgetne az ajton. *Csel. 12. 13.* Nemellynek szíve ajtaján negyven, ötven, hatvan elzöndéig zörget, sőt koporsojáig.

II. Kérd. *Micsoda értetik az Ajton?*

F. Jegyezd meg, hogy ez egész vers, hasonlatosság által való szöllás. Az ajton azért erced a' Szívnek Ajtaját, mellyen a' Christus zörget, mind addig míg bé nem bocsáttatik, mint a' zörgető ember.

III. Kérd. *Miképpen zörget a' Christus az Ember Szívnek Ajtaján?*

F. I. AZ egyházi Szolgálat által. *Kérünk a' Christust képeben, hogy bekellyetek meg Istennel. 2. Cor. 5. 20.*
 2. Az Isten Lelkének munkája által. *A' te füled hallják a' te mánnad káulionak barát Esa 39. 21. A' sél ott fu, a' hol akar Ián. 3. 8. Az en lelkem nem veselkedik az emberek felől, mivel hogy testek. Ter. 6. 3.*
 3. Isten itele avagy csapási által. *Hallyátok meg a' veszfűt és kicsoda fenyegelesen titeket azzal. Mich. 6. 9.*
 4. Példak által. *Gondoljátoké, hogy e' Galileabéliek, bünösbekek voltak volna a' több Galileabéjeknél, mivel hogy ezeket bevédtek. Nem, mond*

ZÖRGETŐ CHRISTUS JO TETEME NYE ISU

dom néktek: sőt inkább ha meg nem tértek mindnyájan hasonlatosképpen el veszttek. Luc. 13. 2. 3. Mind ezek pedig példában léssnek vala rajtok: meg irattattak pedig. a' mi intesunkre kikre ez uolso idok jöttanak 1 Cor. 10. 11. 5. Az Isten Hely tartója (Vicéje) a' Lelki ilme-
rét által, a' melly vädollya, nogattya az Embert
Rom. 2. 15.

6. A' Lelki Lakadalomra, az Urnak sz. Vacsorá-
jára való hivogatás által. Esa. 55. 1. Peld. 9. 5. Ene' 5. 1.

IV. Kérd. Miért zörget a' Christus az ember szív-
nek ajtaján, holott tudgya, hogy senki nincsen oda bé, a'
ki meg nyissa (ugyan-is a' mint Bollarminus. mocs-
kolodik Goromba embernek itilletik az, a' ki zör-
gers' kiált va aki ajtaján, ha tudgya hogy senki
nincs a' házban, ki meg nyissa.) Miért, kell min-
ket tohetetlen embereket arra nogatni, hogy meg nyissuk,
holott nincs meg nyissa ajándék bennünk?

F. I. A' Christus, avagy a' Hívek, avagy a'
Hitetlenek Szívének ajtaján zörget; ha a' Hi-
veken zörget, a' hívek, az Isten Lelke segi ő
kegyelme által, meg nyithatnyaki mert elsőben
az Isten lelkétől mozdittatnak, s' az után ma-
gok is mozognak a' lélek által. (Mosi moventur,
a'cti agunt) 2. Ha a' hitetleneken zörget, kiálván
s' zörgetvén edgyfer s' mind meg nyittya azok-
nak szíveket; valamint a' teremteskor, mihele
azt mondotta: Légyen világosság és mindgya-
rást lótt; így az ujteremtesbenis, csak azt mond-
gya, a' Leleknek, a' mit Lázárnak: jöj ki buneid
kaporszájából. Ián. 11. 43. Így nyitá meg a' Lydia
szívét Csel. 16. 13.

152 ES MEGNYITO EMBER TISZTI

V. Kérd Micsoda értetik a' Christushnak valakivel valo Vacsorálásan?

F. A' Christushnak a' Lélekkel valo edgyesülése, magának s' az ő jo teteményinek, azzal valo közlése. Valamint a' kik édesdeden s' barátságosan edgyütt vacsorálnak, jo indulattyokar, külső jo izű eteleket s' italokat, sőt magokat is közlik jo baráttynak, így a' Christus az ő velle vacsoráló barátival közli magát s' drága kegyelmeit: Egyetek barátság, igyatok és részegedgyetek meg szeretmesim. Enek. 5. 1.

T U D O M A N Y.

Valaki a' zörgető Christus Iesus jo teteményiben akar részesülni s' ő velle vacsorálni; annak az ő szivének ajtaján álló, várakozó. zörgető, s' bé kéredző I. C. nagy örömmel bé kell bocsátani, Innéi; mert a' végre zörget, hogy a' ki hallya nyílsa meg, hogy velle vacsorállyon &c.

Ketiőt állásunk meg: 1. Hogy Így kellyen lenni. 2. Miért kellyen így lenni.

Először. hogy Így kellyen lenni. ezek a' világos tanubizonyságok próbállyák: Nyisd meg nékem én hugom &c. Enek. 5. 2. Vésd ő szve. Enek. 4. 6. Iöj-jön el az én szeretmesim az ő kertében. Ián. 14. 23. Solt. 24. 6. 7. 8. 9. 10. Iel. 22. 17. A' lélek és a' menyasszony azt mondgyak: Iövel, a' ki hallya-ú azt mondgyak: Iövel, és a' ki somjuzhozik jöj-jön fel &c. Zacheus ő zömmel fogadá, a' hozzá igerkezett Christust. Luc. 19. 5. 6.

Másodszor. Miért, kellyen így lenni:

ZÖRGETŐ CHRISTUS JO TETEMÉNYE 153
O K A I.

I. Azért, kell a' zörgető Christust örömmel bé bocsátani; Mert a' ki bé bocsáttya a' Christust, annak a' Léleknek olly méltosága vagyon, hogy a' Sz. Háromság azzal társalkodgyek s' ő is az abban levő személyekkel. *A' mi társalkodásunk vagyon az Atyával és az ő Fiaival a' Iesus Christussal 1. Ián. 1. 3. A' ki engemet szeret, az én békédimet megtartya, az én Atyám is szereti azt, és ahoz mégyünk és annál maradunk, Ián. 14. 23. Ki volna a' ki nem örülne, az Isteni személyekkel való társalkodásnak s' azoknak nállunk maradásának.*

II. Mert, az el jedzett jegyes, tartozik az ő Vőlegényét bé bocsátani. *El jedzelek tégedet magamnak igazsággal és itélettel, kegyelmemből és irgalmaságból, Hóse 2. 19. Mivel azért, el jedzet jegyesi vagyuk a' Christusnak, tartozunk őtet bé bocsátani.*

III. Mert, a' ki a' Christust bé bocsáttya, annak minden lelki szűksége bé tellyesítettik. *Ha ehezik, a' Christus Iesus, Eletnek kenyere Ián. 6. 35. ha szomjuhozik, a' Christus, örök életre forró viznek kutseje Ián. 4. 14. ha bölcseség, igazság, szentség és váltság nélkül szűkölködik, 1. Cor. 1. 30. sőt akar mely jok nélkül, mindezekben minden ő néki a' Christus. Coloff 3. 11. Bé kell hát bocsátani a' Christust, a' ki minden lelki szűkségéről akar tetetni.*

IV. Mert a' Christust meg vérti s' bé nem bocsátani, igen káros es veszedelmes dolog. Nem csuda, hát ha azoknak a' kik most ő néki aze mondgyák: távozzál el mi tőlünk, mert a' te uszádnak

154 ES MEG-NYITÓ EMBER TISZTI

isméretiben nem győződikünk Iob. 21. 14. Ó is azt fogja mondani: mennyetek el átkoztak az örök tűzre Matth. 25. 41. ugyan-is igaz dolog az, hogy a' ki őtet el űzi magától, ó is azt elküldgye előle,

H A S Z N A I.

I. Haß. Meg győzés. I. Lelkekben meg győzi ez a' Tudomány azokat az embertelen Nábálitakat, Bethlehemitákat, kik a' zörgető Christusnak meg nem nyitják sziveknek ajtaját, bár mindenképpen zörgeffen-is, u. m. Igéje, Iudeti, Sz. Lelke, serkentő példák, a' Lelki isméretnek tanácsái és a' Sacramentumok, által. Hâ ezek kiknek szivek ajtaján zörget a' Christus réb szerint ujja születtek, s' még-is bé nem bocsátják a' zörgető Christust, az esik rajtok, a' mi amaz Iegyefen: meg nyitám én az én Berelmefemnek az ajtot, de az én Berelmefem el mennén el vonia vala magát, az én lelkem meg indult vala az ő velle való beßedem miatt keresém őtet és nem találám meg őtet, kiáltám de nem felele nékem. Ezek. 5. 6. Ha pedig tellyefséggel ujja születetlenek, a' léfzen hogy fel hágy rajtok és soha többé nem zörget, sem pedig vellek lelke által nem vessekedék. Ter. 6. 3.

II. Azokat is meg szorongattya lelkekben ez tudomány, a' kik a' Bárány menyegzőjének lakodalmasában az Isten hűséges követői által édesdeden hívogattatnak, de avagy fülöket dugják bé, avagy tókéllelen mentségekkel élnek, mint amaz hivatalosok. Matth. 22. 5.

II. Haß. Visgalás. Kérd meg lelkedet, ha az zörgető

geiő Christust bé bocsátottajé?

F. Illyen Beiyégket keresgess magadban. I. Ha amaz hatalmas meg kötözterett s' ki vetteret a' te szivednek házábol, *Matth. 12. 29.* Ha a' Sántant ki ütte a' Christus, jele, hogy bé van bocsátva a' Christus szivedben; egyéb aránt egy szálláson ezek nem maradhatnak.

II. Ha Hitnek általa a' Christus szivedben lakozik, *Ephes. 3, 17.*

III. Ha a' Szerétségnek munkáit elvetetted, és világossághoz illendő öltözetben öltöztél fel: *Rom. 13. 12.* ugyan is, micsoda közti vagyon a' szerétségnek a' világossággal? *2. Cor. 6. 14.*

III. Haß. *Intés.* Nyisd meg hat szivednek ajtaját a' zörgető Christusnak. Mondgyad azt, a' mit Lában Eliezernek az Abraham szolgálájának: *Ier bé Istennek áldotta, mit allast itt kin, holott néked házat készittem.* *Ter. 24. 31.*

Kérd. Micsodák indicsanak a' Christusnak bé bocsátására?

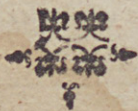
F. I. Mert ez az áldott Vendég, semmit nem kíván egyebet, hanem csak a' szivedet: *Fiam ad nekem a' te szivedet.* *Péld. 23 23.*

II. Mert ő nálla minden kegyelmeknek tellyesége fel találtatik. *Az ő tellyeségéből vöttünk kegyelmet kegyelemért.* *Ián, 1 14.*

III. Mert ez olyan Vendég, ki ha egyszer hozzád megyen, örökké veled marad és soha tőled el nem megyen. *Ahoz megyünk és annál maradjunk* *Ián, 14. 23.* Azért, maradjad ez édes Vendég,

155 SEREGEKNEK IEHOVAJA
deget, amaz Emausban menő Tanítványokkal:
Maradj meg Uram velünk Luc. 24. 29.

IV. *Haf. Vigasztalás.* Mindenkori lakodalma vagy on
hát az olyan Léleknek, a' melly az Ur Jesust si-
vének ajtáján bé bocsátotta. *Boldog lelkek azok, kik
a' bárányoknak menyegzőjének Vacsorájára hivattattak. Iel.
19. 9. Azok esznek amaz tükös el rejtett Manná-
ból Iel. 2. 17. Végezetre azok telepednek le az egek-
ben Abrahámmal Isákkal és Iáköbball Matth. 8. 11. A-
zok esznek az élet fájának gyümölcséből, melly vagy on az
Isten Paradicsomának közepette Iel. 2. 7.*

SEREGEKNEK IEHOVAIA IZRAEL SZABADITÓIA.

XIX. PREDIKATIO.

Esa. 47. 4. 1672ben. 31. Aug.

*A' mi meg Valtonknak, SEREGEKNEK IE-
HOVAIA az ő neve.*

I Stennek több nevei között, Két nevei vadnak,
I mellyeknek meg gondolásából az Isten nyo-
moruság közepiben tisztított Népe, nagy Vi-
gasztalást szidogalhat ő magának. Edgyik az E-
HEIE nev, melly magyarui annyit tesz: *En
vagyok avagy leszek. Az EHEIE küldöt engemet
is hoz-*

ti hozzátok. Kijöv. 3. 14. Ez a' Neve Istennek jelenté az ő állatjának és Igitetinek Változhatatlanságát; mintha mondaná: En vagyok az Isten ki voltam örökke, vagyok és léfzek, hatalmas vagyok hogy be bé tölcsem amaz én igiretemet: *A' Nepet, a' mellynek szolgálak én meg itelem és annakutánna ki jönnek nagy gazdagsággal. Ter. 15. 14.* Ezzel az Isten titulusával ébresztette fel Mofes a' szegény el csüggedett Izrael fiainak lelkeket az Egyptombéli szolgalatnak idején.

Másik neve Istennek ez: **SEREGEKNEK JEHOVAIA**, melly Nevének meg gondolásával vigasztalta Isten az ő el alélt népet az Babylo-niai fogságban. Ugyan-is mondhatták volna; a' szegény Rab Sidok: *Lehetetlen dolog, hogy illy hatalmas Nemzetnek, a' minémük a' Chaldeusok, Igáján nyakunkról le rázzuk; ki Szabadíthat meg minket annak birtoka alól? Meg felel Isten a' leczkében a' Prophetaáttal; könnyen meg lehet a' ti szabadulástok, mert, a' mi még változknak Seregeknek Jehovája az ő neve.* Az első verszekben a' Babylon leányának a' porig való meg aláztatását meg jövendőkertte vala Isten: *Szállj le és ülj a' porban te Buz Babylonnak leánya s' ülj a' földön, nincsen immár királyi béki a' Chaldeusok leányának &c.* Már a' fel vőtt leczkében, az jelentetik meg, ki által léfzen a' Babylon leányának porban való szállása és az ő népének szabadulása, t. i. a' Seregeknek Jehovája által.

Summája. Az Isten fogságban lévő Népenek Szabadítójának vigasztalással tellyes titulusa: *Seregek-*

157 SEREGEKNEK IEHOVÁIA

vegeknek Iehovája az ő neve.

Részei kettők. 1. A' szabadító Személy. A' mi meg változnak. 2. Annak titulusa: Seregeknek Iehovája.

MAGYARAZAT

I. Kérd. Mit tészen ez Sidófo GOEL, mellyel itt az ő meg válto nevezetik?

F. Kettőt foglal bé magában: Rabságból való ki váltást, ki szabadítást és Boszszu állást; mind kettő igen szépen réa illik Istenre, mert Isten szabadította ki az szegény Rab Sidokat a' Cyrusnak rabságából, annak szívét fel indítván. 2. Chro. 36. 23. és Isten boszszut is állott az ő népéért az ő ellenségin. Deut. 32. 36.

II. Kérd. Micsoda neve ez, Istennek: Seregeknek Iehovája, és miért nevezetik annak?

F. Közönségesen szólván, olly dicsőséges neve ez Istennek, mellyben annyira gyönyörködött az O Testamentumban, hogy leg alább. két százszor találtásék ez nevezeti Istennek az O. T. kivá képpen a' Zacharias Propheciajában igen szaporán taláztatik. Egy versben háromszor olvastatik. Zach. 1. 3. Egy Caputban tizennyolcszor. Zach. 8.

NB. Ha valaki kérdené, miért hogy illy szaporán vagyon ez nevezet a' Zacharias Propheciajában? F. Oka ez: mert Isten a' népnek szívét fel akarta ebreszteni, mivel Jerusálemnek s' a' templomnak fel építésében sok ellenségek volt; mintha mondotta volna: im fok meg akadályozo ellen-

Ellenségitek vadnak az építésben, én mindazáltal Seregeknek Iehovája vagyok, ne félljétek én veletek lészek s' azokat-is meg győzöm.

Az U. T. ban csak kétszer tállatják fel ez a' nevezet, u. m. Jac. 5. 4. Rom. 9. 29. Más nevezetekben gyönyörködött Isten az U. T. ban, u. m. *Vigasztalásnak Istené* 2. Cor. 1. 3. *Békeségnek Istené*, Rom. 16. 20. *Kegyelemnek Istené* 1. Péi. 5. 10.

Seregeknek Iehovájának pedig mondatik: *1. Mert minden teremtet állatok, kik vadnak a' harmadik Egtől fogva, a' csillagos és levegő égben a' földön s' az tengerekben, mind ő Seregei; Azóknak égy ártalában való Ura és Generally Solt. 148. 2. Nevezetesen az Angyalok, mondatnak Isten Seregeinek. Luc. 2. 13. A' csillagok, mint valami, rendelt Seregek harczolni mondatnak. Bir. 5. 20.*

2 *Seregek Iehovájának mondatik, az ő kiváltképpen való gondviseelésére nézve, melyet a' hadakozásokban mutogat, mert noha az Isten gondviselése ki terjed ugyan minden dolgokra, még a' leg kisebbekre-is; de a' hadakozásokban leg inkább ki mutogatodik, s' ezért hivattya Isten magát Seregeknek Iehovájának és hadakozó fe-finnak. Kijöv. 15. 3. Ismét: Erős hadakozó Iehovanak Solt 24. 8.*

NB. Minden hadakozásokban a' Seregek Iehovájának kiváltképpen való gondviselése kiteczzik ugyan; de azokban a' mellyek Iehova hadai, az az, ő érette, az ő dicsőségeert vadnak, leg inkább ki te czik, mert azoknak lelkeket az élet

158 SEREGEKNEK IEHOVAJA
életnek csomójában kőri bé, a' kik a' Iehova ha-
dát viselik. 1. Sam. 25. 28. 29. ellenben az eilenség-
nek életét, a' paritsya fenekéből hagyittya ki.

TUDOMANY.

Az Isten meg nyomorítottott Anyaszentegyhazának Szá-
baditoja, seregeknek Iehovaja, ez az ő dicsőséges titulussa

L. m. Iér. 50. 33. 34. Meg nyomorítottatták volt az Iz-
rael fiaij; de az ő meg változó erőss, Seregeknek Ieho-
vaja az ő neve etc. Esa. 44. 6. Az ő meg váltoja Se-
regeknek Iehovaja. Kettőt keil mész látni ez Tu-
dománynak világosítására és erőssítésere. Előss-
ször, hog valamely dolgok a' hadakozásokban lesz-
nek, Isten a' mennyiben Seregeknek Iehovaja,
viszi végben azokat. Majdssor, mitől vagyons
hogy noha Seregeknek Iehovaja, meg is az El-
lenség hatalmat vésszen az Istennek Nepe-
A' mi illeti az elsőt, ezek a' Seregek Iehovaja-
nak Munkái a' hadakozásokban: I. Isten az ha-
dakozásoknak Támasztoja s' fő szerző Oka. Ime a'
Varasra mely az én nevemről neveztetik: el kezdem hoz-
ni a' haborusagot etc. fegyvert hozok a' földnek lakosira,
azi mondoya a' SEREGEKNEK IEHOVAIA
Iér. 25. 29.

II. Isten a' Zászlónak fel emelője a' hadakozá-
sokban Esa. 5. 24. A' SEREGEK JEHOVAIANAK
törvényét meg utaltak. v. Ö. 36. A' savul való pogány
népek között zászlót emel és sívöltéssel int a' föld határan
L. kozoknak, hogy el jöjjenek és nagy hamarsaggl. el jönek.
Isten adgya ki a' zászlót. Solt. 60. 6.

III. Ó maga Isten mustrállyá meg a' hadakar,
a' men-

2. mennyiben Seregeknek Jehovája. *Esa. 13. 4.* A³ SEREGEKNEK JEHOVAIA *mustrallya az ő hadra való seregét.*

IV. Maga a³ Seregeknek Jehovája, **FELJEDELME** A³ SEREGEKNEK, maga a³ hadi Vezet. *Iosue 5. 14* Maga-is kimégyen az ŐNépével a³ harczra. *Deut. 20. 40.*

V. Sőt olyan igen meg alázza Isten magát, hogy még a³ trombitát-is maga fujja meg az harczon. *Zach. 9. 14. 15.* *Az Ur Isten trombitat fuvál és deiz forgo selekkel elő jő.* A³ SEREGEKNEK JEHOVAIA meg otalmazzza őket.

VI. Isten tanítja az vitélő rendet a³ hadakozásra. *Aldotti légyen a³ Iehova az én köziklam: ki tanítja az énkezzeimet az hadakozásra és az én ujjaimat a³ viadalra Solt. 144. 1.*

VII. Isten ad boldog előmenetelt a³ hadakozásokban. *A³ lö el késittetik a³ viadalra, de a³ Iehovája a³ megtartás. Péld. 1. 21. 31.*

VIII. Isten szünteti meg a³ hadakozásokat. *Ő Ballistya le a³ hadakat. Solt. 46. 10.*

Ezekből a³ munkákból ki teszik, hogy az Anyasz. egyház Szabaditoja nem oknélkül hivattya magát SEREGEKNEK JEHOVAJANAK.

A³ mi illeti a³ másodikat, ilyen okaj vadnak, hogy noha Isten, Seregeknek Jehovája, még-s gyakorta az Ellenség erőt veszzen az Isten Nepén.

I. Mert Isten az ŐNépének Táborában talál, fok bünt s³ bűnösöket. Egy Achán miatt so

159 SEREGEKNEK JEHOVAIA

kan el esnek. *Iosue 7. 11.* Adom azt a' kit az én lel-
kem beret, az ellenség kezében. *Ier. 12. 7.*

II. Mert az Isten Népe mélységesen meg nem
alázta magát Isten előtt. Az Izrael fiainak jo i-
gyek volt, de hogy magokat mélyen meg nem
alázták, két izben negyven ezren hullának el a'
harczon. *Bir. 20. 21. 25.*

III. Mert a' könyörgés által nem költerik fel
a' Seregeknek Jehovája, ilyen módon: *Kelty*
fel Iehova és stelledgyenek el a' te ellenséged és fussanak
el a' kik tégedet gyűlölnék. Szaml. 10. 25. Kelty fel, kelty
fel, öltözd fel az erőt Iehova karja &c. Esa. 51. 9.

H A Z S N A I.

I. *Haf.* Rettenés. Ha az Anyasz. egyház Sza-
baditoja, Seregek Jehovája; meg rettenhetnek
hát az Anya sz. egyháznak Ellenségi, kik ezzel
1, Seregeknek Jehovájával tóttek fel, ki paran-
solhat az Ó külfömb külfömb féle Seregeinek,
Az Angyaloknak, Napnak, Holdnak, Csillagok-
nak s' minden egyéb teremtettt állatnak, ki a-
zokból rendelt Seregeket állathat s' azok által
meg szégyenitheti őket, mint régen a' Sen-
cherib táborát Angyala által. *Esa. 37. 36. le vágá-*
tá. Sifera s' jábin ellen a' Csillagok harczol-
tanak Bir. 5. 20. Kicsoda borította Pharaoh a'
veres tengerben? Kicsoda veszté el mind egy
lábíg, amaz hallatlan sokaságu Szerecsen Ze-
rah tizszáz ezer emberekből álló táborát? A'
Seregeknek Jehovája, ki más azon hatalmu s'
erejű a' ki régen volt, s' így bánhatik az ő Né-
pének mai ellenségivel.

II. *Haf.*

II. *Haß. Fédés.* Meg jedzi ez a' tudomány az Isten gyenge hitű népét, a' ki szájjal az Istent, Seregeknek Urának szaporán nevezi könyörgésében; de azonban el nem hiszi, hogy ez a' mennyei s' földi Seregeknek Ura ki kellyen s' táborban szállyon az ő Népe mellett, kétségben hja mind hatalmát s' mind Népehez való szerelmét. Illyenek voltak a' szegény Sidok is; ez az oka hogy a' Propheták irásiban, annyiszor biztattyá Isten őket ezzel az ő titulussával.

III. *Haß. Oktatás.* I. Ha az Isten Népe Szabadítója, Seregek Iehovája; soha olly remételem forra nem juthat az ő Anyaszentegyháza hogy abból Isten fel ne szabadithassa. II. Nem kell hát egyéb hadban elégyedni, hanem csak olyanban, melly a' Seregeknek Uráért véterik fel, és a' mellyben jelen vagyon a' Seregeknek Ura. Dávid a' Iehova hadát viselte 1. Sam. 25. 28.

III. A' keresztvény Vitézlő ember hivatala hát, becsületes és szabados magában, mert maga is Isten nem szégyenli magát, Seregeknek avagy Hadaknak Urának hivattani. Bátorságos dologhát a' Iehova zászlója alatt vitézkedni.

IV. *Haß. Intés.* I. Ha az Anyaszentegyház Szabadítója, Seregek Iehovája; nem kell hát kételkedni az Isten Anyaszentegyházának bizonyos meg szabadulása felől, illyen okokra nézve: I. Mert az Ecclesia Seregek Urának Városá *Sals. 48. 8.* nem hadgya hát a' maga Városát, hanem gondgya léssen arra. II. Seregek Urának Szó-

161 SEREGEKNEK IEHOVAIA

leje. *Esa. 5. 7.* bizony hát alá tekint menyből az szőlejére és a' esemetére, mellyet az ő job keze plántált. *Solt. 30. 15. 16.* III. A' Seregek Jehovája Férje, az ő Anyaszentegyházának. *Esa. 54. 5.* azért ki két mellette.

II. Ha a' Seregek Jehovája, egyszer s' mind Izraelnek Szentje is, mint a' leczkében vagyon; bizony hát a' kik ennek a' Seregek Jehovájának vitézi, azoknak is Szenteknek kell lenni, mert különben őket nem kedvelli, vélek nem jár. Az Isten hadának olyannak kell lenni, hogy még a' lovaknak fékekén is ilyen irásnak kell lenni: *Szentség a' Iehovának Zach. 14. 20.* az az, a' hadi embereknek szentül kell magokat viselni s' minden hadi eszközökkel szentül kell élni. A' ki maga is szent, meg kívánnya az őveitől is hogy szentek legyenek. *En vagyok a' is Iehova Istenek, meg szenteltyétek azért magatokat, mert én szent vagyok. Lev. 11. 44.* Ha ennek a' Seregek Jehovájának Szentséget követnék a' mai Vitézek; úgy várhatnának dolgokban boldog előmenetelt ellenségeken bizonyos győzedelmet. A' Seregek Jehovája adgya nékiek az ő jellekét, hogy lehessenek az ő szentségének követői: Amen!

SION BIZTATASA

XX. PREDIKATIO.

Sophon. 7. 16. 17.

1672 ben.

4. Sep

Né fély

Ne féjly Sion, ne bocsátkozzanak le a' te kezeid. A' te közötted levő Iehova erősi Istened meg szabadit tégedet.

KEt vétek vadnak, a' mellyek a' keresztyé-
ni lelki Erősségnek ellenében vettetnek. Ed-
gyik a' Vakmerőség avagy hijában való dicsekedés, mel-
lyel az emberek czél kívül járván, a, győzdelem
előtt, győzedelemnek énekét enekelnek, mint
amaz kevely Benhadad a' Syriabeli Király, ki
Achabhoz ilyen követséget izent vala: *A' t. e-
züstöd és aranyd enyim, a' te feleségeid és az te bűp fi-
aid enyimek* 1. Kir 20. 3. Igy cselekedgyenek bátor én-
velem az Istenek ha Samariának minden pora elég le-
ben hogy az én velem való nép között, mindeniknek
csak egy egymarrakkal jusson v. 10. Melly vakmerő
s' kevely követségre e' lön a' válasza: *Ne dicse-
kedgyek a' ki fegyverben öltözik, ugy, mint a' ki le veti.*
v. 11. Másik Vétek, melly a' keresztyéni Erő-
séggel (Fortitudoval) ellenkezik, a' Felettebb
való Félelmesseg, lágy szívűség, melly ellen I-
sten ilyen Orvosságot irt az ő Népe eleiben:
*Erősicétek meg a' ti el lankadott kezeiteket és erőtelem
térdeiteket erősicétek meg. Mondgyatok azoknak, kik-
nek sívek félelmes, legyetek erősek, né féjlyetek. Ime
a' ti Istentek el jö bosszu állással, Istennek fizetésével,
el jö és meg szabadit titeket* Esa. 35. 3. 4. Irt a' lecz-
kében is ez a' felettebb való félelmesseg or-
vosolatik: *Ne féjly Sion.* &c.

Mivel Istennek itéletiből már sok esztendők :

túl s' kiválképpen 1657. esztendőtől fogva, ez a' lelkeket gyórtó s' majd kétségben ejtő félel-
messég foglalta el szívét a' Magyar Nemzetnek;
hogy csak valamennyire is ki vehessük szive-
inkből ez káros vendéget, azért vöttem fel Isten
kegyelme által ezt a' leczkes.

Summája a' leczkének: Sion Biztatása avagy a'
Félelmeiségnek Tilalmazása, e' mellé adott okkal.

Részei. 1. Sion Biztatása. *Ne fély &c.*

2. Az Erőls Jehova Isten jelen lételetül
vötte erős oka a' Biztatásnak. *A' te közötted lévő &c.*

Az első részben ezeket jegyezhetni meg:

1. A' biztato Személyek. A' Főbb, Isten.

Az alább való, Sophonias Prophecia.

2. A' biztatott Személyek: *Sion.*

3. Maga a' biztatás: *Ne fély. &c.*

A' második részben: 1. A' meg Szabadítás-
nak Fő szerző oka, *Erőls Jehova.* 2. Annak jelen
létele. 3. Annak Szabadítása.

M A G Y A R A Z A T

I. Kérd. *Kikre tartozik ez a' Biztatás?*

E. Sionra, a' mint a' leczkében vágyon; csak
hogy némelyek a' Sionon szorossabban a' Sido
Ecclesiát értik, melly a' Cháldeusok fogságából
való ki szabadulással biztatatik elsőben, s' az
után a' Messias által a' lelki fogságból, a' bűnök-
ből való ki szabadulással is.

Némelyek tágasabban az Uj Testamentomi,
Sidokból s' Pogányokból szedegetterett eccle.
siára magyarázzak. Mindenik magyarázat meg
álhat

álhat s' egy mással nem ellenkeznek, merra' Sion Ecclesianak testi rabságából való kiszabadulása, példázója volt mind az ő s' mind a' pogányok lelki rabságból a' Messias által való megszabadulásoknak. L. m. Dan, 9. 25. A' Messia Fejedelemeinek kellett érettek a' halál által ki vágatni.

II. Kérd. Miképpen s' ki által mondatik Sionnak ez a' Biztatás: ne fély.

F. Külsőképpen, a' fűleknek az Isten köveire által. Belsőképpen, az Isten Lelke által. Ugyan is hejában kiáltanak az Isten követi, ha az Isten Lelke belől nem biztatná az ő Népét. A' harczon meg ijedett szalado Népnek akar mint kiálcsa a' Had vezér, ne fély, ne szalado, mind haszontalan az, ha Isten maga nem biztatja. Így vagyon itt is a' dolog. *Ez a 40. Confortatium populi*

III. Kérd. Micsodás félelem tilalmaztatik?

F. Vagyon jó és Dicsiretes Félelem, mellyről szoll Salamon: Boldog ember a' kifel küntelen Péld. 28. 14. Vagyon káros és leiket gyötrő, sőt kétségben ejtő félelem, melly a' lelki isméretnek gyötrelemmel vagyon őszve kötve, melly Istennek rettenetes átka, mint meg teczezik Levit 26. 36. Deut. 28. 65. 66. 67. Nem az első, hanem ez a' második félelem avagy félelmesség tilalmaztatik itt.

A' kezeknek le bocsátásával, ugyan azon dolog világosztatik, ugyan is az el ijedet ember kezeinek nem lévén ereje, csak le bocsátkozik.

IV. Kérd. Mikképpen mondatik az erős Iehova között lenni az ő Népeinek?

F. I. jelen vagyon s' közötté, *Allattjának Mindenüt valóságára nézve. Az Eg és az Egeknek Egei ötöt bé nem foghatták 1. Kir. 8. 27. Hova mennék a' te lelked előtt &c. Solt. 139. 7. 8. 9. 10.*

II. Az Személybeli edgyesülésre nézve, a' 6. Háromságnak második Személye velle vagyon az emberi természettel, a' honnét Immanuelnek velünk lakozó Istennek hivattatik *Esa. 7. 14. Isten vala ő velle. NB. Csel. 10. 38. *Quo verbo ad ian eu**

III. A' Kegyelem Szövétségére nézve. Örök-ké való frigyét vetek ő vellek, hogy el nem távozzon ő tőlök az ő vellek való jó tételül, és az én félelmemet adom az ő sívekben, hogy el ne távozzanak én tőlem. *Ier. 32. 40.*

IV. Az Isten kiválképpen való gondviseelésére és kegyelmes jelen lételere nézve. Így vala Isten Abrahámmal: *Az Isten vagyon te veled, mindenekben valamelyeket te cselekeksel. Ter 21. 22. Így vala Gedeonnal: A' Iehova vagyon veled erős férfit. Bir. 6. 12. Így Josueval: Ios. 1. 5.*

Ez a' kegyelmes jelen létele a' népe között való lakozása Istennek értetik a' leczkében.

T U D O M A N Y.

Vilamelly Nép között jelen vagyon az erős hatalmas Te-hova, az ő kegyelmés jelen lételere nézve; annak minden kétekedő, lelkeket gyöttrő félelmet messze kell magatul űz-ni, és nem kell hitinek kezzeit le bocsátani. Innét jó ki: *Ne fély Sion &c.*

L. m. *Deut. 20. 1. 2. 3. 4. Esa. 41. 10. 11. Esa. 43*

1. 2. Efa. 51. 12. 13. Nehem. 4. 14. Jer. 1. 17. 18. 19.
 Heb. 12. 12. 13. Szám. 14. 9.

O K A I.

I Mert az ilyen lelkeket győtrő s' szorgalmaskodtató félelem által, az emberek avagy egebben tagadgyák az Isten mindenhatóságát, avagy leg alább Istent meg fosztják az ő mindenhatóságának dicsőségétől. Illyenek valának amaz kémek, kiket Mózes bé küldött vala a' földnek meg kémelésére. Nem mehetünk fel az nép ellen, mert nálunknál erősebb. Száml. 13. 32.

Noha az Isten mindenhatóságát s' vélek való létét sokszor meg tapasztalták vala Egyptom földéből való ki jövelektől fogva, mind addig, míg Canaan földében bé jutottak, u. m. A' veres tengernél. Kijöv. 14. 31. A' keserű Mánának meg édesítésekor. Kijöv. 15. 25. A' Fúrjeknek s' Mannának adásakor Kijöv. 16. és több alkamatóságokkal.

A' félelmelemből származik azis, hogy néha még az Isten fiais, kérdésben hozzák az Istennek mindehatóságát, mint Mózes; Száml. 11. 21. 22. 23. Illyen félelmes vala amaz Samariai fő ember is 2. Kir. 7. 2. 19.

II. Mert ez a' félelem Istent az ő igazmondóságának dicsőségétől is meg fosztja, az Istent hazuggá teszi, nem hívén az Isten tanubizonyság tévő igiretit a' még tartás felől. Ján. 5. 10.

III. Mert ez a' félelem a' mennyei Jerusalemből is ki rekelzt. Jel. 21. 8.

L S

IV. Mert

IV. Mert ez a' félelem kicsiny hitűségnek jele, melly Istennek igen viszsa teczszik. Idvezítőnk ugyan szemekre hánnya ezt, a' félelmes tanítványoknak: *Matth. 8. 26. Mit féltek oh kicsiny hitűek.*

H A S Z N A I.

I. *Haß. Oktatás.* I. Ez a' Tudomány nem tanít senkit vakmérősegre avagy testi bátorságra; hanem csak a' lelkeket győtrő s' többire kétségben ejtő félelmet orvosollja. II. Rettenetes itéleti vagyon Istennek azon a' népen, a' melly szüntelen dobog. Vagyon ebben az Átokban része a' Magyar Nemzetnek, mert csak az ellenség hírére-is el olvad szive s' az fa leveleének cserdülésétül-is ugy fél, mint a' fegyver villogástul. *Levit. 26. 36.* De mi ennek az oka? A' sok fertelmes uralkodo bűnök és affelől való kételedés, ha velünk vagyoné az Erős Jehova.

II. *Haß. Rettenés és Feddés.* I. Rettenyenek meg hát az Isten Anyaszentegyházának Ellenségi, kik az Isten Népet merik ostromlani, holott az erős Jehova vagyon közöttök. Azt mondhattya itt az Isten népe azoknak, a' mit Jeremias az ő ellenséginek: *Az Ur én velem, ugy mint erős Orias, azért az én kergetőim el esnek és nem érnek én velem. Jer. 20. 11.* Szintén ugy cselekefznek az Isten Anyaszentegyházának ellenségi, mint ha ki edgyik ujjával akarná helyeből a' földet ki mozditani, vagy olyanok, mint a' kik a' mezitelen fegyverben rohannak. *Előszó azért az Erős Jehova*

jehovát győzzék meg, ha azt akarják, hogy az Isten fiait meg győzzék. Minden világi hatalmas Monárhák Istenhez képest olyanok, mint a' vedernék esepje és mint a' merő serpenyöben a' por-nak langja *Esa. 40. 19.*

II. Feddi ez tudomány, még az Isten félénk Népét-is, ki meg nem gondolván az Istennek Mindenhatóságát s' kegyelmes jelen lételet, olly gyenge a' bizodalomban, hogy mint a' jonás tők szálacskája, mindgyárt el hervad, mielőtt egy kis nyomoruság heve meg súti. *Jon. 4. 7. 8.*

III. *Haf. Vifgálas.* Vallyon közöztünk s' ve-lünk vagyóné ez az erőls jehova, és ha biztat-hattjuké magunkat az ő jelen letével a' háboruság nak idején? F. I. Meg tudhatni ebből, ha mi a' jehovával vagyunk és ha őtet el nem had-tuk; ugyan-is a' jehova senkit el nem hágy eléb, hanemha ő hagyatik el valamelly néptül vagy embertül. *A' jehova vagyón veletek, ha is ő vele lést-tek, ha őtet keresenditek, meg találjátok, de ha őtet el hagyánjátok, ő is el hágy titeket.* 2 *Chron. 15. 2.*

II. Ha az Isten boszszonó bűnösöket érde-mek szerint meg büntetjük. Achán felől, így szól Isten az Izrael fiainak: Nem léstek különbek veletek, ha ki nem vesztitek közzületek a' bűnöst. *Ios. 7. 12.* Mintha mondaná, ha ki vesztitek a' bűnöst, veletek léstek.

III. Ha Isten-nel mind nemzetséges, mind se-mély szerint való szövetséget szerzünk, amaz pa-rancsolat szerint: *Töjjetek el, adgyátok magatokat a' Je-hovának*

hordnak örökké való szöveiséggel melly sohá feledékeny-
ségben nem létsen. *Ier. 50. 5.*

IV. *Haf.* *Intés.* Vessük ki hát szivünköl ezt
a' lelket gyötörő, velöket a' esontokból ki fá-
raszto rusnya felelmet. Indiesanak ezek a' dol-
gok: I. Mert a' kegyes embernek erőségének
a' Jehova örömének kell lenni. *Nehem. 8. 10.*

II. Mert a' jo lelki isméréstü keresztyén em-
bernek olyan bátorinak kell lenni, mint a' gyer-
mekded oroszlán. *Péld. 28. 1.* Illyen vala Nehe-
mias, ki azt mondgya vala: *vagy ilyen férfinak,*
minemüén vagyok illiké el futni? *Nehem. 6. 11.*

III. Mert a' Jehova jelen léteie, elegendő ol-
talom akár melly nagy ellensegek ellen-is. *Ha-*
Isten mi velünk kicsoda mi ellenünk *Rom. 8. 31.*

Ellenvetés. Felhet még a' keresztyén ember is midön
láttya, hogy rosszak az eszközök, ámbar jo legyen is az ügy.

F. Nem olyan Isten mint a' Mester ember, ki
a' rossz eszközzel nem tud élni, hanem olyan ki
meg az istentelen emberek által is szentül tud-
gya a' magá dicsőségét ki nyilatkoztatni. Mint
amaz gonosz Jehu által bünteté meg az Achab
háza népét s' a' Báál tisztelőit. *2. Kir. 10. 18. 19.*

V. *Haf.* *Vigasztalás.* Nagy vigasztalása lehet
hát az Isten Sionának a' szorongato háborusá-
gokban-is; mert az erős Jehova véle vagyoni.
Ugyan is ki félne akkor a' hajo töréstül, mikor
jelen volna az igen látott hallott kormányos me-
ster? A' három iffakkal hogy a' tüzes kemen-
szében jelen vala az Isten Fia, e' bátoritá meg
öket.

őket. Dan. 3. 25. E' vala az Elifeus bizkodásának fundamentuma: többenvadnak mivelünk, hogy nem mintö vélek. 2. Kir. 6. 16. Davidot is e' biztatta. A' Jehova én velem vagyok, nem félek, mit árhatna nekem az ember Solt. 118 6. Sőt maga a' Christus Jesus is ezzel ébresztette lelkét: a' ki engemet el bocsátott én velem vagyok, nem hagyot egyedül engemet az én Atyám, mért én mindenkor azokat cselekebbem a' mellyek neki kedvesek. Ián. 8 29.

Ha az egész Világ s' a' pokolnak minden Seregei ellenünk agyarkodnának is; de a' Jehova velünk való létele, mind többet téfzen annál.

Itt mindazáltal meg kell jegyezni, hogy ez a' Vigasztalás nem mindeneke, hanem csak Sioné, az az, az anyaszentegyháznak igaz tagjaie. Nem is szabhattyak a' hitetlenek magokra ez vigasztalást, mert nékiek mindenkor s' mindenképpen felriek kell; Istentől, mint kemény s' igaz itéletű Birortul; az ōrdögötül, mint hamis vádolotul és kegyetlen kínozó hohértul; a' Pokoltul, s' örök kárhozattul, mint a' bűnnek méltán érdemlett földgyátul; a' külső ellenségektül, mint meg annyi hoheroktül és az ideig való büntetésektül, ugy mint az örökké tartó kínoznak elől járó hopmesteritől. Mellyektül az Isten hivei, semmit nem rettegnék, nem léven semmi kárhozzatások a' Christusban lévőknek, Rom. 8, 1.

171 IOSAPHAT IO TANACSA

XXI. PREDIKATIO.

2: Chron. 20. 20. 1672ben. 11. Sept.

Hidgyetek a, Iehovában, a' ti Istenekben, és meg erősítettetek, hidgyetek a' Prophetáknak és Berencsések lésttek.

A' Vitézkedő Anyaszentegyház, nem ok nélkül hasonlítottatik két szárnyu repülő Sashoz: adatlának az Asszonyi állatnak két nagy sas szárnyak, hogy a' Sárkány előtt elrepülne a' pusztában. Iel. 12. 14. Mert ugyan két lelki szárnya vagyon a' Christus Gerlicze Galambjának a' mellyek által ki repöl az üldözőknek kezeiből, mint a' törtül megszabadult madarka. Sol. 124. 7. Az edgyik a' könyörgés, Istenhez való kiáltás. Bir. 3. 9. Másik az Istenben való Hiedelem s' bizodalom, mint a' fel vött leczke előnkben adgya. Ezeket lelki szárnyak: u. m. a' Könyörgés és a' Iehovában való Bizodalom által menekedett ki Josaphát, alatta valóival egyetemben a' Moáblták, és Ammoniták töriből.

A' könyörgés vagyon, az 5. 6. 7. v. ben:

A' Bizodalom a' leczkében foglaltatik bé, a' holott nem elégedvén azzal meg, hogy magatehelyes volt a' sz. Király Istenében való bizodalommal, Népet is arra ferkengeti: *Hidgyetek a' Iehovában.*

Summája. IOSAPHAT JO TANACSA, halzmaival edgyütt.

Részei 1. Vagyon a' jo Tanács. Hidgyetek a' Ie-
hovában, hidgyetek a' Prophetáknak.

2. Hasznai a' jo Tanácsnak: meg erősít-
ettek, Berencsések léstiek.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérdés. Mit téssen a' Iehova Istenben binni és bizni?

F. Istenhez ragaszkodni, Istenhez támaszkod-
ni, meg nyugodni Istenben, mint mindenre elég-
séges Istenben. Ragaszkodgyál ő hozzája, mert ő a' te
életed Deut. 30. 20. Efa. 50. 10. támaszkodgyék az ő I-
stenéhez.

Egy szóval a' jehovában hinni annyit téssen,
mint Hitből élni Solt. 37. 3. az ő igaz mondoságá-
ban, mindenre elégséges voltában s' hozzánk
való jo kedvében úgy meg nyugodni, hogy sem
boldog sem boldogtalan állapotunkban attól el-
ne hanyatoljunk.

II Kérd. Mit téssen binni a' Prophetáknak?

F. A' Sido betűben így vagyon: hidgyetek a'
Prophetákban. De meg kell jegyezni, hogy ez a'
Sido betű, Beth, neha Davids Casusnak tételik
eleiben, mint: Kijöv. 14. 31. hívének a' Iehovában és
Mosesben, az az Mosesnek. Így a' lezskében is. hid-
gyetek a' Prophetáknak az az, azoknak biztato befé-
dinek tellyes hitelt adgyatok.

III. Kérdés: Mit téssen meg erősíttetni és Berencsésé-
nek lenni?

F. Ezzel jelentetik az ellenségen való Győze-
delem s' hadakozásoknak boldog ki menetele,
mint 2. Chron. 32. 30.

JOSAPHAT JO TANACSA
TUDOMÁNY.

Valamely Nép boldog szerencsés előmenetelt vár s' ellen
segín ádaldalmat akar venni, annak a' Jehovában kell biz-
ni, hitből kel élni. Innét: *Hidgyetek L. m. Sid. 11*
32. 33. 34. Bir. 4. 5. 6. 1. Sam. 17. 44.

O K A I.

I. Mert, az igaz ember tulajdonfága ez hogy,
nem az érzékenyektől, hanem hitből él. *Habac.*
2. v. 4.

II. Mert, Híz nélkül senki Isten előtt kedves
nem lehet. *Sid. 11. v. 6.*

III. Mert, a' hívő embernek mindenek lehet-
légefek, *Marc. 9. 27.*

H A S Z N A I.

I. *Hafna Oktatas. 1.* A' Győzedelemnek meg-
nyerésére szűkféges hát a' Jehovában való hiede-
lem. Nem csuda hát, ha ma ritkan vesznek győ-
zedelmet az ellenségén a' vitézlő rendek, mert
hit nélkül hadakoznak.

II. Nevezet szerint a' hihetetlenégnek vét-
ke, edgyik derék oka az ellensétül való meg győ-
zetetésnek. Ilyen hihetetlen vala Acház. *Esa. 7.*
9. Avagy nem hisztetek hogy bátorságot nem vesztek?
v. 12. Nem kérek jelt s' nem kísírtém a' Jehovát.

II. *Haf. Feddés. 1.* Feddnek azok, a' kik
Hiteknek szemeit a' szorongatásoknak idején Isten-
hez fel nem emelik, hanem halálíg, mind a' terem-
tett állatban kereskednek, el hagyván a' teremtőt.
Rom. 1. 25.

2. Azokis, kik az Istennek dicsőfféges tulajdonfá-
gít,

gít, u. m. Mindenhatóágát, minden tudóságát s' szerelmét, semmire becsülik, s' hitkeknek vas más kaját ezekben meg nem vetik. Az ilyenek, tengeri habokhoz hasonlok, kik könnyen, hitkeknek s' a' jó lelki ismertetnek hájo törését szenvedik, *1. Tim. 1. 19.*

III. *Haf. Intés.* A' szoros állapotokban támaszkodgyál hitednek általa Istenedhez, ély hitből, fűgi Istentől.

Indittasáleknek meg gondolásától: I. Mére nem lehet oly nehézség mellyen a' Hit által nem viszen győzedelmesen. 1. Ha természets' okosságfelett való-is a' dolog, azt cselekeszi, hogy hidgy Istenben, *remétség felett, remétség alatt. Rom. 4. 18.* 2. Még akkor-is szeretteti Istent veled, mikor tégedet mint egy ellenséget úgy tárt. *Job. 13. 15. 24.* 3. A' testel s' vérrel ellenkező dolgokat is meg cselekedteti, mint Móseszel. *Sid. 126. 25. 26.*

II. Mert, az Isten Igiretit a' Hit szabja réánk, melly nélkül az Isten igireti nekünk semmit nem használnak. *Math. 9. 28.*

III. Mert külömben a' szoros állapotokban kétségben esik ember, melly után kárhozat követezik. Igy jára Judás. *Math. 27. 5. 6.*

GYŐZEDELEM ENEKE

XXII. PREDIKATIO.

Bir. 5. 1. 2.

1672ben.

18. Sep.

M

Ene

Eneke pedig Debora és Bárak az Abinoham fia
 a' napon mondvan: AIdgyatok a' Iehovat,
 mivel hogy az Izraelen esett bosszukat meg
 allotta, a' népnek szabad akarat szerint va-
 lo engedelme által.

SZokás vala régenten Izraelben, hogy az har-
 czoknak mind szomorú, mind örvendetes ki-
 menetele, versekben vagy Enekekben foglalatsék
 és a' maradékoknak örök emlékezetben ha-
 gyatatsék.

Meg halván Dávid az Izrael fiainak a' Philis-
 teusokkal való boldogtalan harczának szomorú
 ki menetelit, Sido rithmusokkal fíratá meg Saul-
 nak s' Jonathánnak az ő szerelmes lelkének és
 több erős vitézeknek a' Gilboe hegyén való el-
 esefeket. 2. Sam. 1. 17. 18. 19. 20. 21. Oh Izraelnek
 ékesége, a' te magas helyeiden meg sebesítetvén, mi-
 képpen hullanak el az erőfsek! &c. Így Jeremias
 is Sido Poesfistal írta le a' fíralmas könyvben a'
 Sido Ecclesianak s' Polgari-társaságnak fenéke-
 kel való fel fordulását.

Az Izraelbéli Afiszonyok is, mikor Dávid a'
 Goliaton győzködött volna, így enekeltének:
 Meg verte Saul az ő ezerét és David is az ő tíz ezerét.
 1. Sam. 18 6. Így Debora és Barak-is Győzede-
 lem En ket mondottanak ez fel vőtt leczkében,
 sőt az egész részben, midőn Jabinon és Siserán
 diadalmat adott Isten nekik. Alkalmazósága s'
 fűg-

függése a' leczkének, a' felső 4. részben lévő
 historiából függ, a' holott meg írják, hogy Isten
 az Izrael fiait mivel hogy nem szűnének
 meg gonoszt cselekedni v. i. adá jábinnak Ca-
 naanának Királynának kezében, ki őket huz egé-
 szténdők forgása alatt igen el nyomván, De-
 borát és Bárákot az Isten jó lelke fel indította,
 tíz ezer férfiakkal a' Thábor hegyéről alá jöven, meg ron-
 tá a' jehova Siserát s' minden táborát fegyvernek élével
 Bárák előtt v. 14 15.

Ei végezödvén a' győzedelmes harc, nem
 tartoztathattyák meg magokat Dëbora és Bárák
 hanem ilyen hálá adó győzedelem énekére fo-
 kadnak ki: *Aldgyátok a' Jehovát, mert az Izraelen
 esett bosszukat meg állotta.*

Summája a' leczkének. Deboras' Bárák Győze-
 dem Eneke, jábinnak s' Siserának meg veret-
 tetésén.

Reszei 1. AZ éneklő személyek: Deborá
 Bárák.

2. Maga a' Győzedelem Eneke.

Az elsőben vadnak 1. Az éneklők: Deborá
 s' Barák, 2. Az cselekedetek: éneklestek. 3: Ide-
 je az éneklésnek. A' napon, t. i. a' győzedelem-
 nek napján.

A' másodikban ezek vadnak: 1. Vagyon alá-
 dásra való serkentés: *aldgyátok*. 2. Az áldásnak czéla-
 lya, a' *Jehovát*. 3. Oka a' serkentésnek, az *Izrael-
 en esett bosszukat meg állotta*. 4. A' Győzedelem
 nyertésnek *Efkoz* Oka, a' *népnek engedelmeisége*.

GYŐZEDELEM ENKE
MAGYARAZAT.

I Kérd. Kicsodák voltak ezek Személyek, Debora s' Bárák?

F. Debora (kinek neve annyit teszzen mint Méhecske; meg-is felelt nevének, mert noha gyengé aszfzony volt, de még-is meg győzván, meg esipte jabint, Siferat, mint a' méhecske fülkájával az embert keservelesen megszokta csipni) volt Propheta avagy jövendő mondo aszfony, Lapidotnak Felesége, abban az időben Izraelnek itilő Birája. *Bir. 4. 4. 5.* Barák pedig (kinek neve villámás, valoban hirtelen valo villámás volt a' jábin és Sifera táborán) az Tabornak Generállya, hadi Vezére volt. v. 14.

II. Kérd. Mit akart ezzel Deborah jelenteni: *Aldgyátok a' Jehovát, és mit teszzen az?*

F. I. Ezzel Debora akarta jelenteni, hogy annak a' Győzedelemnek Fő Authora a' Jehova; ő pedig és Bárák csak Jehova Eszközei voltak.

II. Hogy ezzel jelentené azt, hogy a' hálaadás, a' győzedelem adásért, nem mást, hanem egyedül a' Jehovát illeti, Davidnak amaz szavai szerint: *Nem nekünk, nem nekünk Uram, hanem a' te nevednek adegyad a' dicsőséget. Solt. 115. 1.*

3. *Aldani a' Jehovát, nem annyit teszzen, mint áldottabbá tenni annál, a' minémű áldott, holott az örökké áldott. Istent senki áldottabbá nem teheti, hanem csak annyit teszzen, mint Istennek a' győzedelem adásban valo mindenhatóságát s' jovoltát meg ismérni, és azt hirdetni, celebrálni.*

III. Kérd. Mit kell érteni az Izraelen esett bosszúknak meg állásán?

F. AZ

F. Az Isten igaz itéletinek, Siferának s' jabinak el rontásában való, végben vitelet, Executiojar. Kik hufz esztendők alatt nyomorgattak az Izraelt. Igaz dolog volt az Istennel hogy a' nyomorgatoknak, nyomorusággal s' romlásal fizessen. 2. *Theff.* 1. 6.

IV. Kérd. Mit kell érteni a' Népnek szabad akarat szerint való engedelmeiségén, és kicsodak voltak azok?

F. Ez volt a' Népnek engedelmeisége, hogy Deborá s' Barák nem birsággal, nem erőszakkal űzték a' népét a' hadban, hanem örömmel, magoktul indítván, kész szível mentenek a' Jehova segítségére.

Azok pedig a' kik szabad akaratyok szerint mentenek, kiváltképpen ezek voltak, u. m. Zebulonnak és Nephthalinaknépe, melly halálra vetette magát. *Bir.* 5. 18. Ezeken kívül voltak Ephraim, Benjámín, Máchir, Issachar, Aser, Dán nemzetségeiből. De olyanok-is voltak, a' kik el maradtak a' harczrol s' nem mentenek ki a' Jehova segítségére az erősek ellen, mint a' Merozitak, kik meg is átkoztattak: *Átkoztatok a' Merozt, aze mondgya a' Jehovának Annyala, atkozván atkoztatok az ő lakosit. Bir.* 5. 23.

T U D O M A N Y.

Valaki igaz lelki Izraelita és az Isten Anyaszentegyházának igaz tagja, mikoron láttya s' hallya az Isten Népeinek ellenségén való dicsőséges győzedelmét; akkor győzedelem énekét kell annak énekelni, az Isten nevének, mint győzedelem adójának, magasztalására kell ki fokadni,

181 GYŐZEDELEM ENEKE

mi, s' egyedül neki kell tulajdonítani a' glorias.

Aldgyátok a' Jehovát, így áldották s' mások. kál is áldatták a' Jehovát, ezek a' két győzedelmes drága Fejek Deborah és Bárak. Mikor Pharaho a' veres tengerben borult, Mozes és Mária, ilyen győzedelem enekét enekletek: Eneklek a' Jehovának, mert az ő nagyságos hatalomságát meg jelentette, a' lovakat és a' lovagokat a' tengerben veszté. *Kijöv. 15, 1.*

Esther Királyné idejében, mikor a' Sidokel lenségi el veszték, Purim nevű Innepet innepletek, a' szegény Sidok. *Esth. 9. 21. 22. 23. &c.* Mikor Babylon el romol, a' mennyei teregek, *Halleluját fognak mondani: Iel. 19, 1.* AZ Meny. sz. Apostolok és Prophéták örülni fognak Babylonnak veszedelmén. *Jel. 18. 20.*

L. m. ezeket a' sz. írásbéli tanubizonyságokat is Solt. 58. 11. 12. *Örül az igaz, mikor látja a' bosszúállást, az ő lábait mossá az bi ellenek vérében. Solt. 9. 1. 2. 3. Iel. 12. 10. Solt. 76. 7. 12.*

O K A I.

I. Okvétetik az Isten részéről. 1. Mert egyedül őtet illeti (nem mást) Sionban a' dicsíret *Solt. 65. 1. 2.* Azért a' győzedelemért csak neki kell azt adni. 2. Mert, a' szabadtáft és győzedelmet ez alatt a' conditio alatt adgya Isten, ha őtet dicsőíttyük *Solt. 50. 15.*

II. Ok, Vétetik az Anyaszentegyház részéről. Mert annak boldog előmenetele s' boldogtalansága köz, annak minden igaz Tagjaival.

Esth.

Esth. 4, 13, 14. Mardocheus az Esther megmaradását egybeu köti a' Sidokeval, romlását is, azoknak romlásával. Ha valakinék javai a' tengeri hajóban vadnak, örülni kell annak a' hajónak megmaradásán, mert az ő javai is úgy maradnak meg. A' magános jó, a' köz jobban vagyont bé foglalva. Innét vagyont, hogy a' nagylelkek eleitől fogva szorgalmatoskodtanak az Anyasz egyház közönséges javáról *2. Sam.* 11, 11. *2. Sam.* 4, 13

III. Ok vetetik, azoktól a' hasznoktól, melyek származnak az Isten Anyasz egyháza ellenséginek romlásokból. 1. Mert mikor azok uralkodnak ohajt a' nép, mikor pedig az igazak uralkodnak örül a' nép, *Peld.* 20, 2.

2. Mert, az Isteni porban heverő tisztelet, olyankor helyére állattatik. *Zech.* 4, 6, 7.

I. Ellenvetés. Nem szabad örülni embernek félebarátja romlásán; mivel az Isten Anyasz egyháza is, kárhoztattja az ördögi örömet (*επιχαίρεσθαι*) *Mich.* 7, 8. Ne örülj én ellenségem az én nyavalyámon &c.

F. Valameddig remétség lehet valakiknek Megtérések és idveiségek felől, mind addig könyörögni kell azokért, annyival inkább romlásokon nem kell örülni; de mikor minden remétség elmeczcődik, meg jobbulások felől, s' mikor csaharatai képpen eszünkben veszfűk, hogy Istennek s' az ő Népének meg esküt ellenségi, akkor nem tilalmas azok romlásán örülni s' Istennek hálaát adni. Mindazáltal ilyen conditiók

alatt: 1. szent indulatokból kell annak származni s' ez alatt a' tekintet alatt, a' mennyiben Istennek Ellenségi, nem miénk. Nem azoknak Nyomorúságán örülven egyenefsen, hanem azon a' nagy jon, a' melly ebből származik az Isten Anyaszentegyházára. 2. Elegyes indulatokból, kell lenni: a' mennyiben emberek szánnunk kell, a' mennyiben olyan emberek, kikben az Isten Igasága megyen véghez, ányiban örülnünk kell és Istennek hálaikat kell adnunk.

II. Ellenvetés. Lám Salamon is azt mondgya: mikor el esik a' te ellenséged, ne örüly, és mikor megütözik, ne fuvalkodgyék fel a' te elméd. Péld. 24. 17.

F. Ketséle az öröm, Testi s' Lelki. Amaz, a' boszszuállásnak ki töltésének kívánásából származik. Ez, az Isten dicsőségehez való Buzgóságból. Az első tilalmas, a' másik nem, midőn láttyuk, hogy az Istennek az ő meg nyomorított szentiben meg homályosított dicsősége ki nyilatkoztatik; midőn láttyuk hogy a' meg fizetésnek ideje el jött az Isten Anyaszentegyházának gyógyulhatatlan ellenségire.

H A Z S N A I.

I. Haß. Oktatás. I. Nem igaz Izraelita hát, hanem Edomita, ki hálván az Isten s' az ő Népeinek meg eskütt ellenséginek romlását, győzedelem énekét nem mond s' kinem fokad az Isten neve dicsőítésére. Nem igaz fiu, ki az ő Anyának az Ecclesianakgyőzedelmén nem örvendez. Nem igaz tag, a' melly a' tag társoknak jól lé-

sen nem örül. Egyszóval, a' kik nem örülnek, hanem bánattal hallják, mikor az Antichristus országa romol.

11. Sok Tobiasok és Sanballátok vadnak, kik a' lelki Jerusalemben felépítésében ellentartanak, sőt tellyességgel el akarnák hagyni az építőkkel az elkezdett sz. Munkát. *Neh. 4. 7. 8.* nem hogy örülnének s' Istennek hálákat adnának, annak romladozott falainak felépülésén.

11. *Hass. Intés.* Örüllyön hat, valaki igaz Izraelita az Isten népének győzedelmen s' annak ellenséginek romlásán, nyissa meg száját a' háladáfra.

Kérd. Miért kell ezt eslekedni?

Két rendbéli indító okokból mozdításunk: *Elsőben.* mozdításunk, a' mennyiben Emberek vagyunk. *Másodszor.* a' mennyiben keresztény emberek vagyunk. 1. Mert, a' jó Természethek jele, örülni felebaráttya javának s' előmenetelinek. 2. Mert, látjuk, hogy még az erzeketlen teremtetett állatok is egy mást el nem rontják, hanem a' köz jora szolgálnak. Mint a' Nap a' Világ szeme, szolgál az egész világnak. 3. A' Természet világa is arra serkeng, hogy a' köz jön örüllyön az ember.

A' mennyiben keresztény emberek vagyunk, ezektől indításunk: 1. Mert a' Szentek Edgyesége azt kívánja. Az az Edgyesség pedig abban áll, hogy egy Istenünk, egy Urunk, egy Hie-tünk, egy remétségünk, egy keresztségünk va-

185. GYŐZEDELEM ENNEK
 gyon. Eph. 4. 3. 4. II. Mert az Isten Mindénha-
 toságának s' jóságának tulajdonságát meg kell
 dicsőítenünk és fel magasztalnunk. III. Mert,
 ezzel mutatjuk meg, hogy szorgalmatosak va-
 gyunk az Isten frigyének ládája felől, mint Eli
 Pap, ki szívé dobogva felti váia az Isten ladját.
 1. Sam. 4. 13. Adgyon az úr mi belénk is olyan
 lelket, hogy az Evangelium Frigyének Ladját,
 minden feltő jóságunknál inkább
 felthessük. Amen.

IOSUE KÖNYÖRGESENEK

H A T H A T O S Á G A.

XXIII. P R E D I K A T I O.

iosue. 10. 12. 13. 1672 ben. 22. Sep.

Akkor szolla iosue a' Iehovanak, a' napon mel-
 lyen a' Iehova kezében adta az Emorrhé-
 usz az Izrael fiainak, és monda Izrael se-
 mei előtt: Nap Gibeonban ally meg és Hold
 az Ajaalon völgyében. Es megvára a' Nap
 és meg alla a' Hold, míg bosszuz alla az Iz-
 rael nemzetsége, az ő ellenségin.

A' hitből származott könyörgésnek olly hat-
 atosága vagyon, hogy Isten arra szerel-
 mének rendkívül való jeleit sokszor meg mu-
 tatta, sőt szolgai kedvükért nagy csudákat csele-
 kedet. Gedeon, midőn a' szabadulásnak csal-
 batat-

haratlan jelejl kivánta volna, a' fűrt Gyapjunak vizelségét és szárazságát, meg nyere Istentől. *Bir.* 6. 36 37. &c. mert egy izben csak a' fűrt gyapju vala harmatos, úgy hogy egy csefze vizet facsara ki belőle; Gedeon, az egész föld száraz vala, másod izben pedig a' gyapju száraz vala s' az egész föld harmatos. Ezechias midőn könyörgött volna életének hosszabbulásáért, Csudát tőn Isten, mert az Acház murato Oráján tiz gradussal visszavoná az árnyeket, jelentvén azzal életé hosszabbittatását. *2. Kir.* 20. 11.

De mind ezeknél nagyobb Csuda vagyon a' leczkében, a' helott a' josue könyörgésére a' Nap s' Hold, ez mindenkori mozgásban levő nevezetes Teremtési Istennek, meg állanak.

Alkalmatossága a' leczkének rövideden ez: Midőn Isten josue-nak az Amorrhéusoknak őt Királyn győzedelmet adott volna, azokaz nagyobb részre köelsővel vervén agyon, hogy az ő győzedelme annál teleyesebb lehessen, mivel lemenőlen volt a' nap, könyörög Istennek, hogy a' Napot s' holdat állassa meg az Egen, hadd vehessen tőkélletes győzedelmet ellenségén, Istentől meg halgattatik.

Summája. a' Leczkének. josue könyörgésének Hathatosága a' Napnak s' Holdnak meg állatásában s' a' tőkélletes győzedelem nyeresben.

Részei. I. josue könyörgése. *Akkor bolta josue a' jehovának &c.*

II. Könyörgésének Hathatosága avagy arra való felelet. *Meg áll a' Nap &c.*

I. Kérdés. Mit kell a' léborával való szolláson érteni?

F. Szokásos szava járása az a' sz. Irásnak, hogy a' buzgo könyörgést, Istennel való szollásnak és beszélgetésnek nevezze. Mint Abrahám fe. lől mondatik, hogy Istennel akart szollani. Ter. 18. 27. *Im most kívánnék szollani az én Urammal, noha por és hamu vagyok, az az, akarok könyörögni Sodomáért és Gomorrháért. A' könyörgés pedig mondatik szollásnak, azért mert a' hiveknek olly lelki barátságok, (familiaritások) vagyon Istennel, hogy mint edgyik jó akaro barát, baráttyával; ők-is bátorságosan beszélhetnek Istennel a' könyörgésben. Így beszéllet Mozes. Kijöv. 33. 11.*

II Kérd. Miért kívánta, hogy a' Nap és Hold meg állyanak?

F. Kétségnélkül azért, hogy már közelitvén az estve, ellenségin tellyes győzedelmet nem vehetett volna, ha Isten ezt a' csudát ő kedvéjért nem tőtte volna.

III. Kérdés: Vallyon mi lehet az oka, hogy a' pogányok Historiaiban semmi emlékezet nincsen erről a' Csudatételről, holott az egész világnak hírével kellett volna lenni, hogy akkor az nap huszon négy órával hosszabbított meg, mivel az mondatik, hogy egy egész nap estig nem sietett el enyészni. Josue, 10. 12.

F. I. Némelylek azt mondgyák, hogy ez a' Csuda csak Gibeonban és Ajjalonban láczozott, mivel Josue, is azt mondgya: Nap áll meg Gibeonban. II. A' Trojai hadakozások előtt, semmi Regi-

Regiségnek leírása nem találatik a' pogányok historiaiban, mellyek a' Josue ideje után egynehány száz esztendővel lőttének; nem csuda hát, ha semmi külső historia erről a' csuda tételről nem emlékezik. NB. Ennek a' csuda tételnek nagysága abbannis állott, hogy negyven nyolcz órák alatt, nem csak a' Nap s' Hold, hanem az Egnek egész alkotmánya szokot mozgásátul meg szűnt.

IV. Kérd. Micsoda haszna volt a' Josue könyörgésének?

F. Ez, hogy a' természet Törvénye felett, a' természet authora az Isten, engedelmeskedtette a' Napot és Holdat Josuenak s' azok által adott néki győzedelmet.

TUDOMÁNY.

Akár melly dolognak s' kiváltképpen a' tellyes győzedelemnek megnyerésére, hathatobb eszköz nincsen a' forró könyörgésnél. Innét jó ki, mert Josue könyörgött Istennek, állassa meg a' Napot és Holdat, hogy ő tellyes győzedelmet vehessen ellenségin s' a' mit kívánt elnyerte. Salamon a' Templom felszentelésekor, ezt az Eszközt u. m. a' könyörgést esinálta győzedelem Eszközének: Ha mikor ez nép baddal kimenend az ő ellenségire, azon az uton a' mellyen elbocsátod, ha könyörögnek tenéked ez Város fele, mellyet valasztottal, te meg halgassad a' népnek könyörgését &c.

Moses az Izrael Táborát, ilyen könyörgéssel indította el, Kellyfel Iehova és béledgyenek el a' te ellenséged és

gid és fussanak el a' kik tégedet gyűlölnék a' te országod előtt. Száml. 10. 35. Solt. 68. 1. Deut. 33. 27. 28. 29. 2. Chron. 14. 11. 12. 2. Chron. 20. 12. 15. Kijöv. 17. 9. 10. Bir. 16. 28. 29. 1. Sam. 17. 45. 1. Sam. 7. 9. 12.

O K A I.

I. Mert, a' könyörgés olyan kulcs (clavis viscerum Dei) mellyel az Ecclesia eleitől fogva az Isten szívére magához meg nyitotta s' meg hajtotta Joel. 2. 17. Légy kegyelmes Uram a' te népedhez etc. vesd őszve v. 18. Es nagy buzgó szeretettel hozzá fogadgya az Ur az ő földének népét s' meg kegyelmez az ő népének.

II. Mert a' könyörgésnek Istent győző ereje vagyon. Ter. 32. 28. Izrael léssen a' te neved merébe az Istenen diadalmas válsál, az embereken is diadalmas léssél. Az igaznak könyörgése nagy erejű. Jac. 5. 16.

III. Mert az igaz Hitből származott könyörgés az Istennek mindenre elégségét és Cselekedő jövöltát úgy meg fogja, hogy Istentől a' mi kérünk, meg adhattya s' meg is akarja adni. Rom 4. 21.

Ellenvetés. Ha az könyörgés olyan hathato Eszköz, nem kell hát egyéb eszközzel élni?

F. Nem rekeszti ki az egyéb szabados eszközöket, hanem bé foglallya. David könyörgéssel ment a' Goliatra; de azonban parittyával, s' őt kövecskékkel is élt mint eszközzökkel. 1. Sam. 17. 40. 45.

H A S Z N A I.

I. Haszna Oktatás. I. Nincsen hát az Isten Népeinek

pének drágább kincse a' könyörgésnéi, mert ezzel mindent s' ellenségün való győzedelmet-is nyerhet Isten től. Ez igazán a' mennyországnak megnyitó kulcsa.

II. Ritka ajándék ez e' mai időben. Ném sokan vadnak a' nagy könyörögghető jósuek. Innét nagyon, hogy ritkán győzködik az Isten népe, mert nem tud hathatóképpen könyörögni a' győzedelemért.

II. *Haß. Feddés.* I. Feddetnek, a' kik a' könyörgést haszontalan eszköznek tartják s' azt megvetik, amaz Isten nélkül való emberekkel így szólván: micsoda a' mindenható Isten, hogy ötet tiszteljük? avagy mit hasznatunk velle, ha önék esedezünk.

II. A' kik könyörögnek, de nem hitből, hanem kételkedve *Jac. 1. 6. 7.*

III. A' kik rosz végre könyörögnek *Jac. 4. 3.*

IV. A' kik csak a' szorongatásnak idején könyörögnek *Péld. 5. 26.*

III. *Haß. Intés.* Vegyük elő hát, ha valaha mostan ezt a' drága eszközt a' könyörgést, s' ezzel segítsük az Isten Anya (szentegyházát) (*Preces & lachryma sunt bombardae nostrae*) könyörögjünk az Isten népének Győzedeméjéért ezektől indítván: I. Mert nem nehéz, hanem könnyű eszköz ez, ha erőtelen vagy beteg-is valaki de ugyan lehet annyi ereje, hogy csak szívével s' ajaka mozgásával is könyöröghet.

II. A' könyörgésnek ereje tovább ér, mint az ellenség fegyvere, mert a' csak közelről sérthet.

ti az az embert, de amaz távulról is.

III. Mert há az Isten Szolgái a' Mofesek az ő könyörgő kezeket le bocsáttyák, diadalmar véfnek az Amalechiták az Isten népét. *Kijöv. 17. 11.* Az Isten népe meg futamodik az ő ellenségé előtt s' Icaboddá léfzen; minden dicsőségetől meg fojratik i. *Sam. 4. 21.*

EVANGELIUM SZABADOS

FOLYASMERIVALO KÖNYÖRGES.

XXIV. PREDIKATIO.

Coloff. 4. 3.

1672ben. 24. Sep:

Könyörögven mi éretünk-ís, hogy az Isten nyissa meg minékünk az ő beszédének (hirdetésének) ajtaját, hogy folhassuk a' Christus titkait, mellyért én fogoly-ís vagyok.

TUdván az ezer mester ördög, a' mi idvefégünknek nagy ellensege, hogy az Evangelionnak szabados folyása; az ő Országának elrontására, igen hatalmas esköz; ezokáért eleitől fogva fokképpen akarta azt, mind titkon, mind nyilván meg gátolni: I. Neha hirtéffel és a' hamis tudománynak konkolyának hintésével *Matth. 24. 24. Matth. 13. 25.* II. Neha erőszak-kál, avagy el akarván nyelni Istennek az Evangelionnak hirdetése által sületett fiait. *Jel. 12. 4.* avagy a' Christus folgait meg tiltván, hogy ne folhyanak a' Jelus nevében. *Csel. 4. 17. 18.* avagy

tóm.

EVANGELIUM SZABADOS FOLYA- 192
Ömlőczben hányatván öket, 2. Tim. 2. 9.

Pál Apostol, tudván a' Sátánnak ezeket a' me-
sterségit, orvóságot ír eleikben a' Colossebe-
lieknek:

Summája. a' leczkének. Az Evangélióm Szaba-
dos folyásáért valo könyörgésre, Apostoli ösz-
tönözés.

Részei.

1. Apostoli intés, köszönségesen, hogy ő érte
könyörögjenek. 2. Nevezet szerint, hogy az E-
vangélium szabados folyásáért könyörögjenek.

3. Okái az Intésnek: 1. Mert a' Christus
titkait ugy szökhátya. 2. Mert ő fogoly azért.

M A G Y A R A Z A T

I. Kérdés. *Miért kívánnya az Apostol, a' Colossebe-
lieknek érte valo könyörgését?*

F. Nem azért, mintha ő tőlök valami Esedé-
ző közbenjáróságnak tisztit kívánta volna; ha-
nem csak egymáshoz valo szeretetnek es szük-
segnek tisztit kívánnya, mint 2. Cor. 1. 11. *Tis mi
velünk egyetemben mi érettünk a' könyörgésben munkálod-
tok &c.* Innét azért nem sutulhatyák ki a' Pá-
pisták, az meg holt szenteknek a' vitézkedő Ec-
clesianak tagjaiért főről főre valo esedezéseket,
mert itt az élők az élőkért, az ő érdemeket I-
sten előtt nem hányják vetik, hanem alázatos-
san az ő könyörgéseket öszvé körik. Csak tár-
sok a' könyörgésben, nem a' közbenjárásban.

II. Kérd. *Mit kell érteni az Isten Beszédének asza-
jának meg nyitattatásán?*

F. Hármat foglal ez bé magában: 1. Me-
nyitni

nyitni, az Isten beszédének Ajtaját, annyit té-
 fzen, mint belső tehetséget, illendőséget és mind
 azokat az ajándékokat adni, a' mellyek az em-
 bert alkalmatossá teszik az Evangeliumnak hir-
 detésére. Mert, én adok száját és bölcseliséget,
 mellynek ellene nem szólhatnak, sem ellene nem ál-
 hatnak; mind azok a' kik magokat ellenetekben
 vetik. *Luc. 21. 15. Solt. 51. 15.* 2. Annyit téfzen mint
 hathatová tenni az Evangelium predikállását,
 velle lévén Isten kiválképpen valo modon, an-
 nak hirdetőjével. Így teterett hathatová a' sz.
 Pál predikállása a' Lydia szívének meg nyitásá-
 ban. *Csel. 16. 14.* Így ezen szent Pál kivannya az
 Ephesumbelieknek az ő elméjeknek meg vilá-
 gosítását. *Ephe. 1. 17. 18.* 3. Annyit téfzen, mint
 az Evangelium hirdetésére valo szabadságot adni,
 és minden akadékokat el háritván, mellyeket az
 Ördög s' e' világ az ellen keresztül gördit az ut-
 ban, minemű volt a' sz. Pál sokszori meg töm-
 löcöztetése, melly miatt az Evangeliumot nem
 hirdethette. Ilyen a' számkivetés. Egy szoval
 arra inti a' Colossebelieket, azon könyörögje-
 nek; adgyon Isten olly bekelességes napokat, hogy
 az Evangelium szabadon folyjon és állassa he-
 lyére az Evangelium szabadságát.

III. Kérdés: *Micsoda értetik a' Christus Titkain?*

F. A' meg feszített Christusról valo tudom-
 mány *1. Cor. 2. 2.* Titok azért, mert csak a' jele-
 néből, mehetni végére.

IV. Kérd. *Miért adgya s' oda az Apostol, mellyért so-
 goly vagyok.*

F. I.

F. 1. A' Népre nézve, hogy a' ki ennyi fogságot s' tömlőczőséft el szenvedett ő érettek, méltó arra, hogy annyi szenvedéséjért ötet is feresítsék. 2. Az Evangeliomra nézve, hogy azis nagyobra becsültések, mint valami drága kincs, mellyért az Apostol annyi fogságot szenvedett.

T U D O M A N Y.

Valaki a' Sátán országának le romlását s' a' Christus országának fel állatását buzgovan kiuánnya, annak az Evangeliom szabados folyásáért avagy az Isten beszéde Ajtájának meg nyitásáért forrovan kell könyörgeni. Ki jó egyenesen a' leczkéből s' magyarázatból, mert szent Pal erre a' tisztekre ősztönözi a' Colossebelieket, hogy az Isten beszéde ajtajának meg nyitásáért könyörögjenek.

L. m. Rom. 15. 30. 31. Eph. 6. 18. 19. 2. Theff. 3. 1. 2. Solt 51. 20.

O K A I.

I. Mert, az Evangeliomnak szabados folyása a' Sátán Országának el rontásának és a' Christus Országa fel állatásának hathato eszköze. Ez által vezetik ki az Isten házából, amaz erős fegyveres. *Matth. 12. 29.* Kerüli az ördög s' gyűlöli ezt a' világoiságot, mivel ez, a' ferétségnek cselekedéit ki nvilakoztatja. *Ján. 3. 20.* Ellenben a' Christus országa ez által terjed. *Csel. 28. 31. Csel. 12. 24.*

II. Mert, igen drága Privilegiuma az Isten népének az, midőn az ő utkait (oraculumit) reá

195 FOLYASÁERT VALO KÖNYÖRGES
bizza; akkor lesz pedig az, mikor az Evangeli-
omnak szabados folyást enged. *Rom. 1. 1. 2.* El-
lenben a' melly nép között *nincsen a' látás elvéssé.*
Péld. 29. 18.

III. Mert, az igaz Isteni tisztelet olyankor ál-
lattatik helyre, a' mellyből ki mondhatatlan örö-
me következik az Isten népének. Így örüle-
sőt ugyan tánczola Dávid, mikor a' budosó Frigy
ládát haza vive. *2. Sam. 6. 14.* Így örülének a'
szegény Sidok mikor Zorobabel a' Templom-
nak felső követ fel tőtte vala a' Népnek hálá a-
do kiáltásával *Zach. 4. 7.*

IV. Mert, akkor mikor az Evangelium szaba-
dosan foly. annak hirdetői, helyekre állanak.
Akkor az Urnak Papjai Igasságnak ruháiban öl-
töztetnek *Solt. 132. 9.* Akkor azok fejében tiszta
Pap süveg tétetik. *Zac. 3. 5.*

V. Mert olyankor a' hamis tisztelet el rontá-
tik. A' Dágon le tőretik. *1. Sam. 5. 1. 2. 3.*

VI. Mert, mellynél nagyobb a' lelki szabad-
ság, a' külsőnél; annál nagyobb jó az Evange-
liom szabados folyása. NB. Sz. Pál a' leczké-
ben, nem arra inti egyenesen a' Colossebelieket
hogy könyörögjenek az ő tömlőcze ajtajának
meg nyitásáért, hanem az Isten beszéde ajtajá-
nak meg nyitásáért; mivel ő azt dragább szabad-
ságnak tartotta, a' tömlőczből való ki szabadu-
lásnál.

H A S Z N A I.

I. *Hast. Oktatás, 1.* Nem lehet kimondhatatlanabb
öröme

öröme a' Christus Országának előmenerelit ohajto Léleknek, mint midőn láttya, hogy az Evangeliomnak szabados folyása legyen. Nagyobb keferüése sincsen, mint mikor annak folyása meg gátolhatik, mikor a' Dágon fel emelhetik; az Isten oltári le rontatnak. Ez innét jó ki, mert mind maga buzgovan könyörög az Evangeliom szabados folyásáért s' mind egyebet arra ösztönöz. 2. Valaki azért könyörög ki teszik, hogy az Sion barátja s' nem Babyloné. 3. Az ilyen könyörgés kedves Isten előtt s' meg is halgattatik,

II. *Haß. Feddés.* 1. Feddi ez tudomány azokat, kik ohajtyák külső szabadságoknak, helyben állatásat, de nem az Evangeliomnak szabados folyását: Hafokért könyörögnek, de nem a' lelkek eledeléjért. II. Feddi azokat is, kik nem csak nem könyörögnek annak szabados folyásáért, hanem inkább azon igyekeznek mint gátoltyák meg az Evangeliom szabados folyását. De haszontalan minden igyekezetek. *Csel. 5. 38. 39.* *Mert ha Isteniöl nagyon el nem bonthatták, hanem csak Isten ellen tusakodtak.*

III. *Haß. Intés.* Ha szereted s' kívánod a' Christus Országának virágzását, könyörögj az Evangeliom szabados folyásáért. Kettőzt gondoly meg: Elsőben, azra' meg firathatatlan kárt, melly annak meg akadályoztatásából következik, u. m. 1. Létki éhséges szomjuság. *Amos 8. 11.* 2. Létki vaktság s' tudatlanság; *Eph. 4. 18.*

197 FOLYASAERT VALO KÖNYÖRGÉS
3. Istentől való elszakadás Péld. 39. 18. 4. Isten
nevének káromoltatása. Solt. 42. u. Hol vagyon a'
te Istened? Másodszor, gondold meg azokat, a'
meg becsülhetetlen jokat, mellyek az Evangeli-
om szabados folyásából származnak, u. m. 1.
Az Isten Dicsősége az által való terjesztése.
Csel. 13. 48. Luc. 19. 43. 2. A' Lelkeknek az ál-
tal való meg nyerettetése s' az üdvözülendők-
nek szaporodása. Csel. 2. 47. 3. Az Bűnnek em-
berének az Isten szájának lelkevel való el törlé-
se, 2. Theff. 2. 8. Kit az Ur töröllyőnel hamar. Amen

ISTEN VALASZTETELIRE

VALO FIGYELMEZÉS

XXV. PREDIKATIO.

1 Solt. 85. 9. 1672ben. 25. Sep.

Meg halgatom mit szól a' Jehova Isten, mert
szól békeséget az ő népének és az ő ke-
gyesséinek, de ne térjenek a' bolondságra-

A' nyomoruságnak közepette nyögő Isten
Népének két nevezetes tiszti vagyón: Ed-
gyik, ez hogy a' nyomoruságból való meg sa-
badulásért Istent hiva segítségül: Solt. 50. 15. *Hij
segítségül engemet a' te nyomoruságodnak idején. Másik,
az, hogy a' meg szabadításért Istent dicsőítse.
En meg szabadítalak tégedet és te dicsőítesz engemet. Mint
hogy pedig különbben nem tudgya az Isten Né-
pe, miért adgyon dicsőséget Istennek, dereka-
lan*

fan réa kell arra figyelmezní micsoda válašt té-
 lzen Isten az ő könyörgésere, a' miképpen eb-
 ben a' 85. dik soltarban cselekeszik az Isten ré-
 gi Anya szentegyháza. mert elsőben így könyö-
 rög, *Téri meg mi hozzánk, mi szabadításunknak Isten és*
szálljon le ellenünk való haragod v. 5.

Minékutánna, bé adta volna a' Supplicatiot,
 a' választételre figyelmez a' fel vött leczkében:
meg halgatom mit szól etc.

Summa szerint vagyon itt: A' szabadulásért kö-
 nyörgő Isten Népének az Isten választételere
 való figyelmezése.

Részet: 1. A' Figyelmezés, *meg halgatom, etc.*

2. A' Választétel, *mert szól békefféget.*

Az első részben ezeket kell meg jedzeni:

1. A' figyelmező személyt, melly az Ecclesia.

2. Annak Munkáját, a' figyelmezést vagy rea
 való halgatást.

3. A' figyelmezésnek Czéllját, melly a' Iehova
 Isten Izava.

A' másik részben ezeket kell meg jedzeni.

1. A' Választételt, *szól békefféget etc.*

2. A' Személyek kiknek szollja a' békeffé-
 get, t. i, az ő Népének és kégyessének

3. Azokhoz való Intés. *Ne térjenek a' bolondságra.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Mit téssen meg halgatni a' Iehova Isten szavát?*

F. Annyit téssen, mint szorgalmasan réa vi-
 gyázni és figyelmezní, micsoda válašt télzen
 Isten a' könyörgésre. Így vigyázott Hábakuk

199 VALÓ FIGYELMEZES
Propheta az ō órálló helyében, mit felelne Isten
néki az ō panaszolkodo könyörgésére. Habak. 1.
23. v. ō. Habak. 2. 1. 2.

II. Kérd. *Miképpen soll az Isten?*

F. 1. Néha élő szoval. mint az O. T. mikor az
Isten száját meg kérdették és Isten is meg felelt
az Urim és Thummim által. Innét mondatik,
hogy Isten nem felelt meg Saulnak, sem álom
által, sem az Urim által. 1. Sam. 28. 6.

2. Ma Isten nem szoll élő szoval, hanem az ō
Gondviselésének munkáiban, midőn nagyságos
dolgokat cselekeszik mi velünk. Solt. 126. 3.

III. Kérd. *Mit téiben békeséget solni?*

F. Békeséget szolni, így magyaráztatik, Esa.
40. 1. 2. szive szerint szolni az Isten népének és
hirdetni, hogy mind bűne mind büntetése meg
engedtetett.

IV. Kérd. *Kiknek soll Isten békeséget?*

F. Nem mindeneknek; hanem az ō Népének
és az ō kegyesseinek. Nem a' hitetleneknek,
mert az Istenetlennek nincsen békesége, azt mondja
az én Istenem. Esa. 48. 22.

V. Kérd. *Mit téiben az intés: de ne térjenek,
a' bolondságra?*

F. Mint ha mondaná: Illetlen dolog volna a'
regibolondságra, az elébbi okádásra vissza térni,
a' kiknek egyszer Isten békeséget szollott.

Szizuk ki ez leczkének Lépes mézzét.

TUDOMANYOK.

1. *Vagyon olly idő, mellyben Isten nem soll békeséget
az öné.*

az ő népének. Ilyen állapotja volt akkor az Isten népének mikor ez a '85. dik Soltárt éneklette.

II. Nagy oka vagyon, a' miért Isten nem szoll békeféséget az ő népének. t. i. valami nagy bolondság, nagy vérek. Innét: Szoll békeféséget, de ne terjének az elébbi bolondságra.

III. Valamíg Isten nem szoll békeféséget az ő népének, mind addig, nem lesz békeféséget.

IV. Könnyű dolog Istennek, békeféséget szollni az ő népének. Mert csak szoll, s' mindigárt békeféség léfzen, mint a' teremteskor csak szollott s' mindigárt lettenek mindenek.

V. Soha oily háboruságos állapotja, nem lehet az Isten Népének, hogy végre békeféséget ne szollyon Isten neki.

VI. A' melly népnek egyszer Isten békeféséget szollott, nagy bolondság volna attol, elébbeni bűneire vissza térni.

Ez Tudományok mind kijőnek a' leczkéből de mivel elég papirosunk pénzünk nincsen, egy közönséges tudományt láfünk.

T U D O M Á N Y:

Nem elég sünetlen könyörgeni Istennek, hanem valóis kell figyelmezeni, mit szollyon és ha bekeféséget szoll az ő népének.

Egy szóval: A' könyörgő embernek valóis kell arra figyelmezeni, micsoda választ részen Isten az ő könyörgésére. Innét, mert a' Sido Ecclesia, minekutánna Istennek azon könyörgőt volna, hogy terjén meg hozzá és balicsa le ellene való haragját; várta mit fe

mit felellyen Isten az ő könyörgésére, a' lecz-
kében,

Sz. Irásbeli Tanu bizonyságok. *Habak.* 2. 1. 2.
Mich. 7. 7. *Solt.* 5. 4. *Zach.* 1. 13. *Dan.* 9. 20.

O K A I.

I. Mert- ha az Isten választételére nem figyelmez
valaki, az Isten Nevét hejában vélti fel, és az
Isten Rendelésével nem jól él, mintha a' kö-
nyörgés halzontalan eszköz volna annak a' veg-
nek el érésére, a' mellyre Istentől rendeltetett;
holott a' buzgo könyörgés bizonyos eszköze
a' kívánt dolog meg nyerésének. *1. Ján.* 5. 14. 15.
*Valamit kérünk az ő akarattya szerint, minket meg hal-
gás. ecc.*

II. Mert, az Isten Tulajdonsági hejában vé-
tetnek fel. 1. Mert az ilyen könyörgő, a' ki
reá nem figyelmez az Isten választételére, azt
gondollya, hogy az Isten keze meg rövidült
és meg nem tarthat. *Esa.* 59. 1. 2. Azt- is gon-
dollya, hogy az Isten fiket s' nem hallya a'
könyörgést, és így az Istent ettől a' tituluffatul
meg fosztja, hogy ő, könyörgésnek meg halgatásá-
nak Istenének hivattatik. *Solt.* 65. 2. Az ilyen em-
ber, Istenbül Bálvánt csinál minemű vala az,
mellyet illyes csufol vala, *ne talám mással vagyons
néki beszéde, vagy valakit kerget, avagy urban va-
gyon, avagy alussák, és felserken.* *1. Kir.* 18. 27.

NB. A' Supplicálok, nem mindgyárt távoznak
el a' Király Ajtajától, mikor be adták az
supplicatios, hanem mind addig várakoznak,
mig válaszok lészzen, III Mert

III. Mert, ha a' könyörgő Lelek ezében nem veszi az Isten Választételét, az ő könyörgésére, miképpen tud hálákat adni? David minékutánna meg halgattatott, úgy tudott hálákat adni. *Solt. 106. 1. Szerettem az Urat, mert meg halgatta az én sómat és az én imádságomat.*

IV. Mert, ha a' könyörgő ember reá nem figyelmez, az Isten választételére, nagy lelki kárt vall; ellenben nagy öröme lészén, ha érzi lelkében könyörgésének meg halgattatását. *Kérjétek és elvéstétek, hogy a' is örömötök tellyes légyen. Ján. 16. 24.* Azonban a' mint hogy csak edgy ember-is fajnállya, ha az ő beszédére nem figyelmeznek, mintha meg fidnák, ollyá tartya; Igy Isten is, mikor az ő választételére az emberek nem figyelmeznek.

H A S Z N A I.

I. *Haf. Feddés. 1.* Meg jedzi e' Tudomány azokat, kik sokat könyörögnek ugyan; de nem figyelmeznek az Isten választételére. Az illyen emberek csak a' levegő eget, vágják, haszontalan munkálkodnak és az Isten ordinantiaját a' könyörgést hejában veszik ajakokra. II. Még az Isten Ecclesiája-is vetkezik itt, holott tudgya jól, hogy nagy rakás könyörgésevagyon az Egekben Isten előtt; még-is nyomoruságinak idején, nem figyelmez, mit felellyen Isten azokra. III. Azok-is meg jegyeztetnek, a' kik az Isten Gondvételéséből s' a' naponként meg iőt dolgokból, nem tudgyák meg ismerni, az Isten kegyelmes választé-

választételés; a' közönséges és magános könyörgésekre; holott az Istennek nagyságos cselekedeti. mind meg ányai könyörgésre való választélelök. IV. Azoknak lelkekis meg dördülhet, a' kik nem hogy az Isten választételére figyelmeznének; de meg nem-is könyörögnek.

Kérd. Micsoda okokra nézve nem figyelmeznek az emberek az Istennek a' könyörgésre való választételére?

I. Némelleyek így gondolkodnak: *Mint hogy Személyem Isten előtt nem kedves, azért könyörgésem is kedveslen s' azért nem téssen Isten róa választ.*

F. Ha hiszed hogy az Isten az ő tulajdon fiának nem kedvezet, hanem éretted adta, aztis elhited hogy azzal edgyütt mindent meg ad valami tenéked idvelséges és könyörgésedre-is kegyelmes választ téssen. *Rom. 8. 32.*

II. Némelleyek így szólnak: *Nincsen nállam könyörgésnek ajándéká, s' az én könyörgésem méltatlanok és semmire kellök, hogy tenne bár Isten választ azokra?*

F. I. Ha nincsis nagy ajándekod, ha gyenge is könyörgésed, mégis kedves, mert, *ha először a' jó akarat meg vagyon, kedves az ember azért a' mie vagyon nem azért a' mie nincs. 2. Cor. 8. 12. 2. Gondold meg, hogy Isten nem a' té nagy ajándeku voltodért, vagy könyörgésednek méltóságáért halgat meg, hanem magáért s' az ő Christusáért 3. Ha csak úgy csivogbis mint a' daru és a' fecske még-is meg halgat Isten tégedet Ezechiással: *Esa. 38. 14.**

III. Némelleyek eztis görditik elő: *Eleget böjtöltem,*

ölttem, sirtam, s' könyörgöttem; de ugyan semmi válaszsom nem lott Istentől. Esa. 58. 3. *A' mi lelkünket gyötröttük és nem vötte el eszedben.*

F. I. A' mint az Istentelen mint a' kéncset gyűjti a' haragot a' haragnak napjára; ugy te, az irgalmasságot az irgalmasságnak napjára. 2. A' te könyörgésed meg halgattatott, Supplicatio el vétetett. s' kedveltett; csak hogy még nem jött ki reá a' *Concessa*. Luc. 18. 8. *Ha érettek való bosszu állásat el hallastya is de meg szabaditya öket hamar.* 3. Az Isten még találásának ideje, talám még nem jött el. Solt. 32. 6. *Azért könyörög neked minden bent, a' meg találásnak idején.*

IV. Némellyek, hidegen, fagyosan s' resten. is könyörögnek, s' fel találják hogy azért hallastya Isten a' választélt.

F. Bizonyos dolog, hogy Isten halastya a' választélt, az ilyen könyörgésre; mert (*qui frigide orat docet negare*) a' ki imigy amugy könyörög, nem kíván az meg halgattatni; Azért szüntelen zörgecs, mind addig, mig meg nem nyitiatik.

II. Haß. Intés. Várjad figyelmetes várással az Isten választételét. 1. Mert Isten maga parancsollya. Várjad az Urat és meg erősíti a' te bivedet. Solt. 27. 14. *Gyönyörködgyél a' Iehovában, s' meg adgya a' te bivednek kérését.* Solt. 37. 4. 2. Mert a' figyelmetes váras soha meg nem bégyénül Phil. 1. 20.

205 INGYEN VALO IRGALOM.
XXVI. PREDIKATIO.

Ezech. 36. 22. 1672 ben. 9. Octob.

Nem ti érettek cselekessem én Izrael hazájában hanem az én szentséges névemért, mellyet ti meg ferteztetetek a poganyok között, a kik között mentetek.

A Z Embernek romlott természeti. semmire egyre nem hajlandobb, mint az ő nyomoruságából való ki szabadulását s' dolgában való boldog előmenetelit, a' maga bölcseségének, okosságának és ferénységének, sőt érdemének tulajdonítani, nem az Isten jóvoltának. Láthatni ezt az Assyriai pogány Király példájában, Esa. 10. 13. 14. Ki illyénképpen beszellek: az én kezemnek ereje által miveltem ezeket, és az én bölcseségem által, mivel hogy okossággal fel ékésztettem, azért vöttem el sok népeknek határát. &c. A' mint Habakuk mondgya egy szoval: az ő gyalomjának áldozott, Hab. 1. 16.

Ez a' romlottság, még az Isten Népehez is hozza ferkeziki; mert midőn Isten a' Sidokat a' Babyloniai fogságból ki akarná szabadítani s' nekik boldog előmenetelt adna, annak tulajdonították, hogy ők érdemelek arra, mert ők a' Jehova Népei és a' Jehova földéről jöttek v. 20. Ezokáért Isten ki akarja útni elméjéből, ezt a' vélekedést, midőn azt mondgya: nem ti érettek cselekessem, hanem az én szentséges névemért &c,

Summa

Summája a' leczkének: A' Sidok Szabadulának nem igaz Okának el háritása, és igaz okának meg jelentése.

Reſpei 1. A' nem igaz Oknak el háritása. Nem ti érettetek &c.

2. Az igaz Oknak meg jelentése, az én ſentséges nevéért.

Ném czikkelyezem, rövid magyarázatyátiiletem
M A G Y A R A Z A T.

IKérd. Kicsodák érteinek itt az Izrael házán?

F. AZ Izrael tizenkét nemzetségi, avagy az egész rabságból ki szabadult Sido Ecclesia. Ugyan is szokása volt s' kedves szava járása volt Ezechielnek ebben az ő profeciajában a' Sidokat Izrael házának nevezni; mivel Izrael avagy jákob Patriarcha házából vőttek eredetet. Leg alább ötvenszer nevezi őket ez könyvben Izrael házának.

II. Kérd. Mit téſen ez a' ſollas: Nem ti érettetek cselekeſtem?

F. Az az, nem a' ti jóſágtokért, érdemetekért sem nem a' ti bölcseségtetekért szabaditlak meg titeket s' adok jó előmenetelt.

III. Kérd. Mit téſen: az én nevéért?

F. Az az: Az én Dicsőségemnek és jóſágomnak meg gondoláſától indittatván, teſzek jó veletek. Az én nevéért el haláſtom, az én büſüléſomat. Eſa. 48. 9.

IV. Kérd. Mit téſen az Iſten Nevének meg ſerteztetéſe?

F. 1. Még fetteztetni az Isten nevét annyit térszen, mint becsstelenül élni azzal, és olyanoknak is tulajdonítani, a' kiket nem illet. *Levit. 18. 21.* 2. Annyit térszen, mint meg káromlani. *Levit. 24. 11.* 3. Okot adnia az Isten nevének meg káromlatafára. *Rom. 2. 24. 2. Sam. 12. 14.* 4. Akker is meg fetteztetni mondatik, az Isten neve midőn meg engedi, hogy az igaz vallás el tapodtassék. *Ezech. 39. 7.*

T U D O M A N Y.

Valamelly nemzetnek nyomorúságiból való ki szabadulásának s' boldog előmenetelinek érdemlő oka, nem annak josaga, bölcsesége, vagy érdeme; hanem az Isten dicsőségének s' jóvoltának magától való meg gondolása s' tekintése. Innét: Nem is erettelek, hanem az én bentséges nevéért &c.

L: m. ugyan ott: *Ezech. 36. 32.* Nem is erettelek cselekebbem, azt mondgya az Ur Isten tudiotokra légyen inéktek, bégyenyüllyetek és pirulljatok meg a' ti álnokságotokért. *Ezech. 20. 44.* Még tudgyátok, hogy én vagyok az Jehova, mikor cselekebbem veletek az én nevéért, nem az ti gonosz utaitok berint. Lásd meg ez Sz: Irásbéli helyeket is: *Deut. 9. 45. 1. Sam. 12. 22. Sir. 3. 22. Zach. 4. 6. 7. Solt. 44. 3.*

O K A I.

I. Mert Isten senkinek semmivel nem ados. *Rom. 11. 35. 36.* Ki adott valamit először néki, hogy azt meg adná annak.

II. Mert, olly kedves Isten előtt a' maga dicsősége, hogy a' kívül s' az ellen semmit cselekedni

lekedni nem akar. *Esa. 42. s.*

III. Mert valamie embernek vagyon, mind Istené, nem magajé, mivel Istentől vötte. *1. Cor. 4. 7.*

IV. Mert, az ember igen megszűz esett az Istentől, hogy valamit érdemlene Istentől, mind Természetszerint (*Naturaliter*) a' mennyiben Teremtett állat, mind pedig Erkölcsikeppen (*Moraliter*) a' mennyibe bűnös teremtett állat.

H A S Z N A I.

I. *Haß. Oktatas* Há még az Isten frígyes Népeinek szabadulása s' előmenetele - is, nem magától, hanem Istentől vagyon; Annnyival inkább az Isten frígyén kívül lévő kegyetlen Monárháknak elő menetele, nem magok érdemből vagyon. II. A' mely Nép az Isten nevé meg fertézteti s' okot ad annak meg káromlására, nem szabadulást, hanem végfő romlást érdemlene. Minémű a' mi Magyar Nämzetünk, mert ha Isten magáért nem cselekednék ezzel, mivel sok ezer képpen meg fertéztette az Isten nevé s' káromlásra való okot is adott az Isten neve meg káromlására az idegeneknek, nem egyébbre volna méltó végfő ki vágattatásnál. A' mit azért Isten ezzel cselekezik, csupán csak magáért cselekeksi.

II. *Haß. Feadás.* I. Le törí hát ez a' tudomány az emberi kevélységnek szarvát; mért mind a' lelkijoknak adása, minémű a' bűn bocsánat, magáért vagyon: *En vagyok, én, ki eltöröm a' ti álnokságotokat én magamért Esa. 43. 25.* mind pedig a' küllő szabadulást magáért adgya, mint a' tudomány tartya, III.

Azok:

Azoknak is orczáját szégyennel burította bé, a' kik nek ha egy kis előmenetek vagyō, mindent a' magok bölcseségének tulajdonítanak. Illyen vala a' maz kevély Benhadad. 1. Kir. 20. 10. 11. Rablake *Esa.* 36. 9. Az Assyriabéli Király *Esa.* 10. 13. Az illyeknek nem vetik őszve a' magok tehetetlenségét, az Isten mindenható erejével.

III. *Husz.* Intés 1. Mikor hallod az Isten népének előmenetelét, ne tulajdoníts annak bölcseségének avagy érdemének, hanem egyedül az Isten jóságának; mondgyad Dáviddal: *Nem nekünk Uram, nem nekünk adgyad, hanem a' te nevednek adgyad a' dicsőséget Solt us. 1. 11.* Gondold meg, hogy a' jó előmenetelt csak egy nagy bűnös - is meg gátolhattya, mint Achán Josue idejében. *Josue 7. 5.* III. Adgy hálát Istennek eddig való előmeneteléért az Isten népének. Mondgyad Samuellel: *Eben Haezer az az eddig a' Iehova volt minékünk segítségünk 1. Sam. 7. 12.* IV. Könyörögj Istennek, tovább is a' maga Nevéjért, s' Evangéliomájért, adgyon jó előmenetelka' te Atyádfiainak, adgyon tökéletes szabadulást az ő meg nyomorított Népének csak egyedül ő magáért.

AMEN.

ISTEN

I STEN HATALMANAK
RAGYOGÓ VILAGA.

Avagy

Olly rövid Elmélkedés, mellyben
mikor s' miképpen tündököltesse Isten,
az ő Hatalmának dicsőffegét, az ő hoz-
zá tökéletes szivet viselő Népehez, vi-
lágosan le rajszoltatik.

Mellyet

Több edgyűgyű Tanításival edgyütt,
a' Debreczeni K. Gyülekezetben, az I-
sten Nepe vigasztalására predikáltott,
mostan pedig, a' következőkkel
edgyütt, egy buzgó Lélek kívánságára
s' ugyan annak köleségével ki bocsátott.

KÖLESERI SAMUEL, a' Deb-
reczeni K. G. edgyik méltán
Tanítója.

A Z

AJANLO LEVELKE.

AZ ISTEN DICSŐSSEGET TEHETSEGE
SZERINT ELŐ MOZDITANI IGY-KEZŐ, ISTEN-
NI BUZGO TISZTELETBEN GYÖNTÖRKÖ-
DŐ, KÜLSŐ; S' KIVÁLKEPPEN BELSŐ
LELKI NEMESSEGGEL ISTEN,
TŐL MEG MANDÉKOZ-
TATOTT FERFI-
UNAK.

A R A C Z A I

H E G E D Ű S I T S V A N
Uramnak.

Nemes Karaszna Vármegyének edgyik jo
lelki ismératü Afferorának. Christus be-
relmében, kedves Atyámfiának;

*A' minden kegyelemnek Istenétül, minden kegyelmekben
valo bővölködést, nevezetesen, Hűben valo alhatatosá-
got kívánok, ez veszedelmes, sokakat el tántorító időben!*

Tollehet C. K. A. egymással tellyes-
séggel annak előtte isméretlenek vől-
tunk s' talám egymás orcáját is a-
lig láttuk; mindazáltal egy alkalmatof-
sággal halván kegyelmed Tanítádomat,
a' Moses Hitinek egy nemes Gyümöl-
cseről, u, m. az Isten Népével valo nyo-

AJANLO LEVELKE:

morusag Benvedesnek, a' Bűnnek ideig valo gyö-
ngörüségenek fellyebb valo becsülleseröl;
Isten, jo Lelke által, ugy munkalko-
dott kegyelmedben, hogy a' Tanítás u-
tánhozzám jövéen, szivének buzgo indu-
lattyát ki jelente, kívánván hogy azt a'
Tanítást késs volna maga kölcsegen ki-
nyomtatattani, a' közönségesjoert, ha ki-
adnám. Látván ilyen buzgoságát ke-
gyelmednek igiretet tötem, de eddig
nem tellyesühettem; az idő alatt ujjob-
ban Isten, ugy indította kegyelmedet
hogy ne csak maga lenne, az a' Tani-
tás, hanem társaiis lennének:

Im azért, mind azt s' mind a' velle-
lövő társait, Istenem kegyelmes sege-
delme s' a' kegyelmed buzgo adakozá-
la által ki bocsátottam. Olvassa azért ke-
gyelmed olyan buzgo indulattal, a' mi
nemüvel halgatta. Hogy pedig uto-
labb esik, a' kívánt Tanítás a' nyom-
tatás-

AJANLO LEVELKE.

gatásban, oka ez, mert az időre vigyáz-
tam, a' mellyben predikállottam s' ez
után is ha Isten életemet továbbra hal-
lathya a' mint rendel tanítottam, meg
akarom a' mennyire lehet azt a' rendet
tartani. A' jó Isten emlékezzék meg
az igazak fel támadásakor a' kegyel-
med buzgoságáról s' másokat,
is a' kegyelmed jó példá-
ja által, hasonló szent
dologra buzdi-
cson fel.

A' Kegyelmed lelki örömenek te-
hetsége szerint előmozdítója.
KÖLESERI SAMUEL:

RAGYOGO VILAGA.
XXVII. PREDIKATIO.

2. Chron. 16. 9. 1672ben 16. Octobr.

Mert a' Iehova szemei forognak,
mind az egész földön, hogy hatalmat
meg mutassa azokhoz, kik ő hozzá tökéle-
tes szívet vadnak.

Noha az Istennek minden Tulajdonfági, meg
meg annyi drága Gyöngyök s' tündöklő
Gyémántok, melyek az ő külömb külömb féle
munkáiban ragyognak; mindazáltal majd leg fé-
nyesebben tündökölteti az ő hatalmának dicsős-
ségét. Ki mutatta magát regen a' világnak terem-
telében, mert az Istennek örökké való hatalmassága a'
világnak alkotmányából ki terczik, Rom, 1. 20. Attól fog-
va pedig mutogattya Isten az ő nagy hatalmát az
ő mindenekre, de kiválképpen frigyos Nepére ki
terjedő gondviseletében s' szabadításában, a' mint
a' leczke tanittya, mert Asa kezében azért adta való
Isten a' Szerecseneket, hogy meg mutassa hatal-
mát a' tökéletes szívűekhez.

Alkalmatossága ez leczkének ez: Ket rendbeli
követléget izent való Isten, ket Prophétái által
Asa Királyhoz. Edgyiket Azarias az Oded fia által
a' Szerecseneken vőit dicsőfféges diaadalom után,
melyben Isten azt izeni: ha Asa Király, Iudas' Ben-
jamin ö vele leszzen öis vélek leszzen, de ha el hadgyak, öis
el hadgya

212 ISTE N H A T A L M Á N A K

el hadgya őket 2. Chron 15. 2. A' máfikor, Hanani ne-
vű Propheta által, midőn Afa az Syriai Királyhoz
Benhadadhoz küldött volna segítségért Bahafá el-
len az Izrael Királya ellen, mely követtségnek
summája le vagyon írva, 2. Chron, 16. 7. 8. 9. holott
Isten okait mondgya meg, miért szabadult el a'
Syriai Király hada az ő kezéből; mivel nem bizott
az ő Jehova Istenébe, hanem a' Syriai Királyban. Ellenben
annak is okait adgya, miért adta volt az előtt ke-
zeben a' Szerécseneket; mivel akkor Istenben
volt remisége és Isten-is az ő nagy hatalmát meg-
akarva mutatni az ő meg szabadításokban.

Summája a' lezékének: Isten hatalmának ragyogo
világa, a' tökéletes szívűekhez.

1. Isten hatalmának ragyogo világa
Reffei hogy meg mutassa &c.

2. Annak Czéllya, a' tökéletes Szívűek.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. 'Micsoda értetik a' Jehovának Szemein?

F. Nem testi szemek a' Jehova szemei, mert ő
Lélek s' nem test. Ian 4. 24. hanem a' Jehova sze-
mei. Kezdőt jegyeznek: 1. jedzik a' teremp-
tetállatokra való tiszta szemlélésnek cselekedet
vagy munkáját, mellyel ő szoroffan vigyáz mind
azokra a' mellyek vadnak, mind azokra a' mel-
lyek lesznek. Péld. 15. 3. A' Jehova szemei vadnak min-
den helyeken, nézven a' gonoszokat és a' jokat. 2. jed-
zik Istennek némely teremtet állatának meg tar-
tására, kiválkeppen való gondgyavifelet. Imé a'
Jehovának szemei az ötet felökön és az ő irgalmasságában
birzo.

bizokon. Sol. 33. 18. Itt az Isten szemlein az ō meg-
tarto; amott pedig az ō szemlélő s' vigyázo sze-
mei értenek. A' leczkében, mind kettő bé fog-
laltatik, mintha mondotta volna Isten Afsának. Afa
nem volt okod rea, mellyre nézve hihetetlenked-
tél volna Istened segítségé felől, mert jól szemlélte
Isten s' vigyázott a' te szorult állapotodra; meg-
tarto szemivelis vigyázot read, hogy meg tar-
csen.

II. Kérd. *Micsoda értetik az Isten szeminek az egész
földön valóforgásán?*

F. Kettőt jegyez ez a' szollás.

1. Az Isten Tudományának hirtélén vagy ha-
mar voltat; mert az Isten nem egymás után kö-
vetkezve (*per prius & posterius*) nem gondolko-
dás vagy okoskodás által tud valamit, edgyik dol-
got a' másikból ki hozván, a' meg nem tudottat,
a' tudottból; hanem tud és lát mindeneke egy tekin-
tettel (*uno intuitu*) egy szempillantásnyi idő alatt.

2. Jedzi az ō Tudományának közönléges vol-
tás; mert a' földnek nem csak edgyik szegelyében,
hanem minden részecskéiben láttya a' dolgokat.
Egy szóval, mindenűve ki terjed az ō minden tu-
dosága s' mindenűtt való jelen létele.

III. Kérd. *Micsoda értetik az Isten Hatalmán és an-
nak megmutatásán?*

F. Az Isten hatalma itt nem egyéb, hanem az
az ō dicsőséges tulajdonsága, mellyel valamit a-
kar avagy akarhat, hatalmassan meg cselekeszi.
Sol. 15. 3. A' mi Istenünk a' mennyben vagyon, és min-

deneket a' mellyeket akart, teremtett. Eph. 1. 11. Minde-
neket cselekedésük az ő akarattjának tanacsából.

NB jegyezd meg itt, hogy az Isten monda-
tik az ő hatalma által azokat cselekedni meg, a'
mellyeket akarhat. Mert az Isten nem akarja, s'
nem is akarhattya: 1. Azokat, a' mellyek az ő
természeti ellen vadnak. Magát meg nem tagád-
hattya 2. Tim. 2. 13. mert természeti ellen volna.
2. Nem is hazudhat, mivel hazudni nem tud Isten,
Tit. 1. 2.

3. Azokat sem cselekedheti, a' mellyek egymás-
sál ellenkeznek, mellyeket nem az ő minden-
hatalmának fogyatkozása miatt, nem cseleked-
hetik, hanem inkább az ő hatalmosságának töké-
letessége miatt.

Meg mutatni azért hatalmát, annyit teszen,
mint magát meg dicsőíteni s' hatalmas Istennek
meg ismérteni az ő népének meg szabadításában.

IV. Kérd. Miképpen mondatik az Isten Népe tökéle-
tesnek avagy tökéletes Ivrűnek?

F. 1. A' Meg igazságra nézve, a' mennyiben
azoknak vetkek ez életben tökéletesen meg be-
csattatnak. Sid. 10. 14. 2. A' Meg Szenteltetésre
nézve. Így Adám a' Paradicsomban tökéletesen
szent volt. Így az Egekben a' tökéletessé tölt i-
gazaknak lelkei, tökéletessék: Sid. 2. 23.

Illyen tökéletesség, mennyországon innen nem
adatik. Job 9. 20.

Mondatik pedig az Isten népe tökéletesnek a'
meg Szenteltetésre nézve, avagy rés szerinti, a-
vagy

214 R A G Y O G O V I L A G A
vagy mérték szerint való tökéletességgel; rész
szerint valóval itt e' földön: tellyes mérték sze-
rint valóval az egekben.

Illyen tekintetekre nézve pedig tökéletesek:
1. Egyben vetesképpen (*comparativé*) ha a' vilá-
gi istentelenekkel egyben vettetnék. *Ter. 6. 9.* Igy
mondatik Noe tökéletes férfunak az ő idejében
emberek között. 2. Szándékokra nézve (*intentionaliter*) 2. *Cor. 13. 9.* *Sol. 119. 106.* 3. Az Isten
kedvelésére nézve, (*respectu acceptationis divinae*)
mellyel Isten a' jóakaratot cselekedet gyanánt
tartya s' veleszi, 2. *Cor. 5. 12.* 4. A' Közben járo-
nak tökéletességére nézve, (*respectivè ad perfecti-
onem sponsoris*) *Sid. 5. 9.*

T U D O M Á N Y:

Vadnak olly kiválképpen való alkalmosságok, mellyek-
ben az Isten hatalmának ragyogo világa ki mutatódik az ő
hozza tökéletes s' bivet viselő népéhez. Innét jó ki,
hogy mikor Asa Királynak Isten a' Szerecseneket
kezeben adta, akkor meg mutatá hatalmát.

A' Tudomány világosítására illyen határozá-
sokat (*cautiones*) kell meg jegyezni: 1. Az Isten
noha mindenkor hatalmas, de még is nem min-
denkor tündökölteni az ő hatalmának ragyogo
világát. Innét mondatik az Isten erőssége el rej-
tetetnek. *Hab. 3. 4.*

2. Mikor Isten az ő hatalmát, ki nem mutatya;
nem attól vagyon, mintha tőle meg nem lehetne,
hanem mi vagyunk méltatlanok arra, hogy Isten
hatalmát ki tündököltesse. Azért mondgya Dá-
vid

215 I S T E N H A T A L M A N A K

vid, hogy Isten, ne vesse el a' hiu elleneket. mert az
 ő népe el feleltene. Solt. 59. 11.

3. Nem mindenekhez s' nemis mindenkor, ha-
 nem csak a' tökéletes szívűekhez mutogatya I-
 sten hatalmát. Solt. 138. 3. A' melly napon kiáltottam
 meg feleltélnekem és meg saporítottad az erőt én bennem.

Kérdés. Micsoda alkalmatossággal mutogatya Isten
 az ő hatalmát népéhez?

F. I. Mikor az ő Népe utolsó szicze j t, leg
 szorossabban van dolga; akkor esimlámlik ki az
 Isten hatalma. Esa. 25. 4. Mert voltal erősegy az érot-
 lennek, erősegy a' bukókédonek az ő nyomoruságában, ol-
 sulom a' Bolvéss ellen, árnyék a' hévég ellen, mikor a'
 kegyetleneknek indúlattok hasonlatos volna, a' kősa' von-
 to árvizhez. Ezéch. 37. 11. Ima el sárattak a' micson-
 tsink, el vesett a' mi reménségunk, és ki vágattunk mi
 magunkban.

II. Mikor az Isten Népe ellenséginék bizako-
 dása s' dühösége leg nagyobb mértékben való.
 Esa. 37. 29. Mivel hogy te dühösködöl én ellenem és a' te
 háborgásod fel jött az én fuleimben, annakokért borgat
 vetek a' te orrodhan és az én zabolámat a' te sádban, vis-
 ssa vislek az uton a' mellyen jöttél. Kijó 3. 7. 8. Bizomnyal
 láttam az én népemnek nyomoruságot &c. V. Ö. Kijó 5. 2.

III. Mikor minden külső látható segicségében,
 ugy meg fogyatkozott, hogy azt mondhattya:
 meg fogyatkoztak semeim a' hijaban való segítségnek vára-
 sa miatt, vártam a' nemzeiséget, mely meg nem sábadis-
 hat Sir. 4. 17. akkor mutattya ki Isten az ő
 hatalmát Deut. 32. 36. Esa. 63. 5. Egy szoval,
 mikor

mikor minden erejek el költ.

IV. Mikor az Istennek nepe az ő utolsó szorongatásának idején, keserves és hangos kiáltásokat bocsát Isten eleiben, akkor jő el a' szabadulás. Midőn Daniel amaz hosszúszas könyörgést Isten eleiben bocsátotta volna a' fogságból való ki szabadulás előtt; Dan. 9. 23. &c. ottan válaszolón reá a' szabadulásis meg lőn. Jer. 29. 10. 11. 12. Mibeli bé tellyesednek Babyloniában a' hetven estendők, meg látogatlak titeket és ti vastatok bé töltöm az én jó szomat, hogy vissza hozlak titeket ez helyre. Mert én tudom az én gondolataimat, mellyeket én ti felőletek gondolok, azt mondgya az Jehova: bekeféségnek gondolati, és nem bábornóságuk, hogy tinektek adgyak kívánatos véget. &c.

L. m. Esa. 32. 15. Miglen ki ontatik mi veánk onnét fellyül a' lélek, hogy legyen a' puszta olyan mint a' Carmel &c.

V. Mikor az Isten ígíretinek bé tellyesedésének ideje el közelit, akkor láczczik meg az Isten szabadításra fel tört karja, Csel. 7. 17. Mikor el közelgetne az ígíretinek ideje, mellyert Isten meg eskütsz vala Abrahamnak, meg nerezedek a' nép és meg sokasodék Aegyptomban. V. Ö. Esa. 52. 10. Fel tört a' Jehova az ő bent karjat, a' pogány népeknek semek előtt, hogy e' földnek minden hatari lassak a' mi Istenünknek szabadításat.

Kérd. Micsoda utakon módokon mutatgya Isten ki hatalmat, az ő népének meg szabadításában?

F. Az Isten hatalma sokképpen mutatodik, azok között ezek nevezetesekek. I. Midőn az Isten Nepe ellenséginek volna Akaratyok az elrontás-

217 I S T E N H A T A L M A N A K
ra; olyankor, Isten azoknak erejeket az ő ha-
talmával elfordította, hogy az ő Népet ne ront-
hassák. *Esa. 10. 7. Mert ő nem akképpen aludta, és az
ő sive nem úgy gondolta, hanem hogy az ő akarattya be-
vini veséssén és mindenestűfogva kégyomlályon lak népe-
ket. V. Ő. Esa. 10-12. Meglatogatom az Assiriabeli
Királynak nagy akaro siveének gyümölcsét és az ő fel emelt
femeinek dicsőségét. L. m. a' Sidok ellen való
vegezést. Esth. 9. 1. Ki volt adva az Edictum az
Sidok el vesztése felől; de külfömben fordult a'
dolog. Job. 5. 12. 13*

11. Midőn volna az eilenségnek hatalma
az Isten Népeinek elrontására; de nincsen akarat-
tya, mert Isten elfordította akaratyokat. *Kijöv.
34. 23. 24. Mondhattak volna az Izrael fia, Isten-
nek: Ha háromszor estendőben fel mégyünk
Innep szentelni, az szomszéd pogányok, rea út-
nek házainkra: Erre Isten azt felel, hogy tenki
nem kivannya az ő földeket; mikor fel mennénk az in-
nepre estendőben háromszor.*

Igy mikor Labán utánna ment volna Jácob-
nak, kérségnélkül ártani igyekező szándékkal;
de Isten megfenyítte, mondván: Ne szolly él-
lene, se jót se gondolj. *Ter. 31. 29.*

111. Midőn az Eilenségnek, mind hatalma,
mind akarattya volna az ártásra; akkor más gon-
dot ad nekik és elfordította őket. Mint mikor
Saul Davidot mint egy korbá szorította volna,
Isten olyan hirt hallat velle, hogy a' Philisteu-
sok, földere bé ütötenek s' ott kelle hadni Da-
vidot.

vidot. 1. Sam. 23. 26. 27. 28. Ílmét: Efa. 13. 17.
 Imé én fel tanaftom ezek ellen a' Mediabeliket, kik előtt
 az, ezüstnek semmi becsülési nem legyen, és az, aranyba'
 nem gyönyörködnek.

IV. Midőn a' magok praktikáit az önnön fejek-
 re fordította A' haloban meg akadt a' labok, melyet
 el rejtettek. Solt. 9. 19.

V. Midőn valami dologban meg csa-
 latnak az Isten népenek ellenségi. Mint mikor
 a' Moabiták idején fel költék volna, látván hogy a'
 napról vereffellenének a' vizek, azt mondak: Vár ez
 meg vittak a' Királyok és meg ölte kiké az ő felebarattya-
 sias azért a' prédára ő Moab. 2. Kir. 3. 22. 23.

VI. Midőn Isten ellenkező Eszközök által tar-
 tya meg az ő Népet. Mint mikor az Oroslánok
 báját Isté bé pecsételte, hogy danielnek ne árthat-
 nának. Az emberek meg akarták ölni, de az O-
 roslánok, kegyetlen állatok lévén, irgalmasok
 voltak hozzá. Dan. 6. Így jonált Isten a' Czet-
 hal gyomrában elevenen meg tartá, ottis ele-
 ven halott volt. Jon. 2. 6.

VII. Midőn Isten a' teremtetett állatoknak ter-
 meszet szerint való munkálkodásokat meg tartoz-
 tatta. Így tartá meg Isten Pétert mikor a' vi-
 zeken járván, sippadozna. Math. 14. 29. 30. Így
 tartoztatá meg Isten a, tűznek erejét. mikor a' há-
 rom ifiak a, tűzes kemenczében vettettek. Dan.
 3. 27. A' Naps' a' Hold meg állá az Egen, a' Josue
 győzedelméjért. Josue. 10. 12. 13.

VIII. Midőn minden látható eszközök nélkül
 izabadié

szabadítsya meg az őveit; olyankor azt mondhatni: bizony Isten ujja ez. *Dan. 8. 25. Es az ő értelme szervént jó szervenésés leszen az álnokjág az ő kezében, es az ő szívében fel fuvalkodik, és a' bekefében el veszt sokakat; sőt a' sejedelmek Fejedelme ellen is fel támad, és kéz nélkül ronsatik meg. L. m. Zach. 4. 8. 9. Iob. 34. 20.*

H A S Z N A I.

I. *Haß. Oktatas.* I. Azok tehát a' kiknek pártján vagyon Isten, leg erősebbek, ha külsőképpen erőteleneknek láttatnak is lenni, mert Isten azok rétzéről mutatja meg hatalmát. *Ő véle teste erősség vagyon, de mi velünk vagyon a' mi Iehova Istenünk, hogy meg segítsen minket és hadakozzék mi éretünk. 2. Chr. 32. 8.*

II. Nem kel hát a' veszedelemnek idején tilalmas eszközökhöz folyamodni azoknak, a' kiknek meg szabadításokban alkalmas időben ki mutatja Isten hatalmát. NB. Egy ember, hogy el kerüllye a' meg égettetett, vallását meg tagadta, s' bálványimádóvá lött; az után nem sok idő múlva, a' háza meg égett s' maga is a' házában benne égett. A' ki Istenért meg nem hatta magát égetni, Istentől meg égettetett.

Nem jó hat a' bűnhöz bizni a' meg szabadulásért, hanem csak az Isten hatalmához; mert, nem erőssödik meg az ember az isteni elenséggel, az igazaknak pedig gyökerek ki nem mozdul. *Peld. 12. 2. Senki az ő álnoksága miatt az ő elcsés meg nem erőssitheti. Ezech. 70. 13. A' három iffiak az Isten hatalmához bizának:*

a' mi Istenünk hatalmas, minket ki szabadítani a' te kezeiből Ő Király. Dan. 3. 18.

III. Nem tanácsos hát vétkézni ez nagy hatalmu Isten ellen, mert az ő haragja nem csak rettentés, hanem hatalmasis. *Solt. 90. 11. ki tudgya a' te haragodnak erejét? és a' te félelmed szerint a' te haragodat? Ne ingerlyük az Istent, avagy erősbek vagyunké ő nálánál. 1. Cor. 10. 22.*

IV. Meg mutatya ez a' tudomány az Isten Anyaszentegyháza ellenséginék bolondságokat kik ezzel az erős Istennel tébnek fel, a' ki ő náluknál sokkal erősebb. *En törtörtém ki az Amorrhéusokas ő előlük, kiknek magasságok olyan vala mint a' Cedrus fáknak magasságok, és kik oly erősek valának, mint a' cserfa. Amos. 2. 9. Erősek voltak az Amorrhéusok, de mégis erősebb volt az Isten.*

II. *Haß. Feddés. 1.* Azokat meg jedzi, ez a' tudomány, kik szemeket bé dugják, s' nem akarják szemlelni az Isten hatalmának ragyogo világot, iz ő mindennapi gondviseelésében, az ő Népe körül. *11. A' kik, mivel láttyák hogy mindenkor Isten hatalmát ki nem mutatya, azt hozzák abból ki hogy nem szabadithat Isten meg. kárják meg rövidültek &c.*

III. *Haß. Intés. 1.* Folyamodgyunk hát minden szorongatásainkban ehez a' hatalmas Istenhez, kia' tökéletes szívű néphez hatalmát ki feleltatundköltetni. *Erős torony a' Jehorab neve ahol folyamodik az igaz s' bátorságo leßen. Pelas. 10. Folyamodgyunk pedig hiból származott könyörgések*

221 ISTE N HATALMANAK.

kel az Isten hatalmához. *Az Ephraim Benjamin és Manasseh előtt mutasd meg hatalmasságodat és jőj el hogy szabadíts meg minket. Solt 80. 2. Kety fely kety fel, öltözd fel az erőt Jehova karja Esa. 51. 9. 2. Azon legyünk, hogy tökéletes szívet vífellyünk. Ne legyünk kettős szívűek; a' kettős szívű ember alhatatlan minden ö dolgaiban Jac 1. 8. Ne felét, hanem egészfzen sziveinket adgyuk Istennek: Fiam add nekem a' te szivedet. Peld 23. 27. Ha ezt cselekedgyük továbbis Isten tündökölteni fogja rajtunk hatalmának ragyogo világát, mellyet a' maga sz. nevéjért cselekedgyék. Amen.*

JOSUE KÖNYÖR GÉSERÉ

ISTEN FELELETI.

XXVIII. PREDIKATIO

Josue 7. 9. 11. 12. 1672 ben. 30. Octob.

Mit cselekedel a' te nagy nevednek? Vétkezett Izrael. Azért nem alhatnak meg az Izrael fiai az ő ellenségek előtt. Nem lessek külömben veletek, hanem ha ki vesztitek közülesek a' bűnöst.

ISTEN, mint leg főbb s' igazabb Biro, noha törvényessen bánik a bűnös nemzetséggel; mindazáltal hogy meg mutassa az ő processuálai igazságát, mint egy maga mentő beszéddel (Apologiam) él, melyben meg jelenti, hogy nem hamissan cselekedzik.

Kettő

Kettő állattatik ez Propositioiban:

I. Hogy Isten törvényessen bányék, meg teczczik: *Ter. 18. 25. Tárvül legyen töled, hogy el vesztessed az igazat az istentelennel, avagy az egész földnek biraját nem cselekednéké itéletet. Dent. 32. 4.*

II. Hogy Isten maga mentő beszéddel élyien s' igaz cselekedent igazicsa, meg teczczik. *Ezek. 18. 25. 26. Halljátok meg Izraél háza: avagy nem igazé az én utam? avagy inkább, nem a' ti utaitoke nem igazak? Ezek. 33. 20. Azt mondgyátok hogy nem igaz az Urnak dia: mindeniteket az ő ura s'eriat itélem meg, Izraél háza. L. m. Ier. 2. 17. 19.*

Igy, ez fel vőtt leczkébennis meg mutatya Iste, miért cselekedie azthogy háta adgyon az Izraél az ő ellenségi előtt, mivel vétkezet az Izraél:

Függese a' leczkének a' felső historiából ez: Midőn josue mint egy három ezer férfiakat küldött volna Ai városa alá, mint egy harmincz hat férfiakat le vágnák közzülök s' futva szalád a' többi, mely szomorú casuson, a' népnek szive el olva da s' olyan lón mint a' víz, josue is ruháját meg szaggatvan így könyörög: *Ah ah Uram Istenem: mire bozád által ez: a' népet a' jordanon Ec. 7. 8. 9.*

Mely könyörgésnek edgyik cikkelye a' leczkének kezdetis a' több szokban pedig vagyon befoglalva, az Isten feleleti.

Summája a' leczkének: josue Könyörgése és Istennek arra való Feleleti.

I. josue könyörgésének edgyik cikkelye; mit cselekedael a' te nagy nevedneké

Részi.

2. Isten feleleti, mellyben ezek vadnak
 1. A' nép meg futamadásának s' le vágattatásának
 Oka: *vésteket az Izrael.*

2. A' népnek Büntetése: *nem állbattának meg az ő el-
 lenségek előtt.*

3. Az Istennek az ő Népével való lételének con-
 ditioja, *a' bűnösnök közülök ki vesztése.*

MAGYARAZAT.

I. Kérd. Mit kel érteni az Isten Nevén?

F. Isten maga meg magyarázza *Esa. 42. 3. En va-
 gyok a' Jehova, ez az én nevem, és az én dicsőségemet
 másnak nem adom, sem az én tisztességemet a' bátványok-
 nak.* Innét ki tetszik, hogy az Isten Neve, az I-
 sten dicsőffége. Ezen kívül az Isten neve, magá-
 ban foglallya, az ő Tulajdonágit és Munkáit,
 mellyekből az ő dicsőffége ki mutatodik, NB.
 Midőn azért azt mondgya Josue: *mit cselekedel a'
 te nagy Nevednek, értelme ez, mintha mondaná:
 Ha ez a' Nép a' Cananeusok által el törölterik,
 miképpen őrizheted meg Uram a' te dicsőffége-
 det a' káromlástul? mert ezek meg mondgyák,
 hogy nem uolt hatalmad reá, hogy ezt a' népet
 meg oltalmazd, sem ígéretdben igaz nem vol-
 tal, mellyeket ő nékiek tőttel.*

II. Kérd. Miért mondgya Nagy Névnék, az Isten
 Nevét?

F. Mert mint hogy Isten minden Nagyoknál
 nagyobb. *Solt. 49. 1. Nagy a' Jehova &c.* így az ő
 Neveis, minden Névnél nagyobb. *1. Kir. 8. 42.*
 Azt akarja azért Josue mondani: *Uram ha a' mi
 nevünk*

nevünk meg gyaláztatik, sőt ha el töröltetik is; kissebb az; de ha a' te nagy neved bennünk meg káromoltatik, nagyobb az: azért mit cselekedel a' tenagy Nevednek? Minek előtte az Isten Féleletie meg magyaráznám, ezekből egy ilyen rövid tudományt jedzek meg.

T U D O M A N Y .

Az Isten Népeinek a' maga romlásánál gyalázattyanál és kár vallásánál; mind keservebbebb esik az Isten nevének, az ellenségtől való meg káromlatafa s' csufolatafa. Inné; mert josue nagyobnak tartotta az Isten neve gyalázattját, az Isten Népe gyalázattjánál s' romlásánál. L. m. Kijöv. 32. 11. 12. Miért gerjedne Uram a' te haragod a' te Népekre, mellyet ki hoztal Aegyiptom földéből, nagy erővel és hatalmas kézzel? Miért mondanák: A' noklással vivé ki őket, hogy el vesztene őket. Mintha mondaná Moses: ha el veszted őket, ilyen formán fogják, nevedet meg káromlani, hogy csak álnoklással csaltad ki őket Aegyiptomból. L. m. Szám 14. 15. 16. Deut. 32. 26. 27. El végeztém vala, hogy mindenestül el vésszem őket, &c. ha nem gondolnám az ellenességnek haragját, és hogy az ő ellenségek kevélysegből ezt mondana: A' mi hatalmas kezünk, es nem a' Iebava, cselekedte mind ezeket, Joel. 2. 12.

Kérd: Mi ellen vagyon a' káromlás inikor az Isten Neve káromoltatik?

F. I. Igyenessen Isten ellen. Esa. 37. 10. Meg ne csallyon tégedet a' te Istenéd. 2. Kir. 19. 22. 23. Valljon kit bédalmaztál meg, es kicsoda ellen emelled fel bédot? Késégnélkül a' te bemeidet a' magasságban emeled, az

Izraelnek Szent Istene ellen.

II. Az igaz ügy, Igasság és a' Religio ellen.
 2. Kir. 18. 22. *Ha azt mondjátok nékem, a' mi Jehova Isténünkben bízunk: nem azé az a' kinek magasságát és ol-
 taitól el rontotta Ezechias?*

III. Az Isten szentei ellen. Solt. 3. 3. *Sokan mond-
 gyák az én lelkem felől, nincsen ő néki szabadula-
 sa a' Jehovával.* O K A I.

I. Mert AZ Isten dicsőffége drágább az Isten
 fia elött, a' magok életénél. Csel. 20. 24. *Az én éle-
 temis nékem nem drága, csak el végezhessem örömmel, az
 én futasomaz.* &c. kedves ugyan az élet. Job. 2. 4. de
 mégis kedvesebb az Isten dicsőffége az övei elött
 mert nem szánnyák azért életüket is megáldozni.
 Csel. 20. 13. *Nemcsak meg kötözöttni, hanem meg halni is
 kész vagyok az Ur JESUS nevéjért.*

II. Mert, mikor az Isten Neve káromolatik,
 még az Isten szentei is meg csizomodnak olyan
 kor. Solt. 73. 9. 11. *Az érve tatottak bajokat. Imé e' go-
 nosz emberek, mely nagybeceresséssen nevéik ereiket e' vi-
 lagos. Anakok ért én hiaban tartottam tiszten az én bé-
 vemet, és hiabán mostam artatlanságban az én kezemet.*

III. Mert, ilyenkor az Istententelenek ördögi
 örömmel örülnek; gonoszságokban meg erőssöd-
 nek. Mub. 7. 8. *Ne örülj az én nyavalyámon én ellensé-
 gem &c. 2. Sam. 1. 20.*

H A S Z N A I.

I. Híß. Okt. 1. Felényire sem kel hát sohajta-
 ni s' fájlalni az Isten Népeinek külső karvallását,
 mint az Isten nevének káromlását, mivel minden
 külső

külső kárnál és romlásnál többet nyom az Isten nevének beestelenítése.

II. jobb volna az Isten népének edgyül egyig meg halni, hogy sem mint az Isten neve káromlását hallani, annyival inkább arra okot adni.

III. Az Isten nevének káromoltatásától vőtt erőffég, leg hathatobb a' könyörgésben az Isten fel indítására.

II. *Hasz. Feddés.* 1. Feddernek azok, a' kik az Isten neve káromoltatását igen kicsinynek tartják; ellenben jofzágokban való káromlásokat inkább fajtallják. Gyakrabban forgattják azt, hogy oda vagyok, főlö örökségem, teli hazam, teli pinczem, verem buzám; hogy sem azt, hogy az Isten neve meg káromoltatott az ő alkalmatosságokkal. 11. 12) az Isten neve káromloinak is, mert innyá fognak az Isten haragjának borában. *Jel. 14. 10 V. ő. Jel. 13. 5-*

III. *Hasz. Intés.* 1. Ne annyira törődgyünk hát azon, hog el vesztettük hazánkat, javainkat, mint hogy az Isten neve káromoltatik. Fajtalljuk azt minden serélmink felett. Miert? 1. Mert mi adtunk okot az Isten neve káromlására elsőben bűneinkel. 2. *Sam. 12. 14. Rom. 2. 24.* 2. Mert ezzel mutatjuk meg, hogy vallásunk nem csak ajakunkon peng, hanem szívünkben is meg vágvon gyökerözve és késebbek volnánk jobb kezünk-től meg valóni, hogy sem az Isten dicsősége nek csorbáját el szenvedni. *Solt. 137. 5.*

Könyörögjünk azon: ne engedgye Isten tovább

is bent nevet karomoltatni, hanem, kellyen felt fog-
gassa a' maga igyét, emlékezzék meg a' maga gyalázásá-
tyarol mellyel öiet, mindennap illéti a' bolond. Solt. 74.

23. Eddig a' josue könyörgésének Czikke yeről
mit cselekedél a' te nagy nevednek? Kővekezik az I-
sten Feleletinek magyarázattya: *Veikezet az Izra-
el etc. v. II.* **M A G Y A R A Z A T**

I. Kérd. *Micsoda bűnök volt az Izrael fainak, a'
mellyért Isten őket meg futamtaita?*

F. A' 21. versben meg mondatik, u. m. a' Ba-
byloniai köntösnék két száz Siklusnak és az arany
vekösnék el lopása. Ugyan is meg tiltotta vala I-
sten, hogy meg ossak magokat, hogy az ezüst, arany, réz
és vasedényeket magok számára el ne vegyék, hanem a'
Jehova kéncse köziben tegyék os. 6. 15. 19. Ez ellen
az Edictum ellen vétkeztenek, s' nevezet szerint
az ő vétek (Sacrilgium) Szentség töres volt, u.
m. az Istennek benteitertett dolgoknak el lopása
és elidegenítése.

II. Kérd. *Miert mondgya hogy az egész nép veikezete
holott csak Achán veikezett, a' miut a' 21. versből ki tesz-
szik? Kallyon edgy Ember vékéjért az egész Taborla-
kolhatotté holott Josue nemis tudta az Achán véket, hogy
azt tisztí szerint meg büntethette volna, hanem a' sors ve-
késtuntudia meg v. 17.?*

F. Méltán tulajdonitott az Achán bűne, za
egész Izraelnek: a' Mert vigyazatlanok volta-
nak és tunyák, mind abban, hogy Achánt meg
kartoztathatták volna attól a' büntől; mind hogy
az egész Gyülekezetnek ne tulajdonitának egy
ember

ember bűne. Szemelsebbeknek kellet volna lenniük, holott nyilván való Edictum volt, ki adva *Jobe. 6. 21. 22.* A' más bűnét restségekkel s' vigyázatlanságokkal magokévé tőttek. Innét láthatni, melly nagy vétek legyen a' Magistrátusokban a' restség, midőn a' vétek embereket felnem ezirkállják. II. Mert valamint hogy egy Istenfőért sokakat meg tart Isten (mint Sz. Pálért az ő hajókázo társait, *Csel. 27. 24.* Egy Várást egy emberért *Jer. 5. 1.*) így egy istentelen emberért egy egész Tibort vag Várást meg büntet Isten, (mint itt Achanért és Zimri s' Chozbi paráznságáért az Izrael taborát. *Szam. 25. 8. 9.*

III. Kérdés: *Mit téssen az Izraelnek ellensége előtt való meg nem állása?*

F. A' boldogtalan hadakozás éretik avagy az ellenség előtt való gyalázatos elhaladás. Ezekből ilyen tudomány foly ki:

T U D O M A N Y.

A' boldogtalan hadakozásnak s' roppant táboroknak ellenség előtt való megfutamodásának főszerező okai, az ennyaságból fel nem ezirkalts' meg nem büntetett Isten bosszonto vétek; nevezet szerint az Isten Samara Seniele dolgoknak eltolvajlása. Az Izrael tabora e' miat futamodott meg, harmincz hatan elis hullottnak.

L. m. *Deut. 28. 25.* *Az Ur a' te ellenséged előtt megvér tégedet, egy uion mégy ki ő réaja, es hét uion Saldsó előtté. V. ő. 15.* holott az Engedetlenségnek vékét mondgya Isten az átkoknak okának lenni. *Lév. 26. 36.* A' fa levél zördülése előtt ugy futnak, mint

a' Sablya előtt, és el hullnak, ha senki nem kergetiis őket; V. Ö. v. 27. Esa. 30 17. Ezer ember futamodik el, egynek riasztása előtt és ötnek riasztása előtt minnyájan el futamodtok etc. V. Ö. v. 9 Mert engedellen nép ez, hazug szék, kik nem akarják hallani a, Iehova törvényét. Amos. 2. 14. 15 16. V. Ö. v. 12. Ela. 44. 24.

Kérdés. Miértoda bűnök futamtattyak meg a' Tábor?

F. I. A' Iehovának el hagyása avagy a' bálvány imádás. Bir. 2. 13 14. 15. Elhagyák a' Iehovát, és Babilonának a' Baalnak és az Astarotnak. Es fel gerjede a' Iehova haragja etc. és meg nem albatanak többé az ő ellenségek előtt. Vatahova kimennek vala, a' Iehova keze vala ő ellenek gonosbra,

II. Az Isten Rendelésiben (ordinantiaiban) ha szontalan bizakodás, az életnek meg jobbitása nélkül. Az Izrael fiai a' Frigy Ládában bizának, de mivel életük meg veszett vala, ugyan meg veretének, s' a' Frigy Ládát is el nyerek túlók, I. Sam. 4. 10 11.

III. Az igaz és mélyféges meg alázodásnak nem létele; melynek nem létele miatt, negyven ezeren hullanak el az Izrael fiai között. Bir. 20. 21. 25. De minek utánna, firván bőjtöltek volna v. 26. övek lön a' győzedelem.

IV. A' Prophéták által tört jövendölésnek sem mibenvaló hajtála; mellyért meg lakolék egykor Achab, mikor az igaz mondo Micheas meg mondta volna, hogy Láttá az egész Izraelt hogy el állé; dett a' hegyeken, mint a' juhok, kiknek nincsen pástorok. Nem hívé akkor Achab, de reá telék a' jövendölés

lős, mert az Izrael táborais el széllede, s' maga is Acháb out vesze. 1. Kir. 22. 35. 36. &c.

V. AZ ellenfégnék semminek alitása avagy a' fel tuvalkodóság, maga erejében, és sokaságában való bizakodás. Ez szégyenite meg amaz kevély Benhadadot. 1. Kir. 20. 3. 10. 11. 20.

O K A I.

I. Mert, a' bűnnek természeti az, hogy szégyen va lást hozzon a' Népre vagy emberre. Jer. 3. 25. *H' vertünk a' mi szégyen vallásunkban, és a' mi gyaláztatunk bé fedezett minket; mert a' mi Jehova Istenunkel hitetlenül cselekedtünk.* Azert a' szégyen vallással való el szaladást, a' bűnök szerzik. Dan. 9. 8. 9. 10. Rom. 2. 9.

II. Mert, Isten a' Bűnt annyira gyűlöli még az Ő maga népében is, hogy azt lehetetlen, hogy meg ne büntesse. *Oh miért kegyelmeznek meg tenéked, a' te fiad el hadtanak engemet, és esküsznek azokra a' mellyek nem istenek.* Jer. 3. 7.

III. Mert, ilyen orvossággal tisztítatik meg a' jakob gonoszlása, Esa. 27. 9. A' tudos orvos keserű italokkal gyógyítja meg a' beteget; így az Isten a' lelki bűn-betegeket.

IV. Mert, nagyobb bűnöket s' nagyobb büntetéseket akar Isten meg előzni az ilyen csapásokkal, az Ő népében, és minék utánna megalázza, az utan akarja fel magasztalni. Esa. 30. 15.

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatás, I Innét ki látezik a' bűnöknek veszedelmes és ártalmas természete, mert azok boldogta

boltogtalan ki menetelű hadakozásokat szereznek, és az Isten népet meg futamtattyák az ellenfég előtt.

II. Nincs nagyobb bolondság, mint a' melly Tábor, a' fok fertelmes bűnökkel, korbácsot készít a' maga hátára. Az ellenséget meg erőssíti és meg bátorítja, maga ellen III. Nem csudálat, ha az Isten népének, bár igaz ügye legyen is mindazáltal gyalázatoisan meg futamodik ellenségi előtt. Ugyan is, ha az egy Achán bűne, meg futamratta az Izrael Táborát; mennyivel inkább, a' holot sok ezer bűnösök vadnak.

NB. Ne csudáld hát szégyen vallással bé borított orozájú Magyar nemzet, hogy ellenségi előtt, meg futamodtal; mert a' te Egeket s' Angyalokat irtoztató, földet dögleltető gonofságid az okai, hogy ellenségi előtt meg nem álhatsz.

Ne vés edgyreis márais, mert magad vagy magad veszedelmének oka. *Hof. 13. 9.* A' te meg futamodásodnak oka, (egy fő ragodnak ingenua confessioja szerint) ez, hogy: Isten Táborából, ördög Táborává lőttél. Oh magad romlásának kutseje! Oh el fordult gonos Nemzetség! Oh Izraelnek Szentét magad ellen a' bosszuallásra fel ingerlő Nép! Oh soha elégedendő könyhullatásokkal meg nem firatható Haza!

II. *Hafß. Feddés.* 1. Feddi ez tudomány az Achánokat, kik nem elégedvén meg azzal, hogy magokra s' házok népére átkot hoznak, az Isten népének is romlást bereznek, mind sítkos mind pedig

pedig nyilván való tolvajásokkal. II. Azokat is a' kik az Isten bűlgainak fenyegetéseket semmi-
ben hajtyák Achábbal és el nem hitethetik ma-
gokkal, hogy a' sok gonofságért meg futamodik
az Izrael tabora s' el öbol, mint a' pástor nélkül
való juhok. III. A' Benhadád lelkűeket, kik az
győzedelem előtt, győzedelem éneket énekelnek.

III. *Haß. Intés.* 1. Ismérd meg hát Istentől
megálázott nép, a' te boldogtalán hadakozásod-
nak okait, a' te Nemzetséges vétkeidet. II. Meg
ismervén, sirald meg azokat és had el. Indittal-
sál ezektől: 1. Mert a' bűnök szereznek egye-
dül sakadást te közötted és Isten között. *Ela. 59. 2*
2. Mert, a' tisztátalanokkal edgyütt Isten nem la-
kozhatik. *Száml. 5. 3.* 3. Mert: még nem késő,
ha Manasseval edgyütt magadat meg alázod.
2. Chron. 33. 13. 13. Isten az ellenség vás lánczai
közzül, meg szabadit. Ha az Izrael fiaival sirva
bőjtölisz, *Bir. 20. 26.* Isten meg szán s' győzedel-
met ad. Ha mint a' vizet lelkedet, úgy töltöd ki
az Ur előtt, *1. Sam. 7. 6.* Eben haezer léssen az az,
segedelemnek köve. Adgya adgya a' jo Isten A-
men.

Eddig a' boldogtalan hadakozásnak okairól;
már következik az Isten kegyelmes jelen lételén-
nek conditioja: Nem lések különbben veletek, ha ki
nem vesztitek a' bűnöst.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kerd. Mitéssen az Isten jelen lételének népeiül va-
lo meg tagadása: Nem lézek veletek?

F. A' mint

F. A' mint hogy az Isten jelen letelé, jedzi az Ő kegyelmes segitélets' boldog elő menetei adását. *Josue. 1. 5. Deut. 31. 8.* Igy, az ellenkezésnek törvénye szerént, a' jelen lételnek meg vonása, az Isten el távozását és segítségének meg vonását jelenti.

Az Isten orczájának el nem jövedele által jelená si ezt Mozes: *Kijön. 33. 14. 15.*

II. Kérd. *Mi az oka, hogy illy keményen fenyegeti Isten Népet, hogy véle nem legyen egy bünsnek vétkeje?*

F. 1. Mert, az Achan büne veszedelmes volt volna az egész tábornak, ha meg nem büntettetett volna igen keményen; mert sokakat meg vesztetett volna az a' rossz példa. 2. A' hádi fenyegetet el fordította volna, és fejetlen labdát hozott volna be a' táborban, ha elein mindgyárt meg nem büntettetett volna. *Bir. 21. 25.*

III. Kérd. *Mit tében a' Sido betuben levő Őo Cheremá mellyel a' Büns jelenteik?*

F. Tulajdonképpen Átkot tetzen; de tulajdonításkeppén (Metonymicè) jedzi az átkozott személyeket; sőt még javáit is, mellyeket Ite meg átkozott v. 24. és az Achor völgyében magával edgyütt meg égeték v. 25.

Ellenvetés. *Nagy keménysége volt ez az Istennek (ugy sejtetik) hogy az Achan aratlan fiait leányit, sőt egész háza népet, azon kemény büntetéssel büntette meg.*

F. Noha kemény, de igaz büntetes volt, ugy mint a' mely Isten parancsolatryából lőit v. 15. ki nek itéleti, noha meg vizsgálhatóanok mind által mindenkor igazak, *Jer. 12. 1. Solt. 145. 17.*

Igaffágos volt pedig ez a' büntetés:

I. *Istenre nézve*; mert ő mindeneknek Ura, és az ővéivel úgy cselekedhetik a' mint akarja; annak felette az ő akarattya az igasságnak regulája.

II. *Achánra nézve*, mert az első bűn által, az Achán fia, leányi, méltokká lettek a' halálra. Ezen fellyül Achán az ő bűnével, valamié volt, mind meg ferteztette és büntetésre méltovátotte.

III. *Az Izrael népére nézve*. 1. Mert, az egész Izrael népe veszedelemben forgot. 2. Mert, harmincz hat ember esett el a' harczon, méltó volt hát az Achán egész háza népének lakoini azokért. Egyszoval Isten, méltan bünteti az atyáknak vétkeket, harmadik s' negyedik nemzetségbennis.

Kijöv. 20. 5. Száml. 28. 9. Solt. 106. 17.

T U D O M A N Y.

Az Isten valamelly Néppel való kegyelmes jelen lételesnek, oltalmanak és jó előmenetel adasanak hája conditioja az gonosztévőknek kemény meg büntetése.

Akár így.

Valamelly Nép azt akarja, hogy Istentől boldog előmenetellel hadakozásban meg aldassék, annak a' badi fenyegetket (martialis disciplina) borossan meg kell tartani és az gonosztévőket semely válogatas nélkül meg kell büntetni.

Igy cselekedets josue Achánnal s' az ő háza népével.

L. m. ezeket a' b. irásbéli tanubizonyosságokat
*Kijöv. 32. 26. 27. 28. Száml. 25. 11. 1. Sam. 14. 39.
 2. Sam. 21. 9. 14. 2 Sam. 4. 10. Jon. 1. 15*

I. Mert, Isten parancsolja. *Amos. 5. 15. Szolgálatok igaz itéletet a' kapuban, talám meg kegyelmez, a' Seregeknek Ura a' Joseph maradéknak*

II. Mert egy igaz, egy egész társaságot kegyel-ségével meg tart; ugy egy istentelen, gonofsá-gával sok ezereket elront. *Pred. 9. 16. 17.*

III. Mert Isten az ő táborát tisztán bereti tartani, mivel abban akar lakozni és a' lelki bélpoklokt abból ki hadgya rekesíteni. *Szaml. 5. 2.*

IV. jutalma is vagyon. *Szaml. 25. 12. 13.*

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatas. I. Innét könyű által látni, mi legyen fundamentumosa, a' boldogra an kimenetelű hadákozásnak, u, m. a' hadi fenytéknek nem letele és a' gonostévőknek még nem büntetése. Nem csuda hát ha az Achanok, ha meg nem büntettetnek romlás hoznak a' táborra *Ellenvetés. Nagy kegyelenség a' jó vitézembert akar mi aprókos vétekeri meg ölni?*

F. Bolond könyörületesség, ott könyörülni, a' holott Isten azt parancsolja hogy öld meg. Sault mi vésté? Edgyik az hogy Agágot meg tarrá elevenen. *1. Sam. 15. 3. 8. 9. 23. 28.* Többet ártanak az Achanok a' táborban, hogy sem mint használnak.

II. Oktat ez a' tudomány arra, hogy valamely táborban a' hadi fenyték nincsen, kevés előmenetelt remenlhetni ott, mert az olyan rendnélkül való tábor nem egyéb, közönsége, la-torságnál.

II. *Haß, Feddés.* 1. Feddettek azok a' tabori emberek, kik az Istent az ő taborokból a' sok gonofsággal elűzik. 2. A' Hadaknak elől jároit, kik hunyorítanak az alattok valoknak gonofságához, csak a' predából rebeltessenek. Ezek hozzák az Isten népe taborára a' romlást s' gyalázatot. Bár csak egy Josue volna ma az Isten népe között, ki az Achanokat, minden kedvezés és semelly valogatás nélkül meg büntetné! Így reménlhetünk az előmenetelt!

III. *Haß, Intés.* 1. Akarodé Isten meg futtatott népe, hogy az Isten közötted legyen s' melléd álljon? Tedd helyére a' régi hadi fenyteket; büntesd meg az Achanokat; reformáld egészben magadat. Ha így cselekezel, Isten közötted lakozik; régi győzedelmidet kezédben meg virágoztattya. II. Intettek Isten Népe közé levő Josuek, elől járok, követség a' Josue nyomdokát: 1. Mikor az Isten Népeben kár esik, boruljatok Isten eleiben Josueval, mondván: *Abab Iram Isten, mit cselekezel a' te nagy nevednek!* II. Az Isten népére romlást hozó Achanokat büntetések, mellyet ha cselekezték, veletek léizen a' Seregeknek Jehovája. Légyen, legyen, Amen.

GYOGYULHATATLAN NÉP

NYAVALLYASSAGA

XXIX PREDIKATIO

Jer. 8. 21. 22.

1672 ben. 20. Novem.

Az én népem leányának romlása miatt, meg

Q

romlás

romlottam, feketében vagyok, az almélkodás
el fogott engemet. Nincsen balsamum olaj
Gileadban? Nincsen ott orvos? miért nem
gyógyított meg az én népem leánya?

A Közönséges jora bülelett emberek, három
dolgon szoktak kefergenni, magokat gyö-
tréni s' faggatni: 1. A' nemzességes vértkeknek
meg fokafodásán, él áradásán. Ezen bándokott
amaz sohajto s' nyögő sereg: *Ezech. 9. 4. Loth. 2
Pet. 2. 8. David, Solt. 119. 136.*

II. Az Isten Népeinek közönséges kárán s'
romlásán. Ezen törődött Nehémias, *Nebe. 13. 46
Daniel, Dan. 10. 2. 3. Pál. Rom. 9. 1. 2. 3. Urunk:
Luc. 29. 41.*

III. A' Népnek Bűneinek s' Nyomorúságinak
Nyavalyáságából való Gyógyulhatatlanságán
mint Jeremias a' fel vött leczkében.

Summája a' Leczkének: Isten Népe Nyavalyás-
ságának Gyógyulhatatlanságán való keferges és
álmélkodás.

1. Kefergessel ösve kötötett Almélko-
Resei. das. *Az én Népem &c.*

2. Annak Oka: a' Gyógyulhatatlan Nyav-
alyáság. *Nincsen balsamum Olaj Gileadban. &c.*

Avagy ilyen czikke yeker jegyezz meg:

1. Vagyon ittegy Patiens, fiatal beteg. *Az
én Népem Leánya.*

2. Annak a' Betegnek gyógyulhatatlan nya-
valyásága. *Nincsené Orvos? &c.*

3. A'

3. A' Propeta firalma s' álmélkodása, annak gyogyulhatatlanságán. *Feketében vagyok, az álmélkodás el fogott ec.*

MAGYARAZAT.

I. Kérd. *Kit ért a' Propeta az ő Népe leányán?*

F. Szokásos szözlásnek neme ez a' Propheták irásiban, mellyen a' Sido Ecclesia értetik; mert valamely kedves embernek az ő szerelmes leánya oly kedves volt Isten előtt a' Sido anyaszentegyház. *Esa. 1. 8. Sir. 3. 47.*

II. Kérdés. *Micsoda értetik a' romlásan?*

F. A' Sido Politianak és Ecclesianak börtnyű romlása, mint *Solt. 60. 4. Gyogyics meg annak romlásit Jer. 17. 18.*

A' Sido so Sheber, mellyel a' romlás ielen tetik, olyan fájdalommal ösve köttetett romlás telen, a' minémü a' begény búlesnek fájdalom között kinlodo Assonynak romlása? Nem kicsiny hanem rettenetes volt az ő romlása-is.

III. Kérd. *Mit akar ezekkel jelenteni a' Propeta meg romlottam, feketében vagyok, az álmélkodás el fogott?*

F. Külső s' belső kifejezése a' Propeta keserűségének s' álmélkodásának az Isten Népenek nyavallyaságából való gyogyulhatatlanságán.

IV. Kérd. *Mit kell érteni a' Gileadbéli balsamumot és az orvoson?*

F. A' Gileadbéli balsamom, avagy Tulajconképen vetetik, azért a' leg nemessebb neméjert balsamomnak, mély a' sebeknek meg gyogyítására igen hasznos volt, és ez Gileadban természet

Nevezetes kútfői a' gyógyulhatatlanságnak, ezek: I. Az Orvosságnak meg vetése s' meg utalása. Az mely beteg meg veti az jó orvosságot, kevés reménység lehet annak gyógyulása feől; az lelki betegnek orvossága az Isten beszede volna. Jer. 6. 10. 11. *Ime nem halhatnak, mert könnyümeséletlen az ő fulók.*

II. A' fő Orvosnak az Istennek meg vetése és azt oda hagyván emberi orvosokhoz való folyamodás. *Látá Ephraim az ő nyavalyáját, Judais látá az ő sébét és Assyriában ment az Ephraim a' Jareb Királyhoz küldött, de ő meg nem gyógyíthatott titeket és nyavalyáitokból titeket meg nem orvosolhatott. Hos. 5. 13.*

Mit használja Acháziasnak, hogy Istent oda hagyván, más orvoshoz folyamodék? 2. Kir. 1. 2. 6. 4. &c.

III. A' lélekzélésnek nehéz volta, oka a' gyógyulhatatlanságnak külsőképpen, mert a' mely ember csak alig lélegzel, nincs reménység annak gyógyulása feől; így mikor a' léleknek lélekzélése, a' könnyörgés meg szűnik, a' lelki beteg nem könnyöröghet, közelebb vágyon halálához. Jaj azoknak, kik azt mondgyák: *mi hasznát vesszük, ha neki könnyörünk. Job. 21. 14.*

O K A I.

I. Mert, az olyan Nép melynek mind orvosi s' mind Orvossága elegendő volt s' mégis meg nem gyógyult, maga menthetetlené lefzen, s' ezokéert meg firathatatlan állapot yavagyon. Ján.

35. 22. *Ha el nem jöttem volna és nem szállottam volna néki-
ek nem volna bűnök, de mostan nincs mivel menteni az ő
bűnöket. Ezech. 2. 5.*

II. Mert, az ilyen Nép, maga okta' maga ve-
szedelmenek, azért siratásra méltó. *Hof. 13. 9. A' te
veszedelmed te bételed vagyon ő Izrael.*

III. Mert, bizonytalan, ha többé zörgete az or-
vos az olyan patientseknek ajtaján, a' kik az orvost s'
az orvosságot annak előtte sok izben meg utál-
ták. *Enek 5. 2. 3. Sirathatatlan hát az ilyen gyógyul-
hatatlan Népek Iorsa!*

H A S Z N A I.

I. *Haf. Megsiratás.* Siratásra méltó hát az olyan-
Hazának dolga a' melynek, mind Orvosa s' mind
orvossága, balsamom olajja elegendő volt, meg
is meg nem gyógyult. Oh édes beteg Nemzetem!
Oh régen sínlő Magyar Haza! Bizonyára, ha a'
régül fogva sínlő s' halálához közelítő beteget,
méltó megsírtni; sokkal méltobb tegedet meg
jajgatni. Oh mely régen orvosoltatol, de mind
eddigis meg nem gyógyulhatál. Varod vala ma-
gadis gyógyuláfordat, de mind ez ideigis meg nem
gyógyulál, sőt majd gyógyulhatatlanná lőttél.

Oh vajha azért mindnyájan jeremiásokka vál-
sozhatnánk s' mondanok? A' minépünk leánya-
nak romlása miatt meg romlottunk. &c. Avagy
nem volna Balsamum olaja' mi Gileádunkban?
Nem volté Orvos? hogy a' Magyar nemzet mind
ez ideigis meg nem gyógyított. NB. Bizony,
ha a' Képirok leáka. nak írni Mappára a' mostani
Magyar

Magyar hazát egy fiatal beteg ember lépébköl
 lenek irai kocsak *ágonizál*, mert ha el izemiel-
 lyük: *Beteg ebbe az Ecclesia Beteg a' Polonia.*
Betegek annak igazgatói. Beteg a' Tette
*a' Nemzetnek, híres abban *csfeg* terül fogva*
 talp g

De *ha Kérd* ed mi nyavalyája vagyona' Ma-
 gyar Nemzetnek? *Kövidéke meg* tenc om,
 ker kivalképpen való halalos nyavalyája nak *Ed-*
gyikaz, hogy bün beteg meg *csön* *talolt* a' bün-
 tül s' faján leje, mind izi e. *Imé minden fejet el-*
fogatt a' lételeg es minden sivet az eüs leneg. 1. s. 1. 5.

Mfik a' Vertolyas, mert 1657. ezte dötül
 fogva, foly canek a' hazának vere, s' nem találko-
 zott még olyan orvos, ki ennek veréc meg
 állata volna. Olyan ez, mint az izen kére-
 zendötül fogva ver folytan fiatal ifjuszony *Luc.*
s. 43. Oh szegény beteg Haza! *Betegg na y*
mi it a' tenger a' te nyomorúság d, kicsoda gy o-
gy t megcsedet? Sir. 2. 13.

II. *Hfß. Oktató Istén.* De nem elég a' beteget
 szánni s' mondani: jaj szegény, hanem Orvos kel-
 a' betegnek *Hbitrom* a' teben t. Hova kele-
 ne azért *gazitri* ez szegény haz t gyógyulata e?

Nem az embert orvosokhoz, mert job monha-
 k *nt. azot hazugfogak Mestere: es semmi e kello Orvo-*
söt. Job 13. 4. 4. Azért edes beteg neze em igazi-
 talak én tegece: *1.* Amaz jó Orvos hoz a' *hizt*
 mon igya: *Meggyoz itom a' it ex tu em va. 0 e 17. ka-*
dastokat, ingyen valo jo kedreben veszlek iteket Hof.

2. Meny az Orvosoknak Oruofához az Ur jesus
 sushoz, ő meg gyógyította mind lelki s' mind testi
 sebeidet. *Esa. 53. 5.* Feredgyél meg a' jesus
 Christ is verének jordánnában s' így tisztulsz
 meg lelki bél pokloffágodból.

Keresséd a' gyógyulátnak Eszkőzeit. Ne u-
 táld meg a' gyengének láczezo Orvoffágokat, ki-
 válképpen a' könyörgeft. Könyörögj jeremiás-
 sal: *Gyogyics meg Uram, és én meg gyógyulok. Jer. 17. 14.*
 Az Anyaszentegyházzal. *Solt. 60. 4.*

M OSES JOBB RESZENEK VÁ- L A S Z T A S A.

XXX. PREDIKATIO.

Sid. 11. 25. 1672ben 23. Nov.

*Inkább válaszevan, az Isten nepevel edgyét
 nyomoruságot szenvedni, hogy nem mint a'
 bűnnek ideig valohasznával (gyönyörkése-
 vel) elni.*

IGEN nagy része a' mennyei bölcseségnek, vá-
 lasztani a' job részt, és meg vetni a' rosszabbat.
 Ez volt a' Sidok privilegioma. *Tudsz választástenni
 azok között a' mellyek különböznek attul, mivel meg tanít.
 éil az Isten törvényéből. Rom. 2. 18* Marthás azt a' jobb
 rész tudta volt választani, meg vetvén azt a' részt,
 mellyet Martha választott vala magának. *Luk. 10. 42.*

Ellenben, nagy része a' lelki bolondfágnak,
 mikor valaki a' rosszabb részt választya, mint Esau.
Ter. 25. 30. 31. 38. Mosis, ki igen bölcs volt, nem

csak

csak az Egyiptombélieknek bölcseségében. Csel. 7. 22. hanem minden mennyei bölcseségben, a' jobbik részt választotta magának a' fel vet leczkében, u. m. az Isten népével való nyomoruság szenvedést, és a' bűn gyönyörűségével ideig való élést megvetette, mint alább való részt.

Summája a' leczkének: job résznek Moses által való választása és az alább való résznek megvetése.

1. jobb résznek választása: inkább választván.

2. Az aláb valonak megvetése, u. m. a' bűn gyönyörűségével ideig való élésnek.

A' 24dik versben a' Moses hitinek egy Nemes gyűmölcsé való leirva u. m. A' maga megtagadása. Itt másik u. m. A' jobb résznek választása.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérdés Mit kell itt a' Moses választásán érteni?

F. Ez a' választás hármat foglal be magában: 1. Edgyik dolognak, a' másikkal való öszve vetését,

2. Az öszve vetett dolgok felől való tanácskozást, mellyiket kellyen inkább választani. 3. Az akaratnak maga meg határozását. Mint Dávid azt mondgya: az igazságnak útát választottam magamnak. Solt. 119. 30.

Itt, a' leczkében az öszve vetett dolgok a' nyomoruság szenvedés, és a' bűn gyönyörűségével való élés; Moses ezt megveti s' amazt választva.

II. Kérd. Micsoda volt az a' nyomoruság szenvedés, mellyet Moses választott, és miképpen választotta azt?

F. I. A nyomorúfágon közönségesen érterik a karminémű szenvedés, melyet Isten vagy egyber vagy mászor rebbocsát az övére. Sokan kéreknek gondolják magokat a' nyomorúfág szenvedésébe de ha nevezet szerent való a' hiten öker, akkor így szólnak: Oh vajta más nyomorúfág volna, örömelebb szenvedném, de ezt nem tudom, hogy kell el szenvednem.

II. A' nyomorúfág szenvedés. Kiválképpen volt az Isten népé nyomorúfágának, s' gonyságának el szenvedése, abban való rebbocsátás. Ely szoval a' Christus gyászattynak viselése, mint magyarattak v. 20.

III. Mofes, a' nyomorúságot, nem egyáltalában választotta (mert igaz dolog az, hogy a' választaniak ezelya esik a' jó dolog) hanem egyben volt a' bűne, amazzal választotta inkább. Ugyanis noha a' Veteknek gonoszi között, edgyiket sem kell választani; de a' Bűn gonoszi és a' Nyomorúság gonoszi között, az utót kell választani.

IV. Mofes nem maga választotta magát a' nyomorúságban hanem választotta.

III kérdés. Mit tést a' Bűn hasznával avagy gyönyörűséggel meg való élés?

F. Nemellyek az Isten szerint való bot, azok az emberek fordítanak Hasznának, nénelelyek Gyönyörűségek. Azon edgyentelémnel mert az emberek között, mind hasznat, s' mind gyönyörűséget keresnek s' igérnek magoknak.

A' bűn gyönyörűsége pedig, melyet Mofes még

meg vetett, volt az Udvari éle. Pharaoh udvarában és Ægyptomnak kincse mint magyarázzák 7. 26. NB Ideig valonak pedig mondandó mert a' bűn gyönyörúsége, rövid ideig tartó, de annak keferúsége, sokáig s' némellyekben örökké tartó.

T U D O M A N Y.

A' mennyei bölcsességgel s' hittel fel ruházott okos keresztény embernek, inkább kell választani a' leg nagyobb nyomorúságot; hogy sem mint a' leg nagyobb bűn hátsónál s' gyönyörúségével való élést. Ebben állott a' Moses lelki okolsága.

Ezt a' Tudományt elsőben Bibliából, azután Egyházi Historiákból vőtt példákban, végre okokból állatom meg.

Sz. Irásbeli példák: I. Joseph inkább választá a' bűdös tömlőczőt; hogy sem az Affonyával való paráznaságnak gyönyörúségét. *Ter. 39. 9.*

II. Daniel inkább választotta a' lovány parasborfot, hogy nem a' Király has nevelő s' izaj firofito konyháját. *Dan. 1. 8.* Ilmét: az Orofzlá-nok vermet, hogy sem a' Király imádását. *Dan. 6.*

III. A' három iffiak a' tűzes kemenczét, inkább választották, mint sem az arany álló képnek tiszteletit. *Dan. 3. 18.*

IV. Az Apostolok a' vesződést, inkább el szenvedték örömmel, hogy sem az Isten ügyében halgattak volna. *Csel. 5. 40. 41.*

Egyházi Historiákból való Peldák: I. Ignatius (de nem Loyola, hanem az a' ki Christus Urunk sü-
lelete

letéskor 12. esteendő volt és a' Christust látta a' testben) Kit Trajánus Csásár meg fogatott, és az oroflánoknak vetetett azért, hogy pogány moda nem áldozott, kit midőn az Oroflánok fogokkal faggatnának, azt mondgya vala: *Fru mentum Dei sum. dentibus ferarum molar, modò albus Dei panis inveniar.* Isten gabonája vagyok, ha az vadak fogai között meg őrlötte semis, csak Isten feje nyerenek találtaffam. Ennek kedves Symboluma ez volt. *Amor meus crucifixus est:* az én szerelmem t. i. a' Christus meg feszítettet. *Vide Medull. Hist. Eccl. Sam. Clark Anglicè.* Ignatiusz inkább választotta az oroflánok fogai között való meg őrlötetést, mint sem a' pogányok áldozását.

II. Polycarpus, ki a' keresztényeni vallásnak megtagadására kényszerítették vala, azt monda üldözötinek: *Octuaginta sex annos es inserviivi &c.* Nyolcvan hat esztendeje, mióta szolgálok a' Christusnak, és az idő alatt semmi gonoszszal nekem nem volt, s' has én hogy tagadnám meg ötet?

III. Galeacius Caracciolus edgy Olasz országi Ur ember, oda hagyva a' világi gyönyörűségeknek Paradicsomát Neapolist s' a' szegényeknek mihelyét Genevát választá magának lakó helyül.

IV. Edgy Condeus nevű Galliai Református Fejedelemnek, kilenczedik Károly Király azt izeni: Választra a' három közzüledgyiket: Avagy mennyen a' misére, avagy mennyen számkivetésre, avagy halyon meg. Amaz azt feleli: az első Isten kegyelméből soha nem választom, a' két utolsó állyon a' Király akarattyan. OKAI

O A K A I.

A' leg nagyobb nyomorúságot inkább kell választani, hogy nem mint a' bűn hasznát:

I. Mert a' leg nagyobb nyomorúságban vagyunk valami jó; de a' bűnben semmi jó nincs. *Jomra löst nekém, hogy meg alásztatta, hogy meg tanuljám a' te parancsolatidat, Solt. 119. 71. Rom 8. 28. Sid. 12. 11.*

II. Mert, a' bűn a' választásnak nem lehet mellette czéllya, mert az, minden gonosznak gonoszsága; *Quinta essentia malorum* az akarat pedig lehetetlen, hogy a' gonoszt választthassa, gonosznak tekinteti alatt. *Agoston azt mondja:* Ha edgy felől a' Pokol s' más felől a' Bűn tereinek, inkább választá, ná a' Poklot, hogy sem mint a' bűnt, mert a' Pokolnak Isten Authora, mint igaz Biro; de a' Bűnnek az ördög s' az ember szerzője.

III. Mert a' Bűn gyönyörűsége soha elégséges meg nyugovást a' lélekben nem szerzhet; bár torkig ülyönis valaki e' világnak minden gyönyörűségiben, de azzal lelki ismeretinek csendeséget meg nem nyerheti.

IV. A' bűn Gyönyörűsége rövid ideig tart; de annak a' mérge örökké való. *Job. 20. 5. Az istenteleneknek vizátságok rövid dolog és a' kép mutatnak örömök egy szem pillantásig való.*

H A S Z N A I.

I. *Hasz. Oktatás.* I. Nincsenek hát az ég alatt boldogtalanabb s' gorombább emberek. kik az ő választásokban el tevelyednek: arany helyett

rezet, gyöngy helyett, rósz követ; nyomoruság szenvedés helyet, bűn gyönyörűséget választanak Ő magoknak. Ugy járnak ezek mint a' gorombá Indiabeliek, kik midőn leg előbb a' Keresztyének hozzájok kezdettek járni, apro úveg golyóbifokért, gyöngyökét s' gyémántokat adának.

II. Ellenben azok okosak az választásban, a' kik a' világ gyönyörűségi helyet, az Isten népevel való nyomoruságot választják magoknak.

II. *Hass. Fedés.* Feddi e' tudomány, a' világ szerelmétől meg részegedett embereket, kik annyira szeretik a' bűn gyönyörűségét, hogy még csak hátokat sem hadnák meg új etni, nem hogy azokatul meg fosztani, s' a' nyomoruságokat választani. Kiká ma a' Moses Hiti. Ilyenek azok ma: Kik a' bűnkivetés, bujdosás helyt a' választják; hogy hunyorítván a' bálvány imádokhoz, főlejek, házok mellett meg maradásának s' othon a' bűn gyönyörűségével jó izuén elheffének.

III. *Hass. Intes.* Ha bemeid előtt látod, a' Nyomoruságot s' a' Bűnt, válassd amázt, veld meg ezt. Indításál: 1. Mert a' nyolcz Boldogságok nem a' Bűn választoknak, hanem az szenvedőknek igyeinek. *Matth. 5. 10. 11. 12. etc.*

II. Mert az élet, nem az Bűn rágas uttyán jároknak, hanem a' kegyes élet sörös Kapuján bemenőknek a'nak. *Matth. 7. 14.*

III. Mert, amaz mennyei Jerusalemben semmi tisztalan be nem megyen. *Jel. 21. 27.* Valaki e' világnak fertőjében hever, annak a' Sz: Várofi:

Városnak lakosa nem lehet, hanem azok, kik a' nagy nyomorusagbol jöttek és meg mostak s' meg fejezték az ő ruhajokt a' barálynak véreben, Iel 7. 14 Oh Istenem adgyad lehessünk lakosi annak a' b. Városnak. Amen.

ISTENE LEGYEN A' DICSŐSÉG.

V E G E.

NYOMTATASBELI DEREKASSA'B
FOGYATKOZASOK.

K. O. Intereit ezekre: 1. Hogy az Accenteknek helyeken való elmaradását, (mellyekkel volna ékes a Magyar nyelven való nyomtatás) né az Authornak, hanem a Typographianak sük voltának, tulajdoncsod. Haszonló képpen némelly betűknek homályosságát avagy meg nem tevezését.

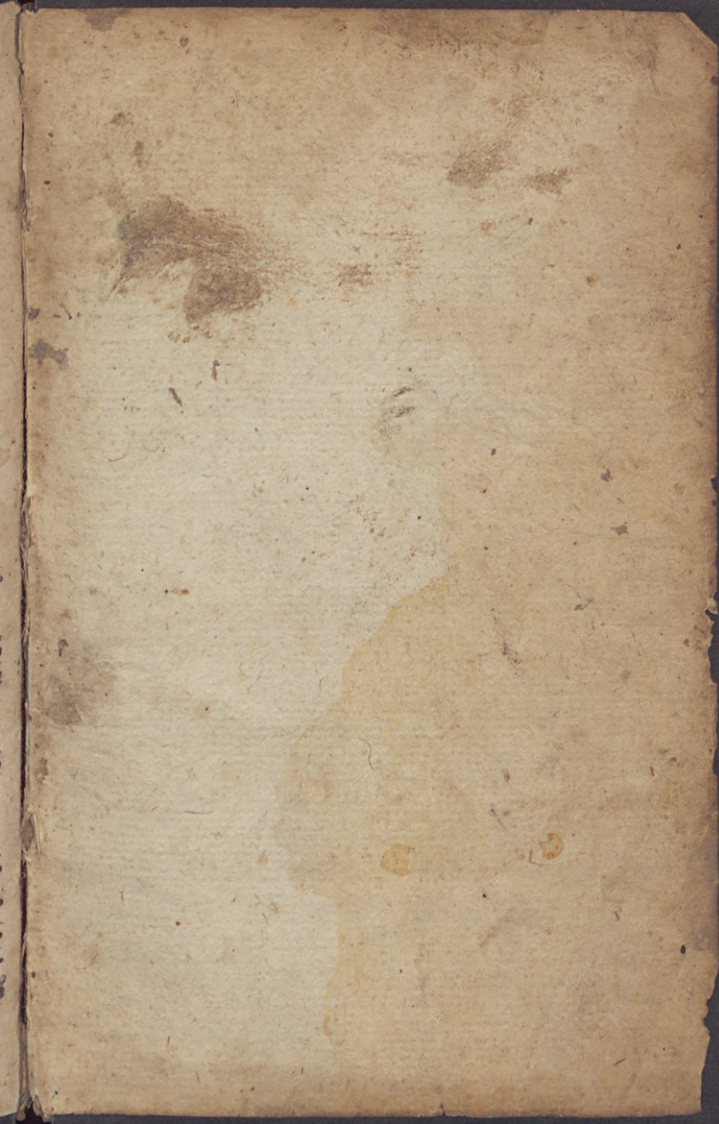
II. Jegyezd meg azt-is, hogy két periódusokat két helyennis nyomtattak edgy más után, a' 33 dik levélnek elein, mellyis nem az Author vétké, azért edgyik helyen had ki ez sokat: Mert akkor &c. Mert ma nem-is &c.

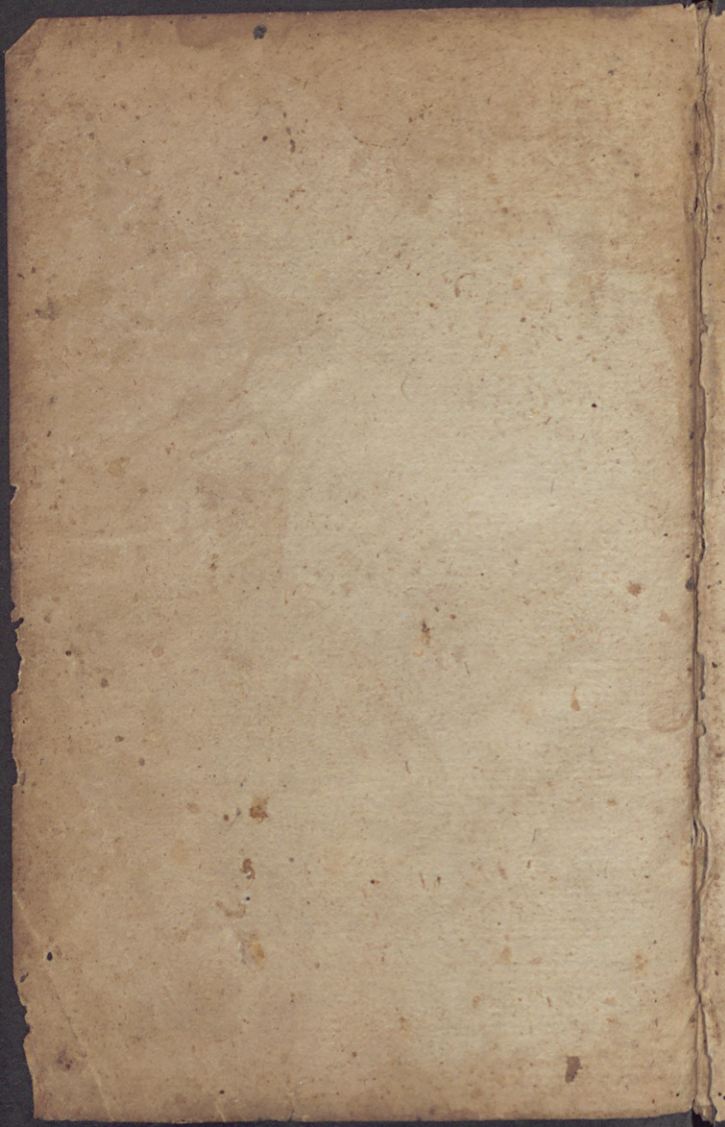
III. Mikor ilyen magános betűket olvasz: P. o' annyit téssen, mint: Példának okáért. U. m. Ugy mint L. m. Lásd meg. V. o. Vessd ösve.

III pedig a' Correctaban, a' Lev. levelet, a' lin, lineát, az, ol. olvasd, annyit téssen.

A' több fogyatkozásokat így jobbic meg:

Lev. 20. lin. 12. ol. irásbéli. Lev. 27. lin. 1. ol. Izrael. Lev. 65. lin. 1. ol. Szabadulás Várása. Lev. 102. lin. 1. ol. Bosszuállása. Lev. 128. lin. 1. ol. Vadászás. Lev. 166. lin. 1. ol. Biztatása. Lev. 190. lin. 1. ol. Könörgésene. Lev. 235. lin. 1. ol. Könörgésére. Az ajánló le elkenek elein Lin. 31. ol. István

Rom 17. Kegyelem Miből is beleszedsz

Jan 21.12 Vegyéljéte az en p' d'amaal

Jer 6.29 Meg egyetkelt a fuvo

Sal 121 Vegyetelek be zeljesseget a beffe

Ez 33.11 Ekehen tu a ahavom a bünim

Efe 13.14.16 Meg Szajtonk terdünct a xit

Allyad költ a aiza g azo d'offijek g azo

Hab 2.3. A Salaj gyonyos idöce Salajt

Esa 42.24. Ki adta a g ad amanyra Salhot

Jer 4.14.15. Jerusat megse j zivedet a zo

Efe 4.5 Egy az Ite

Jan 4.35.36 Emullyetek fel zemmuk

Apoe 6.10 Os Uram hiepet igaz vagy

Nuu 25.11 Fincafel for d'itaz en d'araz

2 Cor 12.7 Megalytak magokat a

2 Cor 1.24. Nem d'urathodnak te mi

Sal 6.14 Tavot legyen d'iffeludzen me

Mat 11.30. Az en nyam gyonyim fizes

Apoe 3.20. I me a r'itö költ a hollom

Esa 47.7. Szegyelek d'anya azo Uram

Jer 20.16.17. Ne jilly kion me begally

a fe hiegted Salhosa tuz zabudat hiegt

2. Cron 20.20. It d'ijetek a d'urath d'it

zetek a d'itath!

Jude 8:12 Cuichte Deton: 1 Barak.

Jos 10:12-13 Ally 3 Nip Sabonh

Col 2:3. Könyörgyem mi erett ün hies

Gal 5:9. Meg Salpatou mit Gott az hi.

Ezek 36:22 Neut: erittetek getele

Col 3:16:9 A Di Dova zuni fongh

Jos 7:9 11:12 Velluzell az tye gyst a al

Jos 8:21:22 Az hi Nipem Lemyat

Jasa amatt 3 vomb Müsse balfam Diba

Hebr 11:28 Tu haab wala ptrau az hi

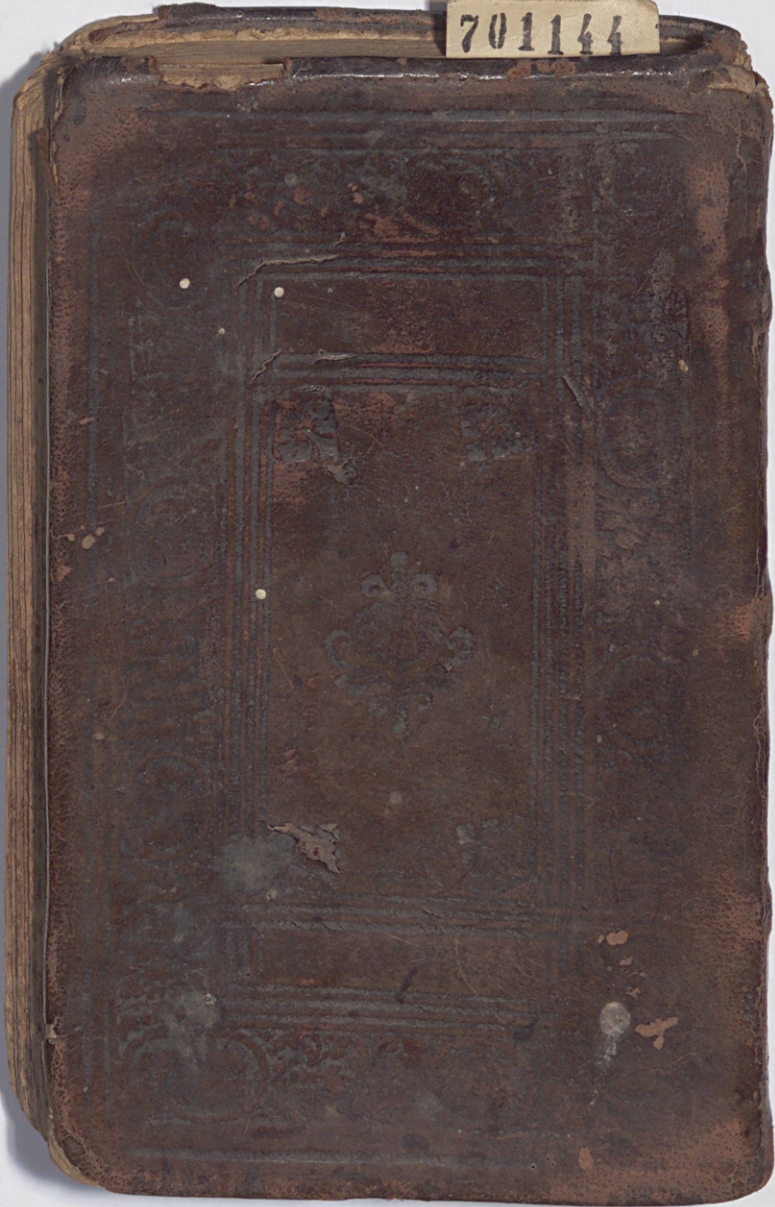
Hebr 11:28 wala ptrau az hi

Anno Domini 1674.

~~Bibliotheca e. Vilagru. Mariae in h. L. L.~~
~~myon Anno 1679. Episcopi~~
~~die 20. Iovis.~~

~~1678. Vellei Plesty. m. d. d.~~
~~die 11. Augusti.~~
~~Barbaram Calami.~~

701144

701144